

**T.C.
GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**GÜNEY KORE’NİN EKONOMİK VE
TEKNOLOJİK GELİŞİM SÜRECİ - BÖLGE
ÜLKELERİ VE TÜRKİYE İLE OLAN
STRATEJİK YAKLAŞIMLARI**

**Bülent DEMİR
YÜKSEK LİSANS TEZİ
STRATEJİ BİLİMİ ANABİLİM DALI**

**GEBZE
2006**

**T.C.
GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMER ENSTİTÜSÜ**

**GÜNEY KORE'NİN EKONOMİK VE
TEKNOLOJİK GELİŞİM SÜRECİ - BÖLGE
ÜLKELERİ VE TÜRKİYE İLE OLAN
STRATEJİK YAKLAŞIMLARI**

**Bülent DEMİR
YÜKSEK LİSANS TEZİ
STRATEJİ BİLİMİ ANABİLİM DALI**

**TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Erhan DEMİRBAŞ**

**GEBZE
2006**

ÖZET

**TEZ BAŞLIĞI : Güney Kore'nin Ekonomik Ve Teknolojik Gelişim Süreci
- Bölge Ülkeleri Ve Türkiye İle Olan Stratejik Yaklaşımları
YAZAR ADI: Bülent DEMİR**

Tarih boyunca çeşitli milletlerin istilasına uğrayan Kore, kültürünü ve geleneklerini bugüne kadar muhafaza edebilmiş köklü bir devlet geleneğine sahiptir.1910 yılından İkinci Dünya Savaşı'na kadar Japonya'nın egemenliği altına giren Kore, Japonya'nın savaşta yenilmesiyle Japon hegemonyasından kurtulmuştur.

Savaştan sonra Kore yarımadası batı bloğunu temsil eden ABD ile doğu bloğu lideri Sovyetler Birliği arasında bir çıkar çatışmasına sahne olmuştur.ABD yarımadanın güneyinin, Sovyetler Birliği ise kuzeyinin kontrolünü sağlamak konusunda anlaşmışlardır.38nci paralel sınır kabul edilerek kuzeyde Sovyetler Birliği güdümünde Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti kurulurken güneyde ABD destekli Syngman Rhee liderliğinde Kore Cumhuriyeti (Güney Kore) ilan edilmiştir.

1950'de Kuzey Kore'nin taarruzu ile Kore Savaşı başlamış, Güney Kore'yi kurtarmak için ABD önderliğinde BM kuvvetleri müdahalesiyle Kuzey Kore birlikleri geri püskürtülmüş ancak Çin'in sürpriz bir şekilde savaşa girmesiyle 38nci paralel sınır olarak kalmış ve Kore resmen ikiye bölünmüştür.

Bu tarihten itibaren Güney Kore askeri güvenliğini büyük ölçüde ABD'ye endekslemiş, demokratik bir ülke olarak serbest piyasa ekonomisini benimsemiş ve politikalarını bu yönde oluşturmuştur.Kuzey Kore ise Rusya ve Çin ile yakın ilişki içinde olmuş; ABD ve batı dünyasına kapalı bir ülke haline gelmiştir.Güney Kore, ekonomisini hızla geliştirip zengin bir ülke konumuna gelirken(Kişi Başına Düşen Milli Gelir:9700\$) Kuzey Kore gittikçe yoksullaşmıştır.Güney Kore Japonya'yı örnek alarak sanayi ve teknolojik alanda hızla ilerlemiştir.Kuzey Kore ekonomisi ise daha çok silahlanma ve

askeri harcamalar sonucunda zayıf hale gelmiş ve halk açlıkla karşı karşıya kalmıştır.

Nükleer Silahsızlanma Antlaşmasına uymayan Kuzey Kore , nükleer silah üretimine tüm yaptırımlara rağmen devam etmiş ve 11 Eylül saldırıları sonucunda ABD tarafından “şer eksenî” içinde kalan ülke olarak ilan edilmiştir.1989’dan beri devam eden Koreler arası görüşmelerle Kore Yarımadası’ndaki gerginlik giderilmeye, Kuzey Kore’nin nükleer silah üretiminden vazgeçmesine ve Kore’nin barış içinde birleşmesine doğru adımlar atılmaktadır.Güney Kore’liler birleşme konusunda Almanya örneğini çok iyi incelemektedirler.

Türkiye’nin Güney Kore ile ilişkileri Kore Savaşı ile başlamıştır. Kore Savaşı’na BM çatısı altında katılan Türk tugayının Güney Kore’nin kurtuluşuna katkıları bugün de minnetle anılmaktadır.Türkiye –Güney Kore ticaret ilişkileri gittikçe artmış, Güney Kore’nin Hyundai, Samsung, LG, vb. dev firmaları Türkiye’ye yatırım yapan önemli şirketlerdir.Ancak iki ülke arasındaki ticari açık Türkiye’nin aleyhine olacak şekilde artmaktadır.

Türkiye Kore Yarımadası’nda barış ve istikrarı destekleyen bir politika yürütmektedir.Güney Kore’nin Kuzey Kore ile olan sorunlarını barışçıl yollarla çözümlemesini ve Güney Kore’nin barış içinde birleşme politikasını desteklemektedir.

SUMMARY

TITLE OF THE THESIS: South Korea's Economic and Technological Development Process and its Relations with Region Countries and Turkey

AUTHOR : Bülent DEMİR

Korea, who was invaded by various nations throughout the history, has a fundamental tradition which succeed in preserving its culture and traditions until today. Korea was under the dominance of Japan from 1910 to World War II and it could get rid of Japan hegemony when Japan was defeated at the war.

After the war, there was a self-interest conflict between USA, who represented Western Block and Soviet Union, who represented Eastern Block. USA and Soviet Union agreed that USA would control the south of the peninsula and Soviet Union would control the north of the peninsula. Accepting the 38th parallel as the border, Korea Democratic Public Republic was established at the north under the control of Soviet Union, and with the support of USA, Republic of Korea was established under the leadership of Syngman Rhee.

In 1950, The Korean War began, because of the attack of North Korea. Under the leadership of USA, UN forces sent back the North Korea forces to save South Korea, but by China's surprise entrance to the war, 38th parallel continued to stay as the border and Korea was officially divided into two.

Beginning from that day, South Korea leaned its military security to USA to a great degree and appropriate free market economy as a democratic country and constitute its policy through this way. North Korea was in close relations with Russia and China, but became close to USA and to the West. As South Korea was rapidly improved its economy and became a rich country, North Korea became poorer. South Korea took Japan as the example and developed rapidly in industry and technology areas. North Korea's economy got weak because of armament and military expenses. People in the county faced with hunger.

North Korea, who didn't obey Nuclear Disarmament Agreements, continues to produce nuclear weapons in spite of all treaties and after 11 September attacks, it was announced among countries in "Axis of Evil" by USA. Since 1989, thanks to the discussions between Koreans, they made progress, to remove tension in Korean Peninsula, to make North Korea give up the idea of producing nuclear weapons and to unite Korea peacefully. South Koreans examined Germany as an example carefully.

Turkey's relations with South Korea began with Korean War. Turkish Brigade participated in the war under UN and its help in rescuing South Korea is still remembered with gratitude. Trade relations between Turkey and South Korea gradually increase and South Korea's big firms like Hyundai, Samsung and LG are important companies which make investments in Turkey. But the trade (ticari açık) between two countries is increasing opposed to Turkey.

Turkey put forward a policy that supports peace and stability in Korean Peninsula. Turkey also supports South Korea, in solving its problems with North Korea in peaceful ways and supports North Korea's policy of uniting in peace.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın seçim aşamasından tamamlama aşamasına kadar, her türlü yönlendirme ve desteğini benden esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Erhan DEMİRBAŞ'a, kaynaklara ulaşmam ve çalışma sürem boyunca izlemem gereken stratejileri belirlemem konusundaki yardımlarından dolayı Prof. Dr. Abdülkadir AKÇİN'e ve yardımlarından dolayı tüm G.Y.T.E. personeline teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak; bana her konuda desteğini esirgemeyen eşim Pınar DEMİR'e, beni yetiştiren ve bu günlere gelmemi sağlayan anneme, babama ve kardeşlerime, ve yardımlarını esirgemeyen bütün öğretmenlerime sonsuz şükranlarımı iletmek istiyorum.

Bülent DEMİR

Nisan 2006

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	IV
SUMMARY	VI
TEŞEKKÜR	VIII
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	IX
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	XII
ŞEKİLLER DİZİNİ	XIV
TABLolar DİZİNİ	XV
GİRİŞ	1
1. GÜNEY KORE’NİN COĞRAFI VE DEMOGRAFİK YAPISININ İNCELENMESİ	3
1.1. Ülke Kimliği	4
1.2. Coğrafi Konumu	4
1.3. Sosyal Göstergeler	5
1.4. Askeri Göstergeler	6
1.5. Ülke Coğrafyası	7
1.5.1. Yüzölçümü ve Nüfus	7
1.5.2. İklim	8
1.5.3. Doğal Kaynaklar	9
1.5.4. Coğrafi Bölgeler ve Başlıca Şehirler	10
2. KORE TARİHİ, KÜLTÜRÜ VE SİYASİ YAPISI	11
2.1. Eski Tarih	11
2.2. Yakın Tarih	15
2.2.1. Kore Savaşı (1950-1953)	19
2.2.1.1. Türk Tugayının Savaşa Girişine Kadar Geçen Dönemdeki Muharebeler	28
2.2.1.2. 1950 Yılı Öncesi Türkiye’nin İçinde Bulunduğu Siyasi Ortam ve Türkiye’nin Kore’ye Asker Gönderme Nedenleri	39
2.2.1.3. Türk Tugayının Kore’de Yaptığı Savaşlar	50
2.2.1.4. Kore Savaşı’nın Sonuçları	61

	X
2.2.1.5. Savaş Sonrasında Güney Kore’de Siyasi Durum	63
2.3. Etnik Yapı	79
2.4. Dil	80
2.5. Siyasi Yapı	81
2.5.1. Yönetim Şekli	81
2.5.2. Güney Kore’deki Siyasi Partiler	82
2.5.3. Güney Kore Yöneticileri	82
3. EKONOMİK VE TEKNOLOJİK GELİŞİM SÜRECİ	84
3.1. Genel Ekonomik Durum	93
3.1.1. GSYİH Durumu	94
3.1.2. Para ve Döviz Kuru	97
3.1.3. Enflasyon	99
3.1.4. İhracat ve İthalat	99
3.2. Ekonomik Sektörler	102
3.2.1. Tarım ve Ormancılık	102
3.2.2. Madencilik	103
3.2.3. İmalat Sanayi	104
3.2.4. İnşaat	105
3.2.5. Enerji	107
3.3. Ekonomik Gelişim Süreci	108
3.3.1. Uygulanan Ekonomik Reform Politikaları	114
3.3.2. 1997 Döviz Krizi	126
3.4. Teknolojik Gelişim Süreci	129
3.4.1. Bilim, Teknoloji ve Araştırma Faaliyetleri	131
4. BÖLGE ÜLKELERİ VE TÜRKİYE İLE OLAN STRATEJİK İLİŞKİLER	133
4.1. Bölge Ülkeleri İle İlişkiler	133
4.1.1. ABD İle İlişkiler	134
4.1.1.1. Güney Kore-ABD Güvenlik ve Askeri İlişkileri	135
4.1.1.2. Anti-Amerikanizm	154
4.1.2. Japonya ile İlişkiler	163
4.1.3. Çin ile İlişkiler	184
4.1.4. Kuzey Kore ile İlişkiler	197
4.1.5. Rusya ile İlişkiler	205
4.2. Diğer Ülkeler ile İlişkiler	209

4.2.1. Avrupa Birliği ile İlişkiler	209
4.2.2. Kore ve APEC	210
4.3. Türkiye ile İlişkiler	211
4.3.1. Siyasi İlişkiler	212
4.3.2. Ekonomik İlişkiler	214
4.3.3. Ticari İlişkiler	221
5. GÜNEY KORE'NİN GÜVENLİK STRATEJİLERİ	229
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	235
KAYNAKLAR	239
ÖZGEÇMİŞ	251

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

<u>Simgeler</u>	<u>Açıklama</u>
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
IMF	Uluslararası Para Fonu
GNP	Grand National Party
BM	Birleşmiş Milletler
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması, (North Atlantic Treaty Organization)
DNP	Democratic National Party
KCIA	Kore Merkezi Haber Alma Örgütü
EMNN	Emergency Measuring Number Nine
NCU	National Conference of Unification
DJP	Democratic Justice Party
NKDP	New Korea Democratic Party
RDP	Reunification democratic party
PPD	Party for Peace and Democracy
DLP	Democratic Liberal Party
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
ULD	Ultra Liberal party
DP	Democrat Party
GSYİH	Gayri safi yurtiçi hasıla
MOCIE	Ministry of Commerce Industry and Energy
IT	Information Technology
Won	Kore para birimi
LNG	Liquidated Natural Gas (Sıvılaştırılmış Doğal Gaz)
EPB	Economic planning Board
NIF	National Investment Found
KOBİ	Küçük ve Orta Boy İşletme

KCIA	Kore Merkezi İstihbarat Teşkilatı
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TEFE	Toptan Eşya Fiyatları Endeksi
NSTC	Ulusal Bilim ve Teknoloji Konseyi
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
FOTA	Future of the Alliance (FOTA) Policy Initiative
LDP	Liberal Demokrat Parti
THY	Türk Hava Yolları
BDT	Bağımsız Devletler Topluluğu
EDI	Elektronik Bilgi Değişimi
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
ITA	Bilgi Teknolojileri Antlaşması
KDV	Katma Değer Vergisi
MOCIE	Yasaklı ya da sınırlı mallar Ticaret Sanayi ve Enerji Bakanlığı
KEDO	Kore Yarımadası Enerji Geliştirme Kurumu
APEC	Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği
NCNP	National Congress for New Politics
HCI	Heavy and Chemical Industry
KNOC	Korea National Oil Corporation

ŞEKİLLER DİZİNİ

<u>Sekil</u>	<u>Sayfa</u>
1.1. Kara Kuvvetleri Teçhizatı	6
1.2. Deniz Kuvvetleri Teçhizatı	6
1.3. Hava Kuvvetleri Teçhizatı	6
1.4. Güney Kore Haritası	7
1.5. Güney Kore Bölge Haritası	10
3.1. Yıllık Bazda GSYİH (%)	97
3.2. Won-ABD Doları Paritesi	98
3.3. Ticaret Dengesi	100
4.1. Birleşik Devletler Kore Gücü'nün Teşkilatı	147
4.2. Güney Korelilerin Abd İmajı Hakkındaki Anket Sonucu	160

TABLOLAR DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
3.1. Mart 2005 Ticaret Rakamları	94
3.2. Yıllık Bazda GSYİH	97
3.3. Enflasyon	99
3.4. Ticaret Dengesi	101
3.5. Toprak Kullanımı	102
3.6. Çeşitli Ürünlerde İmalat	105
3.7. İnşaat Sektöründeki Gelişmeler	107
4.1. Çeşitli Kaynaklara Göre Hıristiyanlığın Güney Kore'deki Durumu	163
4.2. Türkiye - G.Kore Cumhuriyeti İkili Anlaşmaları	213
4.3. İkili Anlaşmalar	220
4.4. Ticari İlişkiler	222
4.5. Türkiye - G.Kore Dış Ticareti	223
4.6. Türkiye - G.Kore İhracat	224
4.7. 2003 Ocak - Kasım Dönemi İhracatı	HATA! YER İŞARETİ
TANIMLANMAMIŞ.	
4.8. G.Kore - Türkiye İthalat	227
4.9. Ülkemizin G. Kore'den Yaptığı 2003 Ocak-Kasım Dönemi İthalatı	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.

GİRİŞ

48 milyon nüfusun hemen hemen tamamı etnik Koreli olan Güney Kore, son kırk yılda kendisini yoksul bir ülke konumundan, hafif ve ağır sanayi ve yüksek teknolojide global olarak rekabet edebilen başarılı bir sanayi ülkesi haline getiren hızlı bir ekonomik gelişme süreci yaşamıştır. Güney Kore'nin ekonomik gelişimi, 1960 yılında öğrenci protestoları sonucu devrilen otoriter Sygman Rhee yönetiminden sonra askeri darbe ile yönetime gelen Orgeneral Park Chung-hee ile başlamıştır. 1979'da Park'ın suikast sonucu öldürülmesinden sonra General Chun Doo-hwan yönetimi ele geçirdiyse de 1987'de ilk demokratik seçimler yapılana kadar artan bir halk muhalefetiyle karşılaşmıştır. Bundan sonra Güney Kore modern bir demokrasi haline gelmiş ve üç başarılı ve barışçıl seçim gerçekleştirmiştir.

Sanayileşmiş demokrasiye başarılı bir şekilde geçmesine rağmen Güney Kore halen geçmişle mücadele etmektedir. En önemlisi, Kore Yarımadası, soğuk savaş sonucunda bir tarafı Komünist Kuzey; diğer tarafı, ABD destekli Güney olarak ikiye bölünmüş durumdayken 1950 yılında Kuzey Kore'nin Güney Kore'yi işgali ile Kore Savaşı başlamış ve 1953'de bir ateşkes ile sona ermiştir. Güney Kore ekonomisini geliştirdikçe, Kuzey Kore yoksullaşmış, ancak sahip olduğu kaynakları, bir nükleer silah programı da dahil olmak üzere güçlü bir ordu yaratmak için harcamıştır. Güney Kore'nin tarihi boyunca jeostratejisini Kuzey Kore'ye göre belirlemesi, onu daha geniş bir alana yayılan bölgesel bir güç dengesi olmak için yaygınlaşmak yerine güvenliğini ABD askeri gücüne endekslemiştir.

Kuzey Kore'nin uyuşmazlığı ile baş etmenin yanında, Güney Kore aynı zamanda Park zamanında uygulamaya konulan ekonomik gelişme maddelerindeki yapısal tehlikelerle de karşı karşıya kalmıştır. Merkezi planlama ve yatırımlar ile ihracata dayalı endüstriyel holdingler – cheboller – yaratmayı hedef alan bu model, piyasa koşullarına uyarak ülke ekonomisinin olgunlaşması ile kısmen iyileştirilmiştir. Chebol sistemi 1997 Asya Krizi'nde Seul hükümeti IMF yardımına muhtaç olduktan sonra sorgulanmaya başlamış, bazı reformlar gerçekleştirilmiş, ancak tekrar hızlı büyüme başlayınca, rekabet oluşturma, banka özelleştirmeleri, iflası kolaylaştırma

konularını da içine alan bir takım reformlar, çıkarlara ters düştüğünden yapılamamıştır.

Sonuç olarak otoriter bir geçmişten gelen birçok demokrasi örneğinde olduğu gibi Güney Kore yeni bir açılım periyoduna girmektedir. Bir taraftan 1940 - 1945 yılları arasında hüküm süren Japonya koloni yönetimi ile işbirliği yolları araştırılırken diğer yandan geçmiş askeri diktatörlükler dönemindeki insan hakları ihlalleri incelenmektedir.

Kore'nin geçmişindeki sorunlu mirasın ortaya çıkardığı jeopolitik, ekonomik ve sosyal konular ülkenin parti sistemine yansıyan temel bölünmelere sebep olmuştur. Bu sistemin içindeki Liberal Uri Partisi, Kuzey'le uzlaşma içinde olmayı ve piyasa ekonomisini savunmaktadır. Şu anki Cumhurbaşkanı Roh-Moo-hyun, Uri Partisi tarafından desteklenmektedir.

1. GÜNEY KORE'NİN COĞRAFİ VE DEMOGRAFİK YAPISININ İNCELENMESİ

Resmi adı Kore Cumhuriyeti olan Güney Kore, 99,268 km²'lik alanı ve 3000 adasıyla Kore yarımadasının güney yarısını kaplar. Güney Koreliler, ülkelerini tanımlarken “Han'guk” kelimesini kullanırlar ve bunun yerel dildeki tam şekli “Taehan-min'guk”tur.¹

Güney Kore'nin sınırlarını, kuzeyinde Kuzey Kore; doğusunda Japon Denizi; güneydoğu ve güneyinde kendisini Japonya'dan ayıran Kore Boğazı ve batısında Sarı Deniz teşkil etmektedir.² Başkenti ve en büyük kenti Seul'dur. Diğer önemli kentleri Pusan, Taegu, Inchon ve Kwangju olarak sıralanabilir.³ Yoğun bir nüfusa sahip olan bu ülkede (2004 verileri: 48.199.227) kilometre kare başına düşen kişi sayısı 486'dır ki bu dünyada en yüksek değerlerden biridir. Nüfusun büyük bir çoğunluğu ülkenin güney ve batı kısımlarında yaşar. Beklenen yaşam süresi erkekler için 72, kadınlar içinse 79'dur (Birleşmiş Milletler).⁴

Güney Kore, etnik yönden dünyanın en homojen ülkeleri arasındadır. İnsanlarının tamamına yakını Kore asıllıyken en geniş azınlık grubunu Çinliler oluşturmaktadır. Dini yöndense halkın %49'u Hıristiyan, %47'si Budist, %3'ü Konfüçyüsçüyken kalan %1'lik kısım diğer dinlere mensuptur. Resmi dil Korece olup İngilizce de yaygın olarak öğretilmektedir.⁵

Para birimi won olan bu Uzakdoğu ülkesinde ekonomi geleneksel olarak tarıma dayanmaktadır. Ancak 1960'ların başında hızlı sanayileşme yaşanmıştır. Güney Kore özellikle 1950-1953 Kore Savaşı sırasında ABD'den mali yardım almıştır. Kore Savaşı sonrasında 1990'lara uzanan dönemde Güney Kore dünyada önemli bir ekonomik güç olma yolunda ilerlemiştir. 1980'lerin sonlarından itibaren devletçi politikasını bir yana bırakıp serbest piyasa ekonomisine yönelmiştir. 1960'ların ortasından

¹ Encylopaedia Britannica, Vol.13, 1986, s.717

² Ana Britannica, C.13, 1989, s.517

³ “Korea's Economic Policies”, The Federation of Korean Industries, Seul, 1987

⁴ South Korea Country Profile, The Economist Intelligence Unit, 2004

⁵ Korea, Figures in Short: 1996, National Statistical Office Republic of Korea, s.4

1990'ların ortasına kadar genişleme gösteren ekonomisi 1997 -1998'deki Asya Krizi'nden etkilenmiştir.⁶ 1997 yılında IMF tarafından o zamana kadar yapılmış en büyük yardımlardan birini alan Güney Kore, bu borçlarını 2001 yılı ortası itibariyle ödemiştir. Ülkenin başlıca ihraç malları elektronik aletler, tekstil ürünleri, gemi, otomobil, çelik, bilgisayar ve ayakkabı iken ithal ettiği ürünler arasında işlenmemiş petrol, gıda, makine, ulaşım gereçleri, kimyasallar ve kimyevi ürünler ve alkali metaller bulunur . Başlıca ticaret ortakları ABD, Japonya, Çin ve Almanya'dır.⁷

1.1. Ülke Kimliği

Ulusal Adı	:Kore Cumhuriyeti*
Başkenti	:Seul*
Yönetim Biçimi	:Cumhuriyet*
Resmi Dili	:Korece*
Para Birimi	:Kore Wonu*
Ülke Parasının ABD Dolarına Göre Kuru	:1 USD=1006 Won**
Yüzölçümü	:98.480 km ² *
Nüfusu	:48.598.000*
Nüfus Yoğunluğu	:490 kişi/km ² **
Saat Dilimi	: Türkiye saati + 6**

1.2. Coğrafi Konumu

Güney Kore, Asya kıtasının kuzey doğu kısmında yer alan, politik olarak ikiye bölünmüş aynı adlı yarımadanın güney ucunda bulunan bir Uzak Doğu ülkesidir. Doğuda Japon Denizi (Kore'de Doğu Denizi olarak da bilinir), güneyde Kore Boğazı, batıda ise Sarı Denizle (Huang Denizi) çevrilidir.⁸

Büyük Kentler:

Seul, Kwangju, Taegu, Taejon, Ulsan, Pusan*

⁶ Kore Gerçeği, Kore Enformasyon Ajansı, Ankara, 2002, s.52

⁷ Dış Ticaret Müsteşarlığı, Güney Kore Raporu, 2001, s.1

⁸ ITO Güney Kore Raporu, 21-03-2005

1.3. Sosyal Göstergeler

Kentleşme oranı	: %88 *
Nüfus Artışı	: % 0.62 **
Yaş Yapısı	: 0-14 yaş % 20.4 erkek 5,223,344 kadın 4,681,594
	:15-64 yaş % 71.4 erkek 17,625,302 kadın 17,072,029
	: 65 yaş ve üstü % 8.2 ** erkek 1,597,085 kadın 2,398,821
Yaşam uzunluğu	:Genel 75.58 Yıl** erkek: 71.96 kadın:79.54**
Doğum Oranı	: % 1.233**
Ölüm Oranı	: % 0.613 **
Okuma Yazma Oranı	: % 97.9 (15 Yaş üstü) ** erkek: % 99.2 kadın: % 96.6 (2002)
Orta öğrenim okul sayısı	: 5.384*
Yüksek öğrenim (üniversite) okul sayısı	: 163*
Eğitim Harcamaları/GSMH	: %11*
Sağlık harcamaları/GSMH	: %4*
Haftalık çalışma saati	: 46*
İstihdam	: 22.92 Milyon* ⁹
Asgari ücret(uygulama varsa)	: 670.000 Won
Oy Kullanma Yaşı	: 20**
Seçilme Yaşı	:25

*⁹ Güney Kore Raporu, TC Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği ,Seul, 2004;

*Kore Gerçeği, a.g.e.;

*CIA World Factbook, South Korea Country Profile;

*DEİK Güney Kore Raporu,2004

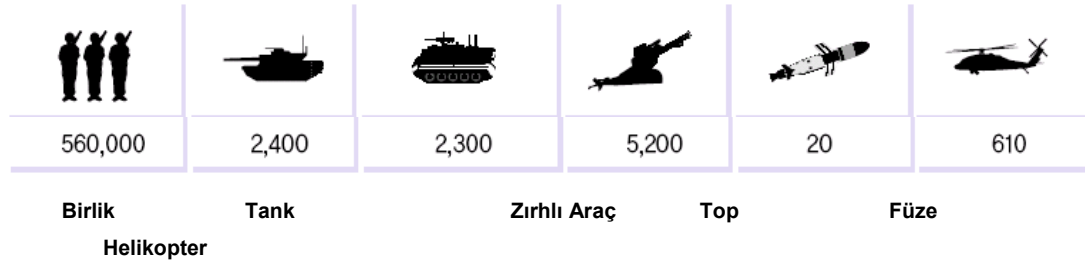
1.4. Askeri Göstergeler

Güney Kore Silahlı Birlikleri ve Güç Dağılımı

Güney Kore ordusu kara, hava ve deniz kuvvetlerinden oluşmaktadır.

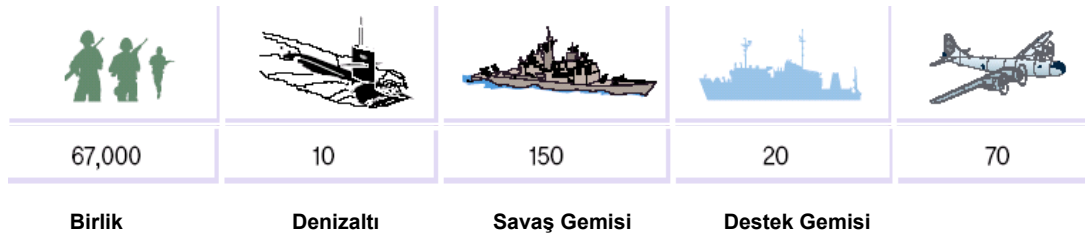
Kara Kuvvetleri Teçhizatı

Şekil 1.1. Kara Kuvvetleri Teçhizatı

Deniz Kuvvetleri Teçhizatı

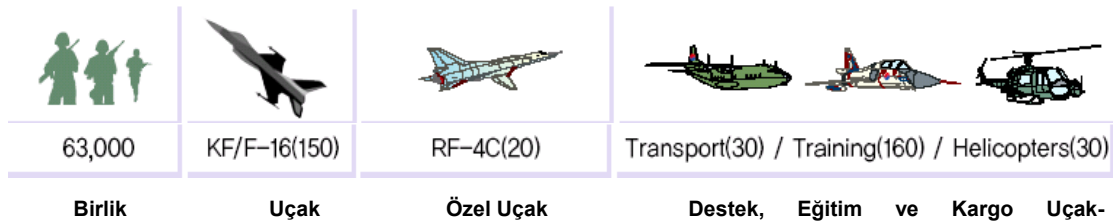
Şekil 1.2. Deniz Kuvvetleri Teçhizatı

Uçak

Hava Kuvvetleri Teçhizatı

Şekil 1.3. Hava Kuvvetleri Teçhizatı

Askerlik çağı ve süresi: Askerlik yaşı 18 olarak belirlenmiştir. 24-28 ay süreli mecburi askerlik uygulaması vardır. Yılda 341,697 kişi askerlik yaşına gelmekte ve bu hizmete alınmaktadır. 15-49 yaş arası askerlik için uygun ve

¹⁰ Participatory Government Defense Policy, 2003, s.51-55

hazır olabilecek kişi sayısı 14,233,895 dir. Askeri harcamaları 14,522 milyar dolar yıllık seviyelerindedir.¹¹

1.5. Ülke Coğrafyası

Şekil 1.4. Güney Kore Haritası

1.5.1. Yüzölçümü ve Nüfus

Kore yarımadası, Doğu Asya'da 34 – 43. paralel ile 124 – 130.ncu meridyenler arasındadır. Doğuda Japon denizi, batıda Sarı deniz ve güneyde Kore'yi Japonya'dan ayıran Kore Boğazı ile çevrilidir. Kuzeyde kara komşusu komünist Çin ve Rusya olup güneye doğru uzanan dağlık bir yarımada'dır.¹²

Bu yarımada'nın güney ve batı kıyıları, değişik uzaklıklarda iki bini aşan irili ufaklı adalarla kuşatılmış durumdadır.¹³

Yarımada'nın kuzey – güney istikametindeki uzunluğu 800 – 960 km. doğu – batı istikametindeki genişliği ise 200 – 400 km. dir. Yüzölçümü

¹¹ CIA – World Fact Book – July 2004

¹² Ali Denizli, "Kore Harbinde Türk Tugayları", Ankara, 1994, s.7

¹³ Tahsin Yazıcı, "Kore_Hatıralarım", İstanbul, 1963, s.11

220.675 km² dir. Bunun 127.080 km² si Kuzey Kore'de, 93.595 km² si ise Güney Kore'dedir.¹⁴ Güney Kore'nin toplam yüzölçümü 98.480 km² dir.¹⁵

Nüfus ise savaş zamanında 1 Temmuz 1953'te 30.500.000 di. Bunun 9.125.000'i Kuzey Kore'de, 21.375.000'i ise Güney Kore'dedir.¹⁶ 2004 yılı sonu tahminlerine göre Güney Kore'nin nüfusunun 48.498.000'e ulaşarak, kilometre kareye 479 kişi düşmesi beklenmektedir. Bu nüfusun % 80'i şehirlerde, % 20'si ise kırsal kesimde yaşamaktadır. Kuzey Kore'nin nüfusu ise 22.250.000 civarındadır.¹⁷

1.5.2. İklim

Kore'de dört belirgin mevsim görülür. İlkbaharla sonbahar, oldukça kısa, sıcak ve nemli, bol karın yağdığı kış ise kuru ve soğuktur. Son dönemlerde küresel iklim değişiklikleri Kore yarımadasını etkileyerek yazın daha çok yağmur, kışın daha çok kar getirmektedir¹⁸.

Kore'de iklim güneyde ılıman, kuzeye çıktıkça sertleşmektedir. Yazları sıcak ve yağışlı, kışları soğuk ve serttir. Kışın ısı Kuzey Kore yaylalarında sıfırın altında 35 – 40 dereceye kadar düşer. Yazın ise güney bölgelerinde sıfırın üstünde 31 dereceye kadar ulaşır.¹⁹

Kışın özellikle Kuzey Kore Sibiryaya iklimini yaşar. Yağmur Kore'de önemli bir sorundur. Muson yağmurları bol ve sürekli yağarak ortalığı sele boğar. Nisan'dan Eylül'e kadar yağın bu yağmurlar, askeri harekatı da önemli ölçüde etkiler ve zorlaştırır. Dolayısıyla Kore'nin coğrafi yapısı ile iklim ve yağmurları askerler için çetin bir ceviz sayılır.

Askeri harekatın yapılabileceği sarp dağlar dışındaki yerler genellikle nehir yatakları civarındaki düzlüklerdir. Buralarda bulunan pirinç tarlalarının

¹⁴ Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953), Ankara, 1975, s.31

¹⁵ CIA The World Factbook, July 2004

¹⁶ Denizli, a.g.e., s.8

¹⁷ Güney Kore Rehberi, Kore Yurtdışı Bilgi Servisi, 2003

¹⁸ Kore Gerçeği, Kore Enformasyon Ajansı, Ankara, 2002, s.3

¹⁹ Kore Harbinde Türk Silahlı..., s.37

tayfunlarda ve yağışlarda bataklığa dönmesi, set ve kanalların yapılmış olması buraları geçilmez hale getirir. .²⁰

1.5.3. Doğal Kaynaklar

G. Kore doğal kaynaklar yönünden çok fakir bir ülke konumundadır. Sanayinin en önemli kaynakları durumunda olan kömür, petrol, demir gibi madenler çok az miktarlarda bulunmakta ya da hiç çıkarılamamaktadır. G. Kore'nin ticari olarak tek zengin yeraltı kaynağı tungsten idi fakat 1993 yılında onun da üretimi durmuştur. Azalan miktarlarda üretilen kurşun, çinko ve bakır ise ülke ihtiyacının küçük bir kısmını karşılamaktadır.

Ekilebilir alan, toplam alanın sadece %21'idir. Ülkenin büyük bir kısmı ormanlarla kaplıdır, fakat orman kaynakları ticari amaçla yoğun bir şekilde kullanılmamaktadır. Ülkenin su kaynakları yeterli derecededir.²¹ Kuzey Kore doğal kaynaklar (nehirler, madenler ve tarıma elverişli topraklar...) bakımından Güney Kore'den çok zengindir. Güney Kore'de tungsten (florasan ampüllerin içinde kullanılan beyaz toz) ve çok az miktarda kömür madeni vardır.²²

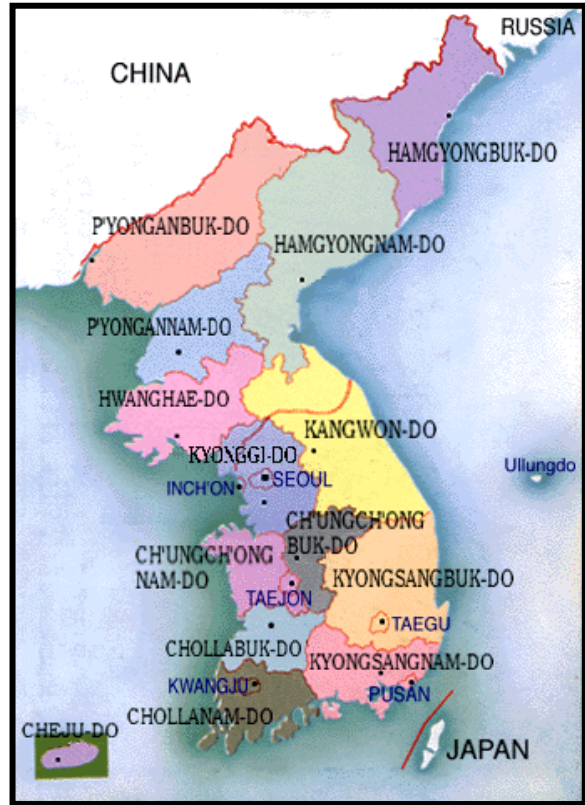
²⁰ İbrahim Artuç, "Kore Savaşlarında Mehmetçik", İstanbul, 1990, s.28

²¹ TC Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Seul, Ocak 2004

²² John Woronof, "Asia's Miracle Economies", Newyork, 1991, s.93

1.5.4. Coğrafi Bölgeler ve Başlıca Şehirler

Güney Kore, 98.480 km² yüzölçümü ve 48.598.000 nüfusu ile şehir devletleri hariç dünyanın en yoğun nüfuslu ülkesidir.²³ Güney Kore dokuz coğrafi bölgeye ayrılmaktadır. Bu bölgeler: Kuzeydoğu'da Kangwon; Kuzeybatı'da Seul'ü de içine alan Kyonggi; Doğu'da Taegu'yu da içine alan Kuzey Kyongsang; Güneybatı'da Güney Cholla ve Kuzey Cholla; Batı'da Güney Chungchong; ülkenin tam orta yerinde denize kıyısı olmayan Kuzey Chungchong; ve Güney'de ise Cheju adası'dır. Başlıca

Şekil 1.5. Güney Kore Bölge Haritası

şehirleri, Seul (10,3 milyon), Pusan (3,8 milyon), Incheon (2,6 milyon), Daegu (2,5 milyon), Daejeon(1,4 milyon), Gwangju (1,4 milyon) dur.²⁴

²³ Korea, Figures in Short:1996 National Statistical Office of ROK (Kore Milli İstatistik Dairesi), s.4

²⁴ Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, Güney Kore Raporu, Ocak 2004

2. KORE TARİHİ, KÜLTÜRÜ VE SİYASİ YAPISI

2.1. Eski Tarih

Kore Milletinin dayandığı kökler: Tarih öncesi zamanlardan beri, Korelilerin ataları Doğu Asya'daki Kore yarımadasında geniş bir şekilde yayılarak, Manchuria ve Bohai körfezi arasında yaşamışlardır. Bahsi geçen bu yerlerde paleontolojik zamanlardan beri insanlar yaşamıştır, fakat Kore milletinin formasyonunda bu zamanlarda yaşayan insanların az etkisi vardır. Kore milleti köklerinin Neolitik çağ ile bronz çağı arasındaki zamana dayandığına inanılır. Etnografik olarak, Kore halkı Mongoloid familyasındandır ve dilleri de Altay dil ailesinden türemiştir.²⁵

Paleolitik ve Neolitik Kültür: Her ne kadar Kore Yarımadasındaki insan yerleşiminin bundan 30.000 hatta 50.000 yıl öncesine dayandığına dair kanıtlar bulunmaktaysa da bunların Korelilerin gerçek ataları olmadığı genel olarak kabul görmüştür.²⁶ Kore'deki paleolitik kültür 600 000 yıl öncesine dayanmaktadır. Bu dönemin en önemli kalıntıları Sokjang-ni, Kongju, Kulp'o-ri, Unggi ve Chongok-ni, Yonch'on bölgelerinde toprak üzerine çıkartılmıştır. Bu dönemde yaşayan insanlar mağaralarda yaşadılar. Yabani hayvan ve balık yakalamak, ağaçlardaki meyvelere ulaşmak için kemik ve boynuzları kullandılar ve beslenmelerini bu şekilde sağladılar. Neolitik kültür ise 8000 yıl öncesine dayanmaktadır ve bu dönemden bir çok kalıntı sahil şeridi ve nehir yataklarında gün yüzüne çıkartılmıştır. Neolitik insanlar taş alet ve kaseleri üzerindeki basit şekillendirmeleri ile beraber kullanmışlardır. Bu çağın erken zamanlarında, yabani hayvan ve balık yakalayarak son zamanlarında ise basit tarıma başlayarak beslenmelerini sağlamışlardır. Küçük aileler şeklinde ve ailelerden oluşan basit toplumlar oluşturmuşlardır.²⁷

Bronz çağı kültürü ve sosyal değişim: Milattan önce 10. yüzyıl tarihlerinde, figürsüz kapları kullanan insanlar görülmeye

²⁵ The history of Korea, Radio Korea International, 1995, s.12

²⁶ Korea, Its History&Culture, Korean Overseas Information Service, Seoul, Republic of Korea

²⁷ The history of Korea, Radio Korea International, 1995, s.12

başlandı.Böylelikle, bronz kültürünün oluşumu başlamış oldu. Bu kültür Manchuria'nın Liaoning bölgesinde ve Kore yarımadasının kuzey batı kısımlarında gelişmeye başlamıştır ve daha sonra bütün bölgeye bu kültür yavaş yavaş sıçramıştır. Erken bronz çağlarında, kuzey bronz kültürü *Pip* 'a olarak bilinen bir çeşit kılıç ile tanımlanmaktadır. Bununla birlikte, *Pip* 'a (Oval şekilli, kısa ve düz tutacaklı) tipi kılıç, daha sonra yavaş yavaş gelişerek ince hatlı bir bronz kılıç tipi almaya başlamıştır ve bronz donanımlı eşyalar da Kore'de yapılmaya başlanmıştır. Böylelikle, eşsiz bir bronz kültürü gelişmeye başlamıştır. Bronz çağı insanları tepelik yerlerde yaşıyorlardı ve en çok tarıma yönelmişlerdi, hatta pirinç üretimine başlamışlardı. Ayrıca , taştan lahit ve anıtlar yapmaya başlamışlardır. Bu dönemde din adamları güçlenmeye ve kendi kurallarını koymaya başlamışlardır. Böylelikle, erken dönem dinsel toplum kabile toplulukları şekil almaya başlamıştır. ²⁸

Kore'de ilk Devletin M.Ö. 2333 yılında Çason halkı lideri Tangun tarafından kurulduğu bilinmekte olup, M.Ö. 13. yüzyılda bölgede Puyi ve Koguryya (Kore) kabileleri birlikte hüküm sürmüşler, daha sonra kuzeyde Kogurya, güneyde Pekçe hanedanları egemenliklerini pekiştirmişlerdir. ²⁹

Üç krallığın ortaya çıkması ve gelişmesi: Milattan önce 1. yüzyıldan itibaren, antik üç krallık başta Koguryo ve takiben Paekche, Shilla olmak üzere ortaya çıkmaya başlamıştır. Koguryo güçlü bir ulus olarak gelişerek, çatışmacı kuzey uluslara ve Çin'e karşı bir set olarak rol almıştır. Bu süre zarfında, Paekche ve Shilla krallıkları hızlı bir şekilde gelişmiştir. Bu durum krallıklar arasındaki sürtüşmeyi arttırmıştır. Bu üç krallık gelişen krallıkların sonuncusu olan Shilla tarafından birleştirilmiştir ve böylelikle ilk ulusal birliktelik oluşturulmuştur.Shilla Krallığı;kuzeydeki Koguryo'yu, batıdaki Paekche'yi ve güneydeki Kaya krallıklarını yıkarak Kore Yarımadası'nı tek bir yönetim altında birleştirmiştir.³⁰Dokuzuncu yüzyılda Shilla'nın gücünün azalması bölgesel liderleri ve yenilmiş olan Paekche ve Koguryo'yu cesaretlendirmiştir.892'de Kaesong'da kurulan "Yeni Koguryo" lideri Wang Kon 918 yılında Koryo ismi ile devletin başına geçmiş ve yapılan savaşlar

²⁸ The history of Korea, Radio Korea International, 1995

²⁹ Güney Kore Raporu, TC Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Seul, 2004

³⁰ Gina L.Barnes, "The Emergence and Expansion of Silla from an Archaeological Perspective", Korean Studies, Jan2004, Vol.28, Issue1, s.14-48

neticesinde 1392 yılına kadar devam edecek olan birleşmeyi gerçekleştirmiştir.³¹

Bu üç krallık aristokrasi merkezli bir toplum olarak gelişmiş ve aristokratlar toplumun ve kültürün liderleri olmuştur. Üç krallık, büyük bir değişim ve kültürel gelişime neden olan Budizm'i kabul etmişlerdir. Bu yolda üç krallık renkli, ve saf aristokrasi merkezli Budist kültürünü geliştirmişler ve sonunda Japonya'yı etkileyerek onların tarihsel kültürünün gelişimine bu yolda etki etmişlerdir.³² Joseon (Çoşan/1392-1910): 1388 yılında, Goryo Krallığının son dönemlerinde, General Yi Seong-gye politik ve askeri gücü ele geçirerek Kral Chang'ı görevden almış (1388-1389) ve Kral Gongyang'ı tahta geçirmiştir (1389-1392). Taraftarları ile beraber toprak reformlarını gözden geçirmiş, Goryo monarşi ve soyluluğun yıkılması savaşında neokonfüçyanist ideolojiyi siyasi kimlik olarak kullanmıştır.³³

Çosan hükümdarları, ülkeyi, dengeli bir siyasal sistemle yönetmişlerdir. Devlet görevlisi bulmak için kullanılacak bir devlet memuru giriş sınavı sistemi başlatılmıştır. Bu sınavlar o dönemdeki toplumsal değişim ve düşünsel etkinliğin temelini oluşturmuştur. Ama Konfüçyus'a dayanan toplum akademik bilgiyi yüceltirken, ticaret ve mal üretimini küçümsemiştir. Çosan'ın dördüncü hükümdarı Kral Secong döneminde (1418-1450) Kore daha önce görülmedik bir kültür ve sanat gelişmesi yaşamış, kralın desteğiyle krallık akademisinin bilginleri Kore alfabesini yaratmıştır. Hangil alfabesi, o dönemde Hummancangım (halkı eğitmek için en uygun sesçil sistem) olarak değerlendirilmiştir. Gökbilime büyük ilgisi olan Kral Secong'un isteği üzerine, güneş saatleri, su saatleri, göksel küreler ve gökbilimsel haritalar yapılmıştır. Daha sonra, krallıktan çekilerek tahtı oğlu Kral Munjong'a (1450-52) bırakmış, ama 1452'de ölümüyle 11 yaşındaki veliaht Danjong tahta getirilmiştir.³⁴

³¹ Bruce Cumings, "Korea's Place in the Sun:A Modern History", New York, 1997, s.35-39

³² The history of Korea, Radio Korea International, 1995

³³ Kore Yurtdışı Bilgi Servisi, Güney Kore Rehberi, s.3

³⁴ Kore Gerçeği, 2002, s.13-14

1455 yılında, Kral Danjong'un amcası olan Prens Suyangdaeugun genç hükümdardan tahtı zorla almış ve Kral Seco ölmüştür. (1455-1468) Prens Suyangdaeugun Konfiçyusçuluğu destekleyerek krallığın saygınlığını yükseltmeye çalışmış ve o günden bu yana, Konfiçyusçuluk Kore yaşama biçiminin temeli olmuştur.

1592 yılında Japonya, Çin'e akınların yolunu açmak için Çosan Krallığını istila etmiştir.³⁵ Kore tarihinde en saygıdeğer isimlerden biri olan Amiral Yi Sun-sin (1545-1598) Japonlara karşı, 1590 yılında İmjın Savaşı'nda dünyanın ilk zırhlı savaş gemileri sayılan Gebukson'hi (kaplumbağa gemiler) kullanarak bir dizi başarılı saldırı düzenlemiştir.³⁶ Gönüllü köylü savaşçılar ile gönüllü Budacı rahip birlikleri düşmanla karada yiğitçe dövüşmüşler, Japonlar, savaş lordu Toyotomi Hideyoshi'nin ölümü üzerine Kore'den çekilmeye başlamışlardır. 1598'de sona eren savaş hem Kore'nin Çosan Hanedanı hem de Ming Çin'i üzerinde çok yıkıcı etkiler bırakmıştır. Savaş sırasında, çok sayıda Koreli sanatçı ve teknisyen, çömlekçiler de içinde olmak üzere Japonya'ya götürülmüşlerdir.³⁷ Japonya'nın Çin'i işgalinin ilk aşamasını oluşturan bu savaş, Asya tarihinde ilk silah ve teçhizatla donatılmış düzenli ordu savaşı olmuştur.³⁸

17. yüzyılın başlarından başlayarak, çağdaş bir ulus kurma yolu olarak silah'ı (uygulamalı bilimler) öne çıkararak bir akım, ileri düşünceli devlet görevlileri arasında yaygınlık kazanmıştır. Bunlar bir yandan tarım ve sanayide yenilikler, bir yandan da toprak dağılımında köklü reformlar önermişler, ancak tutucu soylulardan oluşan hükümet bu tür kökten değişiklikleri benimsememiştir.

Çosan Hanedanı döneminin ikinci yarısında devlet yönetimi ile üst sınıflar içinde sürekli olarak çekişme ve hizipleşmeler öne çıkmış, Kral Yongco (1724-1776) bu istenmeyen siyasal durumu düzeltmek için en

³⁵Kore Gerçeği, 2002, s.13-15

³⁶Gabriel Johnson,"The Two Koreas' Societies Reflected in Stamps",East Asia:An International Quarterly, Summer 2005, Vol.22, Issue.2,s.77-95

³⁷Kore Gerçeği, 2002, s.13-15

³⁸Kenneth M.Swope, "Crouching Tigers, Secret Weapons:Military Technology Employed During the Sino-Japanese-Korean War,1592–1598",Journal of Military History, Jan2005, Vol.69, Issue.1, s.11-41

sonunda bir yansızlık politikası benimseyerek hem krallık otoritesini güçlendirmeyi hem de siyasi istikrarı sağlamayı başarmıştır.

Kral Çongco (1776-1800) da yansızlık politikasını sürdürmüş, Krallık belgelerinin ve kayıtlarının saklanması için bir Krallık Kütüphanesi kurdu muştur. Başka siyasi ve kültürel reformlar da başlatılmıştır. Bu dönemde aynı zamanda özgür düşünceli bilginler ve resmi görevliler arasında Silhak'm (Gündelik Bilgi Okulu) yükselişi görülmüştür. Bir çok seçkin bilgin, ilerici yazılar yazarak tarım ve sanayide köklü reformlar önermişler, ne yazık ki, bunların görüşlerinin pek azı hükümetçe benimsenmiştir.³⁹

2.2. Yakın Tarih

1890'larda Asya'nın doğusundaki Avrupa emperyalizmi yeni bir doruk noktasına ulaşınca, Japon liderleri, ülkenin stratejik savunma parametresinin Kore'yi kapsayacak şekilde genişletilmesine karar vermişlerdir. Bu nedenle Tokyo, Kore sorunu için yeni bir ilgi ve çatışma konusu olmuş ve Kore'yi etkisi altına almaya çalışan diğer iki ülke olan Çin ve Rusya'nın nüfuzunu yok etmeyi amaç edinmiştir. Çin, Sino-Japon muharebelerini (1894-1895) kaybedince, ağırlığını büyük ölçüde kaybetmiş ve Rusya etkisi de benzer şekilde 1905'te Rus-Japon Savaşı'ndan sonra ortadan kalkmıştır.⁴⁰

Kore, Japon yayılmacılığına yurt içinde modernizasyon kampanyası başlatarak, yurt dışında da müttefik bulma arayışına giderek cevap vermeye çalışmıştır. 1876-1910 arasındaki modernizasyon kampanyası, hatırı sayılır derecede önemli olmuş ancak bağımsızlığı korumaya yetmemiştir. Kore, modernizasyon çalışmalarına Japonya'dan yarım kuşak sonra başlamış, politik ve sosyal yapı reformları çok yüzeysel kalmış ve sonuç olarak Kore devleti, devlet gücünün tüm göstergeleri açısından komşusuna göre önemli ölçüde zayıf kalmıştır. Üstelik Kore, Japon diplomasisinin gücüyle ve zenginliğiyle baş edememiş, dolayısıyla Japonya'nın meydan okumasına karşı etkili dış destek bulamamıştır. Sonuç olarak, 29 Ağustos 1910'da 518

³⁹ Kore Gerçeği, 2002, s.13-16

⁴⁰ Adrian Buzo, "Making of Modern Korea", Florence,KY, USA: Routledge, 2002, s.24

yıllık Çoşan Hanedanlığı, kalan egemenlik haklarını devretmiş ve Kore, Japon İmparatorluğu'nun bir kolonisi olmuştur.⁴¹

Sömürge yönetimi, Koreliler arasında milliyetçilik akımının güçlenmesine yol açmıştır. Koreli aydınlar Japonya'nın resmi asimilasyon politikasına karşı çıkmışlar, ancak Japonya, Kore okullarında Korece ile eğitimi bile yasaklamıştır.⁴²

1 Mart 1919'da, birçok Koreli grup ve kollar bir araya gelerek Japon yönetimine karşı toplu eylemler ve gösteriler sergilemişlerdir. '1 Mart Hareketi' olarak bilinen bu hareket, 1. Dünya Savaşı'ndan sonra ABD Başkanı Wilson'un 1918'de 14 prensibini açıklaması ile gelişmiştir. Bu prensiplerden bir kaçı "*self-determinasyon*" yani kendi kaderini tayin etmeye yöneliktir. Bu, özellikle düşman güçlerinin sınırları içinde olan ulusal azınlıklara yönelik bir politikadır. Ancak, hiçbir Avrupa ülkesi bu prensibi Avrupa dışındakiler için uygulamayı düşünmemişlerdir; zira bu kendi kolonilerinin de bağımsızlığı anlamına gelmektedir. Fakat özellikle ülke dışındaki Koreli öğrenciler ve entelektüeller 14 prensibin farkına varır varmaz, bunu Kore'yi Japon yönetiminden kurtaracak uluslararası bir araç olarak görmüşlerdir. Tam bu sırada Kore'yi 1864'ten 1907'ye kadar yöneten Çosan Hanedanı Kjong ölmüş ve cenaze töreni olan 1 Mart, bağımsızlık yanlısı Koreliler için beklenmedik bir fırsat olmuştur. 1 Mart öğleden sonra saat 14 00'te, Chondo (yerel Kore dini), Hristiyan ve Buda kiliselerinin önde gelen 33 grubunun 29 üyesi Seul'de bir restoranda buluşup bağımsızlık bildirisini okumuşlardır. Bu arada çoğunluğunu öğrencilerin oluşturduğu binlerce kişi Pagoda Parkı'nda toplanmıştır.⁴³

1 Mart hareketi tüm ülkeyi sarmış ve iki milyon insanı bağımsızlık isteğini haykırmaya teşvik etmiştir. Buna Japonların cevabı tahmin edilebilir. Ordu, göstericileri ezip geçmiş, 7509 katılımcı öldürülmüş, 15.950

⁴¹ Buzo, a.g.e., s.24

⁴² Kore Gerçeği, 2002, s.16

⁴³ Buzo, a.g.e., s.31-32

kişi yaralanmış ve sakatlanmış, 46.306 kişi tutuklanmıştır.İki okul, 47 kilise ve 715 ev ile birlikte tahrip edilmiştir.⁴⁴

Bu bağımsızlık hareketi başarılı olamamış ama Korelilere çok güçlü bir ulusal kimlik ve yurtseverlik bağı sağlayarak, Şangay'da bir Geçici Hükümetin kurulmasını ve Mançurya'da Japon sömürge yönetimine karşı örgütlü bir silahlı mücadelenin başlamasını sağlamıştır. Bağımsızlık Eylemi Koreliler arasında 1 Mart'ta ulusal bayram olarak kutlanmaktadır.⁴⁵

1920'de Korelilerin tüm silahlı güçleri Japonya tarafından temizlenmiş ve Sibiryaya sürgün edilmiştir. Bu arada Şanghay'daki milliyetçi Koreliler 1 Mart Hareketi'ni müteakip 9 Nisan'da Kore Yerel Hükümeti'ni kurmuşlar ve Versay Barış Konferansı'na Kore'nin bağımsızlık konusunu getirmek için lobi faaliyeti yürütmüşlerdir. Bir grup Koreli temsilci, Paris'te delegelere Kore'nin bağımsızlık bildirisini dağıtmış ancak hiçbir batılı ülke Kore'nin bağımsızlığını desteklememiştir. Kore sorunu uluslararası gündemi terk etmiş ve sonraki 20 yıl boyunca sayısız lobi ve silahlı mücadelelere rağmen 1943 Kahire Bildirisi'ne kadar gündeme gelmemiştir.⁴⁶

1917'deki Bolşevik Devrimi nasıl Japon yöneticiler üzerinde etkili olmuşsa, 1920'lerde milliyetçi Çinliler yükselişe geçtikten sonra da Japon stratejik güvenlik duygusu harekete geçmiştir.19. yy.daki batılı emperyalistler gibi Japonya da, zayıf bir Çin'in yaratacağı çekim gücü korkusu ile kuvvetli bir Çin'in yaratacağı tehdit korkusu arasında ikilemde kalmıştır. Ancak milliyetçi Çinliler güçlendikçe Japonya da askeri baskı oluşturmak için karar almıştır. Bu, Kore için önemli neticeler doğurmuştur. Çin'e karşı artan Japon askeri saldırganlığı 1930'larda kontrolsüz bir şekilde geliştikçe Kore, Japonya için bir ileri toplanma bölgesi ve ikmal kaynağı haline gelmiştir. Sonuç olarak, yarımadanın kuzeydoğusunda, madencilik, mineral işlemeciliği ve demir-çelik üretiminde yeni bir endüstriyel altyapı oluşmaya başlamıştır⁴⁷.

⁴⁴ James H. Gapinski, "Economic growth in the Asia Pacific region", New York, 1999, s.52

⁴⁵ Kore Gerçeği, 2002, s.16

⁴⁶ Buzo, a.g.e., s.33

⁴⁷ Buzo, a.g.e., s.26-27

Japonya, sömürü dönemi boyunca , kalkınma sürecinde işçilerini ucuza beslemek için Kore'nin tarımsal potansiyelini kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmiştir.Koreliler sürekli olarak tarımsal ve madencilik sektörlerinde çok uzun ve ağır iş koşullarında çalıştırılmış, ancak hiçbir koreli bir şirketin veya bürokrasinin yüksek noktalarına getirilmemiştir⁴⁸

1930'ların başında ultra-milliyetçiler Japon hükümetinin kontrolünü ele geçirmişler ve önce Mançurya'da daha sonra Çin'in iç kesimlerinde seferberlik ilan etmişlerdir. Bu seferberlikler Japon İmparatorluğu'ndaki Kore'nin kolonisel rolünü, hayati öneme haiz geri destek bölgesine dönüştürmüştü ve böylece Japon koloni yönetiminin doğasını değiştirmiştir. Muharebe gücü desteği olan Kore kaynaklarını kullanmak suretiyle daha saldırgan hale gelmiş olan hükümet, 1931'de yiyecek ve tarım ürünleri ekonomide etkin olsa da, Kore'nin büyüyen altyapısını ve işgücünü, Japonya'nın yeni sınırına doğru (kuzeye) yönlendirerek tarımsal işgücü birikimini, yeni açılan madenlere ve fabrikalara kaydırmıştır.1940'da madencilik üretimi, ağır ve kimyasal sanayi (petrol, kauçuk, gübre ve ilaç gibi) önemli hale gelmiştir. Bu arada birçok Koreli anavatanını terk etmiş, 1945'te dört milyon Koreli, yani toplam nüfusun %16'sı ülke dışında çalışmıştır.⁴⁹

1930'larda Japon koloni yönetiminin Kore halkı üzerindeki baskısı artmış, kültürel asimilasyon başlamıştır. Okullarda Japonca'nın kullanımı, Kore diline ve yazısına getirilen geniş tabanlı kısıtlamalar ve son olarak Japon isimlerinin zorla kullandırılması uygulamaları hayata geçirilmiştir.

Eylül 1940'da 16 milyon koreli(toplam nüfusun %80'i) zorla ismini değiştirmek zorunda kalmıştır.Bu kurala uymayanlara Japonya'ya girme izni verilmemiştir.Korece'nin kullanımı her seviyedeki okullarda yasaklanmış, kore dilinde yayın yapan magazin dergileri ve gazeteler kapatılmıştır.⁵⁰

⁴⁸ Steve Chan and Cal Clark, "The Evolving Pasific Basin in the Global Political Economy: Domestic and International Linkages", Lynne Reiner Publisher, London, 1992, s.27-46

⁴⁹ Buzo, a.g.e., s.48

⁵⁰ Takashi Hatata, "A History of Korea, translated by Warren W. Smith, Jr. and Benjamin H.Hazard, (Santa Barbara, CA:American Bibliographical Center Clip Press), 1969, s.125

Pasifik Savaşı zamanında (1941-1945), Japonya'nın ayrı bir kültür olarak Kore'yi tamamen ortadan kaldıracığına inanmak için her türlü neden mevcuttur ve bunu sadece Japonya'nın 1945'te askeri yenilgisi önlemiştir.⁵¹

2.2.1. Kore Savaşı (1950-1953)

Savaş Öncesi Siyasi Durum

6 Ağustos'ta Hiroşima'ya atılan ilk atom bombasından iki gün sonra Rusya, 8 Ağustos 1945'de Japonya'ya harp ilan ederek dört gün sonra Kore'ye girmiş buradaki Japon askerlerini teslim almaya başlamıştır.. Rusya'nın bu hızlı ilerleyişi ve Japon ordularını teslim alma gerekçesiyle Kore'nin tamamını işgale hazırlanması Amerika'yı telaşlandırmıştır. Amerika Rus ordularınının 38'inci paralel hattının kuzeyinde durmasını bu hattın güneyindeki Japon kuvvetlerinin Amerika tarafından teslim alınacağını bildirerek Rusya'yı durdurmuştur. Rusya'dan bir ay sonra ABD birlikleri 8 Eylül 1945'de Güney Kore'ye girerek 38'inci paralel hattının güneyine kadar ilerlemiş ve japonları teslim almıştır. Böylece Kore'nin tamamının Rusya tarafından işgal edilmesi önlenmiştir.⁵²

Kuzey Kore'ye giren Rusya; burada kendi güdümünde ve komünist rejimi benimseyen Kuzey Kore Halk Cumhuriyeti'ni kurarak, Rusya taraftarı olan Kim İl-Sung'u devlet başkanı olarak ilan etmiştir. Buna karşın Güney Kore'de de Amerikalılar askeri bir idare kurmuşlardır. Amerika Kore'nin birleştirilmesini, seçimlerin yapılmasını ve yabancı güçlerin Kore'den çekilmesi teklifinde bulunmuştur. Fakat Rusya bunu reddetmiştir. Çünkü nüfusun büyük bölümü (%70) Güney'dedir ve yapılacak bir seçim Rusya'nın aleyhine olacaktır. Bunun üzerine Amerika müttefikler arası görüşme teklifinde bulunmuştur. Teklif kabul edilmiştir. Kore'deki ABD-Rusya temsilcilerinin üç kere bir araya gelmelerine rağmen bir netice alınamamıştır.⁵³

⁵¹ Buzo, a.g.e., s.26-48

⁵² Prof.Dr.Mim Kemal ÖKE, "Unutulan Savaş'ın Kronolojisi:Kore,1950-1953", Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1990, s.23

⁵³ Erhan Yücel, "Kore Harbi, Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler", Ankara, 2001, s.8

Amerika; Kore meselesini Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na taşımıştır. 14 Kasım 1947'de BM Genel kurulu Rusya'nın muhalefetine rağmen Kore'nin bağımsızlığını ve tek devlet olarak birleşmesini kabul ederek seçim yapılmasını kararlaştırmıştır. Ancak Rusya bu kararı reddetmiştir. Seçimler Güney Kore'de 10 Mayıs 1948'de yapılmıştır. Temmuzda Kore anayasası kabul edilmiş ve 17 Temmuz 1948 yılında Kore Cumhuriyeti ilan edilmiştir. Syngman Rhee Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Onun ilk iki yılında halk, bir dizi problemlerle karşılaşmak zorunda kalmıştır. Japonya ve Mançurya'dan zorla sürülen insanların dönüşü ve Kuzey'deki komünist rejimden kaçmış iki milyondan fazla göçmenin yoğunluğu da buna eklenmiştir.⁵⁴

Kuzey Kore'de ise Mayıs 1945'te idareyi ele alan Halk Şurası Şubat 1948'de Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti Anayasası'nı ilan etmiştir ve 9 Eylül 1948 yılında Kore Halk Cumhuriyeti kurulmuştur. Kim İl-Sung hükümetin başına geçmiştir. Kuzey'deki Sovyet Rusya askeri otoriteleri BM denetiminde yapılan genel seçimi kendi kontrollerindeki bölgede engellemişlerdir.⁵⁵

Bu suretle Kore topraklarında, iki ayrı devlet kurulmuştur. Ancak aynı soydan gelen, aynı dili konuşan, aynı kültürün parçaları olan Kore halkı Kuzey-Güney diye ikiye ayrılmıştır. Kuzey ve güneyin bölünmüş olması, Kore yarımadasını çok gergin bir atmosfere bırakmıştır. Daha da önemlisi, ABD ve Sovyetlerin ön saflarda olduğu dünya politikası kendini soğuk savaş yapısına hızla getirmiştir. Kore yarımadası dengesizliklerin sürekli gözüküğü bir bölge halini almış, savaş ihtimali her an söz konusu olabilecek hale gelmiştir. Rusya Kuzey Kore ile, Amerika da Güney Kore ile askeri yardım anlaşmaları imzalamışlardır. Sırasıyla; Amerika ile Güney Kore Cumhuriyeti arasında, önce 31 Aralık 1948'de bir askeri yardım ve güvenlik anlaşması yapmış, 26 Ocak 1950'de Seul'de Kore'deki Amerikan yardım grubu aracılığıyla yine askeri yardım hakkında ikinci bir anlaşma imzalanmıştır. Buna göre askeri yardım programı altında Güney Kore'ye 10 milyon dolarlık askeri donatım

⁵⁴ J Denis Derbyshire-Ian Derbyshire, "Political Systems of the World", Helican Publishing Ltd,1996 ,s.158-163

⁵⁵ South-North Dialogue in Korea, Seoul:International Cultural Society of Korea, 1984

verilmiştir. Bundan başka Amerikan Kongresi Dışişleri Komisyonu'nda 31 Ocak 1950'de ayrıca 60 milyon dolarlık yardım yapılmasını kabul etmiştir.⁵⁶

28 Aralık 1948'de Sovyet Rusya, ABD'ye karşılıklı olarak Kore Yarımadası'ndaki askeri birliklerini çekmesini teklif etmiştir. Bundan iki gün sonra Rusya, bütün kuvvetlerini çektiğini açıklamıştır. 1948'in sonlarına doğru ABD birliklerinin büyük bir bölümü çekilmiştir. Şubat 1949'da BM, Güney Kore'nin isteği üzerine geri kalan birliklerin çekilmesini ertelediğini duyurmuştur. Ancak çekilme planı başlamıştır. General MacArthur'un da onayını alan ABD hükümeti 1 Mart 1949'da çekilmeyi onaylamıştır. 1949 yazı yaklaşık 50 yıldan beri Kore Yarımadası'nda yabancı güçlerin olmadığı ilk yaz mevsimi olmuştur. Ancak işgalciler gerilerinde 38nci paralelden birbirlerine silahlarının ucunu gösteren kızgın Koreliler bırakmışlardır.⁵⁷ Diğer yandan Sovyet Rusya ile Demokratik Kore Cumhuriyeti arasında 20 Mart 1949'da 10 yıllık bir yardım anlaşması yapılmıştır. Bu anlaşmalardan Amerikanın Güney Kore'yi, Sovyetlerin de Kuzey Kore'yi destekledikleri ve korudukları açıkça görülmüştür. Sovyet Rusya, komünist Çin ile olan anlaşmazlıklarına son vermek için Mançurya üzerindeki haklarından komünist Çin lehine vazgeçmekle, iki büyük komünist devlet arasında karşılıklı güvenliğe dayanan ilişkiler kurmaya çalışmıştır. Bu amaçla Moskova'da 14 Şubat 1950 tarihinde Sovyetler Birliği ile komünist Çin arasında 30 yıl için bir dostluk ve karşılıklı savunma anlaşması, Vişinski ile Mao arasında imzalanmıştır. Bu anlaşma Kuzey Kore'nin komünist Çin ile Sovyetler Birliği tarafından başlayacak olan Kore ve Uzakdoğu mücadelesinde destekleneceğinden kuşku bırakmamıştır.⁵⁸

⁵⁶ Ali Denizli, "Kore Harbinde Türk Tugayları", Ankara, 1994, s.20

⁵⁷ Carl Berger, "The Korea Knot: A Military-Political History", University of Pennsylvania Press, 1964, s.84-93

⁵⁸ Denizli, a.g.e., s.21

Savaş Öncesi Askeri Durum

Güney Kore Silahlı Kuvvetleri

1950 Haziranında Güney Kore kara kuvvetleri altı zayıf piyade tümeninden ibarettir. Bunların da çoğu batıda olmak üzere, sınır boyunda tertiplenmiş durumda idi. Ayrıca iki tümen ve daha başka birlikler ülke içindeki gerillalarla uğraşmaktaydılar.⁵⁹ Ülke içindeki gerillaların sayısı 100 kişiden 5000 kişiye kadar değişen kuvvetler halinde bulunmaktaydı. Bunlar 1700 kadar iyi eğitim görmüş ve Sovyet komünizmini benimsemiş personel tarafından idare edilmekteydi. Bundan dolayı iki tümen ve daha başka birlikler bunlar üzerine sevk edilmiştir.⁶⁰

Deniz kuvvetleri hafif harp gemisi ve yardımcı gemilerden kurulu küçük bir filodan oluşmaktaydı. Silahlı kuvvetlerin mevcudu yaklaşık 100 bin kişiden meydana gelmekteydi. Ayrıca 50 bin kişilik bir polis kuvveti de bulunmaktaydı ve bu kuvvetler 15 Temmuz 1950 tarihinde B.M. komutanlığı emrine verilmiştir.⁶¹

Silahlı kuvvetler Japonlardan ele geçirilmiş silah ve malzemeden başka A.B.D'lilerin Güney Kore'yi boşaltırken bıraktıkları silah, cephane, malzeme, eşya ve ilaçla donatılmış ise de tank, uçak ve teknik araçlar bakımından çok zayıf bulunmaktaydı. Bu orduya bir çoğu Japon ordusunda görev almış genç subaylar idare etmekteydi. Bir Güney Kore tümeni yaklaşık bir Kuzey Kore alayı kuvvetinde idi. Zayıf Güney Kore ordusu, taarruz için yetiştirilmiş ve iyi silahlandırılmış kuvvetli Kuzey Kore ordusuna dayanacak kuvvette değildi.⁶²

A.B.D dışişleri bakanı Foster Dulles savaştan bir hafta önce Güney Kore'yi ziyaret etmiş ve Güney Kore'nin demokrasi ve ekonomi alınındaki hızlı gelişmelerinden duyduğu memnuniyeti belirtmiştir. Kore'deki A.B.D askeri yardım kurulu başkanı general W. Roberts'in Time dergisine verdiği demeç daha da ilgi çekiciydi. A.B.D'li general bu demecinde "Güney Kore ordusunun A.B.D dışındaki en mükemmel ordu" olduğunu özellikle belirtmekteydi. Güney

⁵⁹ Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953), Ankara, 1975, s.47

⁶⁰ Denizli, a.g.e., s.22

⁶¹ Himmet Gündüz, "Türkiye Basınında Kore Savaşı", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2001, s.16

⁶² Denizli, a.g.e., s.47

Kore'deki A.B.D elçiliğinin görüşü daha da ilginçtir. Elçiye göre “Güney Kore ordusu yalnız her hangi bir saldırıyı defedecek güçte değil aynı zamanda böyle bir saldırıyı defettikten sonra saldırganı önüne katarak iki hafta içinde Pyongyang'ı işgal edebilecek durumda” idi.⁶³

Kuzey Kore Silahlı Kuvvetleri

38. paralelin kuzeyinde Kore Demokratik Halk Cumhuriyetini kuran Ruslar kuvvetli Kuzey Kore ordusunu teşkile başlamışlar ve sınırı Amerikalılara kapatmışlardır. Kuzey Kore silahlı kuvvetleri harp başlarken 13 tümeni ile 105. zırhlı tümen ve ayrıca bir tank alayı ile 100'den fazla uçaktan ve 32 parça harp gemisi ve yardımcı gemiden ibaret bir deniz kuvvetine sahiptir. Bu silahlı kuvvetlerin subay ve elemanların çoğu Japon ordusunda askerlik yapmış veya Sovyetlerin yardımıyla Japonları Çin topraklarından çıkarmış olan Çin komünist ordusunda görev almış komünistlerdir. Bu mücadeleler sırasında Sovyet topraklarına sığınmış veya Sibiry'a da komünist kamplarında yetiştirilmiş ve ikinci dünya savaşında Sovyet ordularında çalışmış pek çok Kuzey Koreli ile, komünist Güney Koreliler de vardır. İlk defa askere çağırılan genç yaştaki acemi erler ordunun esasını teşkil etmekteydi.⁶⁴

Sovyet yardımının en açık delili Kuzey Kore komünist ordusunun Rus yapımı tanklar, silahlar ve tayyarelerle teçhiz edilmiş olmasıydı. Güney Kore kuvvetleri harbin başladığı gün Rus toplarıyla Rus t-34 hafif tanklarıyla, pervaneli yak tipi av tayyareleriyle karşılaşmıştır.⁶⁵

Birlikler II. Dünya harbi birlikleri gibi kurulmuş en yeni silahlarla donatılmış, II. Dünya harbinden alınan derslere göre ve taarruz fikriyle Ruslar tarafından dört senede yetiştirilmiştir. Kuzey Kore'yi kuran cumhurbaşkanı ve aynı zamanda başbakan olan Kim il Sung'du. Kuzey Kore silahlı kuvvetleri başkomutanlık, kurmay başkanı ise, yetişmiş bir komutan olan Nam-il'di. Ordu komutanı Choi-Yung-Kum'du. Bir tûmende üç topçu taburu olup tûmen mevcudu 11.000 kadardı. Ordu mevcudu ise 8 bindi. Ayrıca ÷lke içi koruma

⁶³ İbrahim Artuç, “Kore Savaşlarında Mehmetçik”, İstanbul, 1990, s.31

⁶⁴ Denizli, a.g.e., s.24-25

⁶⁵ Mark Clark, “Tuna'dan Yalu'ya”, Ankara, 1957, s.25

birlikleriyle kıyı savunma birlikleri de vardı. Muharebe başlamadan önce Kuzey Kore tümenleri bütün ülkede dağılık durumdaydılar.⁶⁶

Kuzey Kore'nin nüfusu 9 milyon, Güney Kore'nin nüfusu 21 milyonu. Nüfusu güneyin yarısı olmasına rağmen, Kuzey Kore ordusu çok daha güçlüydü. Rejimin gereği sıkı bir disiplin altında ve bir taarruz savaşına göre yetiştirilen bu ordu gerek sayı ve silah olarak ve gerekse eğitim ve moral yönünden Güney Kore ordusundan üstündü. Güney Kore'yi emperyalist güçlerin elinden kurtararak bir bayrak ve rejim altında birleşik Kore'yi kurmak ideali Kuzey Kore ordusunu inançlı ve canlı tutmaktaydı.⁶⁷

Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye Taarruzu

25 Haziran 1950'de başlayan Kore Savaşı'nı hangi tarafın başlattığı konusunda iki iddia vardır. Türkiye'de de yaygın olan batı kaynaklarına göre savaşı, güneye saldıran Kuzey Kore başlatmıştır. Kuzey Kore kaynakları, savaşı Güney Kore'de sömürgeci idaresini sürdürmek amacıyla Güney Kore hükümetini teşvik ederek ABD emperyalistlerinin başlattığını yazmaktadırlar.⁶⁸ 25 Haziran 1950 günü saat 04:00'te Kumpo (Seul'ün batısında) yarımadasına topçu ateşi başlamıştır ve saat 08:00'de 38. paraleli Kumpo Koesong, Chunchan'dan geçerken doğu kıyıdaki Kangnung civarına da çıkarma yapmışlardır. Aynı gün saat 11:00'de Kuzey Kore, Güney Kore askerlerini 38. paralel boyundaki sınırı geçtiklerini ileri sürerek Kore Cumhuriyeti'ne resmen savaş ilan etmiştir ve sınırı 150 bin asker, 5000 Sovyet tankı ile geçmişlerdir.⁶⁹ Güney Kore hükümeti saldırı karşısında başta bir şaşkınlık geçirmiş ve saldırıya karşı koymak amacıyla tedbirler almaya başlamıştır. 25 Haziran günü öğle vakti Güney Kore birlikleri Seul'den kuzeye geçmeye başlamışlardır. Bu birlikler trenle veya kamyonlarla, jiplerle, bisikletlerle ve öküz arabalarıyla taşınmıştır. Hükümet merkezindeki bütün otobüslere el konularak cepheye asker sevkine başlanmıştır ve savaşın ilk gününün ortalarında Kuzey Kore birlikleri 'ün 40 km. yakınlarına kadar

⁶⁶ Denizli, a.g.e., s.48

⁶⁷ Artuç, a.g.e., s.28

⁶⁸ Zeki Sarihan, "Doğu'nun Seher Yıldızı Kore", Kore Dostluk Derneği Yayınları, 2002, s.50

⁶⁹ Hürriyet, 26 Haziran 1950; Milliyet, 26 Haziran 1950; Cumhuriyet, 26 Haziran 1950.

ilerlemişlerdir. Kuzeylilerin amacı büyük öneme sahip olan Güney Kore'nin başkenti Seul'ü ele geçirmektir.⁷⁰

İki yanı emniyete alınmış olan kuzeyliler 50 tankla pekiştirilmiş 8-10 bin kişilik bir kuvvetle Chajongi üzerinden, 40 tanklı bir tümen kolu ile Kaesong üzerinden Seul'e taarruz etmişlerdir. Bu sırada bir zırhlı taarruz da Kaesong'dan batı kıyısı boyunca tertiplenmiştir. Kuzey Kore hava kuvvetleri de başkent etrafındaki hava meydanlarına taarruz etmekteydiler. Cephenin bir noktasında taarruza geçen kuzeyliler, zayıf Güney Kore kuvvetlerini kuşatarak yenmişler ve harp başladıktan 5 gün sonra 29 Haziran 1950'de Seul'ü ele geçirmişlerdir.⁷¹

Birleşmiş Milletler Müdahalesi

Güney Kore hükümetinin acil yardım çağrılarını üzerine BM Güvenlik Konseyi olağanüstü toplanmıştır. Savaşın hemen durdurulması, Kuzey Kore'nin 38. paralelin kuzeyine çekilmesi ve Güney Kore'ye yardım edilmesi kararı alınmıştır..⁷²

BM'nin saldırıyı durdurma ve anlaşmazlığı barış yoluyla çözmek için yaptığı gayretleri hiçe sayan kuzeyliler çabuk bir hareketle önce baştan Seul ve bütün Kore'yi ele geçirmek için saldırıya geçmişlerdir. Bu amaçla kuzeyliler esas taarruzu iki koldan Seul'e yöneltmişlerdir. 26 Haziran 1950'de Kuzey Kore'nin çarpışmaları durdurmadığı ve taarruza devam ettiği anlaşılmıştır. A.B.D başkanı Truman, konseyin 25 Haziran 1950 kararına uyararak uzak doğu Amerikan komutanı Mac Arthur'a önce taarruza uğrayan Kore Cumhuriyetine ikmal maddeleri verilmesine yetki vermiş ve 27 Haziran'da bu cumhuriyete Amerikan hava ve deniz kuvvetleriyle yardım etmesini emretmiş ve B.M konseyine bilgi vermiştir.⁷³

B.M güvenlik konseyi 27 Haziran 1950 toplantısında Kore komisyonundan aldığı raporlara göre, Kuzey Kore'nin 25 Haziran 1950

⁷⁰ Lütfü SEL, "Kore'de Cereyan Eden Muharebelere Alınacak Dersler", Ankara, Gnkur Basımevi, 1979, s.35

⁷¹ Artuç, a.g.e., s.33

⁷² Yücel, a.g.e.,s.11

⁷³ Denizli, a.g.e., s.27

kararına uyarak çarpışmaları durdurmadığı ve yarımada durumun gittikçe ağırlaşmakta olduğunu öğrenmiştir. Konsey bu toplantısında Amerikan delegesi W. Austin'in önerisini kabul etmiştir. Bu kararda "Kuzey Kore'yi barışı bozmakla suçlu" ilan etmekte, "silahlı taarruzları püskürtmek ve barışı iade etmek için Kore cumhuriyetine yardım yapılmasını" bütün üye devletlerden istemektedir.

B.M güvenlik konseyinin 25 ve 27 Haziran 1950 kararlarını, B.M örgütüne üye 56 devletten 53'ü (Türkiye Cumhuriyeti de dahil) ilke olarak kabul etmiş, Sovyetler Birliği, Çekoslovakya ve Polonya reddetmiştir.⁷⁴

B.M üye devletlerinden en çok asker, malzeme ve para yardımında bulunan A.B.D idi. Bununla beraber, Amerika'dan başka 15 üye devlet de saldırıya uğrayan Kore Cumhuriyeti ordusuna asker göndermişler ve B.M paktı hükümlerini yerine getirmek için Kore'de Birleşmiş Milletler bayrağı altında savaşmışlardır. 40'tan fazla üye devlet malzeme yardımında bulunmuş, bunlardan 26'sı sıhhiye birlikleri, deniz, hava taşıt araçları ve ikmal maddeleri göndermişlerdir. Bunlardan başka yiyecek, stratejik hammaddeler ve ilaç vermek suretiyle yardım edenler de olmuştur.⁷⁵

Kore'ye askeri kuvvet gönderecekleri bildirilen devletler şunlardır: Avustralya, Belçika, A.B.D, Filipin, Fransa, Habeşistan, Hollanda, İngiltere, Kanada, Lüksembourg, Portoriko, Tayland, Türkiye, Yeni Zelanda, Yunanistan kara kuvveti göndermişlerdir. Avustralya, Birleşik Amerika, Hollanda, İngiltere, Kanada, Kolombiya, Tayland, Yeni Zelanda devletleri deniz kuvveti göndermişlerdir. Avustralya, Belçika, A.B.D, Güney Afrika Birliği, İngiltere, Kanada, Yunanistan devletleri hava kuvveti göndermişlerdir. Bu devletler yapacakları yardımları Birleşmiş Milletler konseyine bildirerek yardımlarını yapmaya başlamışlardır.⁷⁶

B.M güvenlik konseyinin 7 Temmuz 1950 tarihli kararları Kore'de savaşan B.M silahlı kuvvetlerini idare etmek üzere A.B.D'nin, B.M Kore silahlı kuvvetler komutanlığını alarak oraya bir komutan ataması istenmekteydi.

⁷⁴ Rifat Uçarol, "Siyasi Tarih (1789 – 1994)", İstanbul, 1995, s.672

⁷⁵ Denizli, a.g.e., s.29

⁷⁶ Denizli, a.g.e., s.52

Birleşik Amerika bu sorumluluğu derhal kabul ederek bu göreve Tokyo'da bulunan General Mac Arthur'u atamıştır.⁷⁷ General Mac Arthur 24 Temmuz 1950'de göreve başlamıştır. B.M komutanlığı Kore harbine katılan ulusların bayraklarıyla birlikte B.M bayrağını da kullanacaktı.Savaş görevini alan Mac Arthur, 29 Temmuz'da Tokyo'dan Kore'ye uçar.Burada komuta jipine binerek Suwan'dan Han Nehri'ne doğru yola koyulur.Yolda çekilen mültecileri, arabaları görünce kuvvetli bir takviye olmadan, güneylilerin kuzeylileri durduramayacakları kanaatine varır.⁷⁸

Birleşmiş Milletler Ordusu'nun Komutanı General Mac Arthur'un genel karşı taarruz planı iki ana harekattan oluşmaktaydı. Amerikan 1'inci Deniz Tümeni, Amerikan 7'nci Piyade Tümeni, dört Güney Kore Deniz Taburu ve Güney Kore 17'inci Piyade Alay'ın dan kurulan çıkarma kuvvetleri 15 Eylül 1950 günü İnchon'dan çıkarma yaparak Pusan mevzilerinden taarruza geçilecekti.⁷⁹

Planlanan kuvvetler, planlanan zamanda çıkarma hareketini başarı ile gerçekleştirerek Seul genel istikametinde ileri hareketine başlamıştır. Kuzey Kore kuvvetleri tanklarla takviyeli iki Piyade Tümeni ile hareketi durdurmaya çalıştılsa da başarılı olamamışlardır. BM kuvvetleri 17 Eylül'de Seul'un Kumpo Havaalanını işgal ederek ertesi gün işletmeye açmıştır. 19 Eylül'de 1'inci Deniz Tümeni iki Güney Kore Taburu Han Nehri'ni geçerek kuzeyden, 7'nci Piyade Tümeni ile 1'inci Deniz Tümeninin bir kısmı güney ve batıdan, 17'nci Kore Alayı cepheden taarruzla 28 Eylül'de Seul kurtarılmıştır.⁸⁰

İnchon çıkarması ile koordineli olarak, 16 Eylül 1950'de genel karşı taarruz hareketine başlanmıştır. 1'inci Kore Kolordusu doğu sahilinden, 2'nci Kore Kolordusu ortadan, 1'inci ve 9'uncu Amerikan Kolorduları batı sahilinden olmak üzere ileri harekate devam ederek 30 Eylül'de Kuzey Kore Kuvvetleri 200 km kadar kuzeye sürülmüştür. Samchok-Chungi-Kimpo hattında çıkarma kuvvetleriyle Suwon'da birleşmiştir. 29 Eylül'de Güney

⁷⁷ Fahir Armaoğlu, "20.yy. Siyasi Tarihi (1914 – 1990)", Ankara, 1991, C.1, s.455

⁷⁸ Bahtiyar YALTA, "Kunu-ri Muharebeleri ve Geri Çekilmeler", Ankara, 2005, s.15

⁷⁹ Yücel, a.g.e., s.16

⁸⁰ Yücel, a.g.e., s.16

Kore hükümeti başkent Seul'e nakledilmiştir. Yapılan bu genel taarruzda Kuzey Kore Ordusu tamamen dağılmış, binlerce esir alınmıştır.⁸¹

BM ordusunun 38'inci paralel hattını geçerek harekate devam etmesi veya bu hatta durması değişik görüşlere ve sorunlara neden olmuştur. Askeri bakımdan Kuzey Kore kuvvetlerini yok etmek ve Güney Kore'yi bir daha istilasına engel olmak için bozulmuş tümenlerin yeniden tertip ve tanzimine olanak bırakmamak için düşmanı şiddetle izlemek gereği apaçıktı. Bu sorun BM Genel Kurulu'nda 7 Ekim 1950 tarihinde konuşulmuş ve uzun tartışmalardan sonra, Mac Arthur'un gerekli gördüğü taktirde 38. paraleli geçerek Kuzey Kore'ye girmesine izin verilmişti. Bunun üzerine General Mac Arthur I. Güney Kore Kolordusu'nu derhal Wonson limanı ve şehrini ele geçirmek için doğu kıyısı boyunca hareket ettirmiştir.⁸²

Kuzey Kore birlikleri artık BM ordusunun taarruzlarını durduracak güçte değildi. Geniş cephe ile ilerleyen BM ordusu, zayıf direnmeleri kırarak planlı takip hareketlerine devam etmiş ve güneydeki Kuzey Kore tümeninin kalanlarını da ortadan kaldırmıştır. 19 Ekim 1950 tarihinde Kuzey Kore başkenti Pyongyang ele geçirildi. Bir gün sonra da Kuzey Kore kuvvetlerinin bağlantılarını kesmek amacıyla başkentin 48 km kuzeyine 4.100 kişilik hava indirme hareketi düzenlenmiştir.⁸³ BM ordusu bu tarihten sonra da takibe devam ederek 21. Amerikan Alayı ile 1 Kasım 1950'de Yalu nehri ağzında Sinuiju'ya, 2. Güney Kore kolordusunun 7. alayı da 26 Ekim 1950'de Yalu nehrine ulaşmıştır.

2.2.1.1. Türk Tugayının Savaşa Girişine Kadar Geçen Dönemdeki Muharebeler

Kuzey Kore Taarruzunun Devamı, Seul'ün Düşmesi ve Güney Kore'nin Çekilişi

Kuzey Kore taarruzunun başlaması sıralarında zayıf, sekiz tümenden oluşan Kore cumhuriyet ordusu 38. paralel üzerindeki bütün sınır boyunca

⁸¹ Yücel, a.g.e., s.16

⁸² Denizli, a.g.e., s.37

⁸³ Denizli, a.g.e., s.61

dağınık durumda idi. Bunların zırh ve hava kuvvetleriyle desteklenmeleri de imkansız gibiydi. Topçular çok zayıftı. Bazı birlikler de gerilerde gerilla hareketine karşı ayrılmışlardı. Buna karşılık Kuzey Kore kuvvetleri ise taarruz için tam mevcutlu yedi tümen ve dört bağımsız tugay toplamışlardı. Bundan başka kuzeylilerin iyi yetişmiş topçu birlikleri, Rus tankları ve yüzden fazla jet uçakları vardı. Düşman, harekatın başlangıcında insiyatif alarak baskın tarzındaki taarruzla Seul'ün batısındaki Kumpo yarımadasını ele geçirdi. Chun chan'a taarruz eden bir tûmende seri ilerlemeler kaydederken diğerk bir tugay Kangnung'u zaptetmiş ve bu şehrin güneyinde karaya çıkan Kuzey Kore birliğı ile birleşmişti.⁸⁴

Kuzey Koreliler Kumpo yarımadasını ve doğu kıyılarında önemli bir ulaşım merkezi olan Kangnung'u zaptettikten sonra 38. paralelin 64 km. batı kıyısı yakınındaki Güney Kore başkentine yöneldiler Kuzey Kore kuvvetlerinin ilk hedefi her bakımdan büyük bir öneme sahip olan Güney Kore başkenti Seul'ü ele geçirmektir.⁸⁵

İki yanı emniyete alınmış olan kuzeyliler 50 tankla pekiştirilmiş 8-10 bin kişilik bir kuvvetle Chajongi üzerinden, 40 tanklı bir tümen kolu ile Kaesong üzerinden Seul'e taarruz ettiler. Bu sırada bir zırhlı taarruz da Kaeson'dan batı kıyısı boyunca tertiplenmişti. Kuzey Kore hava kuvvetleri de başkent etrafındaki hava meydanlarına taarruz ettiler. Cephenin bir noktasında taarruza geçen kuzeyliler, zayıf Güney Kore kuvvetlerini kuşatarak yenmişler ve harp başladıktan 5 gün sonra 29 Haziran 1950'de Seul'ü ele geçirmişlerdir.⁸⁶

Bu sırada Washington'da tan bir şok yaşanmaktadır.Kuzey Kore ordularının hücumu geçtiğı sıralarda ABD Başkanı sakın bir haftasonu geçirmek üzere Missouri'deki evine gitmektedir.⁸⁷Seul'ün zaptından hemen sonra Kuzey Koreliler Han nehrini geçerek güneye inmeye başladılar. Seul'ün işgali üzerine Kore hükümeti ve yabancı elçilik kurulları Taejon'a ve

⁸⁴ Turgut Sunalp, Kore Harbi, İstanbul, 1954, s. 43.

⁸⁵ Yazıcı, a.g.e, s. 51.

⁸⁶ Artuç, a.g.e., s. 48.

⁸⁷ Prof.Dr.Mim Kemal ÖKE, "Unutulan Savaş'ın Kronolojisi:Kore,1950-1953", Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1990, s.27

daha sonra Pusan'a yer değiştirmek zorunda kaldılar. Bu sırada Kore cumhuriyeti kuvvetleri de Han nehrinin güneyinde ve doğuya doğru Chunchon'a ve burada doğu kıyıdaki Kang-nung'a kadar devam eden savunma hattı boyunca grup grup toplanarak Kuzey Kore halk ordusunun ilerlemesini durdurmaya çalışıyorlardı.Seul-Chunchon-Chumunjin hattına ulaşan ve topluca Han nehrini geçen Kuzey Kore kuvvetleri süratle ileri hareketına devam ederek 15 Temmuz 1950'de Kum Nehri-Chungju hattına ulaştılar.⁸⁸

Dağılmış durumda olan Güney Kore tümenlerini yeniden düzene koymak için büyük çaba harcandı. Fakat güneyliler kuvvet ve donatım yetersizliğinin etkisiyle istilaya ciddi bir direnme gösterecek durumda değillerdi.Seul'de köprüler atılmış, Kuzey Kore tankları şehrin içine girmiş ve Güney Kore ordusu çekilmektedir.⁸⁹

Diğer taraftan düşman Seul'ü aldıktan sonra Han nehrini geçerek ve geniş cephe ile Taejon yönünde ilerledi ve Güney Kore hatlarını yarıdı. Daha doğuda Chunchon kuzeylilerin eline düşmüş ve Kang-nung çıkarması kuvvetlendirilmişti. Han nehrini geçen kuzeylilerin büyük kuvvetleri Seul – Suwon – Osan doğrultusunda idi. Bir kol batı kıyısı boyunca, diğer kuvvetler de Chunchon – Wonju üzerinden ilerlediler. Suwon'un zaptından sonra güneylileri kuşatıp yok etmek amacıyla Chonan – Taejon istikametinde ileri harekate devam ettiler. Wonju'dan ilerleyen kuvvet Changju'yu ele geçirerek güney istikametinde ilerledi. Bu suretle düşman baskısı her tarafta artmış bulunuyordu.BM kuvvetlerinin başlattığı hareketın ise 38nci paraleli geçip geçmeyeceğı belli değildi.⁹⁰

Kuzey Kore birliklerinin hareketı tabur veya alay kuvvetindeki ana yollardan veya dağ yollarından ilerleyişler şeklinde olup, sürekli bir hat halinde muharebe cephesi yoktu. Doğü kıyısı boyunca ilerleyen zayıf düşman kuvvetleri batıdakilerden sarp dağlarla ayrılmışlardı. Gerillacılar ile karışık olarak güneye doğru devam eden mülteci akını da ayrı düzenler alınması

⁸⁸ Yücel, a.g.e., s.11

⁸⁹ Lütfü SEL, "Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler", Ankara, Gnkur Basımevi, 1979, s.50

⁹⁰ Yazıcı, a.g.e., s.42

gerektiren büyük bir problem olmuştu. Bu durum Kore harbi süresince devam etmiştir.⁹¹

Amerikan Birliklerinin Kore'ye Gelişi

Güney Kore ordusu düşmanı durdurmak için mümkün olanı yaparken A.B.D de Kore için asker hazırlamaya çalışıyordu. Bu sıralarda Japonya'da işgal kuvveti olarak sefer mevcutluğu olmayan dört Amerikan tümeni vardı. Japonya'daki bu Amerikan kuvvetlerinden 5 Temmuz 1950'de Kore'ye ilk yetişen 24. Amerikan tümeni, güneyliler ile birlikte kuzeylilerin taarruzunu durdurmak üzere muharebeye katılınca güneylilerin morali artmıştı.⁹²

Amerikan kuvvetlerinin harbe katılması karşısında Kuzey Kore ordusu taciz oldu. Birinci ve ikinci kolordularıyla derhal bir ordu grubu altında tertiplendiler ve bir kıyı savunma birliği kurdular. Araya giren bu boşluktan faydalanan Güney Kore birlikleri yeniden teşkil, takviye, gruplama ve bir plana dayalı hareket ve muharebe hazırlıklarını yapmaya, biraz nefes almaya imkan bulabilmişlerdir. O zamanda Güney Kore tümeninin adeta bir alay mevcuduna düştüğü görülmüştür.⁹³

Amerikan kuvvetleri daha fazla Amerikan birliği gelinceye kadar oyalama taktiği izlemeye başladılar. 24. Amerikan tümeni cephede önce Chochiwon bölgesine yerleşmiş, fakat burada tutunamayıp sırasıyla Hun nehrinin gerisinde bir bölgeye, sonra da Taejon'a çekilmek zorunda kaldı. Güney Kore cumhurbaşkanı Syngman Rhee 15 Temmuzda Güney Kore kuvvetlerinin hareket kontrolünü 8. Amerikan ordusuna devretmiştir.⁹⁴

24. Amerikan tümeninin hemen arkasından 25. Amerikan tümeni 8 Temmuz da Kore'ye ulaştı ve Taegu bölgesinde toplandı. Bu sıralarda birinci Amerikan süvari tümeni de 18 Temmuz 1950'de Pohang-Dong limanında karaya çıkma işlemini tamamladı. Bu arada Kuzey Kore kuvvetleri üstünlüğü devam ettiriyor ve 15 Temmuz'a kadar Pusan'ı almayı hedefliyordu.

⁹¹ Kore Harbinde Türk Silahlı..., s. 54 – 55.

⁹² Kore Harbinde Türk Silahlı..., s. 55.

⁹³ Yazıcı, a.g.e, s. 51.

⁹⁴ Gündüz, a.g.e, s. 28.

8. Ordu komutanlığına getirilen Korgeneral Walton Walker 26 Temmuzda tüm birliklerini Nagtonggang nehrine çekerek savunmayı emretti. General Mac Arthur 27 Temmuzda uçakla Taegu'ya geldi ve "Dunker'ın tekrarı asla olmayacaktı" dedi. Amerikan ve Güney Kore kuvvetleri Nagtonggang nehrine 1 Ağustos'a kadar stratejik çekilme yaptılar. Bu hat "Walker Hattı" diye adlandırıldı. Amerikan kuvvetleri bu hattın güney ve batısını, Güney Kore kuvvetleri ise bu hattın doğu ve kuzeyini tuttu. Amerikan ve Güney Kore kuvvetleri küçük üçgen şeklinde bir arazide 80 km doğudan batıya, 160 km kuzeyden güneye bir arazi kesiminde kalmıştı. Kuzey Kore kuvvetleri Nagtonggang nehrine kuvvetli bir taarruz yaptı fakat düşman bu hattı yaramadı.⁹⁵

İstilayı takip eden 6 hafta müddetle oyalanma muharebeleri cereyan etti. Daha sonra B.M kuvvetleri başkumandanı Arthur bu harekati "en güç askeri hareket" diye vasıflandırmıştır. Sonuçta B.M kuvvetleri, Rus yapısı tanklar ve topçuyu teşkilatına alan ve iyi teçhiz edilmiş olarak istilaya başlayan Kuzey Korelilere karşı muharebe yapa yapa o esnada insan, silah ve malzeme ikmalinin akmakta olduğu Pusan limanının dar olan çevresini savunmaya ve yarımada bir basamak bulundurmaya muvaffak oldular.⁹⁶

Pusan Kıyıbaşı Mevziindeki Muharebeler

Güney Kore ordusu ve Amerika birliklerinden oluşan 8. ordu, Walker hattına çekilişlerini 3 Ağustos'da tamamladı. Bu geri çekiliş başarılı olmakla birlikte kuzeylilerin baskı ve taarruzlarını hiç gevşetmeden devam ettiklerinden dolayı çok sancılı olmuştur. Amerikalılar ve Güney Kore kuvvetleri ya bu hatta düşman bulunduracaklar ya da imha olacaktı. Son mevzilerine çekilen askerler her yönüyle bitkin, yorgun ve daha da önemlisi karamsardı. Her şeye rağmen sağ kalıp kendini Nagtonggang nehrinin güneyine atan asker yinede şanslı sayılırdı. Çünkü bugüne kadar geçen zamanda savaş Amerika ve Güney Koreliler için tam bir yıkım ve yenilgi

⁹⁵ Denizli, a.g.e, s. 32 – 33.

⁹⁶ Sunalp, a.g.e, s. 44.

olmuştu. Kuzey Kore, Amerikan ve Güney Kore kuvvetlerine karşı kazandığı bu ilk büyük zaferini, üstün kuvvet ve eğitimine borçludur.⁹⁷

31 Temmuz 1950 tarihinde cephedeki Kuzey Kore kuvvetleri 11 tûmendi. Ağustos başlarında ise, düşman 13 piyade tûmeni ile iki tank alayına sahip bulunmaktaydı. Aynı tarihlerde II. Amerikan tûmeni ile I. Deniz tugayının Kore'ye girişleriyle B.M ordusunun da direnme gücü artmış oldu. Yine bu ay içinde Kore'ye kuvvet göndermeyi taahhüt eden devletlerden ilk olarak Hong Kong'daki 27. Britanya tugayını 29 Ağustos 1950 günü Kore'ye gelişi Kore harbine gerçekten bir Birleşmiş Milletler savaşı görünüşünü vermiştir.⁹⁸

Ağustosun ilk günlerinden itibaren başlayan şiddetli düşman taarruzları sonucunda, Pusan Kıyıbaşı mevzii, bazı mevzi çekilmeleriyle daha derli toplu hale gelmiş ve ordu komutanının katı savunma emriyle son istikrarlı durumunu almıştır. Pusan'ın güney kıyısı boyunca iki tûmenle yapılan Kuzey Kore taarruzu 6 Ağustos günü savunma mevziinde durdurulmuş ve 28. Amerikan tûmeninin şiddetli karşı taarruzuyla bozguna uğratılmıştır. Bütün cephede 1 Eylül 1950 tarihinden itibaren Kuzey Kore başkomutanlığının 13. piyade tûmeni, iki tank alayı ve zırhlı tûmenin bir kısmı ile yaptığı şiddetli taarruzlarda Eylül ortalarına kadar esaslı bir başarı kazanmadan devam etmiştir. Bu muharebeler sırasında başkomutanlık Seul'ün limanı olan İnchon'a düşmanı arkadan vuracak çıkarma hareketini hazırlamakla meşgul olmuştur.⁹⁹

Görülmektedir ki Ağustos ayı ve Eylül ortalarına kadar bütün cepheler boyunca düşmanın yaptığı tüm taarruzlar küçük kazançlara rağmen kırılmıştır.

İnchon Çıkarması ve Seul'ün Geri Alınması

BM için büyük bir başarı teşkil eden Pusan savunması sırasında BM'nin Kore savaşına tahsis ettiği kuvvetler de birbiri ardına gelmeye başladı. Bu noktada düşman ordusunun yok edilmesi, Pusan Kıyıbaşı mevziinden ve

⁹⁷ Gündüz, a.g.e, s. 29.

⁹⁸ Denizli, a.g.e, s. 33 – 34.

⁹⁹ Yazıcı, a.g.e, s. 52.

yalnız cepheden bir taarruzla mümkün olamazdı. Cephe taarruzunu, düşmanın kara irtibat yollarının en hassas noktasına yöneltilecek yeterli kuvvette bir kuşatma ile birleştirilmesi zorunlu idi. Bu ancak BM komutanlığının deniz ve havaya egemen olması itibariyle, düşman gerilerine bir çıkarma yapmasıyla sağlanabilirdi. Çıkarmaya en elverişli yer olarak Kore'nin batı kıyılarında bütün bağlantı noktalarının birleştiği Seul yakınındaki İnchon kıyıları seçilmişti.¹⁰⁰

Planlanan çıkarma Japonya'da özel olarak hazırlanmış olan önemli kuvvetle 15 Eylül 1950 sabahı başladı. Böylece harbin ikinci safhası başlamış oluyordu. Kore yarımadasının küçük bir kıyısında tutunmaya çalışan BM ordusunun bu taarruzu hem Kuzey Kore hem de tüm dünya açısından tam bir şaşkınlık uyandırmıştır.¹⁰¹

Karaya çıkan BM kuvvetlerinin birbiri ardına taarruzları karşısında 18. Kuzey Kore Tümeni ve yöresel düşman, direnme yapamamış ve karaya çıkan birlikler 17 Eylül 1950 tarihinde Kumpo hava alanını işgal etmişlerdir. Başarıyla devam ettirilen sıcak savaşı desteklemek, düşman direncini kırmak amacıyla psikolojik harp vasıtaları da kullanılmıştır. Bu noktada BM hava kuvvetlerine ait uçaklardan Kuzey Koreli asker ve halk üzerine 3,5 milyon beyanname atılmıştır. Bu beyannamelerde Korelilerden teslim olmaları, teslim olmayanlara ölümden başka çare kalmadığı belirtilmiştir.¹⁰²

19 Eylül 1950 tarihinde I. Deniz Tümeni'nin büyük bir kısmı ve II. Güney Kore taburu Han nehrini zorlayarak kuzeyden Seul'e doğru ilerlediler. Bu esnada 7. piyade tümeniyle, birinci deniz tümeninin geri kalan kısmı güney ve batıdan şehre karşı bir kuşatma hareketi yaparken, 17. Güney Kore Alayı da cepheden taarruz etmiştir. Başkent kurtarıncaya kadar 10 gün boyunca şiddetli ve kanlı muharebeler yapıldı ve neticede 28 Eylül 1950 tarihinde Seul alındı. Kuzey Kore hükümeti şehri terk etti. General Mac Arthur bir törenle hükümsüz kalan Seul'ün idaresini Güney Kore Cumhurbaşkanı Sygman Rhee'ye devretmiştir.

¹⁰⁰ Gündüz, a.g.e, s. 31.

¹⁰¹ Artuç, a.g.e, s. 72.

¹⁰² Cumhuriyet Gazetesi, 17 Eylül 1950.

8. Amerikan ordusu da 16 Eylül 1950'de Pusan Kıyıbaşı mevziinden taarruza geçti. BM kuvvetleri 20 Eylül 1950'ye kadar açmış oldukları gedikleri daha da genişlettiler. Bu gedikler açılınca da, çemberi parçalamak üzere harekate geçtiler. Bu taarruzların neticesi olarak Güney Kore'de 6 düşman tümeni çevrilerek mağlup edilmiş, Kuzey Kore ordusunun kuvveti parçalanmıştır. Bu sırada düşman büyük insan kayıpları vermiş, önemli miktarda silah, cephane, tank, top ve uçak kaybetmiş ve bazıları üst rütbeli olmak üzere binlerce esir vermiştir. Böylece BM ordusu savaşın başladığı 38. paralele dayanmıştı.¹⁰³

Durum Kuzey Koreliler için çok ciddi bir hal almıştı. Çünkü kazandıkları zannettikleri savaş, 10 gün içinde tam bir mağlubiyete dönüşmüştü. Bu tam bir bunalım dönemiydi ve felaket Kuzey Korelilerin üzerine çökmüş bulunuyordu. Kuzey Kore ordusu, inisiyatif ve avantajlarını kaybetmekle kalmamış, varlığını yitirme tehlikesi ile yüzyüze gelmişti.¹⁰⁴

Her ne kadar bu savaşla ilgi ve alakasını olmadığını belirtse de, savaşın gerek başlamasında, gerekse de gelişiminin arkasında kendilerinin olduğu tüm dünya tarafından bilinen Sovyet Rusya'da tam bir çöküntü halindeydi.¹⁰⁵

Seul'ün zaptından sonra BM silahlı kuvvetleri kuzeye doğru ilerleyerek düşmanı kendi toprağında takip etmemek, yahut onu Güney Kore'den çıkardıktan sonra, 38. paralelin üzerinde birliklerini durdurmak sorunuyla karşı karşıya gelmişti. Askeri bakımdan Kuzey Kore kuvvetlerini yok etmek ve Güney Kore'yi bir daha istilasına engel olmak için bozulmuş tümenlerin yeniden tertip ve tanzimine olanak bırakmamak için düşmanı şiddetle izlemek gereği apaçıktı. Bu sorun BM Genel Kurulu'nda 7 Ekim 1950 tarihinde konuşulmuş ve uzun tartışmalardan sonra, Mac Arthur'un gerekli gördüğü taktirde 38. paraleli geçerek Kuzey Kore'ye girmesine izin verilmişti.¹⁰⁶ Bunun üzerine General Mac Arthur I. Güney Kore Kolordusu'nu derhal Wonson limanı ve şehrini ele geçirmek için doğu kıyısı boyunca hareket ettirmiştir.¹⁰⁷

¹⁰³ Denizli, a.g.e, s. 35 – 36.

¹⁰⁴ Yalta, a.g.e., s.172

¹⁰⁵ Gündüz, a.g.e, s. 33.

¹⁰⁶ Yücel, a.g.e., s.16

¹⁰⁷ Denizli, a.g.e, s. 37.

Birleşmiş Milletler Ordusunun Kuzey Kore’de İlerleyişi

Kuzey Kore birlikleri artık BM ordusunun taarruzlarını durduracak güçte değildi. Geniş cephe ile ilerleyen BM ordusu, zayıf direnmeleri kırarak planlı takip hareketlerine devam etmiş ve güneydeki Kuzey Kore tümeninin kalanlarını da ortadan kaldırmıştı. Süratle çekilmekte olan Kuzey Kore birlikleri takibi durdurmak için yollar üzerinde önemli noktaları savunan küçük birlikler haline gelmişti.

Güney Kore topraklarında yer yer faaliyette bulunan gerillacılar ile de mücadele edilmiştir. 19 Ekim 1950 tarihinde Kuzey Kore başkenti Pyongyang ele geçirildi. Bir gün sonra da Kuzey Kore kuvvetlerinin bağlantılarını kesmek amacıyla başkentin 48 km kuzeyine 4.100 kişilik hava indirme harekati düzenlenmiştir.¹⁰⁸ BM ordusu bu tarihten sonra da takibe devam ederek 21. Amerikan Alayı ile 1 Kasım 1950’de Yalu nehri ağzında Sinuiju’ya, 2. Güney Kore kolordusunun 7. alayı da 26 Ekim 1950’de Yalu nehrine ulaşmıştı.

Çin’in Savaşa Katılması

Mao-Tse-Tung 1 Temmuz 1949 tarihinde Çin’de demokratik halk diktatörlüğünü, 1 Ekim 1949 tarihinde de Çin Halk Cumhuriyetini resmen ilan etmiştir. Aynı gün Çin, Sovyet Rusya ve batılı bir devlet olan İngiltere tarafından Ocak 1950 tarihinde tanınmıştır. Mayıs 1950 tarihinde ise Çin kıtası komünistlerin kontrolüne girmiştir.¹⁰⁹

Çin Halk Cumhuriyeti kurulduktan sonra durumunu Sovyetler Birliğine göre ayarlamaya başlamıştır. İki devlet arasında, 1950’de bir dostluk anlaşması imzalanmıştır. Kore savaşı bu yakınlaşmayı daha da kuvvetlendirmiştir. Buna karşılık, A.B.D, kıta Çin’indeki rejimi tanımamış ve Çin’e ticaret ambargosu koymuştur. Formosa’da kurulan milliyetçi Çin’i desteklemiştir.¹¹⁰

Ekim 1950 başlarında daha BM kuvvetleri 38. paralele geçmeden komünist Çin başkanı Chou-En-Lai Pekin radyosunda: “Komşusu istilaya

¹⁰⁸ Kore Harbinde Türk Silahlı..., s. 61.

¹⁰⁹ Armaoğlu, a.g.e., s.439

¹¹⁰ Uçaral, a.g.e., s.510

uğrarken Çin ulusu kayıtsız kalamaz. Çin ulusu her vakit Kore ulusuyla beraber olmuştur. Kore'yi kurtarmak için Kore ulusunu desteklemiştir.” demiştir. Çin Mançuryadaki kuvvetlerini 116 binden 850 bine çıkartarak bu konuda ne kadar ciddi olduğunu göstermiştir. BM karargahında Çin'in blöf yaptığı kanısı ağır basmaktaydı. 17 Kasım'da Amerikan Başkanı Truman “Amerika Çin'in toprak bütünlüğüne saygı duymaktadır” diyerek Çin'e teminat vermiştir. Ancak bütün bunlara rağmen artık Çin, “Gönüllü” adı altında savaştaydı ve bu durum savaşın seyrini çok değiştirecekti.¹¹¹

Komünist Çin; son taarruzuna hazırlanan 250.000 mevcutlu BM Ordusunun karşısına, 800.000 askerini savaş ilan etmeden ve gizlice tertiplemiştir. BM ordusunun 26 Kasım 1950 günü başlattığı taarruza, Çin kuvvetlerinin “gönüllü” adı altında karşı taarruza geçmesi sonucu BM kuvvetleri büyük kayıplar vererek güneye doğru çekilmeye başlamışlardır.¹¹² Ancak ne Güney Kore kolordusu ne de tümenleri başlarına gelen felaketi BM Komutanlığı'na iletmemişlerdir. BM K.ığı'nın 26 Kasım 1950 günü öğleye kadar Çin'in taarruzundan habersiz olduğundan bu değerli saatler şaşkınlık ve kararsızlık içinde kaybedilmiştir.¹¹³

Çin'in savaşa katılması üzerine Amerikan Haberalma Örgütü 13 Aralık 1950'de bir rapor hazırlamış, bu raporda Sovyetler'in Kore Savaşı'nı şu amaçlarla kullanmakta olduğu açıkça ortaya çıkmıştır:

- (i) Amerikan gücünü Kore ile Formoza'dan atmak
- (ii) Çin'i Uzakdoğu'da başat güç durumuna getirip onu BM'ye sokmak
- (iii) Japonya'daki Amerikan gücünü ortadan kaldırmak
- (iv) Almanya'nın silahlanmasını önlemek

Bu rapor üzerine Başkan Ocak 1951'de savaşı yürütebilmek için olağanüstü yetki istemiştir. Kongre'ye 50 milyar dolarlık savunma bütçesi sunmuş, hava kuvvetlerini iki katına çıkarmıştır. Fas, Libya ve Suudi Arabistan'dan yeni üsler elde edilmiş ve ordu mevcudunu % 50 arttırarak 3.5

¹¹¹ Gündüz, a.g.e., s.37

¹¹² Yücel, a.g.e., s.31

¹¹³ Yalta, a.g.e., s.201

milyona yükseltmiştir. Böylece Uzakdoğu'da da soğuk savaş doruk noktasına varmaya başlamıştır.¹¹⁴

Çin'in savaşa girmesiyle Başkomutan Mac Arthur'a göre Amerikalılar için üç muhtemel yol vardı:

Birinci yol; Eskiden olduğu tarzda, Korede sınırlı bir savaşa devam etmektir. Bu takdirde, Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin büyük çapta takviyesine gerek olmayacaktı, Mançurya'daki üslerin bombalanması, denizden ambargo konulması veyahutta Milliyetçi Çin kuvvetlerinin kullanılması suretiyle Kızıl Çin'e misilleme yapılmayacaktı. İkinci yol seçildiği takdirde. Çin topraklarının bombalanması, sahillerin tıkanması, Amerika'nın desteğiyle Chiang Kai-Shek'in hem Kore'de hem de Güney Çin'de muharebeye girmesini temin suretiyle olaylar genişletilecek ve Kızıl Çin'in ağzının payı verilecekti. Üçüncü yol Komünist Çin Kuvvetlerine 38 nci enlem dairesinin kuzeyinde kalmalarını kabul ettirip, bu esas dahilinde Birleşmiş Milletlerin gözetimi altında bir ateşkes yapmaktır.

Mac Arthur General Collins'e şahsen ikinci yolu benimsediğini bildirmişti. Birinci yol teslim olmaktan farksızdı. Bununla beraber başarılı olduğu takdirde üçüncü yolu da kabul edebilirdi.

Başkan Truman'a göre kendi düşüncesiyle Mac Arthur'un düşüncesi arasında açık farklar vardı. Truman'a göre ikinci yol yalnız Çin'le değil, aynı zamanda Rusya'yla da genel bir savaşa neden olabilirdi. Çünkü Asyalı müttefikleri ezilirken Rusya'nın eli kolu bağlı durmayacağı apaçıktı.

Bu nedenle Truman 11 Nisan'da General Mac Arthur'u hükümetinin ve Birleşmiş Milletlerin siyasetlerini bütün kalbiyle destekleyemediği gerekçesiyle görevinden azlettiğini ve yerine Korgeneral Matthew B. Ridgway'i tayin ettiğini açıklayan Cumhurbaşkanlığı bildirisini verdi.

O gece Cumhurbaşkanı radyolarda ve televizyonlarda yayımlanan bir konuşma yaptı. Bu konuşmada Amerikan halkına kendi hareket tarzını anlattı.

¹¹⁴ Oral Sander, "Siyasi Tarih 1918-1994", Ankara, 2002, s.281

“Hür milletler, üçüncü bir dünya savaşını önlemek gayretiyle güçlerini birleştirmişlerdir. Bu savaş ancak Komünist liderler isterse çıkabilir. Fakat bu millet ve müttefikleri hiçbir zaman böyle bir savaşın çıkışından sorumlu olmayacaktır.”¹¹⁵

2.2.1.2. 1950 Yılı Öncesi Türkiye'nin İçinde Bulunduğu Siyasi Ortam ve Türkiye'nin Kore'ye Asker Gönderme Nedenleri

Türkiye II. Dünya savaşını galip devletler tarafında bitirmesine rağmen savaştan hemen sonra büyük olaylarla karşı karşıya kalmıştır. Türkiye savaşı izleyen ilk yıllarda BM kurucuları arasında yer almasına rağmen siyasi yalnızlık içerisinde bulunmaktaydı. Türkiye'nin, Sovyet Rusya'nın muhtemel tehditleri ve Türkiye aleyhine genişleme teşebbüsleri karşısında diğer büyük devletlerin yardımına ihtiyacı vardı. Türkiye'nin Sovyetler Birliği karşısındaki bu endişesi yersiz değildi. Çünkü Sovyet hükümeti daha II. Dünya savaşının başında Moskova'ya giden Türk Dışişleri Bakanına, boğazların ortak savunulmasına dair bir anlaşmanın imzalanmasını istemiştir. Türkiye bu nedenle II. Dünya savaşı sonunda Batı Avrupa devletlerinin yanında görünmüştür.¹¹⁶

Sovyet Rusya hükümeti 19 Mart 1945'te, süresi 7 Kasım 1945'te sona erecek olan 1925 tarihli Türk - Sovyet Dostluk ve Saldırmazlık Antlaşmasının, Türk – Sovyet sınırında, boğazlar ile ilgili maddelerinde ve boğazların statüsünü belirleyen Montreux Sözleşmesinde Sovyet Rusya lehine değişiklikler yapılmasının gerektiğini bildirmiştir. Türkiye Sovyet hükümetine verdiği cevapta isteklerin Türkiye tarafından kesinlikle kabul edilmeyeceğini, Montreux Sözleşmesinin ise uluslar arası bir sözleşme olduğunu bu nedenle sorunun, sözleşmede imzası bulunan bütün devletleri ilgilendirdiğini, bu bakımdan onların da görüşlerinin alınmasının gerekli olduğunu bildirmiştir.¹¹⁷

¹¹⁵ Lütfü SEL, “Kore’de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler”, Ankara, Gnkur Basımevi, 1979, s.301-316

¹¹⁶ Kamuran Gürün, “Türk – Sovyet İlişkileri”, Ankara, 1991, s.201

¹¹⁷ Mehmet Gönübol ve ark., “Olaylarla Türk Dış Politikası 1919–1995”, Ankara, 1996, s.193

Türk Hükümetinin Sovyet isteklerini reddetmesi üzerine, Sovyetler Birliği 1945 yılı ortalarından itibaren Türkiye üzerinde ağır bir siyasi baskı kampanyasına girişmiştir. O zamana değin her şeye rağmen Sovyetlerle dost kalma çabası gösteren Türkiye, bu istekler karşısında bağımsızlığı ve toprak bütünlüğü bakımından büyük bir endişeye kapılmıştır. Türkiye silahlı bir Sovyet saldırısına uğradığı takdirde tek başına da olsa, bu saldırıya karşı koymaya kararlı olduğunu dünya kamuoyuna duyurmuştur. Türkiye, bu aşamada meseleyi İngiltere ve ABD'ye intikal ettirmiş fakat onlardan meraklanacak bir şey olmadığı yanıtını almıştır.¹¹⁸

Boğazlar konusu 17 Temmuz – 2 Ağustos 1945'te toplanan Potsdam Konferansı'nda gündeme getirilmiştir. İngiltere ve ABD Rusya'nın boğazlarda üs sahibi olmasının müttetikler tarafından kabul edilmeyeceğini bildirmiş, ABD Başkanı Rusya'nın Doğu Anadolu'daki isteklerinin Türkiye ile Sovyetler birliği arasında bir konu olduğunu belirtmiştir. Mesele hakkında karar alınamamış ve her devletin kendi görüşünü Türkiye'ye bildirmesine karar verilmiştir.¹¹⁹

Rusya'nın Doğu Avrupa'ya hızla hakim olması karşısında Amerika, 4 Nisan 1949 tarihinde Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO)'nü kurarak Avrupa devletlerini aynı askeri çatı altında birleştirmiştir. Türkiye de Rusya'ya karşı güç kazanmak bakımından NATO'ya girmek için başvurmuştur.¹²⁰

Türkiye'nin NATO'ya girişine en büyük engel İngiltere'den gelmiştir. İngiltere Türkiye'yi NATO içinde değil, bir Akdeniz ittifakı içinde görmek istemekteydi. Böylece Doğu Akdeniz'deki üslerini korumak amacıyla, kurmayı düşündüğü Ortadoğu Komutanlığı'na Türkiye'yi de katmak suretiyle güçlenmek istemekteydi. Buna karşılık dönemin Başbakanı Adnan Menderes, İngilizlerin Ortadoğu savunma sistemine ancak Türkiye'nin, NATO'ya alınması karşılığında gireceğini açıklamıştır.

Türkiye NATO'ya katılmak için ilk müracaatını 1950 Mayıs'ında, ikincisini de 1 Ağustos 1950 tarihinde yapmıştır. Fakat Türkiye'nin Yunanistan ile

¹¹⁸ Uçarol, a.g.e., s.545

¹¹⁹ Fahir Armaoğlu, "Bölgelerle Türk – Amerikan İlişkileri", Ankara, 1991, s.140–142

¹²⁰ Yücel, a.g.e., s.21

birlikte yaptığı bu müracaat NATO Bakanlar Konseyi tarafından kabul edilmemiştir.¹²¹

İşte bu ortamda, 25 Haziran 1950'de Kore Savaşı başladığında, Birleşmiş Milletler tüm dünyaya Güney Kore'ye yardım çağrısı yayınlamıştır. Bu yardım çağrısını Türk hükümeti, Büyük Millet Meclisi'nin onayını almadan 25 Temmuz 1950'de kabul etmiştir.¹²² Zamanın Başbakanı Adnan Menderes, "NATO'ya girmememize köprü olabilir." diyerek hükümeti toplantıya çağırmıştır. T.C. Bakanlar Kurulu 26 Temmuz 1950'de Kore'de mütecavize karşı BM safında savaşmak üzere 4500 mevcutlu bir Tugayın gönderilmesini kararlaştırmıştır. Bu karar derhal Birleşmiş Milletlere bildirilmiştir. Böylece Türkiye Amerika'dan sonra asker göndermeyi kabul eden ikinci devlet olmuştur.¹²³

NATO'nun Kurulması ve Türkiye'nin NATO'ya Giriş Çabaları

Batılı devletler arasında ABD'nin de katılımıyla Sovyet yayılması ve tehlikesine karşı 4 Nisan 1949'da Washington'da Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) kuruldu. Nato'nun kurulmasıyla Sovyet yayılmasına ve tehdidine karşı ilk defa etkili bir tedbir alınmış ve caydırıcı bir güç oluşturulmuş oldu.¹²⁴

Nato'ya katılan üyeler arasında geniş bir işbirliği Kuzey Atlantik Antlaşmasıyla sağlanmıştı. Anlaşma saldırıyı önlemeyi veya saldırı olduğunda onu püskürtmeyi amaçlayan askeri birliktelik ile aynı zamanda da siyasi, sosyal ve ekonomik alanda da ortak ve sürekli bir işbirliğini kapsıyordu. Anlaşmanın en önemli maddelerinden bir olan beşinci maddeye göre "Taraflar içlerinden birine ya da birkaçına karşı Avrupa'da veya Amerika'da vaki olacak bir saldırıyı bütün taraflara yöneltmiş bir saldırı sayacaklar..." ve buna karşı tek başlarına veya diğer taraflarla birlikte, silahlı

¹²¹ Uçarol, a.g.e., s.750

¹²² Mustafa Karabiber, "Kore Kalkınmasının Temelleri ve Türk-Kore İlişkileri", T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 1997, s.98

¹²³ Yücel, a.g.e., s.21

¹²⁴ Uçarol, a.g.e, s. 669.

kuvvet kullanmak da dahil olmak üzere, gerekli korumayı birlikte yapacaklardı.¹²⁵

NATO'nun kurulması Türkiye'de büyük bir ilgi uyandırdı. Türkiye kendisini kuzey komşusuna karşı tam bir güvence altına almak amacıyla kurulduğu günden itibaren NATO'ya katılmak istemiştir. Çünkü Türkiye NATO'ya alınmak suretiyle Sovyet baskısına karşı gerek savunma gerek güvenlik yönünden teminat altına girmiş olacaktı.¹²⁶ Ayrıca, NATO aracılığıyla Batı'dan Türkiye'nin modernleşmesini mümkün kılacak yardım ve borç para akışı sağlanmış olacaktı.¹²⁷

Türkiye'nin NATO'ya girişine en büyük engel İngiltere'den gelmiştir. İngiltere Türkiye'yi NATO içinde değil, bir Akdeniz ittifakı içinde görmek istiyordu. Böylece Doğu Akdeniz'deki üslerini korumak amacıyla, kurmayı düşündüğü Ortadoğu Komutanlığı'na Türkiye'yi de katmak suretiyle güçlenmek istiyordu. Buna karşılık dönemin Başbakanı Adnan Menderes, İngilizlerin Ortadoğu savunma sistemine ancak Türkiye'nin, NATO'ya alınması karşılığında gireceğini açıklamıştır.

Türkiye NATO'ya katılmak için ilk müracaatını 1950 Mayıs'ında, ikincisini de 1 Ağustos 1950 tarihinde yapmıştır. Fakat Türkiye'nin Yunanistan ile birlikte yaptığı bu müracaat NATO bakanlar konseyi tarafından kabul edilmemiştir.¹²⁸

Türkiye'nin Kore'ye Asker Gönderme Kararı

18 Temmuz 1950 günü Yalova'da Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın başkanlığında Başbakan Adnan Menderes, yardımcısı Samet Ağaoğlu, Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, Milli Savunma Bakanı Refik İnce, Genel Kurmay Başkanı Nuri Yamut ve yüksek rütbeli komutanların katıldığı dört saat süren dikkat çekici bir toplantı yapılmıştır. Toplantı bitiminde başbakan şu açıklamayı yapar: "Silahlı kuvvetlerimizin takviyesi ve geliştirilmesi için alınacak tedbirleri tetkik ve müzakere ettik." Kore'ye asker gönderileceğine

¹²⁵ İsmail Soysal, Türkiye'nin Uluslar arası Siyasi Bağlantıları (1945 – 1990), C. 2, Ankara, 1991, s. 391 – 393; NATO Belgeler, s. 23 – 24.

¹²⁶ A.Haluk Ülman, NATO ve Türkiye, A.Ü. SBF Dergisi, C:22, Ankara, 1967, s. 149

¹²⁷ Erik Jan Zürcher, "Modernleşen Türkiye'nin Tarihi", İletişim Yayınları, 2002, s.342

¹²⁸ Uçarol, a.g.e, s. 750.

dair bir ipucu verilmez. Bu sırada Amerikan Senatosu Silahlı Kuvvetler Komisyonu üyelerinden Cain Türkiye'dedir. Cain yaptığı açıklamada Kore harbinin Amerika'ya değil BM'ye karşı açılan bir savaş olduğunu söyler ve Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesini ümit ettiğini belirtir. Cain'e göre eğer Türkiye Kore'ye asker gönderirse ismi ve şöhreti geniş surette bütün dünyada yayılacak ve Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesiyle diğer milletlerin de cesareti artacak, onlar da Türkiye'yi takip edeceklerdir. Eğer Türkiye Kore'ye asker gönderecek olursa NATO'ya alınması da daha kolay olacaktır.

26 Temmuz 1950 günü, Ankara'da büyük bir hareketlilik vardır. Başbakanlıkta; Cumhurbaşkanı, Başbakan, Milli Savunma Bakanı, Dışişleri Bakanı ve Genel Kurmay Başkanı'yla iki saat süren bir toplantı yapılır. Bu toplantının ardından Bakanlar Kurulu toplanmış ve T.B.M.M Başkanı da bu toplantıya katılmıştır. Bu toplantı sonucunda alınan karar doğrultusunda Kore'de hizmet etmek üzere 4500 mevcutlu silahlı bir Türk savaş birliğini BM emrine vermeye karar verilmiş ve bu karar Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü tarafından BM genel sekreterliğine telgrafla bildirilmiştir.¹²⁹

Türk Tugayının Teşkili ve Harbe Hazırlık Çalışmaları

Türkiye 25 Temmuz 1950 tarihinde Kore'ye 4500 kişilik bir kara birliği gönderme kararı vermiş ve bu birliğin oluşturulması konusunda askeri şurada görüşmelere devam edilmiş, görüşmelerde birliğin nasıl ve nerede oluşturulacağı tespit edilmiş, ancak BM'den cevabın gelmesi beklenmiştir. Hükümet tarafından önceleri, bir piyade alayı ve bir topçu taburu tarafından oluşan 4500 kişilik bir kuvvet düşünülmüş fakat sonradan Amerikalı uzmanların da katılımıyla Genel Kurmay Başkanlığı'nca yapılan tugaya benzer özel bir teşkilatla ve tugay yetkisinde bir kuvvetin gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kuvvetin ismine de Kore Türk Silahlı Kuvveti denmiştir.¹³⁰

Kore'ye gönderilecek birlik Ankara'da kuruldu ve sefer kadrosuna göre hazırlıklarına başladı. Bu birlik bir komutanlık karargahıyla 3 piyade taburu,

¹²⁹ Cumhuriyet 26 Temmuz 1950; Milliyet 26 Temmuz 1950; Hürriyet 26 Temmuz 1950; Yazıcı, a.g.e, s. 33; Artuç, s. 58.

¹³⁰ Dora, a.g.e, s. 7.

241. Piyade Alayından, 3 bataryalı 1 motorlu topçu taburundan ve gerekli yardımcı birliklerden meydana gelmiş bir tugay olacaktı. Tugay yurdun değişik yerlerinde görev yapan birliklerden oluşturulmuştur. Seçilen birlikler Ankara'da toplanmaya başlanmıştır. Kore'ye gönderilecek tugay erlerinin yalnız 1929 doğumlulardan oluşturulmasına karar verilmiştir. Ancak gönüllü olarak gitmek isteyenlerin çok olması üzerine 1928 doğumlu erlerden de bir miktar alınmıştır.¹³¹

Ayrıca Kore'ye tercümanlar dışında yedek subay gönderilmemesi, subay kadrolarının da gönüllülerden tamamlanması ve tüm personelin sağlık muayenesinden geçirilmesi emri verilmiştir. Kore'ye gitmek için hazırlanan tugayı, teşkilatlanma ve ikmal yerleri olarak Ankara ve Etimesgut garnizonları gösterildiğinden, birliklere tertip olunan personel, silah, gereç ve donatım buralara gönderiliyordu. Bu arada esas garnizonu Ayaş olan 241. piyade alayı, alay komutanı, Kurmay Albay Asım Eren komutasında yalnız 1929 doğumlu erler, muvazzaf subayları ve alay sancağı ile silahsız olarak 499 er, 10 astsubay, 31 subay mevcudu ile Ankara'ya gelmiş ve geçici olarak Şarkışla'ya yerleşmiştir. Daha sonra Kara Kuvvetleri komutanlığının emri ile 16 Ağustos 1950 tarihinde her türlü hazırlıklarını tamamlamak üzere Etimesgut garnizonuna intikal etti. I. Tugay kuruluşuna giren topçu taburu da eğitim maksadıyla Etimesgut'tan Polatlı'ya gönderilmiştir.¹³²

Sağlık muayeneleri ve eğitimin geliştirilmesi neticesindeki gecikme sebebiyle 20 Ağustos 1950'de ikmal edilmesi düşünülen personelin ikmal işi uzayarak Eylül 1950 sonlarına doğru bitirilebilmiş olduğundan, tugayın eğitimi ve İskenderun'dan Kore'ye hareketi biraz gecikmiştir.¹³³ Tugayda görevlendirilecek subayların 10-15 gün içinde atanmaları gerekirken, ancak 7 Eylül'de tamamlanabilmiştir.¹³⁴

Kore'ye gidecek birliklerin noksan personel, araç ve gereçleri sefer kadrosuna göre tamamlanırken, öbür taraftan eğitimlerine de önem verilmekteydi. Bu amaçla 241. piyade alayının muharebecileri Çankırı Piyade

¹³¹ Öke, a.g.e., s.83

¹³² Denizli, a.g.e, s. 63.

¹³³ Kore Harbinde Türk Silahlı..., s. 69.

¹³⁴ Yalta, a.g.e., s.53

Okulu'na, sıhhiye erleri Cebeci Askeri Hastanesi'ne kısa bir eğitim devresinde bulunmak üzere gönderildikleri gibi tugayın istihkam, muhabere ve sıhhiye birlikleri de kısa bir eğitim görmek için 25 Ağustos 1950'de kendi sınıf okullarına yollandılar.241nci Piyade Alayının eğitimi için de o tarihlerde Çankırı Piyade Okulu'nda Amerika'lı Yarbay Delisco'nun öğretmenliğinde komando kursunda bulunan kırk türk subayı görevlendirildi.¹³⁵ Türk tugayının Kore'ye kendi silahlarıyla gitmesi ve Kore'de Amerikan silahları alması kararlaştırılmıştı. Bundan dolayı 241. piyade alayı, yeni Amerikan piyade silahlarıyla eğitim ve atış yaparak böylece alayda Amerikan silahları için bir öğretim ekibinin oluşturulması uygun görülmüş ve bu amaçla alaya Amerikan yardım kurulunca 300 adet M-1 modeli tüfek, otomatik tabanca, hafif makineli tüfek, ağır makineli tüfekler, roket atar ve gizleme ağıları verildi. Bu yeni Amerikan silahlarıyla yapılacak eğitim de öğretmenlik vazifesini görmek için Çankırı Piyade Okulu'ndan bir Amerikalı Piyade Binbaşının idaresinde 3 Türk subayından oluşan bir eğitim kurulu da getirildi. Bundan başka II. Zırhlı Tugayın motorlu piyade taburundan 60 ve 81 mm'lik bir miktar havan da eğreti alınarak eğitime başlandı. Böylece 241. piyade alayı birlikleri hem Türk silahlarıyla eğitime devam ederken hem de Amerikan piyade silahlarıyla eğitim yapıyordu. Kore Türk Silahlı Kuvvetleri'nin topçu birliğini teşkil eden Etimesgut'taki II. Zırhlı Tugayın motorlu topçu taburu eğitim bakımından iyi bir durumda bulunmaktaydı.¹³⁶

Eğitim için sınıf okullarına gönderilmiş olan birliklerin 14 Eylül 1950 tarihine kadar Etimesgut'a dönmeleri emrolundu. Tugay birliklerinin eğitim, atış, ikmal işlerine subay, astsubay ve erlerin sağlık muayenesi ve aşlarıyla her türlü hazırlıkları Etimesgut'tan hareket görevine kadar bütün hızıyla devam edildi.Bu arada birliklere eğlenceler verilerek moralleri güçlendirildi.¹³⁷ I. Tugayın malzemeleriyle birlikte 25 Eylül'e kadar İskenderun'a taşınma işi sona ermiş olacaktı. Tugay mensuplarının Türkiye ile özel ve resmi

¹³⁵ Yücel, a.g.e., s.22

¹³⁶ Kore Harbinde Türk Silahlı..., s. 68 – 71.

¹³⁷ Öke, a.g.e., s.85

haberleşmeleri tespit olunduğu gibi tugayın ikmal, muamele vesaire işleriyle meşgul olması için Türkiye’de bir de Kore bürosu kuruldu.¹³⁸

Kore Birliği halkın ve gazetecilerin yoğun ilgisi ile karşılanıyordu. Birlik önce alay düzeninde görülmüş fakat daha sonra birlik tugay seviyesine çıkarılmış ve Kore Türk Tugayı Komutanlığı’na 10 Ağustos 1950 tarihinde II. Zırlı Tugay Komutanı Süvari Tuğgeneral Tahsin Yazıcı atanmıştır. Atamanın ertesi günü birliğin Kurmay başkanlığına da Kurmay Yarbay Selahattin Tokay getirilmiştir. 241. piyade alayı komutanlığına da Celal Dora atanmıştır. Alay Komutan Yardımcılığı görevine Piyade Yarbay Natık Poyrazoğlu getirilmiştir. Kore Birliği’ne atanan komuta heyetinden Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, Albay Celal Dora Kurtuluş savaşında da bilfiil görev almışlar ve savaş tecrübesine sahiptirler.¹³⁹

Türk Tugayının İskenderun’dan Kore’ye İntikali

Türk tugayının teşkilat, ikmal ve eğitim işleri devam ederken, her ne kadar gizli tutulsa bile Eylül ayının sonlarına doğru Kore’ye hareket edeceği anlaşılıyordu. Ancak birliklerin hazırlık safhası henüz tamamlanmadığı için en az iki aya daha ihtiyaç vardı. Fakat bu noktada, hükümetin bir takım siyasi düşünceleri nedeniyle bir an önce Kore’ye hareket etme işlemleri hızlandırılmıştır. Kore’ye hareketin hangi yol ve vasıtayla gerçekleşeceği yine gizli tutulmuş, bu ancak İskenderun’a demiryoluyla hareketten bir gün önce açıklanmıştır. Türk tugayı İskenderun’a trenle gidecek ve oradan da Amerikan gemileriyle Kore’ye hareket edecektir.¹⁴⁰

Türk tugayının İskenderun’a hareketinden bir gün önce 18 Eylül 1950’de Başbakan Adnan Menderes, Milli Savunma Bakanı Refik Şevketince ve Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut Etimesgut garnizonunu ziyaret etmişler ve Başbakan Menderes tesirli bir konuşma yaparak iyi dileklerini sunmuş ve bu konuşma askerlerin milli duygularını kuvvetlendirmiştir.¹⁴¹

¹³⁸ Kore Harbinde Türk Silahlı..., s. 68 – 71.

¹³⁹ Zeki Afşin, Kore Kahramanları ve Türkiye, Ankara, 1953, s. 55 – 56.

¹⁴⁰ Yazıcı, a.g.e, s. 74.

¹⁴¹ Dora, a.g.e, s. 21.

Türk tugayı 19 – 20 Eylül 1950 günü iki kfile halinde İskenderun'a hareket etmiştir. İlk kafilenin hareketi mümkün olduğunca gizli tutulmuş, bu yüzden Ankara garına sadece birlik mensuplarının yakınları gelmiş, ikinci kafilenin hareketindeyse haberin yayılması nedeniyle büyük bir kalabalık tren garını doldurmuştur.¹⁴²

Ankara'dan hareket eden her iki kfile de 4414 er, 4 sivil memur, 18 askeri memur, 395 astsubay ve 259 subay olmak üzere 5090 personel intikal etmiştir.

Türk kuvvetleriyle birlikte 5 kişilik bir Amerikan irtibat grubu da İskenderun'a hareket etmiş ve bunlar Kore'ye birlikte gitmişlerdir. Bu Amerikalı uzman subaylar, tugayın bütün savaşlarına katılarak silah arkadaşlığı yapmış ayrıca Kore'de Türk birliği ile Amerikan birlikleri arasındaki irtibat ve ikmali sağlamışlardır. 5 kişilik bu grup Topçu Albay Gumby, Piyade Kurmay Yarbay Wedwer, istihkam Binbaşı Munsin, Ordanatım Subayı Robenson, Muharebe Yüzbaşı Lorenzo'dan oluşmaktaydı.¹⁴³

Ankara'dan trenle hareket eden birlik 21 Eylül 1950 tarihinde İskenderun'a varmış ve halkın yoğun ilgisiyle karşılanmıştır. Kore birliği 4 gün boyunca İskenderun'da kalmıştır. 39. Tümen komutanlığı tarafından İskenderun'un 18 km güneydoğusundaki Atik Yaylasına çadırlar kurulmuş ve birlik 4 gün boyunca burada ikamet etmiştir. 23 Eylül'de olan Kurban Bayramı namazı da Atik yaylasında toplu olarak kılınmıştır.¹⁴⁴

Kore'ye gidecek Türk birliklerinin İskenderun limanından vapurlara bindirilmesi ve denizde seyir güvenliğine dair düzenlemeleri içeren emirler Genel Kurmay Başkanlığı tarafından verilmiştir. Buna göre; tugayı İskenderun'dan Kore'ye taşıyacak vapurlar BM adına Amerika tarafından sağlandı. Amerika tarafından sağlanan 5 gemiden 3 personel; ikisi eşya, araç ve gereç içindir. Bu gemilerin Süveyş Kanalına kadar olan güvenliğini Türk Deniz Kuvvetleri, Süveyş'ten sonraki güvenliğini de İngiliz Donanması

¹⁴² Yazıcı, a.g.e, s. 76 – 77.

¹⁴³ Kore Harbinde Türk Silahlı..., s. 74.

¹⁴⁴ Abdullah Akay, Kore'de Dirilen Şehit, Ankara, 1985, s. 18.

sağlayacaktı. Üstsubaylar yanlarında yalnız 272, subaylar 181, diğer personel 90 kg. özel eşya alabilecek ve diğerlerini ambara vereceklerdi. Ayrıca denizde seyahat sırasında personel hiçbir yerde karaya çıkmayacaktı. Gemilerde insan sayısına göre can kurtarma yeleği, sal ve filika vardı.¹⁴⁵

Birlikler 25 Eylül 1950 günü ikamet ettikleri Atik yaylasından limana gelerek hazırlıklarına başlamıştır. Aynı gün Cumhurbaşkanı ve Genel Kurmay Başkanı İskenderun'a gelmiştir. Birlikler bandoların da katıldığı büyük ve heyecanlı bir törenle gemilere bindirilip uğurlandılar. Mc Rea adındaki Amerikan gemisine bindirilen ilk kabile 25 Eylül 1950 saat 21:00'da, General W. Haan gemisine bindirilen ikinci kabile 26 Eylül saat 21:15'te, Private Johnson gemisine binen üçüncü kabile de 29 Eylül saat 12:00'da hareket etmişlerdir. Bu kabilelere sırasıyla Gemlik, Gaziantep ve Gelibolu muhripleri eşlik etmişlerdir. I. Kabile Alay Komutanı Yardımcısı Yarbay Natık Poyrazoğlu 2461 kişiyle yola çıkmıştır. II. Kabile Tugay ve Alay Komutanını ve karargahını taşımıştır. III. Kabile ise topçu taburu komutanı emrinde toplam 740 kişiyle yola çıkmıştır. Buna göre her üç gemiye toplam 583 kişi bindirilmişti. Personel gemilerinden sonra ise, ilk eşya, araç-gereç gemisi 30 Eylülde, ikincisi ise 2 Ekimde İstanbul'dan ayrılmıştır.¹⁴⁶

Birliğin İskenderun'dan hareketi basından gizli tutulmuş bu haber ancak 28 Eylülde serbest bırakılmış, basın da bu haberi ancak 29 Eylülde yabancı radyolardan aldığı haberlere göre yayınlatabilmiştir.

Tugayı, araç, eşya ve malzemeleri taşıyan 5 gemi 21 günde Kore'nin güneydoğusunda bulunan Pusan Limanına vardılar. Bu deniz yolculuğu sırasında gemiler sadece akaryakıt ihtiyaçlarını karşılamak için Colombo Limanına uğramışlardır.

Yolculuk boyunca birliğin eğitimi de ihmal edilmemiş, birliklerin bindiği her üç taşıt gemisine önceden bölünmüş olan Amerikan İrtibat Subayları, Amerikan silahlarının bakılması, kullanılması ve bunlarla atış eğitimleri yapılması konularında yardımcı olmuşlardır.

¹⁴⁵ Kore Harbinde Türk Silahlı..., s. 73.

¹⁴⁶ Refik H. Soykut, Kore'de Ebedileşen Kahramanlar, Ankara, 1952, s. 9.

Ayrıca Amerikan savaş taktikleri, topçu ile piyadenin ve diğer sınıfların işbirliğine dair ve Kore hakkında faydalı konferanslar vermişlerdir. Kısacası birliklerin deniz yolculuğu sırasında boş kalmamaları ve ilerideki görevleri bakımından gerekli bilgiler edinmeleri için gereken her şey yapılmıştır.¹⁴⁷Örneğin Kore’de en korkulan bulaşıcı hastalık ülkemizde adı bile duyulmamış olan “Mançurya humması” idi.Genelde fareler aracılığıyla bulaşan, yüksek ateşte seyreden öldürücü bir hastalıktı.¹⁴⁸

Kore Türk silahlı kuvvetleri personeli ve malzemeleri taşıyan 5 gemi aralarındaki mesafeleri koruyarak 16 Ekim 1950’den itibaren Kore sularına yaklaştılar. Çıkış hazırlıklarına başlayan tugay, önce silah, malzeme ve eşyaları güverteye çıkarmış, sonra bunların genel temizliğini ve bakımını yapmıştır. Türk Tugayı 18 – 20 Ekim 1950 günlerinde Pusan limanına çıkmış ve birlikler trenle Taegu’ya nakledilerek eğitim kampına alınmışlardır. Bu müddet zarfında tugay, I. Amerikan Kolordusuna bağlı olarak; eğitim işleriyle meşgul olmuş, Türkiye’den getirilen Amerikan tipi silah ve araçları kadro eksikliğini ikmal etmiş, Taegu şehrini komünist cephelere karşı savunma görevini yapmıştır. Bu arada bazı mülahazalar dolayısıyla Alay karargahı lağvedilerek, taburlar doğrudan tugay karargahına bağlanmıştır.¹⁴⁹Türk birlikleri Taegu’daki BM kampından ayrılmadan bütün Koreliler tarafından seyredileceklerini, cadde boyunca tren istasyonuna kadar , uygun ve sert adımlarla yürümelerini söylediler.Trene bindirildikten sonra tren bir dağ köyünde bir gün kaldıktan sonra Seul’e doğru yakalşırken birden kurşun yağmuruna tutulmuştur.Bu ateş Türk askerlerini Kore’de karşılayan ilk düşman kurşunları idi.Nerden geldiği belli olmayan bu kurşunlar iki türk askerine isabet etmiş; birinin ölmesine, diğerinin de yaralanmasına neden olmuştur.¹⁵⁰

Türk birliğinin Kore’ye çıkması üzerine Türk Askeri Heyeti Başkanı, Mac Arthur tarafından kabul edilmiştir. Mac Arthur bu kabulde Türk askerine güvenini ve Atatürk’e olan hayranlığını ifade etmiştir. Diğer taraftan Kore’ye giden Türk tugayının Kore’ye ayak basmasıyla birlikte Türk basınında Kore

¹⁴⁷ Soykut, a.g.e, s. 13.

¹⁴⁸ Tuna Baltacıoğlu, “Savaş İçinde Barış:Kore Savaşı Anıları”,YKY, İstanbul, 2000, s.37

¹⁴⁹ Kore Broşürü, Kara Kuvvetleri Komutanlığı Yayınları, Ankara, 1953, s. 5.

¹⁵⁰ Akay, a.g.e., s.22

ile ilgili haber ve fotoğraflar çok geniş yer tutmaya başlamıştır. Bazı gazeteler savaş muhabirlerini Kore'ye göndermiş* ve Türk askerlerini adım adım takip etmeye başlamışlardır.¹⁵¹

2.2.1.3. Türk Tugayının Kore'de Yaptığı Savaşlar

Kunuri Muharebeleri

7 Kasım 1950 günü Birleşmiş Milletler Ordusundan gelen bir emirle 1'inci Kore Türk Tugayı 8'inci Amerikan ordusuna bağlanmıştır. Tugaya Teagu'da bulunduğu sırada bizzat Gen.Mac Arthur tarafından kod adı olarak North Star (Kutup Yıldızı) ismi verilmiştir.¹⁵²

Türk Tugayı 9'uncu Amerikan Kolordusunun ihtiyatını teşkil etmek üzere 22 Kasım'da Kunuri'ye hareket etmiştir. Türk Tugayı 26 Kasım akşamı Kunuri bölgesinde emniyet düzeni almış ve beklemektedir. Türkler Kunuri'de toplanırken Çin kuvvetleri o sabah VIII. Amerikan Ordusu'nun cephesiyle sağ yanına doğru karşı taarruza geçmişlerdir. Çinlilerin büyük gücü ve yoğunlaşan hücumlarıyla durum birdenbire Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin aleyhine dönmüştür. Tokchon sarılmış; 9.Kolordu'nun gerileri de düşmana açılmıştır. Böylece, VIII.Ordu ciddi bir kuşatılma tehlikesi ile karşı karşıyadır.¹⁵³

26 Kasım 1950 günü 9.Kolordu'dan; "Tugay Komutanının karargah subayları ile birlikte saat 15:00'te Kolordu'ya gelmesi" emredilir. Bu mesaj üzerine General Tahsin Yazıcı yanına; Tug.K.Yardımcısı P.Alb. Celal Dora'yı, Tug. Kur. Bşk. Kur. Yb. Selahattin Tokay'ı, 3.Şb. Md. Kur.Bnb. Faik Türün'ü, 1.Şb.Md. Yzb. İsmail Çataloğlu'nu, Mu. Bl. K. Yzb. Enver Kölan'ı, Amerikalı danışmanlardan Top. Alb. Gambi'yi, P.Kur. Yb. Veyril'ı yanına alarak Kolordu karargahına gider. 9.Kolordu K.Gen. John B. Coulter, General Tahsin Yazıcı'ya;

* Bu gazetecilere örnek olarak Hürriyet Gazetesinden Hikmet Feridun Es ve Semiha Es verilebilir.

¹⁵¹ Toker, a.g.e, s. 98.

¹⁵² Yalta, a.g.e., s.153

¹⁵³ Prof.Dr.Mim Kemal ÖKE, "Unutulan Savaş'ın Kronolojisi:Kore,1950-1953", Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1990, s.88

“Sekizinci Ordu Komutanı,General Walton H.Walker bana, Kunuri-Wawon yolu ile Tokchon’a ilerlemenizi, ayrıca Tokchon’dan Chongchon vadisine uzanan yolu güven altına almanızı size bildirmemi emretti, dedikten sonra;

Tugayın Tokchon’da vuruşan iki Amerikan Taburu ile temasa geçmesini, düşmanın Kolordu’nun doğu yanını tehdit ettiğini, şu anda dağınık durumda bulunan 1.Sv. Zırhlı Tümeni’ni ancak yarın sabah (27.11.1950) Sunchon bölgesinde toplayabileceğini, Tugayın Topçu Taburu ile İstihkam Bl.’nün Kunuri’de Tugay’a katılacağını, hemen harekete geçmenin çok önemli olduğunu, Kasabayı(Tokchon’u) almak için muharebe olasılığının bulunduğunu söyler. Sözlü emrini bitiren General John B.Coulter, General Yazıcı’ya bir isteği olup olmadığını sorar, General Tahsin Yazıcı da;

-Kuş uçuşu 40 km. kadar uzakta bulunan Tokchon’a, Tugay’ın bir bütün olarak vaktinde varabilmesi için taşıtlara ve ayrıca tanka ihtiyacı olduğunu söyler.

Kolordu Komutanı’nın saklamaya çalışmasına rağmen General Tahsin Yazıcı durumun kötüleştiğini sezmiştir.

Türk Tugayı savaşı sona erdirmek için Kore topraklarını boydan boya geçmekte olan bir ordunun ihtiyatı iken bu ordunun ani ve trajik bir biçimde geri püskürtülmesi, Türk askerlerinin konumunu değiştiren olay olmuştur.¹⁵⁴

Bu emirle Türk Tugayı’ndan “mucizevi” bir sonuç alması beklenmektedir. Çaresizliğin telaşı ve paniği ile 9.Kolordu düğümü çözme görevini Türkler’in üzerine yıkmıştır. O emirle Kore Savaşı’nın bütün muharebelerine kıyasla askeri tarih ve dünya kamuoyunda en fazla hatırlanan Türk Tugayı’nın “Kunuri Destanı” başlayacaktır.¹⁵⁵

Tugay Komutanı Tahsin Yazıcı ve karargah subayları 26 Kasım saat 16:30’da Kunuri’ye döndüler. Karanlık başlamak üzereydi. Tugaya derhal intikal emri verildi. Emre göre; bir silah takımı ve bir istihkam takımı ile takviye

¹⁵⁴ Yalta, a.g.e., s.275-277

¹⁵⁵ Öke, a.g.e., s.89

edilen Tugay Keşif Takımı, Kunuri-Tokchon yolundan kol başında yürüyecek ve Tugayın emniyeti sağlanacaktı. Tugayın kamyonlarıyla motorlandırılan 1nci Piyade Taburu, arkasında ağır havan bölüğü olduğu halde Keşif Takımı'nı takip edecekti. Yürüyüş Wawon bölgesinde bitecek ve konmaya geçilecekti. Araçlar geri dönerek , arkadan yaya olarak gelmekte olan 2 nci Piyade Taburunu bindirecek ve Wawon'a taşıyacaktı. Daha sonra aynı araçlarla 3 ncü Piyade Taburu, o saatlerde cepheden Kunuri'ye gelmesi beklenen Topçu Taburu, Uçaksavar Bataryası, İstihkam Bölüğü, Muhabere Bölüğü, üçüncü kademe olarak intikal edecek, Tugay böylece Wawon bölgesinde toplanacaktı. Tugay geceyi Wawon bölgesinde geçirecek ve 27 Kasım sabah erkenden piyade taburları yaya, diğer birlikler motorlu olarak Tokchon istikametinde intikaline devam edecekti.¹⁵⁶Tockhon'da bulunduğu söylenen iki Amerikan Taburu ile irtibat kurulacak ve cephenin bozulan uyumu yeniden sağlanacaktı.Ayrıca doğudan Kunuri'ye gelen istikametler düşmana kapatılacaktı.¹⁵⁷

Bu şartlar altında Wawon köyüne intikal, ancak gece 03:00'de tamamlandı. Sıcaklık -15 dereceydi. Birlikler emniyet tedbirleri alarak geceyi açıkta geçirdiler. Tuğg. Tahsin Yazıcı sabahleyin Wawon'a geldi. Komutanlar kısa bir durum muhakemesi yaptılar ve Tokchon istikametinde ileri harekate devam edilmesine karar verdiler.¹⁵⁸

General Tahsin Yazıcı, askerlerinin yürüyüşünü seyrederken saat 14:35'de eline bir mesaj tutuşturuldu. Kolordu'nun Tugay'a verdiği vazife; ileri unsurlarının vardığı yerde, Kunuri'ye doğudan gelen ilerleme istikametlerini kapatmaktı. Sorun, bu görevi 9.Kolordu'nun emrettiği yerde mi, yoksa geride daha uygun bir yerde mi yapmaktı? O saatte keşif kıtası bile Kolordu'nun tutulmasını emrettiği hatta 500m. mesafedeydi.2nci ve 3ncü taburun mesafesi ise 9 km idi. Bu da 2 saatlik yürüyüş demektir. Birliklerin arazide tertiplenmeleri için ayrıca 3 saate ihtiyaç vardı. Halbuki şimdi saat 15:00 olduğuna göre hava en geç iki saat içinde kararacaktı. Demek ki tugay karanlıkta, bilmediği bir arazide vuruşmaya hazırlanacaktı.

¹⁵⁶ Yücel, a.g.e., s.34

¹⁵⁷ Yalta a.g.e., s.309

¹⁵⁸ Yücel, a.g.e., s.34

General Tahsin Yazıcı, bütün olumsuz koşullara ve Amerikalı subayların ısrarlarına rağmen, tereddüt etmeden insiyatifini kullandı. General; “Kolordu’nun emrettiği hattı tutamayız. Tugay’ın varlığını korumayı ve verilen vazifeyi en iyi Wawon Boğazı’nı tutarak yapabiliriz.” dedikten sonra Tugay birliklerine derhal Wawon’a geri dönmeleri emrini verdi.¹⁵⁹

Tugay Wawon’da tertiplendikten sonra 28 Kasım günü saat 04:00’da Tugay Keşif Komutanı ile Silah Takım Komutanı Wawon’daki Tugay karargahına gelerek; artçı görevindeki takviyeli keşif takımının gece yol üzerinde baskına uğradığını, birlikten sadece kendileri ile dört erin kurtulduğunu, geri kalanların şehit ve esir olduğunu, düşmanın araçları ele geçirerek yaktığını, istihkam takımından hiç haber alınmadığını ve kendileri ile birlikte bulunan Amerika’lı Muhabere Yüzbaşının da telsiz aracı ile birlikte düşman içinde kaldığını bildirdiler.¹⁶⁰

Keşif kıtasının durumunu yerinde öğrenmek, Artçı’ya destekte bulunmak üzere derhal harekete geçildi. 11.Piyade Bölüğü’nün bindirilmiş olarak gidebildiği kadar motorlu olarak, sonra yayan ilerleyerek, rast geldiği yerde düşmana taarruz ederek baskın yapılan bölge olan Gez’i ele geçirmesi ve Tugay’ın emrini beklemesi kararlaştırıldı. 11.Bölük kamyonların gelmesini beklerken Wawon Boğazı’nı tutan 10.Bölük cephesinden de silah sesleri gelmeye başladı. Böylece Gez’e yardım ümitleri sönmüş oldu.

28 Kasım 1950 sabahı devam eden ateşler, bir avuç artçı Türk askerinin, düşmanı sekiz saat kadar durdurduklarını, son kurşuna ve kanlarının son damlasına kadar vuruştuklarını, asla tutsaklığı kabul etmediklerini, bütün cihana duyurdu.¹⁶¹

Wawon Muharebesi (28 Kasım 1950)

28 Kasım günü yaklaşık saat 04:00 sıralarında Tugay’ın keşif müfrezesi baskına uğramıştır.Müfreze bir süre çatışmaya girmiş, ancak direnci kırılarak dağılmıştır.Tugay Komutanı, baskın mahalline en yakın birliğin, 2nci bölük, derhal hareketle geride kalan erlerin kurtarılmasını istemiş ancak 2nci bölük

¹⁵⁹ Yalta, a.g.e., s.334

¹⁶⁰ Yücel, a.g.e., s.35

¹⁶¹ Yalta, a.g.e., s.377

ilerleyememiştir. Keşif müfrezesinin dışında Tugay'ın en gerisinde kalan 10. bölük de düşmanla çatışa çekilmiştir.¹⁶² Ancak cepheden düşman taarruzları ve yanlara sarkma hareketleri gittikçe arttığından 11. bölük 10. bölüğü sağ gerisine, 9. bölük de soluna sokularak muharebeye sokuldular. Düşmanın kuşatma hareketleri böylece geçici olarak durdurulmuştur. Bu sırada 10. bölüğün cephesine pek yaklaşan düşman piyadeleri geri çekildi.¹⁶³ Gerçekte, boğazda iyi tertiplenmemiş olan Türk Tugayı Çinlilerin vermiş oldukları 2-3 saatlik bu fırsatı kullanarak boşlukları kapatmaya ve noksanlıklarını tamamlamaya girişmişlerdir.¹⁶⁴ Bu doğrultuda muharebe daha ziyade yanlarda devam ediyordu. Sungbul-gol köprüsünün kuzeybatısında Tarıgon yönünde, kuzeybatıya doğru taşan ve ya bu istikamette gelen düşman kuvvetleri 3. taburun solunu kuşattılar. Bunun üzerine 9. bölük sol kanadını geriye kırdı. Öğleye doğru 2. taburla tugayın havan bölüğü bu yana sürülerek düşman ateş ve süngü kuvvetiyle geri atıldı. Bu sırada 9. bölükle 10. bölüğün arası açıldığından buraya 1. taburdan 3. bölük sürüldü. 3. taburun gerisinde bulunan 1. tabur düşmanın, yolun güneyinden tugayın sağ yanı ve gerisine sarkmasına topçu taburuyla işbirliği yaparak engel oldu. Topçu taburu aynı zamanda kuzeyden batıya ilerleyen düşman kolunu da ateş altına aldı.

28 Kasım günü 9. kolordu karargahından gelen Türk irtibat subayının getirdiği bir emirden bu kolordunun sağ kanadındaki 2. Amerikan tümeninin çekilmekte olduğu ve tugayın, bu tümenin kanadıyla bağlantı sağlamak üzere, çok geniş bir hatta mevzilenmesinin istediği anlaşılmaktaydı.

Wawon bölgesinde karşılaşılan ve doğu ile kuzeyden geniş ölçüde sarkmaya çalışan düşman, tugayca çok üstün bir kuvvet olarak tahmin ediliyordu. Bu yüzden tugay kumandanı karanlık basarken düşmanla muharebeyi keserek, 7 km kadar batıda Sinnim-ni kesimine çekildi ve 9. kolordunun sağ yan ve gerilerini kapamak görevine devam etmeye karar verdi.¹⁶⁵

¹⁶² Öke, a.g.e., s.91

¹⁶³ Yazıcı, a.g.e., s.162-174

¹⁶⁴ Yalta, a.g.e., s.377

¹⁶⁵ Yazıcı, a.g.e., s.162-174

Böylece Türk tugayı çok sarp ve kapalı bir arazide, dost birliklerin yardımından uzak olarak, çok üstün bir düşmana karşı giriştiği Wawon muharebesinde 28 Kasım 1950 gününü kazanmış ve düşman hareketini bir gün geciktirmiştir.¹⁶⁶

Simnimni Muharebesi (28-29 Kasım 1950)

Tugay Komutası, Wawon'da düşmanın durdurulduğu bölgede, düşmanın kuzeybatıdan ve doğudan aldığı kuvvetlerle, Tugay'ı iki yanından kuşatmaya giriştiğinin farkına varmıştır. Tugay'ın ne gerisinde ne de yanlarında uygun mesafede dost birlik yoktu. Bu tehlikeli durum Tugay'ın derhal tedbir almasını gerektiriyordu. Tugay'ın emrinde bulunduğu 9. Kolordu ile irtibatı yoktu. General Tahsin Yazıcı bu durum karşısında "Doğuya karşı Kunuri'yi ve Tugay'ın varlığını korumak" amacıyla bir kere daha insiyatifini kullanarak Tugay'ı Wawon'dan Sinnim-ni hattına çekmeye karar vermek zorunda kalmıştır.¹⁶⁷ Türk birliklerinin Sinnimni'ye geri çekilişi sırasında Kunuri'deki Türk talimhanından getirilen I. Eğitim piyade bölüğüne Sinnimni'nin kuzey ve kuzeydoğusundaki tepeler tutturuldu. Saat 21 – 22:00 arasında I. Tabur köyün 1 km kadar güney doğusunda, yol ile bunun geçtiği vadinin güneyindeki tepelere sürülerek buraları tutturuldu. II. Taburdan 7. bölük, 1. Eğitim bölüğünü değiştirerek Sinnimni köyünün kuzey ve kuzeydoğusundaki tepeleri ileri karakol bölüğü olarak tutmakla görevlendirildi. II. Taburun diğer bölükleri ise kuzeybatıya doğru uzanan tepelerde mevzilendiler. Topçu taburuyla 3. piyade taburu ve havan bölüğü ise Sinnimni'ye ve hemen batısına alındılar. Tugayın karayolu ile bağlı birlikleri ise 3 km geride Koechon'da bulunmaktaydılar.

28 Kasım 1950 gecesi 1'inci ve 2'nci Piyade Taburları Simnimni köyünde mevzilenmiştir. Gece yarısı Tugaya dört bir yandan ateş yağmaya başlamıştır. Birlikler panikleyerek dağınık şekilde geri çekilmiştir. Fakat 1'inci ve 2'nci Piyade Taburlarının etrafı sarılmıştır. Bu şekilde sabaha kadar beklemişlerdir. Sabah olunca birlikler, düşmanı yarararak kuşatmadan kurtulmuşlardır. Böylece 29 Kasım öğleden sonra Tugay büyük kısmıyla

¹⁶⁶ Öke, a.g.e., s.94

¹⁶⁷ Yalta, a.g.e., s.436,437

Koechon'da toplanarak yeniden tertiplenmiştir.¹⁶⁸ 28 – 29 Kasım gece yarısı, Sinnimni ve batısında bulunan topçu ve 3. piyade taburu ile havan bölüğü aniden düşmanın makineli tüfek ve roket atar ateşine tutuldular. Bu durum karşısında kuvvetlerimiz hemen düşman ateşinin dışına çıkmak zorunda kaldılar. Aynı zamanda Sinnimni'nin 500 m. kuzey ve kuzeydoğusunda bulunan 7. bölük de, düşmanın saldırısına uğramış ve bu yüzden geri çekilmiştir. Bu doğrultuda düşman, bu tepelere, Sinnimni'ye ve buradan Koechon'a giden yola hakim olmuş ve I. ve II. Tabur arasındaki irtibat kesilmiştir.

Buna rağmen I. taburun 2. bölüğü ile 2. tabur bütün gece ve ertesi gün öğleye kadar düşmanın kendilerine yaptığı taarruzlarına rağmen yerlerini muhafaza ettiler. 29 Kasım 1950 günü öğle vakti, tugay kumandanı ileride kalan 2. Bölükle II. Taburun geriye çekilmelerini sağlamak için Kunuri'deki karargahtan Koechon'a getirttiği 2. eğitim bölüğü ile Sinnimni'ye doğru bir taarruz yapmıştır. Amerikan tank takımı bu bölüğün ilerlemesine toplarıyla yardım etmiş, ayrıca toplanarak mevziye giren topçu taburu ve havan bölüğü de bu taarruzu desteklediler. O sırada 2. tabur bölgesiyle Sinnimni bölgesinde uçan Amerikan uçakları, köye ve düşmana ateş ettiler. Neticede Sinnimni geri alınamadı, fakat bu hareket ilerideki tepelerde bulunan I. taburun 2. bölüğü ile II. Taburun geri çekilmelerine yardım etti. Ardından 2. bölük Koechon'un hemen doğusunda ve yolun güneyindeki tepeyi tutan I. tabura katıldı.¹⁶⁹

Koechon Muharebesi (29 Kasım 1950)

Düşman yolun kuzey ve güneyinden ilerleyerek Koechon mevziilerine taarruza başladıysa da, Amerikan mevziilerinden şiddetli bir ateşle karşılandı. Bu sırada Sinnimni'den güney batıya, Koechon'un güneyinde ilerleyen düşman kolları topçu ateşi altına alındı. Düşmanın I. tabur üzerindeki etkisi gittikçe artıyordu. Bununla beraber, taburun tuttuğu yer hakim bir mevki

¹⁶⁸ Yücel, a.g.e., s.40

¹⁶⁹ Artuç, a.g.e, s. 203 – 234.

olduğundan, yakınına sokulmaya çalışan düşmana çok kayıplar verdirmiştir.¹⁷⁰

Saat 17:00'da Amerikan taburu mevzilerini terk ederek kamyonlara bindiği ve Kunuri'ye doğru çekilmekte olduğu haberi tugay komutanlığına ulaşmıştır. Amerikan taburunun hiçbir yere haber vermeden bu şekilde çekilmesi birliklerimiz için büyük bir felakete sebep olabilirdi. Tugay komuta yeri, Koechon'un kuzey sırtlarından saldırıya uğramaya devam etti. Aynı zamanda, yol istikametinden batıya doğru ateş edilmeye başlandı. Böylece tugayın oyalama ve zaman kazanma görevi fazlasıyla yapılmış, daha fazla oyalama ihtimali kalmamıştır. Bu sebepten dolayı tugay düşmandan çözümlenerek çekilme kararı vermiştir. Geri çekiliş sırasında artçı görevini alan I. taburun ön kademesi topçu ateşine tutulmuş, yaptığı kısa bir taarruzda taburun yolu açmış fakat 107 rakımlı tepeye gelindiğinde yolu yeniden kesilmiştir. Geri emniyeti sağlamak için savunmayla beraber kısmen karşı taarruzlar ve süngü hücumlarına başvurmuş, bu arada cephaneleri biten erler dipçik, yumruk ve taşlarla taburlarına verilmiş olan ağır görevi yapmışlardır.¹⁷¹

Kunuri Muharebelerinin Sonuçları

Türk Tugayı 28 Kasım 1950'de, Wawon'da bir gün, 28 – 29 Kasım 1950'de Sinnimni bölgesinde bütün bir gece, 29 Kasım 1950'de Koechon bölgesinde yine bütün bir gece düşman kuvvetlerine karşı yalnız başına dövüşmüş, ağır bir zayıt vermiş, fakat neticede 9. kolordunun yan ve gerilerine doğru ilerlemek isteyen büyük düşman kuvvetlerine karşı savaşarak vazifesini yapmış ve 8. ordunun geri çekilmesi için en az 2 gün kazandırmıştır.

Resmi kayıtlara göre Kunuri muharebelerinde Türk tugayının zayıtı insan olarak mevcudun % 45'i, silah ve araçların % 70'i idi. İnsan kaybının 218'i şehit, 94'ü kayıp, 455'i yaralı olmak üzere toplam 767 olduğu

¹⁷⁰ Kore Harbinde Türk Silahlı..., s. 131.

¹⁷¹ Yazıcı, a.g.e, s. 192 – 193.

anlaşılmıştır. Diğer taraftan Kunuri muharebelerinde tugayın düşmana verdiği zararın ise 5000 kişi olduğu tahmin edilmektedir.¹⁷²

Türk Tugayı'nın süngü muharebesi Hasan Basri Danışman'ın "Situation Negative!" kitabında şöyle anlatılmaktadır:

"Modern muharebede çok az rastlanılan bir şekilde Türkler süngülerini taktılar ve hücumla geçtiler.Düşman ürkek bir direnme gösterdi ama nafiye.Tepe ele geçirildi.

Tugayın bağlı olduğu Amerikan tümeni haberlere inanmadı.Araştırmak için subaylar gönderildi.Muharebe sahasındaki 900 tane süngüyle öldürülmüş kızılı saydıktan sonra Amerikalılar türk müttefiklerinin göndermiş olduğu raporların tüm ayrıntılarına inanmaya başladılar"¹⁷³

Yıllar sonra General Marshall Türk Tugayı'na verilen bu görev için; "Taşan bir bira bardağından dökülenleri aspirin kutusu kapağı kullanarak engellemeye çalışmak " diye tasvir edecekti.¹⁷⁴

Türk Tugayının Katıldığı Diğer Muharebeler

Kumyangjang-ni Muharebesi

25 Ocak 1951'de başlayan ve 27 Ocak'ta sona eren bu muharebede 7 millik bir cephe üzerinde üç topçu ve iki tank takımı ile takviye edilen kuvvetlerimiz 150'nci Komünist Çin Tümeninin 447 ve 448'inci Alayları ile savaşmış ve bu iki alayı tam bir bozguna uğratmıştır.¹⁷⁵ Bu muharebe sonucunda 1734 Çinli öldürülmüş ve savundukları mevziden 10 km geri sürülmüşlerdir. Türk tugayının kaybı ise on iki şehit ve yirmi dokuz yaralıdır.¹⁷⁶Türk Silahlı Kuvvetleri'nin kazandığı Kumyangjang-ni muharebesinden sonra, yabancı gözlemciler ve basın mensupları savaş alanını gezdikten sonra, eşi görülmemiş üstün bir başarı olarak Albay Celal Dora'yı içtenlikle kutlamışlardır.Güney Kore Devleti, başkent Seul'ün 35 km

¹⁷² Yücel, a.g.e., s.42

¹⁷³ Hasan Basri Danışman, "Situation Negative!", Denizler Kitabevi,İstanbul,2002,s.ııı,ıv

¹⁷⁴ Füsun Türkmen, "Turkey and the Korean War", Turkish Studies, Autumn 2002, Vol.3,issue.2, p.161

¹⁷⁵ Öke, a.g.e., s.123-125

¹⁷⁶ Yücel, a.g.e., s.52

güneyinde 22m. yüksekliğinde Türk Silahlı Kuvvetleri Anıtı dikirtmiş ve Kumyangjang-ni zaferi, Güney Kore kurtuluş savaşındaki en değerli yerini olarak sonsuzlaşmıştır.¹⁷⁷ Bunun dışında Kore'de Pusan Şehitliği, Seul şehir merkezindeki Savaş Anıları Müzesinde Türk Köşesi, Ankara'da ise Ankara garının karşısındaki Kore parkı içinde bulunan Kore'de Savaşan Türkler Anıtı bulunmaktadır.¹⁷⁸

431 ve 109 Rakımlı Tepe Muharebeleri

30 Ocak 1951'de başlayan bu muharebeler aralıklarla 11 Şubat tarihine kadar sürmüştür. Taarruzlar sonucunda düşman 50 km kuzeye sürülmüş ve başkent Seul kapılarına tekrar ulaşılmıştır. Muharebe sonunda Tugay 22 şehit 117 yaralı vermiştir. Düşmanın kayıpları ise 1200 kişiyi bulmaktaydı.

Kore harbinin sona ermesinden sonra 1960 yılına kadar, Türkiye Kore'ye bir tugay göndermiş ve en son giden tugay 10. Türk Tugayı olmuştur. Bu tarihten sonra 1966 yılına kadar bir bölük gönderilmiş ve 1966 yılından 1971 yılına kadar da her yıl bir manga büyüklüğünde şeref kıtası gönderilmiştir.¹⁷⁹

Savaşın Sona Ermesi ve Mütareke

22 – 23 Nisan 1951 gecesi Chorwon hattında başlayan II. Büyük Çin Taarruzu ile, BM ordusu Seul önlerine kadar çekilmiştir. Düşman Seul'ü almak istemekteydi. BM kuvvetleri de buna engel olmak için savunmaya çekilmiştir. Bu savunma sırasında Türk tugayı, asıl muharebe hattının ilerisinde keşif üssünde görevlendirilmiştir. Düşmanın Seul'ü ele geçirebilmesi için, önce Türk tugayını ortadan kaldırması gerekmektedir. 13 Mayıs'ta düşman kuzeyde mevzilenmiş bulunan II. Tabura saat 22:00'de şiddetli bir taarruz yapmıştır. Bu taarruz Türk ve Amerikan topçusu ve uçaklarının yardımı sayesinde püskürtülmüştür. Taarruz tertibini savunmaya

¹⁷⁷ Nazım Dünder Sayılan, "Kore Harbinde Türklerle", MEB Yayınları, İstanbul, 1996, s.121

¹⁷⁸ Karabiber, a.g.e.,s.104-107

¹⁷⁹ Kore Harbinde Türk Silahlı..., s.387

dönüştürme fırsatı bulamayan düşman ağır yenilgiye uğrayarak 38. paralele doğru çekilmeye başlamıştır.¹⁸⁰

BM ordusunun bütün cephede ilerlemesi, düşmanın sertleşmesi nedeniyle artık mümkün olmamaktaydı. Her iki tarafta buldukları hattı müdafaa etmek gayreti içindeydiler. Yarılan hat Kuzey ve Güney Kore'yi bölen 38. paralel üzerindedir.

Komünist Orduları Başkomutanlığı bu netice alınamayan muharebeleri durdurmak için ateşkes önerisinde bulunmuştur. BM orduları da bu teklife olumlu cevap verince 10 Temmuz 1951 de görüşmeler Koesong civarında başlamıştır. Bununla birlikte, kuvvetler arasındaki çatışmalar zaman zaman şiddetini arttırarak devam etmiştir.

8 Haziran 1953 tarihinde BM kuvvetleriyle Kore Halk Ordusu arasında savaş tutsakları anlaşması imzalanmış ve bu anlaşma Kore'de Panmunjom'da saat 14:00'da İngilizce, Korece ve Çince kaleme alınmıştır.

10 Temmuz 1951'de müzakeresi başlayan ve iki yıldır yapılması beklenen mütareke, 27 Temmuz 1953 günü Panmunjom'da BM adına General Harrison ve komünistler adına Nam-il tarafından imzalanmıştır. Aynı belgeleri BM ordusu başkomutanı Mark Clark da üç saat sonra Mun-sanni'de imzaladı. Bu belgelerin aynı saatte Kore Halk Orduları Başkomutanı Kim-il-sung ve Çin Halk Gönüllüleri Komutanı Peng Keh-Hüai tarafından imzalanmasıyla Kore'de üç yıldan beri devam eden BM – Komünist savaşı, geçici bir süre için, çarpışmaların kesilmesiyle durdurulmuştur. Ama bu mütareke sadece Kore'de savaşa ara vermiştir. Ama gerçekte komünizme karşı savaş sona ermiş değildir.¹⁸¹

Mütarekeye göre; Kuzey ve Güney Kore arasındaki sınır yine 38. enlem çizgisi olmaktaydı. Değişen bir şey yoktur. Fakat Sovyetler de Amerika'yı Kore'den çıkaramayacaklarını anlamışlardır.¹⁸² Böylece üç yıldan beri devam eden Kore savaşı sona ermiş, ancak 38. enlemin sınır kabul edilmesiyle de

¹⁸⁰ Kore Harbinde Türk Silahlı..., s.296

¹⁸¹ Kore Harbinde Türk Silahlı..., s.397

¹⁸² Armaoğlu, a.g.e., s.456

Kore, Kuzey Kore ve Güney Kore devletleri olmak üzere ikiye bölünmüş halde bırakılmıştır.¹⁸³

2.2.1.4. Kore Savaşı'nın Sonuçları

Kore savaşı Kore'de çok derin izler bırakmıştır. Savaş süresince milyonlara varan kayıp söz konusu olmuştur. Sayısız ev ve iş yeri yerle bir olmuş, ayrıca savaş nedeni ile kuzey ve güney arasındaki güvensizlik daha da derin bir hal almıştır.¹⁸⁴

Askeri açıdan görünürdeki sonuç, Güney'in Kuzey tarafından "yutulmasına" engel olunduğudur.¹⁸⁵ Kore savaşı, yaklaşık 750.000 asker ve 800.000 sivilin hayatına mal olmuştur. Türk Tugayları da büyük zayıflık vermiştir. Bu savaşta 721 askerimiz şehit olmuş, 2147'si yaralanmış ve 234 askerimiz esir düşmüştür.¹⁸⁶ Her yıl değiştirilmek suretiyle Kore'de 10 Türk Tugayı başarıyla görevlerini yapmışlardır. Kore'ye son olarak gönderilen 10'uncu Türk Tugayı görevini tamamladıktan sonra Ağustos 1960'da, bırakılan bir bölük Temmuz 1966'da ve geride kalan Şeref Mangası ise Haziran 1971'de Türkiye'ye dönmüştür.¹⁸⁷ Savaş sonunda hemen hemen 300.000 Kore Halk Ordusu, 227.000 Kore Cumhuriyet Ordusu, 200.000 Çin Halk Gönüllüleri ve 57.440 BM (33.000 Amerikan) askeri hayatını kaybetmiştir. Kuzey Kore, nüfusunun %11'ini kaybetmiştir; Güney'de de çok miktarda kayıplar olmuştur. Bu trajik tablonun haricinde savaş, Sovyetler Birliği, Çin, ABD ve bu ülkelerin müttefikleri üzerinde, daha genel olarak da uluslararası ekonomik ve siyasi sistem üzerinde önemli etkiler bırakmıştır. Bunun yankıları bugün hala hissedilmektedir. Kore Savaşı'ndan çıkarılacak tek fayda, savaş sonrası soğuk savaşın tekdüze bir şekilde devam etmesine katkıda bulunmuş olmasıdır.

ABD gibi Sovyetler Birliği ve Çin de hataları ve yanlış hesapları üzerinde düşünmüşler, her ne kadar daha küçük çatışmalar yerel vekiller aracılığıyla devam etse de, direkt olarak savaş alanında karşılaşmamaya

¹⁸³ Uçarol, a.g.e., s.673

¹⁸⁴ Buzo, a.g.e., s.95

¹⁸⁵ Öke, a.g.e., s.175

¹⁸⁶ Yücel, a.g.e., s.75

¹⁸⁷ Karabiber, a.g.e., s.104

özen göstermeleri gerektiğini anlamışlardır. Başka bir Berlin Blokağı olmamış ve 1979'da Afganistan'da ki savaşa kadar, Sovyetler Birliği yabancı bir ülkeye büyük oranda direkt askeri destek vermemiştir.¹⁸⁸

Kore Savaşı aynı zamanda ABD'yi barış zamanındaki global güç ve iki kutuplu uluslararası düzenin bir tarafı olarak ortaya çıkarmıştır. Bununla beraber, Kore Savaşı ABD kuvvetlerini, Sovyet destekli kuvvetlerle savaş alanında karşı karşıya getirmiş ve ABD askeri ve siyasi çıkarlarının ortaklığına dikkati çekerek, sürekliliği olan bir askeri gelişmeye neden olmuştur. Bu savaş; Amerika'nın Asya'da kara savaşlarına tutuşmaktan kaçınma temel siyasetinin doğruluğunu teyit etmiştir.¹⁸⁹

Kore Savaşı süresince ABD savunma bütçesini dört katına çıkarmış ve bu yüksek harcamalar 1953'den sonra gerçekleştirilmiştir. Avrupa'da Kore Savaşı NATO'nun sağlamlaştırılmasına ve Batı Almanya'nın Avrupa Ekonomik ve Strateji çatısı altına girmesine neden olmuştur. İnsan gücü ve silahlanma artışı, kurumsal ve altyapısal düzenlemeler NATO'nun bugüne kadar gerekliliğini ortaya koymuştur. Bunun yanında Kore Savaşı, ABD'nin sürekli olarak Doğu Asya Bölgesi'ne yerleşmesine ve Japon ekonomisinin ABD desteği ile yeniden dirilişine neden olmuştur. Japonya da Tayvan'ı desteklemiş ve Hindicini'nde Fransa'nın rolünü devralmıştır. ABD düşmanını uzak tutmuş, kendi güvenlik sistemini buraya yerleştirmiş, aynı zamanda Doğu Asya'da komünist milliyetçi hareketin yükselişi için de önlem almıştır.¹⁹⁰

Sovyetler Birliği Kuzey Kore saldırısında şartları hazırlayarak çok önemli bir rol oynamış ancak önemli kayıplar vermiştir. Savaşın sonunda Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, yine Sovyet tampon devleti olarak kalmış, insan ve parasal kayıplardan ziyade Sovyetler stratejik olarak kaybetmiştir. ABD'nin süper güç olarak ortaya çıkması, Moskova üzerinde sürekli bir ekonomik ve askeri baskı yaratmış ve bu baskı Soğuk Savaş sonrası Sovyetlerin dağılmasında önemli bir rol oynamıştır. Savaş aynı zamanda uluslararası komünist yayılmasının önünü keserek Sovyet çıkarlarına darbe vurmuştur.

¹⁸⁸ Buzo, a.g.e., s.98

¹⁸⁹ Sel, a.g.e., s.524

¹⁹⁰ Buzo, a.g.e., s.98

Çin, Kore Savaşı'ndan önemli bir askeri ve siyasi güç olarak çıkmasına rağmen önemli miktarda can kaybı vererek ve ekonomisi zarar görmüş olarak bedelini ödemiş ve uluslararası izolasyonla karşı karşıya kalmıştır. Her ne kadar Çin, bir daha yurtdışına asker göndermemiş ise de ABD'nin hafızasında tehlikeli, istikrarsız ve diyaloga girilemeyen bir ülke olarak uzun süre kalmıştır.¹⁹¹

İki Kore arasındaki bu çatışmanın kendileri üzerindeki etkileri kısa sürmüştür. Kuzey'de, Kore Savaşı esnasında başlamış olan Kore İşçi Partisi'nin tasfiyesi gerçekleşmiştir. Bu Kuzey Kore açısından, Kore Komünist Hareketi'nin genç tabanını, Kim'in gerilla grubu tarafından idare edilen küçük bir partiye dönüştürmüştür ve bu bir dönüm noktası olmuştur. Kore Komünist Hareketi'nin dışarıdan gelen göçmenleri, partinin üst düzey görevlerinden uzaklaştırılmış dolayısıyla partinin destek tabanı daralmıştır. Sonuç olarak Kuzey Kore'deki savaş sonrası siyasi ve ideolojik yapı, entelektüel olmayan militarist, yabancı düşmanlığı olan Mançurya Gerilla düşüncesine dönüşmüştür.

Güney'de ise Kore Savaşı Syngman Rhee'nin siyasi kariyerini kurtarmış, ancak asıl etkisi toplumsal alanda olmuştur. Birçok Koreli şehirlerde yoğunlaşmaya başlamıştır. 1949'da nüfusunun %18.3'ü olan 50.000 kişi şehirlerde yaşarken, 1955'de bu oran % 25.3'e çıkmıştır. Kentleşme, kitle iletişim araçlarını kullanmayı gerektirmiş ve yeni çalışma yöntemleri eğitimde ilerlemeye neden olmuştur. Bunlar da toplumsal bilinçlenmeyi sağlamıştır. Savaşın felaketi, böylece geleneksel sosyal yapının yükselmesine neden olmuştur ve modernleşmenin önündeki önemli bir psikolojik ve davranışsal engel ortadan kalkmıştır.¹⁹²

2.2.1.5. Savaş Sonrasında Güney Kore'de Siyasi Durum

1950 - 1960 Yılları

Güney'de Rhee yönetimi savaşın hemen sonrasında Ulusal Meclis'deki rakiplerinden baskı görmeye başlamıştır; ancak, toplum genelde devam eden

¹⁹¹ Buzo, a.g.e., s.98

¹⁹² Buzo, a.g.e., s.100-101

Rhee yönetimine karşı çıkmamıştır. Savaştan hemen önce yapılan toprak reformu, mal sahiplerini geleneksel zenginlik ve statülerinden ayırmıştır. Bu arada, savaş sonrası azmış olan enflasyon aldıkları tazminatı da eritmiştir. Yeni çiftçiler birçok zorluklarla mücadele etmişlerdir.

Rhee'nin otokrasisi, savaş sonrası dönemin başında en üst seviyeye çıkmıştır. Polis baskısı ile sınırlayıcı seçim kanunlarının bir araya gelmesi, Demokratik Milliyetçi Parti'nin muhalif adayları üzerinde etkili olmuş, bu da Rhee'nin siyasi teşkilatının, Mayıs 1954'de yapılan üçüncü Ulusal Meclis seçimlerinde, meclis üzerindeki kontrolünü güçlendirmesini sağlamıştır.

Rhee'nin liberalleri 114 sandalye alırken, DNP' nin sandalye sayısı 40 dan, 15'e düşmüştür. Görünüşte denge, bağımsız vekillerde görülmesine rağmen, toplu olarak başkanlık gücü üzerinde bir etki kuramamışlardır; çünkü, bunların yerel politikalarını oluşturmak için paraya ihtiyaç duymuşlardır. Ancak, liberallerin uyguladığı geniş ölçekli para politikaları onları savunmasız hale getirmiştir. Dördüncü Ulusal Meclis seçimleri (Mayıs 1958) Rhee yönetiminin düşüşünü vurgulamıştır. Liberal Parti oyların sadece %38.7'sini alabilmiş ve yapılan seçim hilelerine rağmen Demokratik Parti %28.8 oy almıştır.

1960 - 1970 Yılları

1960 seçimlerinden sonra, Rhee'nin %88.7 oy aldığı açıklanınca gösteriler ve yürüyüşlerle protesto edilmiştir. Seul'de üniversite öğrencileri üzerine 19 Nisan'da polis tarafından ateş edilmesi üzerine diğer şehirlere de gösteriler sıçramış ve dört yüz öğrenci hayatını kaybetmiştir. 25 Nisan'da hükümet orduyu düzeni yeniden tesis etmek için göreve çağırdığında, komutanlar silahsız göstericilere ateş etmeyeceklerini açıklamışlardır. Bunun üzerine, rejim çabucak devrilmiş, Rhee 26 Nisan'da istifa etmiş ve 1968'de ölene kadar yaşayacağı Hawaii'ye sürgün edilmiştir.¹⁹³

¹⁹³ Buzo, a.g.e., s.100-101

Syngman Rhee hükümeti parlamenter sistemle yönetime başlamış ancak Rhee,uzatmalı yönetimine yol açmak için başkanlık sistemine geçmiştir.¹⁹⁴

Rhee'nin gidişi ile, ona karşı oluşan birleşik muhalefet ve aynı zamanda partiyi fonksiyonel kılan ve disiplinini sağlayan yapıları kaybolmuştur. Rhee'nin düşüşünden sonra ortaya çıkan kargaşa ve şiddet zaten az olan değişimlerin de üzerini örtmüştür. Başbakan Chang Myon'nun yönlendirmeleri bu durumun önüne geçmiş ve sınırlamıştır. Ana konu halkın da hem fikir olduğu gibi demokrasiyi yeniden kurabilmek olmuştur. Fakat, bu demokratikleşmenin temiz hükümet ve ekonomik genişlemeyi de beraberinde getirmesi istenmiştir. Chang, büyük bir baskı altına ve dolayısı ile Demokratik Parti'de bir otorite zayıflaması içerisine girmiştir. Muhalifler ise güçlenerek hükümetin politikalarına daha güçlü muhalefet etmeye başlamışlardır.¹⁹⁵

1960 yılı Güney Kore algılamasına göre toplumun doğası ve politikalarda genç olmak radikal olarak algılanıyordu. Gençler bu doğrultuda sosyal ve politik konularda ilgili bir tutum çizmışlerdir.¹⁹⁶ Öğrenci hareketi radikalizmin önemli bir konusu olmuştur. Öğrenciler Rhee'nin düşmesi konusunda çok etkin bir rol oynamışlardır. Kafalarında eninde sonunda ortaya çıkacak ikinci bir cumhuriyet olgusu yerleşmiştir. Tek başlarına bir devrim gerçekleştiremezlerdi ve bunu ancak politikacılara baskı kurarak yapmaya çalışmışlardır.¹⁹⁷

16 Mayıs darbecileri gölgesi altındaki karanlıkta liderlik yapamaya çalışan bir kaç ikinci cumhuriyet yandaşı, yükseliş göstermiştir. Bu arada bir çok Korelinin içinde ikinci cumhuriyet inancı yükseliş göstermiş ve Nisan 1960 olayları Syngman Rhee politikalarına son vermiştir. Bu aynı zamanda Japon sömürü zamanlarından kalmış eğitilmiş önde gelenlerinin de

¹⁹⁴ Ahn Byung-joon, "Political Changes and Institutionalization in South Korea.", Korean Social Science Journal, Vol.X, 1983, s.41-65

¹⁹⁵ Buzo, a.g.e., s.117

¹⁹⁶ Buzo, a.g.e., s.118

¹⁹⁷ Buzo, a.g.e., s.119

yönetimdeki etkinliklerinin sonu olmuştur. Bu olaylar gelecek endeksli ve gelişim odaklı bir bakışı da beraberinde getirmiştir.¹⁹⁸

1961 yılı Güney Kore tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. General Park Chung Hee'nin düzenlediği askeri bir darbe sonucunda halkın oyuyla işbaşına gelen demokratik bir hükümet alaşağı edilmiş ve eski rejimden bütünüyle farklı bir rejim inşa edilmiştir.¹⁹⁹

1961 yılı Kore'sinde, birinci ve ikinci cumhuriyetçilerinden farklı yeni bir yapı oluşmuştur. Bu fark yeni kanun adamlarının ve yöneticilerin, Seul'un daha alt tabakalarından gelenler olması şeklinde kendini göstermiştir. Bu adamların çoğu kırk yaş altında ve çoğunluğu izole edilmiş askeri yapı altında yetişmiş kişilerden oluşuyordu. Bu askeri yapı altında yetişenlerin bir çoğu da Japon Mançurya Askeri Akademisinde eğitimlerini almışlardır. Park Chung-Hee gibi daha yaşlı olanları ise 1931-1945 yılları arasındaki Japon imparatorunun yönetim tarzının etkisinde kalmışlardır.

Park Chung-Hee, 19 Mayıs 1961'de kendi cunta yönetimini organize ederek yeniden ülke yapılanması programını ilan etmiştir. 6 Haziran 1961'de konsey ulusal yapılanma için kanunları yürürlüğe sokmuştur. Bu kanunlarla hükümet, politik aktiviteleri ve her tabakadaki yönetici üzerinde mutlak kontrol imkanını kendisine vermiştir. Bu kanunlara dayanarak Chang Myon, bir çok yandaşı, 17 000 sivil ve 2000 asker buldukları işlerden alınmışlardır. Bir çok yayın kapatılmış ve daha önce seçilerek göreve gelen yerel yöneticilerin bir çoğu görevlerinden ayrılmak zorunda bırakılmıştır.²⁰⁰

Şubat 1963'de, darbe yöneticileri Demokratik Cumhuriyetçi Partiyi kurarak kendilerini sivil bir kimliğe büründürmüşlerdir. Mayıs 1963'de, birçok politik manevradan sonra Park, kendini bu partinin başkan adayı olarak göstermiştir. Kasım 1963'de, Park % 46.5'lik oy oranı ile Yun Posun (%45) u geçerek seçilmiştir. Rejimin genişlemesini sağlamak için yapılması gereken önemli anahtarlardan birisi böylelikle kullanılmıştır. Bu aynı zamanda tüm

¹⁹⁸ Buzo, a.g.e., s.120

¹⁹⁹ D.I.Steinberg, "Socio-Political Factors and Korea's Future Economic Policies", World Development, Vol.16, No:1, 1988, s.21

²⁰⁰ Buzo, a.g.e., s.122

topluma, yönetimde kuzeyde olduğu gibi askeri hiyerarşinin işlemeyeceği mesajını vermiştir. Fakat, sosyal ve politik baskıyı bir seçenek olarak karşılarında görmemişlerdir. İş dünyasını, ekonomik gelişimin ve askeri yapıyı da sosyal ve politik yapının esin kaynağı olarak kullanmaya başlamışlardır.

Park Chung-Hee, üçüncü cumhuriyetin başına askeri komuta düzeni içerisinde sivil bir yönetici olarak oturmuştur. Her şeyden daha fazlası Park tek adamı oynamıştır.²⁰¹ Park gücünü pekiştirdikten sonra Ocak 1962'de geçerli olacak Ekonomik Gelişim programını açıklamıştır. Bunun paralelinde bu kararların etkin uygulamasını sağlamak için Ekonomik Planlama Yönetimini oluşturmuştur. Bu planın geçerliliği sadece sembolik olmuştur. Sıkı politikaların ekonomik getirisini, anahtar pozisyonundaki üretim endüstrisinde aramışlardır. Ani bir ekonomik büyüme yakalanmıştı. Bu ani büyüme eğrisi bir çok etken tarafından beslenmiştir. Birincisi, savaş sonrası uluslararası ekonomi için komünizm karşıtı ve serbest ticareti onaylayan bir lider Birleşik Devletlerde vardı. İkincisi Batı Alman ve Japon müteşebbisleri savaş sonrası bölgeyi dünya çapında üretim için uygun hale getirmişlerdi. Üçüncüsü ise, Japonya ve Batı Almanya'nın tekrar yapılanması da bir fırsat olmuştur.²⁰²

Amerika ve Japonya ekonomilerinin yatırım kaynağı olan teknoloji, ortak piyasaları olması nedeni ile, her ne kadar Kore toplumu için acı da olsa Japonya ile normalleşme ilişkilerinin başlamasına neden olmuştur. Bu süreçte yine ülkede sert protestolar ve öğrenci hareketleri olmuş, fakat tüm bunlara rağmen normalleşme antlaşması 1965'de imzalanmıştır. Bu anlaşma ülkeye büyük miktarlarda tazminat getirisi sağlamıştır.²⁰³

Bu süreç içerisindeki ekonomik gelişim hükümete seçim için ipuçları ve güç vermiştir. Bu seçimlerde Park karşıtı birleşim 1963 seçimlerine göre daha güçlü olmuş ama, prensipte yine rakibi olan Yun Posun % 41 oy oranı alırken, Park % 51.4'lük oy oranı ile tekrar başkan olmuştur. Bu seçim

²⁰¹ Buzo, a.g.e., s.123

²⁰² Buzo, a.g.e., s.124

²⁰³ Buzo, a.g.e., s.125

üçüncü cumhuriyetin hem başarısını hem de yasallığını daha da pekiştirmiştir.²⁰⁴

1970 - 1980 Yılları

1970– 71 yılları arasında rejim tekrar bir eşığe yaklaşmıştır. Amerika'nın Vietnam'daki başarısızlığı bu ülkenin dış politikalarını tekrar gözden geçirmesine ve Çin ile tekrar yaklaşmasına dolayısı ile Seul'de bir çok soru işaretine neden olmuştur. Bu soruların bir çoğu Amerika'nın Güney Kore 'nin savunması amaçlı verdiği destek ve anlaşmalar hakkındaydı. Kore'de bu durum 1969'da anayasa yenilenmesi baskısı olarak kendini Park karşıtı bir şekilde göstermiştir. Daha da fazlası gelişen ekonominin stratejileri, Amerika'nın politika değişimi ile büyük baskı altına girmiştir. Güney Kore'nin tekstil gibi stratejik endüstrileri Amerika'nın koyduğu yeni ve kendi iç piyasasını koruma amaçlı kotalar nedeni ile zora girmiştir. Bu uluslararası yeni ekonomi iklimi altında gerileyen ekonomi ve yatırım düşüşü altında 1971'de yapılan seçimlerin sonucu da, 1967 yılı seçimlerine göre farklı olmuştur. Park % 51.2 ve Kim Dae-Jung % 43.6 oy oranı alarak daha önceki politik rahatlığından uzaklaşmıştır. Muhalefet daha güçlenmiş entellektüel farkındalık artmış ve bu durum sistemde baskı yaratmıştır. Bu baskı Park'ın Aralık 1971'de ulusal acil durum ilan etmesi ile en üst seviyeye çıkmıştır ve üçüncü cumhuriyeti Ekim 1972'de sonlandırması ile devam etmiştir. Üçüncü cumhuriyet toplum yapısında bir çok değişime neden olmuştur.

1960 öncesi toplum daha kırsal yaşayan bir yapıdaydı. Bununla beraber 1970 yılında ani sosyal ve ekonomik değişimin getirdiği birikim, ülkenin değişimine yol açmıştır. Seul'un nüfusu 1960 yılında 2.5 milyon iken, 1970 yılında iki katına çıkarak 5.5 milyona ulaşmıştır. Ayrıca, Kore nüfusunun % 17.5'i 1970 yılında Seul'de yaşamaktaydı. Bu durum 1960 da %9.9 ve 1966 da %13 oranlarına sahip olmuştur.²⁰⁵

1972'de, Park Chung-Hee otoriter Yushin anayasa değişikliklerini onaylamıştır. Bu anayasal değişiklikler, Yushin'in gücünü ve Park karşıtı olan grupların tepkisini arttırmıştır. Aslında, Park otoriter rejimi sivil toplum katılımlı

²⁰⁴ Buzo, a.g.e., s.126

²⁰⁵ Buzo, a.g.e., s.127

fırsatçı, kendini hissettiren ve canlı bir rejimdi. Sonuç olarak bu rejim ani bir ekonomik bir gelişime ve dolayısı ile milyonlarca Korelinin yeni şehir varoşlarında yaşamak üzere köylerinden göçmesine yol açmıştır. Kiliseler, üniversiteler ve iş yerleri özellikle bu grupların toplandığı yerler olmuş ve muhalefet bu alanlarda yoğunlaşmaya başlamıştır. Rejimin yapısı toplumu hantallığı ile sıkıştırmıştır.

Uluslararası alanda ise Kore'ye karşı ilgi 1970li yıllarda gelişim göstermiştir. Seul'un Japonya ve ABD ile olan birlikteliği çok özel değildi, fakat bu birliktelik temel ve dengeli bir güvenlik garantisini sağlamıştır. İki büyük ekonomi ve teknoloji sahibi ülke ile birliktelik, onlara yeni kanallar açmış ve ekonomik canlılığa da katkı sağlamıştır. Daha da fazlası, Güney Kore ve müttefikleri açısından, Çin-ABD, Sovyet-ABD ve Çin-Japonya uzlaşmaları Kore üzerinde olumlu etkileri beraberinde getirip görüşmeler için iyi bir temel hazırlamıştır.²⁰⁶

Güney Kore'de Yushin Yılları

Sınırsız yetkilerini uzun vadede güven altına almak ve otoriter başkanlık yönetimini Güney Kore'de kurumsallaştırmak amacıyla, Başkan Park Ekim 1972'de Yuşin Anayasası'nı (Yeniden canlandırma reformu) ilan etmiştir. Bu anayasayla Kore toplumunun eski değerleri yeniden geçerlilik kazanacaktı. Bu sert anayasaya hazırlık olarak yeniden sıkıyönetim ilan edilmiş, basına sansür uygulanmış ve üniversiteler geçici olarak kapatılmıştır. Ülkede 'dirlik düzenlik' yeniden sağlandıktan sonra Yuşin Anayasası referandum halinde halka sunulmuş beklendiği üzere 'ezici bir çoğunlukla' kabul edilmiştir. Devam eden olağanüstü hal yüzünden muhalefet yasaklanmıştır.

İkinci görev süresi neredeyse dolmak üzere olan Başkan Park, Yuşin Anayasası sayesinde aslında anayasaya aykırı olan yeni bir altı yıllık süre için, kendini bir daha başkan seçtirebilmekteydi. Ayrıca bu anayasa parlamentonun, başkanın politikasını onaylamaması halinde, ona dönem arasında da kararnameler ve olağanüstü hal yasaları yoluyla hükümet kurma hakkını veriyordu. Muhalefetten geriye ne kaldıysa, Yuşin Anayasası'nın

²⁰⁶ Buzo, a.g.e., s.132

yasal temeline dayanılarak eldeki tüm devlet araçlarıyla sindirilmiştir. Güney Kore öğrencilerinin ve işçilerinin defalarca karşı koyduğu bu anayasa, başkana dilediği gibi olağanüstü kararnameyi çıkarma, yurttaşların her türlü direnişini suç sayma ve üstelik devlet baskısına ‘yasal’ bir görüntü verme hakkını tanımıştır. Güney Kore böylece, ‘gücünü’ kendi halkının demokratik oyuna değil, yabancı güçlerin (özellikle ABD ve Japonya) desteğine borçlu olan, yürütme organlarının neredeyse sınırsız yetkilerle donatıldığı bir başkanlık diktatörlüğü haline gelmiştir.

Yuşin Anayasası dolayısıyla Başkan Park, artık içteki muhalefeti dikkate alma gereği duymadan yeni ekonomik politikayı uygulayabilecekti, yani özellikle Japon sermayesi için sanayi bölgeleri denen şeyi yürürlüğe koyabilecekti. Yuşin Anayasası’nın kabul edilmesiyle kurulan ‘gelişme diktatörlüğü’ özellikle yabancı sermaye sahipleri tarafından büyük bir memnuniyetle karşılanmıştı, çünkü bu diktatörlük sadece onların fabrikalarını devletleştirme önlemlerinden ve grevlerden korumakla kalmıyor, aynı zamanda rantlarına siyasal güvence sağlıyor ve sendikaların, dolayısıyla tüm işçilerin devletçe disiplin altına alınmasının anayasal çerçevesini oluşturuyordu.

General Park’ın Öldürülmesi ve Güney Kore’de Karışıklık Dönemi

Güney Kore halkı için Yuşin Anayasası, daha yaygın siyasal denetimler ve insan haklarının daha da fazla kısıtlanması yolunda yeni bir adım olmuştu. Buna paralel olarak başlatılan kitle seferberliği kampanyaları ile birlikte, bireylerin ‘komünist’ ya da rejim düşmanı olma suçlamasıyla karşılaşmak istemiyorlarsa, dışında kalmaları giderek zorlaşan, bir toplumsal militaristleşmenin çerçeve koşulları yerine getirilmişti. Yuşin Anayasası’nın hükümleri Başkan Park’a sömürgecilik dönemindeki Japon genel valilerine benzer yetkiler vermiştir.²⁰⁷

Park, yükselen tansiyon ve belirsizlik arasında özel bir akşam yemeğinde 26 Kasım 1979 günü Kore Merkezi Haber Alma Örgütü (KCIA) başkanı Kim Chae-Gyu tarafından, Pusan-Masan kontrolündeki başarısızlığı

²⁰⁷ Hans Ulrich Luther, “Güney Kore Bir Model olabilir mi?”, s.62-66

hakkında dalga geçilmesine gösterdiği reaksiyon sonucunda vurularak öldürülmüştür.

Park'ın ölümü ile Yushin yıpransa da hala yürürlükte kalmıştır. Başka ekonomik ve politik gelişmeler sonrası, Pusan ve Masan'da çok büyük Park karşıtı gelişmeler olmuş, fakat onun çizdiği sistemden fazla bir sapma olmadığı gözlenmiştir. Park'ın öldürülmesi halk içinde alçakça bulunarak ona karşı Koreliler arasında saygı beslenmesine vesile olmuştur.²⁰⁸

Askeri kanun yapısı, geçici hükümet kurulmadan, bir önceki başbakan Choi Kyu- Hah'ın liderliğinde halka empoze edilmiştir. Bu kanun ile bir çok liberal uygulamalar başlamıştır. Örneğin, muhalif lider Kim Dae-Jung Şubat 1980 yılında salınmış ve EMNN (Emergency Measuring Number Nine) adındaki Yushin sistemini eleştirenlerin cezalandırıldığı kanun yürürlükten kaldırılmıştır.²⁰⁹

Hükümet karşıtı gösterilerin artış göstermesi ile birlikte Mayıs 1980 de muhalifler üzerinde yaptırımlar uygulanmaya başlanmıştır. Bu uygulamalar Kim Dae-Jung ile birlikte 30 politik liderin tutuklanmasına, askeri kanunların zorla kabul ettirilmesine ve ulusal meclisin kapanmasına yol açmıştır. Kim'in doğduğu yer olan Kwangju'da aniden patlak veren ayaklanma, paraşüt birliklerinin zorla bu kargaşayı engellemesi ile son bulmuştur. Resmi rakamlara göre ölenlerin sayısı 189 iken gözlemciler bu rakamın 2000 civarında olduğunu belirtmiştir.

1980 - 1990 Yılları

Ağustos 1980'de Choi Kyo-Hah başbakanlıktan, ordunun lideri General Chun Doo-Hwan'ın devletin başına geçmesi için istifa etmiştir. General Chun Doo-Hwan Amerika'da eğitim görmüştür. Chun aynı zamanda bir önceki dönem askeri haber alma örgütünün de başı pozisyonundaydı. Referandum sonrası yeni anayasa Ekim 1980 yılında yürürlüğe girmiş ve askeri kanunlarda Ocak 1981 yılında kaldırılmıştır. Bu anayasa ile NCU(National Conference of Unification) adındaki Kuzey Kore ile birleşme konferanslarına

²⁰⁸ Buzo, a.g.e., s.133

²⁰⁹ J Denis Derbyshire-Ian Derbyshire, a.g.e., s.158-163

son verilmiş ve Chun tek adam olarak kalmak için başkanlık seçimlerinin 7 yıl süre ile yapılmamasını garanti altına almıştır. Beşinci cumhuriyet, Chun Doo-Hwan'ın 5278 üye ile yapılan oylama da seçilmesinden sonra ilan edilmiştir (Şubat 1981). Ulusal meclis Chun'un yeni kurulan partisi DJP (Democratic Justice Party)nin ayrıcalıkları sağlanarak yeniden açılmıştır. General Chun Doo Hwan Eylül 1980'de resmen Güney Kore Cumhurbaşkanı olmuştur.²¹⁰

Başkan Chun liderliğinde ekonomik büyüme bir kez daha yol almaya başlamıştır. Bununla beraber, dahili ve harici muhaliflere uygulanan baskıya da devam edilmiştir. Şubat 1985 ulusal meclis seçimlerinden önce bu sıkı uygulamalar, ihtiyatlı bir şekilde azaltılmıştır. Birçok siyasi mahkum salınmış ve ABD'de 1982'den itibaren sürgün olan Kim Dae-Jung ülkesine geri dönebilmiştir. Bu seçimlerde NKDP(New Korea Democratic Party) Yeni Kore Demokrasi Partisi sürgünden gelen liderlerin muhalif partisi olarak % 30 oy oranı almıştır. Bu partinin başında Kim Dae-Jung ve Kim Young-Sam vardı. Yeni meclis toplandığında 276 sandalyenin 102'sine yeni isimler oturmuş ve DJP bu sandalyelerden 148'ine sahip olarak temel anayasayı değiştirecek güçten mahrum kalmıştır.

Parlamento içersinde güç bulan muhalifler 1986-1987 yıllarında yeni demokratik anayasa için kampanyalara girişmiş ve Chun, Şubat 1988'de geri adım atmak zorunda kalmıştır. NKDP'nin doğrudan başkan seçimi için uyguladığı yeni hükümet sistemi çalışmaları devam etmiş ve DJP yeni başbakanlık sistemi önerisi baskısı altında tutulmuştur.²¹¹

Nisan ve Haziran 1987'de öğrenci hareketleri artış göstermiştir. Bu öğrenci hareketlerine, işçi ve orta sınıf doğrudan destek vermiştir. Bu süre zarfında iki olay karşı gösterileri tetiklemiştir. Bunlardan birincisi Başkan Chun'un demokratikleşme reform sürecinin Eylül 1988 Seul Olimpiyatları sonuna kadar askıya alındığını duyurması ve ikincisi de Chun'un kendisinden sonraki doğrudan olmayan seçimler için, Kore Askeri Akademisinden iş

²¹⁰ Sung Yeung Kwack, "Economic Development in South Korea", in Lawrence J. Lau(ed.), "A Comparative Study of Economic Growth in South Korea and Taiwan", Institute for Contemporary Studies, San Francisco, California, 1990, s.67

²¹¹ J Denis Derbyshire-Ian Derbyshire, a.g.e., s.158-163

arkadaşı olan Roh Tae-Woo'yu aday olarak göstermesi olmuştur. Geçici kabinenin, partisiz ve fikir birliği sağlaması beklenen anahtarları şunlar olmuştur: Parti amacı gütmeyen bir komitenin anayasayı hazırlaması, çalışma ve sansür kanunlarında daha özgürlükçü yapının gelmesi, alıkonulanların salıverilmesi, bütün politik hakların tekrar gözden geçirilmesi.

Roh'un bu planı Ekim 1987'de kabul edilmiş ve yeni anayasa Şubat 1988'de ulusal oylama ile kabul görmüştür. Bu yasa ile doğrudan seçim ile beş yıllık süre için başkan seçimi sağlanmıştır.

Aralık 1987'deki seçimlerde DJP'nin adayı Roh Tae-Woo %36'lık oy almış ve seçimlerin galibi olmuştur. Roh bu seçimlerde muhalif adaylar Kim Young-Sam ve Kim Dae-Jung'un yeni yapılmış RDP(Reunification democratic party) Yeniden Birleşim demokrasi Partisi ve PPD(Party for Peace and Democracy) Demokrasi ve Barış Partilerini geride bırakmıştır. Seçimlere hile karıştığı iddia edilse de ispat edilememiştir. Cumhurbaşkanı Roh Tae Woo'nun "Kuzey Diplomasisi" politikası ile Güney Kore'nin Sovyetler Birliği ve daha sonra da Çin'le ilişkilerinin önü açılmıştır.²¹²

Roh Tae-Woo, Şubat 1988'de altıncı cumhuriyetin başına, Chun Doo-Hwan'ın yerini alarak geçmiştir. Bundan sonra ulusal meclis seçimleri de Nisan 1988'de yapılmıştır. Muhalefet birliktelik sağlayarak, kurulduğundan beri ilk kez DJP'nin yasamadaki ağırlığını elinden almıştır. Siyasi çekişmeler 1988 yaz aylarında olimpiyatların da etkisi ile sakinleşmiştir. Olimpiyat oyunları sonrası öğrenci olaylarında artış gözlenmiş ve özellikle öğrenciler yarım adada birleşme isteklerini dile getirmişlerdir. Televizyonda bir önceki yönetim ve ileri gelenlerin akrabaları hakkında çıkan yolsuzluklar yayımlandıktan sonra bir önceki dönem başkanı Chun halktan özür dilemek zorunda kalmıştır.²¹³

²¹² Sung Bin Ko, "South Korea's Search for an Independent Foreign Policy", Journal of Contemporary Asia, Vol.36, No.2, 2006, s.258

²¹³ J Denis Derbyshire-Ian Derbyshire, a.g.e., s.158-163

1990 Sonrası Dönem

Şubat 1990'da DJP, iki muhalif parti ile birleşerek hükümet baskınlığını tekrar oluşturmuştur. Bununla birlikte, Mayıs 1991'de ağırlıklı olarak öğrencilerin oluşturduğu 250.000 kişi hükümet karşıtı gösterilerde bulunmuştur. Bu göstericilerden 6 sı polisin genç bir göstericiyi vurmasından sonra intihar girişiminde bulunmuştur. Mart 1992'deki genel seçimlerden sonra, birleşim ile yapılanmış olan DLP (Democratic Liberal Party) Liberal Demokrasi Partisi umulmadık şekilde ulusal meclisteki ağırlığını kaybetmiştir. Fakat, bağımsız milletvekilleri yardımı ile gücü elinde bulundurmuştur.

DLP'nin adayı ve eski muhalif Kim Young-Sam Aralık 1992'deki başkanlık seçimini çok rahat bir şekilde kazanmıştır. Adeta bozguna uğrayan asker emeklisi Kim Dae-Jung siyasetten 1997 yılı başkanlık seçimleri için 1995'de parti kuruncaya kadar çekilmiştir.²¹⁴

Kim Young-Sam Güney Kore'nin 1960 yılından itibaren yaklaşık otuz yıldan beri ilk sivil cumhurbaşkanı olmuştur.²¹⁵ İlk fırsatta rüşvetin önüne geçmek için çalışmalar başlatmıştır. Daha sonraları iç politika gereği koruma altında olan pirinç ithalatını Dünya Ticaret Örgütü ile yaptığı anlaşma ile açmıştır. Bu halk tarafından pek benimsenmemiştir ve Kim başbakanını Aralık 1993'de değiştirmek zorunda kalmıştır.

1992-93 yıllarında GSMH' daki büyüme hızının gerilemesi nedeni ile yönetim şeklini daha saydam hale getirerek halkın onayını almış ve özellikle öğrenci olaylarının da önüne geçmiştir. 1994 yılında küreselleşmenin etkisi ile zaten patlama gösteren ekonomisini özelleştirmeler için uygun hale getirme inisiyatifini göstermiştir. Fakat Haziran 1995'de yönetimdeki DLP halk nazarındaki değerini yitirmiştir. Bu tarihte ilk kez girdiği yerel seçimlerde çok düşük oranlı oy alarak sadece 3 vali ve belediye başkanlığını alabilmiştir. Karşısında çok tutucu olan yeni ULD (Ultra Liberal party) ve DP(Democrat Party) Demokrat Partinin orta sol da yaptığı muhalefet vardı.

²¹⁴ J Denis Derbyshire-Ian Derbyshire, a.g.e., s.158-163

²¹⁵ South Korea Country Review,CoutryWatch Report, 2006, s.10

Kasım 1995'de önceki başkanlardan Roh Tae-woo, 5 yıllık başkanlığı süresince partisi adına 500 milyar won birikim sağladığını ve bunun 170 milyarlık kısmını şahsi kullanımı için ayırdığını kabul etmiştir.²¹⁶

Harici bakımdan ise, sürekli tehdit olan Kuzey Kore, Güney Kore'nin iç siyaseti açısından da anahtar bir konu özelliğini korumuştur. Ülke GSMH'sının yıllık %5'lik kısmını harcayarak, 630 bin kişilik bir ordunun modernleşmesini sağlamaya çalışmıştır. Bu tarihlerde ülke, aynı zamanda 35 bin kişilik ABD birlikleri ile de destek görmüştür. Bu zaman zarfında ABD ihracat yatırımlarında ve işlemlerinde Kore'ye yardım gösterse de ABD karşıtı olanların sayısı da az denemeyecek kadar çok olmuştur.

Japonya ile olan ekonomik ilişkilerinde ve Çin ile de normalleşmede gelişmeler gözlemlenmiştir. Kuzey Kore ile 1990 yılından beri devam eden birleşme görüşmeleri, Ağustos 1992 de ani bir gelişme göstermiştir. Her iki Kore, Birleşmiş Milletler'e Eylül 1992'de kabul edilmiş ve saldırmazlık anlaşmasını Seul'de imzalamışlardır (13 aralık 1993). Bu anlaşma karşılıklı iletişim ve parçalanmış ailelerin yeniden birleşimi imkanını sağlamıştır. 31 Aralık 1991'de her iki ülke karşılıklı olarak nükleer silah gelişimi, testi ve denemelerini yasaklamışlardır. ABD bu doğrultuda Güney Kore'deki nükleer silahlarını ve birlik sayısını azaltmıştır. Güney Kore, ABD yi ikna ederek güvenli nükleer reaktörler vermiş ve aynı zamanda ekonomisi aşınan Kuzey Kore'ye acil pirinç yardımında bulunmuştur.²¹⁷

2000'li Yıllar

Güney Kore'deki demokratikleşme eğilimi son yıllarda artarak devam etmiştir. Aralık 1992'deki serbest ve özgür seçimlerde Kim Young Sam, eski muhalefet lideri Roh Tae Woo'nun partisinden seçime girmiş ve son 30 yılda Güney Kore'nin ilk sivil Cumhurbaşkanı olmuştur. Yaklaşık dört yıl sonra Ağustos 1996'da eski Cumhurbaşkanı Chun Doo Hwan ve Roh Tae Woo rüşvet ve yolsuzluktan suçlu bulunmuş ancak 1997'de Kim Young Sam tarafından affedilmişlerdir.

²¹⁶ J Denis Derbyshire-Ian Derbyshire, a.g.e., s.158-163

²¹⁷ J Denis Derbyshire-Ian Derbyshire, a.g.e., s.158-163

1997 seçimlerinde National Congress for New Politics (NCNP) lideri Kim Dae-Jung, GNP'yi yenilgiye uğratmış ve seçimi kazanmıştır. Kim'in zaferi Kore başkanlık seçimlerindeki ilk muhalefet parti zaferidir.

Kim Dae Jung'un zaferindeki en önemli payın O'nun boyun eğmeyen ve yılmayan yapısı olduğunu söylemek pek abartı sayılmaz. Kim, askeri diktatörlükler dönemi boyunca altı yıl hapis, onaltı yıl siyaset yasağı, 55 ev tutuklanması, iki kez de ülke dışına sürgün yaşamıştır. Askeri diktatörler Park ve Chun üç kez öldürmeye teşebbüs etmişlerdir. 1971'de seçim kampanyası yaparken yüklü bir kamyon arabasına çarpmaya çalışmış; 1973'de Koreli CIA ajanları tarafından Tokyo'ya kaçırılmış ve burda okyanusa atılmak istenmiş; 1980'de Chun rejimi tarafından ölüm cezasına çarptırılmıştır.²¹⁸

Kim Dae-Jung 1998'de göreve geldiğinde ülke ekonomik krizin doruk noktasındaydı²¹⁹. Reform yanlısı Cumhurbaşkanı Kim'in liderliğinde Güney Kore önemli yapısal reformlar gerçekleştirmiş ve Asya Krizinden en çabuk kurtulan ülke olmuştur. Kim Dae-Jung görevi süresince reformlar konusunda çok kararlı davranmıştır. 2000 yılında yeni yıl açılış konuşmasında "Ülkemizi yeni yüzyılda dünyanın birinci sınıf ülkesi haline getirmek için yapısal reformları gerçekleştirmek zorundayız." demiştir. Bu arada, 1999'da Kim Dae-Jung Millenium Democratic Party(MDP)'yi kurarak ULD lideri Başbakan Kim Jong-Pil'i görevden almış ve yerine Park Tae Chun başbakan olmuştur.

1997 seçimlerinden önce Kim Dae-Jung ve Kim Jong-Pil koalisyon hükümeti kurmak konusunda ve 1999'da anayasayı değiştirerek parlamenter kabine sistemi kurmak konusunda anlaşmışlardı. Kim Dae-Jung 1997 seçimini ULD desteğiyle kazanmıştı. Şubat 2000'de ULD yönetimdeki MDP ile ortaklığını sona erdirdiğini, gerekçe olarakta Cumhurbaşkanı'nın sözünde durmadığını açıkladı. 13 Nisan 2000'de Güney Kore parlamenter seçimi yapıldı. Ana muhalefet partisi GNP 133 sandalye alırken, iktidar partisi MDP 115 sandalye almış ve çoğunluğu hiçbir parti sağlayamamıştır. Seçimlerden çok az bir süre sonra yeni bir rüşvet skandalı ortaya çıkmış ve başbakan Park Tae Chun istifa etmiştir.

²¹⁸ Jojn Kie-chiang Oh, "Korean Politics:the quest for democratization and economic development", Cornell University Press, New York, 1999, s.232

²¹⁹ Bradley O.Babson, "Korea's Regional Economic Role", East Asia, Winter 2003, s.101

Ağustos 2000'de Güney Kore hükümeti ve yabancı gözlemciler büyük Kore "Cheabol"lerinin yeniden yapılandırılması gerektiğine inanıyorlardı. Bir zamanlar Kore'nin ikinci büyük otomobil üreticisi olan Daewoo Motor, Kasım 2000'de iflas etti. Yüz bin işçi çalıştıran ülkenin en büyük sanayi müteşebbisi Hyundai 4.6 milyar dolar borç içerisindeydi. Yapısal değişikliklerin ekonominin iyileşmesi için yapılması kaçınılmazdı.²²⁰

13-15 Haziran 2000'de iki Kore lideri Kim Jong-İl ve Kim Dae Jung Pyongyang'da Kore Savaşından sonra ilk kez bir araya gelmişlerdir. Görüşme sonunda iki başkan "Kuzey Güney Ortak Deklarasyonu" yayımlamışlardır.

Bu deklarasyon 5 maddeden oluşmaktaydı:

1. Kuzey ve Güney, ülkenin bağımsız olarak birleşmesi konusunda anlaşmışlardır.
2. İki taraf da birleşme konusunda Kuzey Kore'nin federasyon önerisi, Güney Kore'nin konfederasyon önerisi doğrultusunda çalışacaklardır.
3. İki taraf da bölünmüş aileler ve tutsaklar konusunda anlaşmaya varmışlardır ve 15 Ağustos 2000'de ilk karşılıklı ziyaret gerçekleştirilecektir.
4. Kuzey ve Güney Kore ekonomik, sosyal, spor, kültürel, sağlık ve çevresel konularda dayanışma içinde olacaklardır.
5. İki taraf da anlaşmanın uygulanmasını sağlamak için birbirleriyle temasta olacaklardır.²²¹

Bu ziyaret Kore ilişkilerinde bir dönüm noktası olmuştur. Ocak 2001'de Güney Kore, Kuzey Kore'ye elektrik yardımı, demiryolu ve karayolu inşası konusunda yardım ve Kuzey Kore'ye sanayi kompleksi kurulması

²²⁰ Yun Tae Kim, "Dynamics and Transformation of the Developmental State", Journal of Contemporary Asia, Vol.35, No.4, 2005, s.475

²²¹ B-K Kim, "Step-By Step Nuclear Confidence Building on the Korean Peninsula:Where Do We Start?", Vice President, Korea Atomic Energy Research Institute

konularında taslak bir antlaşma metni göndermiştir.²²² Kim Dae Jung, “Güneş Işığı Politikası” ile Kuzey Kore ile yapılan işbirliğinden dolayı 2000 yılı Nobel barış ödülünü almış ancak yurtiçinde muhalefet tarafından yoğun eleştirilere maruz kalmıştır. 2000 yılında Kuzey Kore’ye yapılan yardım 560 milyon doları bulmuştur.

Mart 2001’den itibaren Koreler arası diyalog, Bush yönetiminin Kuzey Kore politikası neticesinde altı ay süre ile dondurulmuştur. Kasım 2001’de aile birleşmeleri ertelenmiş, Kuzey Kore Güney Kore’nin politikalarına ABD’nin müdahalesinden rahatsız olduğunu açıklamıştır. Ocak 2002’de ABD Başkanı Bush Kuzey Kore’yi İran ve Irak’la birlikte “Şer Eksenini” olarak açıklayınca zaten durdurulmuş olan görüşmeler iyice çıkmaza girmiştir.

Kuzey Kore ABD tarafından suçlu olarak ilan edildikten sonra öfkeli Güney Kore’liler ABD Başkanının Şubat 2002 ziyareti öncesinde ve sonrasında yoğun gösterilerde bulunmuşlardır. Mart 2002’de ilişkiler normale dönmüş ve aile birleşmeleri devam etmiştir. Kasım 2002’de hükümet yine yolsuzluk skandalıyla çalkalanmış Kim Dae Jung güven sağlamak için kabineyi neredeyse tamamen değiştirmiş ancak etkili olamamıştır. Ülke içinde bir dizi işçi ve öğrenci protestoları sonucunda Kim Dae Jung partisi MDP’den istifa etmiştir.²²³

Aralık 2002’de Roh Moo Hyun MDP lideri olarak seçimi kazanmıştır. Lee Hai-Chang 2,3 puan geride kalmıştır. Roh birleşme yanlısı gençler arasında popüler iken Lee Hai-Chang muhafazakar, ABD yanlısı görüşe sahip yaşlı kesimi oylarını almıştır.

Güney Kore’de yükselen anti-Amerikanizm iki Koreli genç kızın iki ABD askeri tarafından tecavüz edilip öldürülmesiyle daha da artmış ve bu seçimlerin kaderini etkilemiştir.

Ocak 2003’de Kuzey Kore Nükleer Silahsızlanma Antlaşması’ndan çekildiğini açıklamıştır. Güney Kore, Rusya ve Çin ile görüşerek diplomatik

²²² Political Overview, South Korea Country Review, 2006,s.7-33

²²³ Wayne Errington, “Kim Dae Jung and Consolidation of Democracy in South Korea”, Australasian Political Studies Association Conference, University of Adelaide, 2004, s.8

girişimlerde bulunmuş, Rusya ve Çin'in Kuzey Kore'yi Birleşmiş Milletler gözlemcilerini ülkeden çıkartmak ve Yongbyon nükleer tesisini yeniden faaliyete geçirmek fikrinden vazgeçireceğini ümit etmiştir.

Yeni Güney Kore lideri Roh Moo Hyun, Kuzey Kore'ye desteğini açıkça belirtmiş ve ABD'nin Kuzey Kore meselesindeki rolünü eleştirmiştir. Ağustos 2003'te Kuzey Kore altılı görüşmeleri kabul ettiğini açıklamış ve görüşmelere Kuzey Kore ve Güney Kore dışında Çin, Japonya, Rusya ve ABD'nin katılacağı ve görüşmenin Çin'in başkenti Pekin'de yapılacağı belirtilmiştir.

Mart 2004'de Güney Kore parlamentosu Cumhurbaşkanı Roh Moo Hyun'u yolsuzluk iddiasıyla görevden azletmiş ancak Mayıs 2004'de anayasa mahkemesi bu kararı bozmuş ve Roh Moo Hyun tekrar ülkenin liderliğini devralmıştır. Nisan 2004'de parlamento seçimleri yapılmış ve Uri partisi 146 sandalye almış ve Lee Hae Chung yeni Başbakan seçilmiştir.

2004'de parlamento tartışmalı Irak'a asker yollama kararını onaylamıştır. Mayıs 2004'de Iraklı direnişçiler Güney Kore'li bir tercümanı kaçırmış ve Güney Kore kuvvetlerini Irak'tan çekmediği müddetçe tercüman Kim Sun-İl'i öldüreceğini açıklamıştır. Bütün diplomatik çabalara rağmen Kim Sun-İl trajik bir şekilde kafası kesilerek öldürülmüştür. Mart 2005'de Japonya sahipsiz bir grup ufak ada topluluğunun kendisine ait olduğunu iddia etmiş, Güney Kore Japonya'nın olası bir hareketinin ikili ilişkilere büyük zarar vereceğini açıklamıştır. Altılı görüşmeleri reddeden Kuzey Kore'yi fikrinden vazgeçirme çabaları ise devam etmektedir.²²⁴

2.3. Etnik Yapı

Güney Kore dünyanın etnik açıdan en homojen nüfuslarından birine sahiptir. Moğol ırkından geldikleri sanılan Koreliler homojen etnik yapıları ile özgün dil, kültür ve geleneklere sahiptirler. Nüfusu artış oranı % 0.62, nüfus yoğunluğu 490 kişi/km² ile dünyanın en kalabalık ülkelerinden biri olan Güney Kore'de ortalama aile büyüklüğü 3.8 kişidir.²²⁵

²²⁴ Political Overview, South Korea Country Review, 2006,s.7-33

²²⁵ DEİK 2004, "Güney Kore ekonomisi ve Türkiye ile ilişkileri", Şubat 2004, s.3

Tek bir dinin baskın olduğu kimi kültürlerden değişik olarak, Kore kültürü insanların düşünme ve yaşama biçimlerini düzenleyen çok sayıda dinsel inanç içerir. Kore tarihinin erken dönemlerinde, dinsel ve siyasal işlemler birken sonra ayrılmıştır. Tarihsel olarak Koreliler Şamanizm, Budizm, Taoculuk ya da Konfiçyusçuluk'un etkisinde kalmış ve modern çağda da Hıristiyanlık topluma önemli etkiler yaparak insanların manevi görüntüsünü değiştirecek önemli bir faktör olmuştur. Batıda yüzyıllar süren sanayileşmenin birkaç on yılda hızla gerçekleşmesi, bir yandan Korelilerin ruh huzurunu alt üst edip dinsel etkinliklerde dinginlik aramaya iterken, bir yandan da epeyi gerginlik ve yabancılaşmaya itmiştir. Bunların sonucu olarak da, dinsel inançların sayısı belirgin bir şekilde artarken, dinsel kurumlar da etkili toplumsal örgütler arasına girmiştir.²²⁶

Bu yapının % 46 sı hiçbir dine mensup değilken, Hıristiyanların oranı % 26, Budistlerin oranı %26, Konfüçyüsçülüğü benimseyenler %1 ve diğerlerinin oranı da %1 dir.²²⁷

2.4. Dil

Konuşulan Kore dili Japonca'ya çok benzemektedir ve gramer yapısı olarak Çince'den farklılıklar göstermektedir. Korece aynı zamanda tonlamayı kullanmamaktadır. Bu dil Japonca, Moğolca, Macarca ve diğer Ural-Altay dilleri ile benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte Kore dilinde kullanılan kelimelerin % 90'ı Çince köklüdür. Kore diline, Çince etkisinin M.Ö. 2. yüzyılda olduğuna inanılmaktadır.²²⁸

Hangıl denilen Kore alfabesi 15. yüzyılda Kral Büyük Secong'un desteğindeki bir bilginler topluluğu tarafından yaratılmıştır. Bundan önce, güç oluşlarından dolayı nüfusun çok azı Çin harflerini öğreniyordu. Hangıl alfabesinin 10 ünlü ve 14 ünsüzü bir araya getirerek, çok sayıda hece grupları oluşturulabilir. Yalın ama aynı zamanda sistematik ve kapsamlı olan Kore alfabesi Hangıl dünyadaki en bilimsel sistemlerden birisi olarak kabul edilir. Hangıl'ı öğrenme ve yazmanın çok kolay olması, Kore'nin yüksek okur

²²⁶ Kore Gerçeği, 2002, s.142

²²⁷ CIA – World Fact Book – July 2004

²²⁸ Bureau of East Asian and Pacific Affairs, October 2004, Background Note: South Korea

yazarlık oranına ve ileri kitap basma sanayisine büyük katkılarda bulunmuştur²²⁹.

2.5. Siyasi Yapı

2.5.1. Yönetim Şekli

Güney Kore kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan demokratik bir cumhuriyettir. Doğrudan halk tarafından, beş yıl süre için seçilen geniş yetkilere sahip Başkan, altı yılda bir yapılan seçimler sonucu oluşan hükümet üyelerini atar. Hükümet üyeleri parlamento içinden seçildiği gibi, parlamento dışından atama da yapılabilir. 1948'de kabul edilen ilk anayasa son olarak 1987 yılında önemli değişikliklere uğramıştır.²³⁰

Kore Cumhuriyeti Anayasası, hükümet (yürütme, yasama ve yargı), kanuni kurallar ve halkın refahını yükseltme sorumluluğu olarak üç kola ayrılarak oluşan demokratik politik sistemi içerir. Aynı zamanda Kore'nin barış içinde birleşmesini sağlamayı gerektirir. Anayasa kuralları, tüm yetkisini halktan alan, milletin egemenliğine dayanır.

Başkan yürütme kolunun başıdır ve ulusu dışarıda temsil eder. Bu mevkide, kanunların yasamadan geçmesini tatbik eder, kuralları yayınlatır ve amaca göre hükümlendirir. Başkan tüm yürütme yetkisini, başbakanın tavsiyesi üzerine bizzat saptadığı 15 ila 30 üyeden oluşan kabine ya da devlet meclisi aracılığıyla yerine getirir. Başbakan, başkan tarafından saptanıp millet meclisi tarafından onaylanır. Kabine üyeleri bakanlıklarını yönetirler, ana ülke meseleleri hakkındaki müzakerelere katılırlar ve başkan için çalışırlar.

Yasama yetkisi; 4 senelik dönemde hizmet veren 299 üyenin oluşturduğu millet meclisi tarafından yürütülür. Her dört yılda bir 243 meclis üyesi halka ait oylarla seçilir. Kalan 56 sandalye, oyların %3'ünden fazlasını kazanmış ya da millet meclisinde beş veya daha fazla sandalye sayısını koruyabilmiş politik partiler arasında orantılı olarak dağıtılır. Meclis üyesi,

²²⁹ Kore Gerçeği, 2002, s.6-7

²³⁰ DEİK 2004, "Güney Kore ekonomisi ve Türkiye ile ilişkileri", Şubat 2004, s.4

meclis dışındaki fikir beyanından ya da mecliste atılan oylardan sorumlu tutulamaz. Seçilme hakkına sahip olabilme yaşı 25'tir. Meclisin en başta gelen görevi yasa çıkartmaktır. Müzakere ve yıllık bütçenin onaylanması, idari bilanço kontrolü, antlaşmaların imzalanması ve kabulü, savaş ilanı kabulü ve yurtdışına silahlı kuvvetlerin sevki temel vazifeleridir.

Kore'de yargı yetkisi, anayasanın bağımsız bir kol olarak kurduğu mahkemeler tarafından yürütülür. Mahkeme sistemi üç aşamada gerçekleşir: Anayasa Mahkemesi, Temyiz Mahkemesi (yüksek mahkemeler) ve bölge mahkemeleridir (şube mahkemeleri de dahil olmak üzere). Üç dizi mahkeme sistemi yanında, yargı aynı zamanda bir aile mahkemesi, bir idari mahkeme ve bir açık mahkemeyi işletir. Mahkemeler sivil, cezai, idari, seçim olayları ve diğer meselelerle ilgili hukuk davalarını karara bağlayarak hüküm verir.²³¹

2.5.2. Güney Kore'deki Siyasi Partiler

- Demokratik Emek Partisi-Democratic Labor Party DLP [Başkan, KIM Hye-kyung]
- Büyük Ulusal Parti-Grand National Party GNP [Başkan , PARK Geun-hye]
- Demokrasi Partisi- Democratic Party DP [Başkan , HAHN Hwa-kap]
- Birleşik Liberal Parti-United Liberal Democrats ULD [Başkan , KIM Hak-won]
- Bizim Parti -Uri Party [Başkan , MOON Hee-sang]²³².

2.5.3. Güney Kore Yöneticileri

Roh Moo-hyun : Cumhurbaşkanı

Han Myeong-sook : Başbakan

Han Duck-soo : Başbakan Yrd - Finans ve Ekonomi Bakanı

Kim Jin-pyo : Başbakan Yrd - Eğitim ve İnsan Kaynakları Gelişimi Bakanı

Lee Jong-seok : Birleşme Bakanı

Ban Ki-moon : Dış İlişkiler ve Ticaret Bakanı

Chun Jung-bae : Adalet Bakanı

Yoon Kwang-ung : Milli Savunma Bakanı

²³¹ Kore Yurtdışı Bilgi Servisi, "Güney Kore Rehberi", s.6-7

²³² CIA – World Fact Book – July 2005

Oh Young-kyo	: Yönetim ve Aile Bakanı
Kim Woo-shik	: Başbakan Yrd - , Bilim ve Teknoloji Bakanı
Kim Myung-gon	: Kültür ve Turizm Bakanı
Park Hong-soo	: Tarım ve Ormancılık Bakanı
Chung Sye-kyun	: Ticaret, Sanayi ve Enerji Bakanı
Rho Jun-hyong	: İletişim ve Bilgi Bakanı
Rhyu Si-min	: Sağlık ve Refah Bakanı
Lee Chi-beom	: Çevre Bakanı
Lee Sang-soo	: Çalışma Bakanı
Jang Ha-jin	: Cinsiyet Eşitlik Bakanı
Choo Byung-jik	: İnşaat ve Ulaştırma Bakanı
Kim Sung-jin	: Denizcilik ve Balıkçılık Bakanı
Byeon Yang-kyoon	: Planlama ve Bütçe Bakanı ²³³

²³³, Mayıs 2006

3. EKONOMİK ve TEKNOLOJİK GELİŞİM SÜRECİ

Güney Kore kalkınmada karma bir ekonomik program izlemiştir. Güney Kore ekonomisinin bugünkü seviyesine gelmesinde tarihi gelişmelerin önemi büyüktür. Japon işgali döneminde Güney Kore’de sadece küçük ölçekli endüstri işletmelerinin gelişmesi dışında herhangi bir sanayileşme hareketi olmamış; ve 1945 yılında bağımsızlığını kazanan ülkede çeşitli ekonomik istikrar tedbirleri uygulanmaya başlanmıştır. 1950’li yıllarda savaş yüzünden ortaya çıkan ekonomik buhran savaş sonrası sağlanan dış yardım ile düzeltilmeye çalışılmıştır. 1954-1957 döneminde sanayi üretimi %20 oranında artarken ortalama yıllık büyüme hızı %5,5 olmuş ve 1957’de %7,2’lik orana ulaşılmıştır. Ülkedeki kalkınma hareketleri Amerikan yardımının azalmasıyla yavaşlarken, 1960’lı yıllarda Güney Kore yıllık %3 nüfus artışı, yaygın işsizlik, yetersiz doğal kaynaklar, kısıtlı yurt içi tasarruf, düşük ihracat ve büyük bir ödemeler dengesi açığı ile az gelişmiş bir ülke ekonomisi görüntüsü arz etmekteydi.²³⁴ Buna rağmen Güney Kore’yi diğer üçüncü dünya ülkelerinden ayıran ve hızlı büyümeyi gerçekleştirmesini sağlayan bazı faktörler bulunmaktadır. Öncelikle Kore’deki eğitim düzeyi oldukça yüksekti. Yüksek eğitim seviyesi iş gücü kapasitesinin artmasına ve yaparak öğrenme işleminin hızlanmasına neden olmuştur. Aynı zamanda işçi toplumunun da sosyal yapısının sanayiye uyum süreci bu sayede çok hızlı gerçekleşmiştir. İkinci olarak gelir dağılımı diğer benzer ülkelere göre daha adil olduğu görülmektedir.²³⁵ 1960 yılından beri her yıl %8’den fazla büyüme gerçekleştirmiştir. Bu durum Kore’yi dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisi haline getirmiştir. Kore’nin bu performansı, Japon sömürü kurallarının getirdiği zorluklara, Kore savaşının getirdiği yıkıma, politik karmaşaya, ve ağır askeri harcamalara rağmen olması özellikle etkileyici olmuştur.

²³⁴ Cengiz Ersun, Özlener Sezer, “Güney Kore İhracat Pazar Araştırması”, İstanbul Ticaret Odası Yayın No:1991-1, s.5,6

²³⁵ Ahn Suck-Kyo, “The Roles of Government in the Economic Development of Korea”, in Yoo Se-Hee(ed.), “Political Leadership and Economic Development: Korea and China”, The Institute for Sino-Soviet Studies Hanyang University, 1988, s.43

Kore'nin başarı öyküsünün başlangıcı, sanayi kapasitesinin üçte ikisini ve 1,5 milyon insanını savaş nedeniyle kaybetmiş perişan bir ekonomidir. Kore'nin uluslararası dikkati hızlı ekonomik büyümesi ile üzerine çekmesine karşın aynı zamanda daha az bilinen bir insan gelişimi sağlaması da kayda değer olmuştur. Kore gelişiminde en etkileyici olan etkenlerden birisi de emsalsiz eğitilmiş iş gücü birikimini de beraberinde sağlamış olmasıdır.²³⁶

Kore'nin ekonomik gelişimine bakış:

Bu kısım Kore ekonomisinin 1945 –1992 yılları arasındaki gelişimini incelemektedir.

1945 yılındaki özgürlüğünden sonraki ekonomik gelişimi kabaca dört kısma ayrılabilir:

- 1945-1961 yılları arasındaki yeniden yapılanma dönemi
- 1962-1973 yılları arasındaki ihracat odaklı büyüme periyodu
- 1974-1982 arası krizler ve bunların aşılması periyodu
- 1983-1992 yılları arasındaki ayarlamalar ve gelişme periyodu

Yeniden yapılanma 1945-1961

1945 de Japon işgalinin son bulması ile beraber Kore ekonomisini tekrar yapılandırmak mecburiyetinde kalmıştır. 1910-1945 arasındaki sömürü periyodunda, Japon hükümeti Kore ekonomisini kendisine entegre etmek için çaba sarf etmiştir ve böylelikle Kore bir çok modern ekonomik ve sosyal kuruluş, altyapıya yapılan yatırımlar ile tanışmıştır. Bu altyapıya örnek olarak okulları, demiryollarını ve kamu hizmet kuruluşlarını verebiliriz. Bu fiziksel yapı Kore'nin özgürlüğünden sonra da korunmuştur. Fakat Japon kuralları altında, Kore kaynakları sadece Japonya yararına kullanılmıştır. Örneğin, Kore'deki fiziksel anamalların bir çoğu Kore'de yaşayan Japonlar arasında tutulmuş ve sahip olunmuştur. Gelişimleri için, Koreli girişimci ve teknisyenlere çok az fırsat tanınmıştır. Bu nedenden dolayı Japonların ülkeden ayrılmasından sonra ekonomi oldukça zayıf bir durumda kalmıştır ve bağımsızlık zamanlarında bu durumun üstesinden gelmek, yönetim, iş gücü yokluğu, hammadde eksikliği ve politik, sosyal ortamın dengesizliğinden

²³⁶ Kihwan Kim, Dany M. Leipziger, "Korea: A case of Government-Led Development", The World Bank, Washington, 1993, s.1

dolayı oldukça zor olmuştur. 1939 yılındaki imalat seviyesinin sadece %15'ine 1948 yılında erişebildiği tahmin edilmektedir.²³⁷

1950-1953 arasında olan Kore savaşı ekonomiye oldukça zarar vermiştir. Savaş bir çok ekonomik tesise zarar ve yaklaşık bir milyon asker ve sivilin ölümüne sebebiyet vermiştir. Savaş sonrasında, ekonomiyi tekrar canlandırmak için muazzam bir çalışma sarf edilmiş ve 1954-61 yılları arasında ekonomi oldukça yavaş büyüme göstermiştir. Gayri safi yurtiçi hasıla yaklaşık olarak %4.1 seviyesinde idi. Kişi başına düşen gelir ise ani nüfus artışından dolayı ise sadece %0.8 büyüme göstermiştir. Bu zaman zarfında ki yeniden yapılandırma projelerinin %70'i büyük dış yardımlar ile hammadde ve sermaye mallarının Kore'ye sağlanması ile gerçekleşmiştir.²³⁸ 1953-1960 yılları arasındaki dış yardım finansı toplam ithalatının %70'inden fazla ve % 95'i dış ülke kaynaklı olmuştur.²³⁹

Bir çok gözlemci Kore ekonomi politikalarının şekillenmesinde dış yardım ve hibelerin önemini göz ardı etmektedir.1946-1976 yılları arasında ABD Güney Kore'ye yaptığı ekonomik ve askeri yardım tutarı 12,6 milyar \$ olmuştur.Japonya 1milyar\$ bağışlamış; Kore ,diğer finans kurumlarından 2 milyar\$ borç almıştır.Nüfusu 25 milyon olan bir ülke için(1960'ların ortalarında Güney Kore nüfusu bu civardaydı) 15 milyar \$ otuz yılda kişi başına düşen milli gelire 600 \$ ilave edilmesi demektir.İsrail ve Güney Vietnam dışında hiçbir ülkede kişi başına bu kadar yüksek miktarda yardım yapılmamıştır.1946-1978 yılları arasında ABD'nin Güney Kore'ye yaptığı 6 milyar \$ ekonomik yardıma karşılık Afrika'nın tamamına 6,89 milyar\$; Latin Amerika'ya ise 14.89 milyar \$ yardım yapılmıştır.²⁴⁰

²³⁷ Kim Dae Il and Robert Topel, "Labor Markets and Economic Growth: Lessons from Korea's Industrilization, 1970-1990", in Richard B. Freeman and Lawrence F. Katz Differences and Changes in wage Structures, University of Chicago, 1995

²³⁸ Sang- Mok Suh, "The Economy in Historical Perspective" in Vittorio Corbo and Sang-Mok Suh(ed.), "Structural Adjustment in a Newly Industrialized Country:The Korean Experience", The John Hopkins University Press, Baltimore, 1992, s.7

²³⁹ Collins, Susan and Won-Am Park, "External Debt and Macroeconomic Performance in South Korea," in Jeffrey Sachs and Susan Collins eds. Developing Country Debt and Economic Performance, Vol 3, The University of Chicago Press, 1989, s.153-369

²⁴⁰ Jung-En Woo, "Race to the Swift-State and Finance in Korean Industrialization", Columbia University Press, 1991, s.45

1954-1961 yılları arasında Kore ekonomisi, yerli sanayii koruma ve ithalat sınırlaması stratejisi içindeydi. Yurtiçi para durumu ısrarla yenilendi ve ithalat vergiler ve ithalat lisans sistemi ile sınırlandırıldı. Bu süre boyunca, ihracat oldukça önemsiz bir ölçüde kalmış ve GSYİH'nın %3.3'üne denk gelmiştir. İhracat mallarının başlıcaları tarım ve balıkçılık ürünleri ve bazı maden cevherleri şeklinde olmuştur.

Bu periyot aynı zamanda sürekli enflasyon ile nitelendirilmiştir. 1945 özgürlüğünden üç ay sonra, Seul toptan fiyat endeksi, aşırı sosyal ve politik rahatsızlıklardan dolayı %1600 seviyesine hızla yükselmiştir. Fiyat endeksi tekrar üç yıllık Kore savaşı sırasında % 1700 artış göstermiştir. Mali büyümeden kaynaklanan enflasyon oranı savaş sonrasında da devam etmiş ve 1954-1961 yılları arasında yıllık toptan fiyat endeksi %14.3 ortalama oranında olmuştur.²⁴¹

İhracata odaklanma, 1962 - 1973

Kore'nin emsalsiz ekonomik büyüme gerçekleştirmesi 1960'ların başında ileriye yönelik ekonomi stratejilerinin başarılı bir şekilde uygulamasıyla mümkün olmuştur. Kore birinci olarak ihracat hacmini arttırmaya; daha sonra da liberal ekonomi politikalarını uygulamaya girişmiştir. Birbirini tamamlayan bu iki strateji Kore'yi sanayi liderliği ve kalkınmaya götüren yeni bir çağ açmıştır.²⁴²

Bu zaman zarfında hükümet ithalat sınırlamasından ihracat odaklı bir politikaya geçiş yapmıştır. 1961de yönetime gelen Park yönetimi, kendini ekonomik gelişime adanmış ve aktif bir rol almıştır. Bu noktada geniş kapsamlı ticari reformlar ile beraber ihracatı için reklam içerikli çalışmaları başlatmıştır. İhracatçılar doğrudan desteklenmişlerdir. Vergi indirimi, ayrıcalıklı oranlarda sağlanan kredilerle öncelikler sağlanmıştır.²⁴³ 21 Haziran 1962'de İhracatı teşvik politikasını yürüten ve ihracat pazarları için yoğun çalışmalar yapan Kore Ticaret ve İhracatı Teşvik Merkezi (KOTRA) kurulmuştur.²⁴⁴ Hükümet

²⁴¹ Jong Wha Lee, "Economic Growth and Human Development in the Republic of Korea 1945-1992", Occasional, s.24

²⁴² Claude Barfield, "Corrected page, Korea in Asia", KEI, 2003, s.1

²⁴³ Görüş dergisi, Tüsiad, Eylül-Ekim 1996, s.35

²⁴⁴ KOTRA, Korea Trade-Investment Promotion Agency

1964 yılında devalüasyona giderek parasına ABD doları karşısında %100 değer kaybettirmiş, daha sonra ihracatı hakkındaki önyargıları gidermeye başlamıştır. Hükümet aynı zamanda bir takım politik atılım ile dış sermaye girişi için kanunlar çıkartmış ve yeterli iç mali birikimi sağlamaya çalışmıştır.

Kore geniş kapsamlı değişimlerin sonucunda kayda değer bir ihracat odaklanmasını sağlamıştır. Yıllık GSYİH büyümesi ortalama % 8.7'ye ulaşmış ve ekonomi aynı zamanda ani yapısal değişime uğramıştır. 1962'de % 16 olan maden ve üretim sektörünün GSYİH içindeki oranı 1973'de % 26 seviyesine çıkmıştır. Aynı süre zarfında tarım sektörünün GSYİH içerisindeki oranı % 37 den % 25'e düşmüştür. Kore'nin hızlı ekonomik büyümesi ve yapısal değişimi ihracat odaklı endüstrileşme sayesinde olmuştur. 1962-1973 yılları arasında , gerçek ihracat toplamı % 30 büyüme göstermiştir. Aynı zamanda, ihracatın GSYİH içerisindeki payı 1962'de % 6.0 seviyesinde iken 1973 yılında % 30 seviyesine hızlı bir çıkış yapmıştır. Bu kayda değer ihracat büyümesi beraberinde ihracat yapısının da değişimine neden olmuştur. Endüstriyel üretim mallarının ihracat içerisindeki oranı 1962 yılında % 27 seviyesinde iken 1973 yılında % 86 seviyesine çıkmıştır.

Bu dönemde fiyat tutarsızlığı probleminde artış olmuştur. Tüketici fiyat endeksine göre iki haneli enflasyon değerleri bu sürecin çoğunda ölçülüyor olsa da her şeye rağmen bu değer düşük olmuştur. Ortalama % 12.3 değerlerini 1962–1973 arasında almıştır. Aslında, enflasyon oranı 1965-1971 arasında toptan eşya fiyatlarına göre tek haneli oranlarda olmuştur.

Bu zaman zarfında ekonomideki kara nokta Kore'nin ödemelerindeki harici ödemeleri ile beraber gelmiştir. Bu süreçte tasarruflar ani bir artış gösterse de, bu seviye iç yatırım arzusunu yerine getirecek seviyede olmamıştır. Bu süreçteki GSYİH'nin ortalama % 4 ünü oluşturan hesap birikimlerindeki bütçe açığı yatırımlara karşı zorluklar getirmiştir. Dış borçlar ise GSYİH'nin yaklaşık %32si seviyelerinde olmuştur.²⁴⁵

²⁴⁵ Collins, Susan and Won-Am Park, "External Debt and Macroeconomic Performance in South Korea" in Jeffrey Sachs and Susan Collins eds. *Developing Country Debt and Economic Performance*, Vol 3, The University of Chicago Press, 1989, p.153-369

1960'lı yıllarda uygulanan ihracatı teşvik önlemlerinin en belirgin özelliklerinden birisi de bu önlemlerin ayırım yapılmaksızın her ihracatçıya uygulanmış olmasıdır.1970'li yıllara gelindiğinde Kore, emeğe dayalı ihracatta Pazar payını genişletmekte zorlanmaya başlamıştır.Çünkü ABD, Çin ve diğer Doğu ve Güney Asya ülkeleri de dünya piyasalarında aynı ürünleri pazara sürmüşlerdir.Bu nedenle Hükümet; önce iç pazarda sıkı bir koruma altında ağır sanayi ve kimya sanayinin kurulmasını ve büyümesini sağlamak, daha sonra bunları fiyat ve kalite açısından dünya piyasalarında rekabet edebilecek duruma gelince dış pazarlara açmak amacı ile “Ağır Sanayi ve Kimya Sanayini Destekleme” (HCI) planını uygulamaya koymuştur.Bu plana göre Kore hükümeti, büyük ölçekli firmaları ağır sanayi kurulması için bir bakıma görevlendirmiştir.Otomobil, gemi, kimya, elektronik. Makine ve metal sanayilerini kapsayan ithal ikamesi için Kore hükümeti 1973-1981 yılları arasında yaklaşık 9,6 milyar\$ harcamıştır.Fakat ,1983 yılından itibaren Kore, 70'li yıllarda ortaya çıkardığı sermaye yoğun sanayi üretimini ihraç etmeye başlamıştır.²⁴⁶

1960'lı yıllarda Kore'nin iyi eğitilmiş insan gücünün olması bu politikaların başarıyla uygulanmasının etkenlerinden biridir.Sosyal ve politik istikrarın 1980'lere kadar bozulmamış olması da hızlı gelişmenin diğer bir nedenidir.²⁴⁷

Krizler ve Telafi Edilmeleri, 1974 - 82

1970'lerin ilk zamanlarında Kore hükümeti ülkenin dünya piyasasındaki rekabete dayanırlılığının zayıflaması hakkında endişe duymuş ve yeni stratejik ihraç endüstrilerinin promosyonunu yaparak, orta sınıf girdi ve sermaye mallarının ithalatında sınırlamalara gitmiştir. Sonuç olarak, büyük yatırım programları ağır ve kimyasal endüstriler ile tanışarak başka bir alana doğru kayış göstermiştir. Bu endüstrilere gemi yapımı ve petro-kimya endüstrilerini örnek olarak gösterebiliriz. Bu programlar 1979 senesine kadar aktif olarak takip edilmiştir. Ağır ve kimya endüstrisindeki bu “büyük itiş”,

²⁴⁶ Jay Cho Lee, Hyung Kim-Yoon, “Korea's Political Economy:An Institutional Perspective”, Westview Press, Boulder,1994, s.333

²⁴⁷ Kim Kihwan, “The Korean Economy:Past Performance, Current Reforms, and Future Prospects”, Korea Development Institute, Seoul, 1985, s.33-39

hükümetin verimli olmayan aracı politikalarının hatası olarak düşünülmektedir ve finans sektörleri bu endüstrilere ödünç verilen miktarların artışından dolayı gereğinden fazla performans dışı borçlanmaya gitmiştir.

Kore ekonomisinin performansı 1970'lerde erozyona uğramaya başlamıştır. Petrol ve hammadde fiyatlarındaki artış ve dünya piyasalarında ki durgunluk, ihracatın büyümesini zorlaştırarak ekonomiyi zora sokmuştur. Tüketici fiyat endeksine göre olan enflasyon oranları, 1973 senesindeki % 3.2 seviyesinden 1974'deki % 20 seviyesine bir sıçrayış yapmış ve 1970'ler boyunca iki haneli değerlerini korumuştur. Çünkü, hükümet geniş ölçekli yatırım planları için dış borçlanmaya güvenmiştir. Mevcut hesaplarda inatçı bir bütçe açığı devam etmiştir. Sonuç olarak dış borç büyümesi 1970'lerde aniden artış göstermiştir. 1980 yılında 25 milyar \$ seviyesine çıktı. Bu rakam o dönemdeki GSYİH' nin %45 oranına denk düşmekteydi.²⁴⁸

1980 yılı Kore ekonomisinde ana krizlerin dönemi olarak gözükmektedir. İkinci petrol şoku ve mahsul hataları kırılğan ve kendine gelmekte olan ekonomik yapıyı bozmuştur. Problem Devlet Başkanı Park'ın Ekim 1979'da suikasta uğraması ile daha derin bir hal alarak politik ve sosyal dengesizlikleri arttırmıştır.²⁴⁹

Park'ın öldürülmesinden sonra geçici hükümet başkanı Kyu Hi Chay, cumhurbaşkanlığına seçilmiş ve yeni anayasa taslağı hazırlanması esnasında politik liderler arasında kaos yaşanmıştır. Ancak Chay, iktidar ve muhalefet arasındaki görüşmeleri koordine edememiş ve 12 Aralık 1979'da askeri liderler siyasi müdahale için uzlaşma sağlamıştır. Öğrenci gösterileri ve Mayıs 1980'de demokratikleşme talepleri ile gelen Kwangju isyanı planlanmış askeri darbe için iyi bir fırsat yaratmıştır. Cumhurbaşkanı Chay'ın istifası ile askeri darbecilerden General Chun Doo Hwan Ağustos 1980'de cumhurbaşkanı seçilmiştir. Ortaya çıkan siyasi ve ekonomik kriz, Park döneminden beri ilk defa negatif büyüme ile sonuçlanmıştır. Kore ekonomisi

²⁴⁸ Collins, Susan and Won-Am Park, a.g.e., s.153-369

²⁴⁹ Yoon Je Cho, Joon-Kyong Kim, "Credit Policies and Industrilization of Korea", World Bank Discussion Papers, April 1995, s.29-31

ilk kez eksi GSYİH büyümesi kaydederek %-2.7 değerini almış, enflasyon oranı da % 22.4 değerini 1980 yılında almıştır.²⁵⁰

Kimya ve Ağır sanayiye fazla yatırım ve 1970'lerin sonlarına doğru ekonomideki yavaş büyüme gerekçesiyle ekonomiye yaptığı yoğun müdahaleleri sonucu halkın gözünden düşmüş olan Chun Doo Hwan hükümeti için ekonominin liberalleşmesi bir çıkış yolu idi. Ticarete ve sanayi politikalarında reformlar gerçekleştirilmesine rağmen özellikle banka sektörü kontrol altında tutulmaya devam etmiştir.²⁵¹

1980 yılında Kore ekonomisindeki bu aksaklıklara rağmen, hızlı bir dengeleme politikası yeni göreve gelen General Chun kontrolündeki askeri hükümet tarafından uygulanmış ve GSYİH büyüme hızı 1981 yılında %6.2 oranına gelmiştir. Ödemelerdeki denge yavaş da olsa düzene girmiş ve GSMH içensindeki bütçe açığı 1980 yılında %8.5 seviyesinden 1983 yılında %1.9 seviyesine gerilemiştir. Ekonomi ani bir şekilde tekrar düzene girip enflasyon oranı 1981 yılındaki %17.7 seviyesinden 1982 deki %6.6 seviyesine gerilemiştir.

Ayarlamalar ve Büyüme, 1983 - 1992

1983 yılında Kore ekonomisi GSYİH'da % 12 büyüme göstererek iyi bir performans yakalamıştır. Fiyatlardaki dengelemelerde oldukça etkileyici olmuştur: enflasyon oranı aniden %4 seviyesine 1984 ü takip eden senelerde düşmüştür ve Kore ekonomik gelişim ayarı açısından başarılı bir örnek olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Fiyat dengelemelerini takiben hükümet sıkı bir mali ölçüm serisi içersine girmiştir. Hükümetin 1981 yılındaki %4.7 GSYİH açığı 1985 yılında %1.0 değerine gerilemiştir.

Bu dönemde, hükümet geniş ölçekli politikaları fiyat dengeleme programı ile piyasa serbestliği yönünde başlatmıştır. 1970'lerdeki endüstri politikalarının sonuçlarını gören hükümet doğrudan aracılık yapmak yerine doğrudan olmayan kılavuz olma yöntemini benimsemiştir. Bütün sübvansiyonlarla beslemeler durdurulmuş ve en sonunda piyasa

²⁵⁰ Jong-Chen Ree, "The State and South Korea Industry in the limits of the authoritarian state", Florence, KY, USA:Routledge, 1994, s.16,17

²⁵¹ Yoon Je Cho, Joon-Kyong Kim, "a.g.e., s.29-31

özelleştirilmesi sonucunda tamamen ortadan kaldırılmıştır. Finans Bakanlığı bankalar yönetimi üzerindeki sıkı kontrolünü azaltmıştır. Serbestleşme programının diğer bir etki alanı da yabancı yatırımlar ve ithalat serbestleştirilmesi konularında olmuştur.

Ödemeler dengesi sağlam bir zemine oturmuştur: Mevcut hesaplardaki bütçe açığı 1983 yılında GSYİH'nin % 1.9 olan oranı kadar iken 1985 yılında % 0.9 seviyesine gerilemiştir. 1986 yılında 4.3 milyar \$ lık hesap fazlası da kayıtlara geçirilmiştir. Bu büyüme sırasında dış borçlarda en az seviyeye gerilemiştir.²⁵²

1986'dan sonra Kore kayda değer ekonomik bir patlamayı tecrübe etmiştir. 1986-1992 yılları arasındaki büyüme oranı % 9.2 ortalaması her yıl yakalanmıştır. Enflasyon oranı yılda ortalama % 5.7 seviyesinde kontrol altında tutulmuştur. Hesap birikimleri sürekli artarak dış borçlar nerede ise sıfır noktasına gerilemiştir 1986'da Kore ekonomisi büyük bir cari işlem fazlası vermeye başlamıştır. Ekonomik büyüme ,%10 seviyelerine ulaşmıştır.Güvenilir, sağlam ekonomi, finans sektörünü liberalleştirmeye ve politik merkezli kredileri, özellikle ihraç kredilerini azaltmaya başlamıştır.Büyük miktarda cari fazla, para kontrolünü zor hale getirmiş ve Kore Bankası'na siyasi tabanlı iskonto kolaylığı yapmama yönünde baskı yapmıştır.Kore Bankası kısıtlamaları ilk önce büyük firmalara yapmıştır.Örneğin büyük şirketlere dolar başına verilen ihraç kredisi 1985'de 740 won iken 1987'de 175 won'a gerilemiştir.Bu şekilde hükümet ağırlığını sanayi alanından fonksiyonel alanlara ,örneğin ARGE, kaydırmıştır.Siyasi demokratikleşme, sosyal eşitlik ve gelir dağılımı taleplerini arttırmıştır.Krediler daha önce çok az verilen küçük ve orta boy işletmelere, tarım, iskan sektörlerine kaydırılmıştır.²⁵³

Ekonomideki liberal önlemler ile beraber siyasi liberalizm baskıları da artmıştır.Skandallara karışmış olan Chun hükümetine protestolar artmış, göstericiler anayasanın yenilenmesini talep etmişler. İşçi eylemleri artmıştır.Hükümet sonunda baskılara boyun eğmiş ve cumhurbaşkanının

²⁵² Collins, Susan and Won-Am Park, a.g.e., s.153-369

²⁵³ Yoon Je Cho, Joon-Kyong Kim, a.g.e., s.37-38

doğrudan seçilmesini sağlayan anayasa değişikliğini 1987'de gerçekleştirmiştir.²⁵⁴

3.1. Genel Ekonomik Durum

Her ne kadar son ekonomik göstergeler, Kore'de ekonomik iyileşmenin artarak devam ettiğini gösterse de, son petrol fiyatlarındaki yükselme ve bazı yabancı borsa hareketlerini dikkate alan gözlemciler, bu etkenlerin Kore ekonomisini yavaşlatabileceğini vurgulamaktadırlar. Bu faktörlerin ekonomide ciddi bir çöküntüye yol açabileceğini gösteren ciddi bir işaret henüz görülmemektedir. Kore hükümeti, gerektiğinde zamanında reaksiyon gösterebilmek için dış gelişmeleri daha hızlı bir şekilde takip edecektir.²⁵⁵

Ticaret, Endüstri ve Enerji Bakanlığı'nın (MOCIE) aylık raporlarına göre, Kore ihracatı % 14.2 yıllık büyüme ile şubat ayının 22.62 milyar dolarlık ihracat seviyesini, Mart 2005 tarihinde 24.19 milyar dolar seviyesine ulaştırmıştır. 22.62 milyar dolarlık ithalatın etkeni ile 1.57 milyar dolarlık ihracat-ithalat artı kalanında bir getiri elde etmiştir. Mart ayındaki deniz aşırı satışları, güçsüz dolar seviyesi ve yüksek yakıt (oil) fiyatlarına rağmen bir iyimserlik getirmiştir. İhracat iki haneli rakamlara (% 14.2) ulaşmıştır. Bu rakamlara, sabit ekonomi büyümesine sahip Çin ve ABD ve Kore otomobil, IT (Information Technology) teknolojilerine olan dış ülke taleplerindeki artış yardımcı olmuştur. İhracat en fazla önceki 7-8 ayda 20 milyar dolarlık seviyeye ulaşmıştır. Mart ayında yurt dışında satılan malların günlük ortalaması 1.01 milyar dolar seviyesinde olmuş ve 1 milyar dolar seviyesi takip edilen aylar için hedef olarak kabul edilmiştir.

Üretimde, Kore'nin anahtar pozisyonundaki ihracat malları sağlıklı kabul edilen iki haneli sayılara ulaşmıştır: Yarı iletkenler (%13.5), telsiz haberleşme cihazları (%10.9), otomobil (%30.4) ve gemi yapımı (%33.6). Fakat, bilgisayar satışları (%-27.4), tüketici cihazları (%-6.2), tekstil (%-3.9) seviyeleri ile düşüş göstermiştir.

²⁵⁴ Penelope Francks, "Agriculture and Economic Development in East Asia : From Growth to Protectionism in Japan, Korea, and Taiwan.", Routledge, London, 1999, s.13

²⁵⁵ Economic Bulletin, April 2005, Vol.27,no:4, s.2

Bununla birlikte, yükselen petrol (oil) ve çelik fiyatları ithalatı da ateşlemiştir. Ülke ithalatı % 18.3 büyüme göstermiştir, özellikle, hammadde(%23.7), sermaye malları(%3.1) ve tüketici malları (%2.6) değerleri ile yükseliş göstermiştir. Hammadde ithalatı ülkenin toplam ithalatının yarısına denk düşmüştür. Tüm bunlarla beraber, ihracat %13 büyüyerek 2005 in ilk çeyreğinde 67.037 milyar dolar seviyesine yükselmiş ve ithalat %14 büyüyerek 60.174 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.

Ticaret, Endüstri ve Enerji Bakanlığı'na (MOCIE) göre, Kore ihracatı önemli ithalat ortakları olan ABD, Çin, Japonya gibi yılın ikinci çeyreğinde dengeli bir büyümeyi işaret edecektir. Ayrıca, petrol (oil) ve hammadde fiyatlarındaki artış ve gelişen iş dünyası ve tüketici güveni gelecek aylarda ithalat hacmini de yukarı doğru çıkaracaktır.

Mart 2005 Ticaret Rakamları

Tablo 3.1. Mart 2005 Ticaret Rakamları²⁵⁶

	2004				2005			
	Ocak	Şubat	Mart	1.Çeyrek	Ocak	Şubat	Mart	1.Çeyrek
İhracat	18.987 (32.6)	19.137 (43.5)	21.175 (37.7)	59.299 (37.8)	22.431 (18.1)	20.417 (6.7)	24.189 (14.2)	67.037 (13.0)
İthalat	16.209 (11.8)	17.469 (26.1)	19.120 (20.5)	52.798 (19.4)	19.306 (19.1)	18.251 (4.5)	22.617 (18.3)	60.174 (14.0)
Ticari Fark	2.778	1.668	2.055	6.501	3.125	2.166	1.572	6.863

3.1.1. GSYİH Durumu

Kore'nin ekonomik gelişim tarihi 1960'lı yıllara denk gelmektedir. Kore, 1950'li yıllarda diğer Doğu Asya ülkeleri gibi fakir ve tarıma dayalı bir

²⁵⁶ www.mofe.go.kr, 12.04.2005

ekonomiye sahipti. 1953-55 ile 1960-62 yılları arasında ortalama GSYİH büyümesini % 4.5 olarak kayıtlara geçirmiştir. Bundan sonraki on yılda Kore yıllık büyümesini % 9.5'e çıkarmıştır. Aynı dönemde daha önce % 17.1 oranında olan endüstrinin GSYİH içerisindeki yeri % 35.2'ye çıkmıştır. Bu dönemde ise tarımın GSYİH'ya etkisi de % 45.2'den % 29.5'e düşüş göstermiştir. Fakat, GSYİH hakkındaki o dönemin en önemli değişikliği ihracatın neredeyse altı kat artarak GSYİH içerisindeki % 3.1 olan değerini % 17.6 seviyesine çıkarmış olmasıdır. Daha da fazlası bu dönem sonunda imalat sanayinin ihracattaki oranını % 80'e ulaştırmış olması da dikkat çekicidir.

1960'lardaki gelişim 1970'lere kadar olan sürede kendini gösterse de 1970'lerin sonuna doğru GSYİH gelişiminde aksamalar görülmeye başlandı. Bu zaman zarfını bir bütün olarak ele aldığımızda büyüme 1970-1980 arasında GSYİH anlamında % 9 değerinde olmuştur. Benzeri şekilde üretici, yatırımcı ve ihracatçılar ortalama yıllık % 15.6, % 12.1 ve % 20.5 büyüme göstermişlerdir. Orta seviyeli gelire sahip ülkelerde ise bu değerler ortalama % 7.5 seviyelerinde olmaktadır.²⁵⁷

1980'lerin sonuna kadar imalat sanayi GSYİH içinde yükselen bir paya sahipti (Örneğin 1973'teki ¼ paya karşın 1988'de neredeyse 1/3'tür.). Buna karşın tarım, ormancılık ve balıkçılığın GSYİH içindeki payı çeyrekten % 10'a düşmüştür. Fakat 1988'den beri tarım, ormancılık ve balıkçılığın payı düşmeye devam ederken (2001'de % 4,5), imalat sanayinin payı % 30 civarında kalmıştır.

1997-2001 yılları arasında imalat sanayi kötü bir performans göstermesine rağmen imalat yönünden gerçek katma değer aynı dönemde yıllık ortalama % 7,4 artmıştır (1997-2001 döneminde ekonominin bütününde yıllık ortalama % 4,1 büyüme olmuştur.). Güney Kore şimdiye kadar ihmal ettiği hizmetler sektörünün son yıllarda öneminin farkına varmıştır. Bunun göstergesi olarak 1997-2001 döneminde toplam işgücü içinde hizmetler sektöründe çalışanların payı % 66'dan % 70'e yükselmiştir. Bu oran

²⁵⁷ M. Shadid Alam, "Governments and markets in Economic development Strategies Lessons from Korea", Taiwan and Japan, 1989, s.26

gösteriyor ki imalat ağırlıklı olan Güney Kore ekonomisi artık hizmet ağırlıklı olmuştur.²⁵⁸

Güney Kore ekonomisindeki bir başka önemli görüntü de uluslararası ticarete büyük oranda bağlı olmasıdır. 2001 yılında ihracat GSYİH'nin % 37,7'sine denk olmuştur. Oysa, 1970'lerin başında bu oran %10 civarındaydı. Bu oran 2000 yılında Japonya'da % 9,7, ABD'de ise % 7,8 olmuştur. Toplam dış ticaret 2001 yılında GSYİH'nin % 72,8'ine denk gelmiştir ki bu oran Tayvan ile benzerlik göstermesine rağmen Japonya ve ABD'ye göre çok yüksektir.

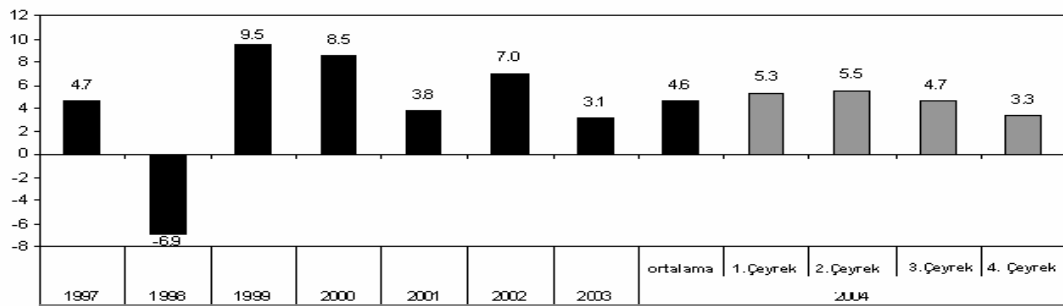
Güney Kore ekonomisi için ayırt edici bir özellik de Chaebol denilen dev şirketlerin ekonomideki baskın pozisyonudur. 1995'te en büyük 30 Chaebol Güney Kore GSYİH'nin % 16'sını üretiyordu, imalat katma değeri içinde % 41 ve ihracatın içinde % 50 paya sahipti. 30 büyük Chaebol içinde 4 büyük grup Hyundai, Samsung, Daewoo ve LG açıkça öne çıkmaktadırlar ve GSYİH'nin % 9'unu üretmişlerdir.

1999 yılı başından beri sürekli yükseliş gösteren özel tüketim, 2000 yılında % 7,1 artış göstermiştir. Gerileyen işsizlik oranı, borsadaki gelişme ve genel olarak ekonominin istikrar kazanması iç piyasadaki canlanmanın temel sebepleri olarak görülmüştür. Özellikle dayanıklı tüketim mallarında (otomobiller, cep telefonları, bilgisayarlar ve mobilya), lüks tüketim mallarında ve turizm harcamalarında da ciddi artışlar görülmüştür. Yurtdışına tatil için gitme %90 artış göstermiştir.²⁵⁹

²⁵⁸ITO Güney Kore Raporu, 03.04.2005

²⁵⁹T.C. Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, "Güney Kore Raporu", Seul, 2004

YILLAR	1999	2000	2001	2002	2003	2004
GSYİH (Milyar \$)	405.9	511.8	482.6	547.0	605.0	661.3
Kişi Başı GSYİH (\$)	8.581	10.889	10.202	11.491	12.630	13.719
Reel GSYİH Büyüme Hızı (%)	10.8	8.5	3.8	6.9	3.1	4.7

Tablo 3.2. Yıllık Bazda GSYİH ²⁶⁰Şekil 3.1. Yıllık Bazda GSYİH (%) ²⁶¹

3.1.2. Para ve Döviz Kuru

Güney Kore Cumhuriyeti'nin resmi para birimi Won'dur. Devlet çeşitli dönemlerde finansal politikalar çerçevesinde döviz kuruna müdahale etmekle birlikte 1998 kriz dönemine kadar olan 5 yıl içerisinde istikrarlı bir yapı göstermiştir. Kriz döneminde büyük değer kaybına uğrayan Won 1999'la birlikte Amerikan Doları'na karşı değer kazanmaya başlamıştır. 1998 ortalama Won/ABD\$ kuru 1400/1 iken, 1999 ortalaması 1118/1'e yükselmiştir. 2000 yılı ortalaması 1131/1 olmuştur. 2001 yılında ise Won değer kaybetmeye başlamıştır ve yıl içindeki kur ortalaması 1291/1 olmuştur. 2002 yılından itibaren Won yeniden değerlenmeye başlamış ve kur ortalaması 1251/1 olmuştur. ²⁶² 2005 yılındaki oran ise 1005/1 olmuştur. ²⁶³

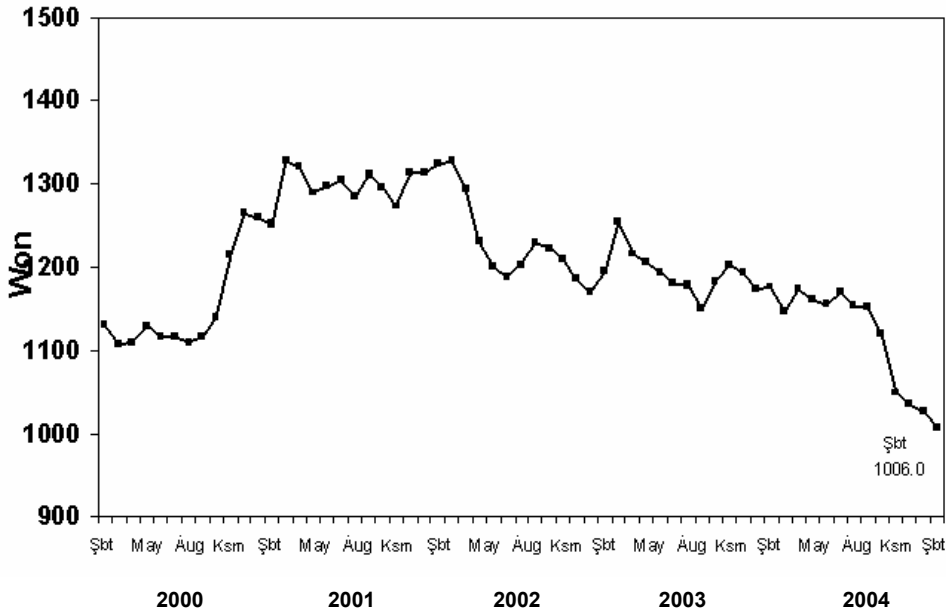
²⁶⁰ The Economist Intelligence Unit / Country by country, 2005

²⁶¹ Bank of Korea

²⁶² T.C. Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, "Güney Kore Raporu", Seul, 2004

²⁶³ İTO, Güney Kore Raporu, 21-03-2005

WON-ABD DOLARI PARİTESİ

Şekil 3.2. WON-ABD Doları Paritesi

Not:Aylık kapanış değerleri baz alınmıştır. ²⁶⁴

Para Birimi	: Won
1 Yeni Türk Lirası	: 760.455 Won (21.03.2005)
1 ABD \$: 1.005 Won (21.03.2005)
1 Won	: 0.001315 Yeni Türk Lirası (21.03.2005) ²⁶⁵

Beş uluslararası yatırım bankasına göre, 2005 süresince de Kore won değerinin Amerikan doları karşısındaki değer artışının süreceği öngörülmüştür. Bu süreç Japon yeninin artış gösterdiği yılın ilk yarısındaki ani yükselişi ile aynı seyirde olacağı düşünülmektedir. Lehman Brothers'a göre haziran ayında 1 Amerikan doları 951 Kore wonu değerini alacaktır. Bu durum Morgan Stanley tarafından da yıl sonunda 1 Amerikan dolarının 900 Kore won u değeri alacağı öngörülmüştür. Citigroup a göre de haziran ayında Won 1 amerikan doları karşısında 980 değerini alacaktır. Jp Morgan ise Citigroup la aynı tahminleri gösterse yıl sonunda Won'un 1 Amerikan doları karşısında 1050 değeri alacağını da savunmuştur. ²⁶⁶

²⁶⁴ Bank of Korea

²⁶⁵ The Economist Intelligence Unit / Country by country, 2005

²⁶⁶ www.wtcistanbul.net/reports

3.1.3. Enflasyon

1999'da %1'in altında kalan enflasyon 2000 yılında yükselme eğilimine girmiş ve yıllık % 2,3 olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılında enflasyon oranı yükselmeye devam ederek yıl sonunda yıllık enflasyon rakamı % 4,1 olarak gerçekleşmiştir. Bunun sebebi Won cinsinden artan ihracat ve ithalat fiyatlarıdır. Yakıt ve sağlık hizmetleri sektöründeki hızlı fiyat artışları enflasyonu körüklemiştir. 2002 yılında ise enflasyon oranı düşerek % 2.7 değerini almıştır. ²⁶⁷

Ocak 2004'te tüketici fiyatları % 0.6 aylık ve yıllık % 3.8 değerleri kaydetmiştir. Eylül 2003'ten itibaren aylık fiyat artışları çok hızlı olsa da, bunun tek nedeni yüksek petrol(oil) ve gıda fiyatlarından kaynaklanmıştır. Ocak bilgileri enflasyonda artışın başlangıcını göstermiştir. Ekonomik durgunluk ve özel sektör kredilerindeki artışın düşüşünden dolayı, enflasyon periyodunun bu arada başladığını düşünebiliriz. Won'un Amerikan doları karşısındaki değerini koruması, muhtemel petrol(oil) fiyatlarının düşüşü gibi enflasyon baskısına karşı yardımcı olacaktır. 2005 yılında tüketici fiyatları enflasyonunun yaklaşık olarak % 2.5 civarında olacağı tahmin edilmektedir. Bu Kore Bankasının 2004-2005 yılları iç enflasyon hakkındaki % 2.5-3.5 tahminlerinin tutması demektir. İç enflasyon, tüketici fiyatları enflasyonunun hububat harici tarım ürünleri ve petrol ürünlerinin hesaptan çıkarılmış halidir.(Ocak 2004 de iç enflasyon %2.8 de kalmıştır. ²⁶⁸)

Tablo 3.3. Enflasyon ²⁶⁹

YILLAR	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Enflasyon (%)	0.8	2.3	4.1	2.7	3.5	3.8

3.1.4. İhracat ve İthalat

Güney Kore'nin ihrac kalemleri son yıllarda ciddi değişiklikler geçirmiştir. Geleneksel Güney Kore ürünleri denen ve yoğun işçi el emeğiyle

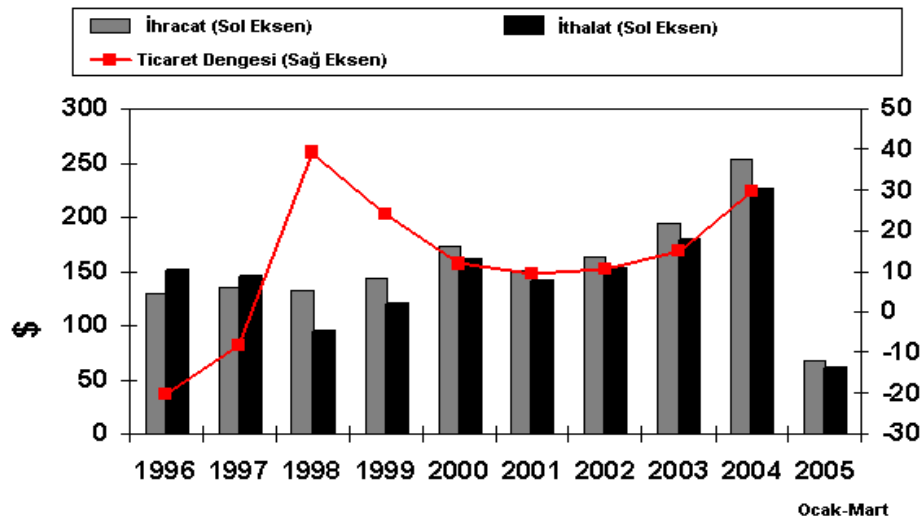
²⁶⁷ Florence Lowe-Lee, Korea Economic Institute Journal, Volume 7, Number 2, February 2005

²⁶⁸ EIU Economist Intelligence Unit, "United Kingdom Country Report March 2004"

²⁶⁹ İTO, Güney Kore Raporu, 21.03.2005

üretilem giyim, ayakkabı, oyuncak gibi ürünlerin payı çok azalmıştır. Artan ücretlerle birlikte gelişen elektronik sanayide önemli etkenlerdendir. Bu alanlarda üretim yapan şirketler genelde yatırımlarını işçi ücretlerinin daha ucuz olduğu ülkelere kaydırmaktadırlar. İhracatta yüksek teknoloji ürünleri ve otomotiv sanayi büyük yer sahibidir. Elektronik alanında Japon ve Amerikan kalitesi yakalanmaya çalışılmaktadır. Otomotiv sanayinde ise Japon teknolojisiyle baş eder dereceye gelinmiştir.²⁷⁰

TİCARET DENGESİ

Şekil 3.3. Ticaret Dengesi²⁷¹

²⁷⁰ EIU Economist Intelligence Unit, "South Korea Country Profile 2003/2004"

²⁷¹ Bank of Korea, April 2005

Tablo 3.4. Ticaret Dengesi ²⁷²

Yıllar	İhracatı	İthalatı	Hacmi	Dengesi
1992	75.2	77.3	152.5	-2.1
1993	82.1	79.8	161.9	2.3
1994	95.0	97.8	192.8	-2.8
1995	124.6	129.1	253.7	-4.5
1996	130.0	144.9	274.9	-14.9
1997	138.6	141.8	280.4	-3.8
1998	132.1	90.5	222.6	41.6
1999	145.2	116.8	262.0	28.4
2000	175.8	159.2	335.0	16.6
2001	151.4	138.0	289.4	13.4
2002	163.4	148.6	312.0	14.8
2003	197.6	175.4	373.0	22.2
2004	250.9	215.1	466.0	35.8

Başlıca İhracat Yaptığı Ülkeler

ABD (%20), Çin (%12.1), Japonya (%11), Hong Kong (%6.3), Tayvan (%3,9)

Başlıca İthalat Yaptığı Ülkeler

Japonya (%18.9), ABD (%15.9), Çin (%9.4), Suudi Arabistan (%5.7), Avustralya (%3.9)²⁷³

Başlıca İhraç Ürünleri

Ham ipek, tütün, balık, kauçuk lastik ve borular, tekstil iplik ve mamulleri, pamuklu dokuma, demir-çelik levhalar, nakliye ekipmanları, ayakkabı, gemi, otomotiv sanayi ürünleri, elektronik eşyalar, makine ve ekipmanları, metal ürünler, çeşitli kimyasallar.

²⁷² İTO, Güney Kore Raporu, 21-03-2005

²⁷³ Korea International Trade Association, 2005

Başlıca İthal Ürünleri

Buğday, tahıl, odun, ham pamuk, petrol ve ürünleri, kimyasal bileşikler, plastik malzemeler, demir-çelik ürünleri, işlenmiş gıda ürünleri, hafif sanayi ürünleri, demir dışı metaller, elektrikli makineler, elektronik cihazlar²⁷⁴

3.2. Ekonomik Sektörler

3.2.1. Tarım ve Ormancılık

G. Kore çok az miktarda ekilebilir araziye sahiptir. Gıda konusunda ülkenin kendine yeterliliği sadece %27'dir. II. Dünya savaşı sonrası genelde küçük toprak sahipliğinin yoğun olduğu sektörde, devletin bir sosyal-iktisadi politikası olarak, aşırı büyüme ya da büyük toprak sahipliğine giden yol kısıtlanmıştı. Ayrıca bu yıllardaki tarım politikasının temelini kendine yetme oluşturmaktaydı. Bu çerçevede pirinç ithalatı yasaklandığı gibi devlet tarafından üreticilere çeşitli teşvikler de sağlanmaktaydı.²⁷⁵

Tablo 3.5. Toprak Kullanımı

Toprak Kullanımı	%
İşlenebilir arazi	19
Sürekli Ekilen Arazi	2
Sürekli Otlaklar	1
Orman alanları	65
Diğer	13

Son yıllarda tarımda verimliliğin ve işlenen arazinin artmasıyla sınırlı bir üretim artışı gerçekleşmiştir. 1997-2001 arasında ortalama %1,2 yıllık ekonomik değer artımı olmuştur. Gübre kullanımında 1970-2000 arasında %43,2 oranında artış gözlemlenmiştir. Ekilen toprak ise 1972'den 2000'e %50,2 artmıştır.²⁷⁶

²⁷⁴ İTO, Güney Kore Raporu, 21-03-2005

²⁷⁵ DEİK 2004, "Güney Kore ekonomisi ve Türkiye ile ilişkileri", Şubat 2004

²⁷⁶ T.C. Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, "Güney Kore Raporu", Seul, 2004

Balıkçılık 1970'lerdeki ihracat içindeki payını büyük oranda kaybetmiştir; bu sektörden hayatını kazanan vatandaş sayısı yarı yarıya azalırken ihracattaki payı da %5'ten %1'lere gerilemiştir. Üretimin yerel ihtiyaca karşılamadığı G. Kore'de 1 milyar ABD\$ tutarında balık ve balık ürünleri ithalatı yapılmaktadır.

Ormancılık, 2. Dünya savaşında büyük oranda tahrip olan ormanlar dolayısıyla problemlili yıllar yaşamıştır. Fakat devletin başarılı orman politikası sayesinde , bütün ihtiyacını karşılamasa da, büyük gelişme kaydedilmiştir.²⁷⁷

2000 yılı istatistiklerine göre ülkenin % 65.5'i ormanlarla kaplıdır. Ancak hem yeterince ekonomik olmaması hem de artan çevre duyarlılığı nedeni ile son yıllarda orman alanlarında önemli bir azalma olmamıştır. Ülkenin kereste ihtiyacının büyük bir bölümü Endonezya ve Malezya'dan ithal edilmektedir.²⁷⁸

3.2.2. Madencilik

G. Kore demir dışı metallerin dünyadaki en önemli tüketicilerindedir. Bununla birlikte yerel kaynakları bu alanda yok denecek kadar azdır. 1994'te 403 bin ton bakır ithal edilmiştir (Fransa'nın tüketimi kadar); bunun yarıdan fazlası (220 bin ton) ithal edilen hurdalardan işlenerek yurt içinde üretilmiştir.²⁷⁹

Güney Kore madenciliği kayda değer bir miktarda maden kaynağına sahip değildir. Sanayisi için ihtiyaç duyduğu madenleri ithalatta karşılamaktadır. Ülkenin ana maden ithalatını demir cevheri, bakır, çinko cevheri oluşturmaktadır.²⁸⁰

²⁷⁷ ITO, Güney Kore Raporu, 21-03-2005

²⁷⁸ DEİK 2004, "Güney Kore ekonomisi ve Türkiye ile ilişkileri", Şubat 2004

²⁷⁹ T.C. Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, "Güney Kore Raporu", Seul, 2004

²⁸⁰ Asia Pacific Review, "2004 South Korea Profile", Walden Publishing Ltd., Cambridge, England, s.121

3.2.3. İmalat Sanayi

1962'den sonra planlı bir devlet politikası olarak başlatılan, dünyada ve bölgesinde başarılı bir örnek olarak ortaya çıkan G. Kore sanayisi, ilk günlerinden bu güne ciddi değişiklikler geçirmiştir.

1960 ve 1970'lerde işçilerin yoğun olarak çalıştığı, kumaş, giyim, deri ürünleri gibi alanlarda başlayan imalat daha sonraları elektronik eşyalarda yoğunlaşmış ve son yıllarda da ileri teknoloji ürünlerine yönelmiş durumdadır.

281

Otomotiv sanayi, tüm dünyada bilinen markalarıyla Güney Kore iç piyasası ve ihracatı için önemli bir kaynaktır. Hyundai, Daewoo, Samsung gibi dünyaca ünlü markaları bunlardan bazılarıdır. 2001 yılında ülke 2,2 milyon binek otomobili, 242.030 kamyon ve 547.928 otobüs üretmiştir ki, 1990 yılında bu rakamlar arabada 935.271, kamyonunda 225.328 ve otobüste 92.995 idi.

Asya krizinden sonra Güney Kore'deki otomotiv sanayinde büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Hem imalatçı sayısında azalma meydana gelmiştir hem de sektöre yabancı yatırımcılar girmiştir. Mesela, 1998 sonunda "Hyundai Motor" iflas eden "Kia Motors" ve bağlı kuruluşu "Asia Motors" üzerinde kontrolü sağlamıştır. 2000 yılının başlarında Fransız "Renault" şirketi iflas eden "Samsung Motor"u satın almıştır ve aynı yılın sonlarında "Daimler-Chrysler" "Hyundai Motor"un %15'lik hissesini satın almıştır. Nisan 2002'de de çok zor durumda olan "Daewoo Motor" Amerikalı araç üreticisi "General Motors" ile bir kısım hisse satışı için bir anlaşma imzalamıştır.

²⁸¹ T.C. Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, "Güney Kore Raporu", Seul, 2004

Çeşitli Ürünlerde İmalat

Tablo 3.6. Çeşitli Ürünlerde İmalat ²⁸²

ÜRÜNLER	1997	1998	1999	2000	2001
Yünlü kumaşlar ('000 m2)	13 981	7 307	6 105	5 814	6 289
Gazete kağıdı ('000 ton)	1 583	1 700	1 738	1 818	1 639
Polietilen ('000 ton)	2 943	3 133	3 399	3 282	3 453
Araç lastiği (milyon)	59	60	67	71	68
Düz cam (milyon kutu)	27	19	20	24	26
Çimento (milyon ton)	60	47	49	51	53
Sıcak çekme çelik çubuk (milyon ton)	12	10	10	11	11
Havalandırma cihazları ('000)	1 855	2 237	3 839	5 818	5 956
Ev tipi çamaşır makinaları ('000)	2 967	2 643	2 822	3 271	3 529
Mikrodalga fırınlar ('000)	10 990	9 586	9 762	11 424	10 275
Renkli televizyon alıcıları ('000)	16 428	12 763	15 556	16 952	15 914
Videolar ('000)	9 781	7 070	10 804	11 127	5 653
Binek otomobilleri ('000)	2 313	1 577	2 158	2 202	2 155
Çelik kargo gemileri ('000 gt)	5 510	4 183	4 242	5 268	7 832

3.2.4. İnşaat

Kore Tayland'da açılan ve finansmanı Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası'nca sağlanan 64 km'lik bir otoyol ihalesi kazanarak yurt dışı müteahhitlik hizmetlerine ilk defa 1965 yılında başlamıştır. 1970'li yıllarda daha ziyade Ortadoğu'da altyapı projeleri ihaleleri kazanan Kore inşaat firmaları sonraki çalışmalarını ekonomik gelişme gösteren Singapur, Malezya, Endonezya, Tayland ve Çin gibi Güneydoğu Asya ülkelerinde yoğunlaştırmıştır. Kore firmalarının yurtdışında daha çok anahtar teslimi şeklinde endüstri ve ileri teknoloji projeleri gerçekleştirdikleri, son zamanlarda ise 'yap-işlet-devret' sistemindeki projelere ilgi duydukları (özellikle Çin, Laos,

²⁸² T.C. Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, "Güney Kore Raporu", Seul, 2004

Vietnam, Bangladeş, Sri-Lanka ve Rusya'da) görülmektedir. Ancak yeni pazarların 1970'li yıllardaki Ortadoğu Pazarına benzemediği, Güneydoğu Asya Ülkeleri Hükümetlerinin ihalelerde yerli firmaları koruduğu ve bunlara teknik yardım yaptığı, yabancı firmaları yerli bir firma ile çalışmaya teşvik ettiği, pazarda güçlü bir rekabetin mevcut bulunduğu ucuz işgücü avantajının kaybedildiği, bu nedenle de dışarıda iş yapan bazı Kore inşaat firmalarının zarar ettiği ve hatta kapanma durumuna geldikleri gözlenmektedir.²⁸³

İnşaat sektörü, sanayinin gelişmesiyle birlikte sanayi işletmeleri ve ilgili altyapı amaçlı gelişme gösterirken sonraki yıllarda artan konut ihtiyacını karşılamak amacıyla ülkede gelişimini sürdürmüştür. Devletin son yıllarda bıraktığı toplu konut yapımı sektörde belli bir yavaşlamaya sebep olmuştur. Bununla birlikte G. Kore müteahhitleri uluslararası piyasada en çok iş yüklenen firmalar arasında yer almaktadır.²⁸⁴

1980'lere kadar ülkede inşaat faaliyetlerinde fabrika ve endüstriyel alanların payı çok yüksek olmuştur. Ancak 1980'ler ile birlikte giderek artan nüfus ve kentleşme ihmal edilen konut yapımını da hızlandırmıştır. 1973-82 döneminde 196.000 konut yapılırken bu oran 1988-94 döneminde 576.000 adede yükselmiştir. Bunların büyük bir bölümü apartman dairelerinden oluşmaktadır. 1990'lar ile birlikte hükümetin inşaat firmalarına verilen izinlerin koşullarını gevşetmesi 1988 yılında 468 olan firma sayısının 1994'de 2.651'e çıkmasına ve rekabetin büyük oranda artmasına neden olmuştur ancak bu rekabet ve büyüme enflasyonist baskı yaratmış ve inşaat ve buna bağlı çelik sektörünü ekonomik durgunluklardan çok daha fazla etkilenir hale getirmiştir. İnşaat sektörü özellikle G.Kore'de işçiliğin ucuz olduğu 1970'lerde Ortadoğu başta olmak üzere yurtdışında kazanılan ihaleler ile ülkeye önemli döviz girdileri de sağlamıştır. Bugün Güney Koreli inşaat firmalarının üstlendikleri proje sayısı azalmakla birlikte çok daha ileri teknoloji gerektiren alanlara ve Ortadoğu'da G.Doğu Asya'ya doğru bir yönelme gözlemlenmektedir.

²⁸³ T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, "Kore Kalkınmasının Temelleri ve Türkiye-Kore İlişkileri", Hazine Müsteşarlığı Matbaası, Ankara, Temmuz 1997

²⁸⁴ T.C. Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, "Güney Kore Raporu", Seul, 2004

Tablo 3.7. İnşaat Sektöründeki Gelişmeler

	1997	1998	1999	2000	2001
İç Piyasa İnşaat Siparişi (Milyar Won)	62 722	36 036	36 299	41 778	47 794
Konut	20 187	10 902	17 402	20 031	20 751
Ofis ve Mağaza	7 010	2 362	1 648	3 461	4 044
Fabrika	3 505	491	716	1 031	955
İnşaat İzinleri (1000 m2)	113 374	50 965	72 534	81 059	97 717

3.2.5. Enerji

G. Kore enerji tüketiminde dışarıya bağımlı durumdadır. Ülkenin sınırlı iç kaynaklarıyla birlikte çok yüksek nüfusu ve gelişmiş sanayisi enerjiye olan ihtiyacı artırmaktadır.

Ülkenin elektrik ihtiyacının büyük bir kısmı ithal edilen petrol kullanılarak üretilmektedir ve kullanım oranı gün geçtikçe artış göstermektedir. Hidro-elektrik üretim gücü çok zayıf ve kömür yataklarının kalitesi düşük ve işlenmesi oldukça zordur. Kömür üretimi yıllık 11-12 milyon ton civarındadır ve gelişme göstermemektedir. Ayrıca, yatakların limitine yaklaşılmasından dolayı daha derin kaynaklara yöneltilmekte ve bu da üretim maliyetini artırmaktadır.²⁸⁵

Petrol ürünleri ithalat içinde ciddi bir paya sahiptir. Özellikle 1979'daki petrol krizi sonrası bu bağımlılığın ne kadar pahalıya malolduğu anlaşılmıştır. Hızla artan otomobil sayısı ise petrole bağımlılığı iyice artırmıştır.

Hükümet bu noktada alternatif enerji kaynaklarına yönelmektedir. Özellikle elektrik üretiminde nükleer enerji ve hidro elektrik kapasitesini artırarak elektrik enerjisi ihtiyacını karşılamaya çalışmaktadır. Nükleer enerjinin elektrik üretimindeki payı 2001 yılında %39,3'e ulaşmıştır. Ayrıca

²⁸⁵ Parvez Hasan, "Problems and issues in a Rapidly Growing Economy (The World Bank)", Korea, 1976, s.25

hidro elektrikten sağlanan elektrik enerjisi de 1979'dan 1999'a 3 kat artış göstermiştir.²⁸⁶

G. Kore LNG (sıvılaştırılmış doğal gaz) ithalatında dünyada ikinci sıradadır ve bu ithalatın büyük kısmını Endonezya ve Malezya'dan yapmaktadır. 1996 ve 2000 yılları arasında LNG tüketim hacminde yıllık ortalama % 15,5 genişleme meydana gelmiştir. LNG talebinin yüksek ısı üretim değeri ve çevre temizliği nedeniyle gelecek yıllarda artması beklenmektedir. Ayrıca hükümet Sibirya'dan G. Kore ve Çin'e gaz sağlayacak bir boru hattı projesinin fizibilite çalışmalarını yapmaktadır.²⁸⁷

Kore bu doğrultuda kendi LNG üretimi için yaptığı 40 senelik çalışmalarında yeni sonuçları bulmaya başlamış ve Ulsan'dan 40 km uzaklıkta, Gyeongsang bölgesinde deniz sahasında tahmini 5 milyon metrik ton sıvı gaz yatağı bulmuştur. Bu gazın mali değeri yaklaşık 1.2 milyar won değerinde olup, senede 40 bin ton gaz üretimi yapılarak bu kaynağın 2018 senesine kadar kullanılması planlanmaktadır.

Kore dünyanın 11nci en büyük ekonomisi olup 4ncü en büyük petrol ithalatçısı ve 2nci sıvı gaz ithalatçısıdır. İhtiyaçların artış göstermesinin altındaki hükümet açık deniz altı yeni enerji yataklarının aranması için yeni dostlar aramaktadır. Şu an hükümet kontrolündeki Kore Gaz ileride gaz arama ve dağıtım konularında kendini bir yarışta bulacaktır. Çünkü ileride özel firmaların bu doğrultuda faaliyet göstermesi için hükümet çalışmalarına başlamıştır.²⁸⁸

3.3. Ekonomik Gelişim Süreci

Kore Japon sömürgesinden kurtulmadan önce, ekonomik kaynaklar yönünden sömürülmüştür ve kayda değer bir endüstriye sahip olmamıştır. Japon sömürgesinden kurtulduktan sonra Kore, aşırı derecede yoksul kalmış ve nüfusu da hızla artmıştır.

²⁸⁶ İTO, Güney Kore Raporu, 21-03-2005

²⁸⁷ T.C. Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, "Güney Kore Raporu", Seul, 2004

²⁸⁸ Korea Now Journal, Cover Story, 13 Nov 2004, s.5

Her türlü kaynaktan mahrum kalan Kore, sanayileşme için gerekli ham maddeleri ithal etmek zorunda kalmıştır. Bundan dolayı, uluslar arası krizlere karşı çok hassas yapıdadır. En yüksek enflasyonu da bu nedenden dolayı 1980 başındaki ikinci petrol krizinden sonra yaşamıştır. Uluslararası tansiyonun çok yüksek olduğu bir bölgede, hızlı kalkınma için gerekli kaynaklardan mahrum olmasına rağmen, Kore kalkınmakta olan ülkelerin başını çekerek insanın yarattığı bir mucize (man made miracle) meydana getirmiştir.²⁸⁹

G.Kore'de sanayileşme 1962 yılında dönemin Devlet Başkanı Park Chung-Hee tarafından ilk Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın hazırlanması ile başladı. Bundan önce sanayinin GSMH içindeki payı son derece küçüktü. Diğer benzer koşullardaki ülkeler ithal ikameci politikalar ile (Türkiye gibi) devlet eliyle sanayileşmeyi sürdürmeye çalışırken Güney.Kore; Tayvan, Singapur ve Hong Kong ile birlikte, Avrupa ve Amerika'nın emeğe dayalı imalat sanayi ürünlerine büyük oranlarda ihtiyacı olduğunu keşfederek ihracata dayalı bir büyüme politikası izledi.²⁹⁰

Chaebol

Kore'de devlet tarafından yapılan müdahaleler, özel sektörün gelişmesini engellememiş aksine, teşvik etmiştir. Gordo White ve Robert Wade'in çalışmalarında Kore modeli anlatılırken bu modelin "ideolojik ve ideolojik olmayan piyasa güçlerinin pragmatik fonksiyonu" üzerine kurulduğu vurgulanmıştır. Kalkınmacılık ve müdahaleciliğin birbirinden ayrılmadığı Doğu Asya ülkelerinde devlet, özel sektör gelişmesi için araştırmalar yaparak uygun ortam yaratmaktadır. Etkileyici ve yönlendirici müdahalelerde bulunan devlet, sermayenin stratejik sanayiler üzerinde devletçe yoğunlaştırılması politikalarını uygulamıştır.²⁹¹

²⁸⁹ Korea, Figures in Short: 1996 op.cit., sayfa 21

²⁹⁰ Chung, Jae-Yong, "Political Economy of Development", Florence, KY, USA: Routledge, 2001, s.59

²⁹¹ Gordon White and Robert Wade, "Development states in East Asia", Macmillian Press, 1988

Piyasa içi ve dışı faktörlerin karışımından oluşan Kore modelinde, doğal kaynakların yetersizliği nedeniyle bir yandan ithalat planlaması yapılmış diğer yandan ise ihracata yönelik stratejiler aynı anda yürütülmüştür.

Devlet müdahalesiyle başarılı bir hamle gerçekleştiren Kore, uluslararası rekabette başarılı olabilmek için özel sektöre destek vermiş ve dev şirketler olan Chaeboller'in oluşturulmasını planlamıştır. Sanayileşmenin başlangıcında sermaye kıtlığı sorunuyla karşılaşan Kore, faiz oranlarını yükselterek sermaye birikimini sağlamış ve milli hedeflerin gerçekleşmesine yönelik Chaebol'leri ucuz ve uzun vadeli kredilerle desteklemiştir. Dev firmalara ne pahasına olursa olsun ihracata yönelmelerini tavsiye eden devlet, sanayileşmenin başlangıcında küçük ve gelişmemiş yerli sanayileri "infant industries" korumak için ithalat gümrüklerini yükselterek kota koymuştur. Güney Kore'deki bu bebek sanayiler çok kısa zamanda kendilerini toparlayarak olgunluk sürecine girmişlerdir. Yıllarca devletin sırtına binme alışkanlığı olmayan yerli sanayiler, devlet korumasının ve sübvansiyonlarının uzun yıllar sürmesini beklememişlerdir. Devlet kısa zamanda (5 ile 10 yıl arasında) hedefine ulaşarak başarılı olan sanayilere desteğini sürdürmüştür. Sanayilerin gelişme döneminde zararlarını karşılamak için devlet desteği sürekli özel sektörün ardında olmuştur. Devlet hiçbir zaman çöküşe başlamış sanayilerin ömrünü uzatmak için onları aktif olarak korumaya ve desteklemeye devam etmemektedir. Olgunluk dönemine girdikten sonra, bir sanayinin ayakları üstünde durması beklenir.²⁹²

Devlet Chaebol'leri desteklemiş ve kamu kredilerini alt yapının tamamlanmasına yöneltmiştir. Ekonomik Planlama Kurulu (EPB: Economic planning Board) 1962 yılında kurulmuştur. Bu kurum verdiği direktiflerle şirketleri yönlendirmekte ve hangi şirkete ne kadar kredi verileceğini tayin etmektedir. Devlet, tam otonomiye sahip olabilmek için 1961 – 1980 yılları arasında bütün bankaları kendi kontrolü altına almıştır.²⁹³

Güneydoğu Asya ülkelerinde şirket boyutları ve sayıları çok farklıdır. Japonya ve Kore hariç Doğu Asya ülkelerinin ihracattaki ve ekonomideki

²⁹² Deny M. Leipziger, "Korea: transition to Maturity", Pergamon Press, 1988, s.71

²⁹³ The Rise and Recline of Nations, Yale University Press, 1992, s.146

başarıları genelde orta ve küçük ölçekli aile şirketlerine dayanır. Kore de çok büyük boyuttaki dev şirketler ekonomide ağırlığını hissettirir. Japonya'da ise dev şirketler (Zaibatsu) ve dev holding grupları (Keiretsu) küçük ölçekli şirketler ile eşit ağırlıktadırlar. Ayrıca, Japonya'da ki ihracat şirketleri (Sogo shosha) ekonomide oldukça önemli bir etkidir. Kore'de dev şirketler (Conglomerates ya da Chaebol) ekonomi ve sanayiye yönlendirmektedir. Kore'nin dış ticareti yaklaşık olarak 7000 şirket tarafından gerçekleştirilmektedir. Ancak bu şirketlerden ilk dokuzunun ihracattaki payı yaklaşık %50'nin üzerindedir. Bu şirketlerden Hyundai, Daewoo, Samsung ve Lucky Gold Star ülke kalkınmasının motoru olmuştur.²⁹⁴

Kore doğal ve finansal kaynakları çok zayıf bir ülke olması nedeni ile, dünya ekonomisi ile başarı ile rekabet etmek için dev şirketlerin kurulması ve devlet tarafından desteklenmesi programına ağırlık verdi. Chaebol'lerin kurulması ile çok yoğun bir ekonomik konsantrasyon meydana gelmiştir. Kore Ekonomik Planlama Teşkilatının (EPB) araştırmalarına göre, 1971-1980 döneminde ilk on Chaebol'ün mal varlıkları %27 oranında artmıştır ki bu oran ilgili dönemde ülke ekonomisi büyümesinin 2.5 katına denk düşmektedir. Stratejik sanayileri (Ağır ve Kimyasal Sanayiler) desteklemek üzere 1974 yılında Milli Yatırım Fonu (NIF: National Investment Found) kuruldu. 1970lerin ikinci yarısında hükümet tarafından verilen kredilerin %70 i ağır sanayilere gitti. Yine 1970'lerde sanayinin derinlemesine gelişmesi Chaeboller için altın fırsatları beraberinde getirdi. Bu dönemde ilk on Chaebol adeta imparatorluklarını ilan ettiler. İyice kuvvetlenen bu aile şirketleri siyasette ve ticarete etkin olmaya başladılar.

Chaebol'ler ahtapot yöntemi ile bölgesel büyüme göstererek (KOBİ leri yutarak) büyük bir sermaye birikimi meydana getirdiler. Chaebol'lerin dikey ve yatay entegrasyonu 1970 lerin sonlarına doğru arttı. 1972 de ortalama 7.5 şirkete sahip olan ilk on Chaebol'ün 1979 da sahip olduğu şirket sayısı ortalaması 25.4 e çıkmıştır. Aynı dönemde bu şirketlerin aktivite gösterdiği farklı endüstrilerin sayısı 7.7 den 17.6 ya çıkmıştır.

²⁹⁴ Steve Chan and Cal Clark, "The Evolving Pacific Basin in the Global Political Economy: Domestical and Economical Linkage", s.156

Kore'de ilk ağır ve kimyasal sanayiler dev boyutlu Chaebol'ler tarafından kurulmuştur. Özellikle en büyük dört Chaebol ün ekonomideki üstünlüğü tartışılmaz bir gerçek olmuştur. İlk dört Chaebol Ar-Ge kredilerinin %10 dan fazlasını almaktadırlar ve Kore'nin toplam ihracatının üçte birini gerçekleştirmektedirler.²⁹⁵

Stratejik sanayilerin devlet tarafından desteklenmesi ile ve kazananlara verilen desteğin devamlı hale getirilmesi ile Japonların Zaibatsu'larına çok benzeyen Chaebol'ler sadece Kore içinde değil dünya çapında büyük holdingler halini almışlardır.²⁹⁶

Koreli Chaebol'ler ile Japon Zaibatsu'lar arasında bir takım önemli farklılıklar vardır. Bunların en önemlisi, Chaeboller genellikle kurucuları tarafından yönetilirken, Zaibatsu'lar grup dışından gelen maaşlı ve yetenekli yöneticiler tarafından yönetilmektedir. Türkiye'de ki büyük holdingler bu bakımdan Kore'deki örneğe daha yakındır. İkinci önemli fark ise Zaibatsu'ların Chaebol'lere nazaran daha kuvvetli finansal kurumlara sahip olmasıdır. Her Zaibatsu bir bankaya sahip iken Chaebol'lerin bankası bulunmamaktadır. Kore'de devlet otonomiye sağlamak için bütün finansal kurumları elinde tutarken, dev firmaları da kendine bağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında da Türk modeli Japon modeline daha yakın gözükmektedir. Örneğin Sabancı Grubunun Akbank'a, Koç Grubunun Koç Bank' a sahip olması finansal yönden daha güçlü olduklarını göstermektedir.

Chaebol'ler 1960'larda ve 1970'lerde hükümet desteği ile hızlı bir şekilde büyüyerek ekonomide önemli işler yapmışlardır ve hızlı kalkınmanın temel taşları olmuşlardır. Ancak Chaebol'ler fazla esnek olmayışları ve bölgeler arası sektörlerde dengesiz kalkınmaya yol açmaları nedeni ile küçük ve orta ölçekli işletmelerin devlet tarafından tekrar doğuşuna neden olmuşlardır. Hükümet dengeli kalkınma amacı ile Chaebol'leri engelleyecek bir takım önlemler almıştır. Bu doğrultuda hükümet 1981 de anti-kartel yasasını çıkararak KOBİ' lere daha ucuz krediler vermeye başlamıştır. Fakat,

²⁹⁵ Asia's Miracle Economies , 2nd edition John Woronof s:102

²⁹⁶ Hagen Koo ve Eun Mee Kim, "Development State and Accumulation in South Korea", 1992, s.135

1985-1995 arasında ağır ve kimyasal sanayiler daha da kuvvetlenirken hafif ve küçük sanayilerin etkinliği zayıflamıştır.

Kore Cumhuriyeti, dünya endüstrisindeki hızlı çıkışından dolayı büyüyen uluslar arası bir ilgiye odak olmuştur. Kore Cumhuriyeti yoksul 3. dünya ülkesi olarak 1962 deki 87 ABD doları olan kişi başı gelirini 1989 yılında 4968 ABD dolarına ve 2004 yılında da 14.162 ABD dolarına getirmeyi başarmıştır.

Kore ekonomik gelişimi ihracatın gelişimi ile ateşlenmiştir. 1972 de % 20,6 olan GSMH 1988 de %45 e yükselmiştir. Daha önemlisi, Kore ihracat çeşitliliği tarım ve yoğun işçilik isteyen mallardan daha sofistike (ince işçilik isteyen) mallara doğru büyük bir değişim göstermiştir. Bu ürünler çelik, petrokimya, otomobil, elektronik(tüketiciye yönelik), bilgisayar, ve geniş gemicilik olarak şekillenmiştir.²⁹⁷

Hacimde ve sofistike mal ihracatındaki bu büyük gelişim oldukça düşük ücretle ve endüstri dünyasında ki en uzun çalışma saatleri ile çalışan iyi eğitilmiş iş gücü ile mümkün olmuştur. Kore iş gücünün ölçüleri ve kalitesi de aynı zamanda aniden gelişim göstermiştir. 1962 de bütün ulusal iş gücü 6 615 000 iken 1989 da bu rakam % 265 büyüyerek 17 516 000 e ve bu rakam 2004 yılında da 22.169.000 e ulaşmıştır.²⁹⁸

İş gücündeki mesleki çeşitlilikte ani bir şekilde değişim göstermiştir. Profesyonel ve teknik iş gücü 1962 de sadece %2.7 iken üretim işçileri de sadece %9.1 e denk düşüyordu. 1989 da bu değerler % 6.9 ve %30 a ulaşmışlardır. Bu periyotta yönetici sınıfı da %504 büyüyerek 1962 de ki 49 000 sayısından 247 000 sayısına ulaşmıştır. Bu rakam iş gücünün % 1.4 üne denk gelmektedir.

Kore dünya ticareti başarısı sadece girişimci yeteneği ve kaliteli ama ucuz iş gücü ile olmamıştır. Aslında, Kore komuta edilen kapitalist bir ekonomiye sahiptir ve ekonomik gelişimi, sert hükümet müdahaleleri ile

²⁹⁷ Joo, Kore Ticaret ve Endüstri Odası, 1991

²⁹⁸ Kore Ulusal Ekonomik Planlama Kurulu, 1989

planlanmış ve hükümet kontrolündeki bankalar tarafından da finanse edilmiştir.²⁹⁹

Türk-Kore İş Konseyi'nin raporuna bakıldığında, bugünden yaklaşık 50 yıl geriye gidildiğinde karşımıza tarıma ve balıkçılığa dayanan bir Güney Kore ekonomik yapısı çıkmaktadır. Ancak, özellikle son 30 yıla bakıldığında Kore inanılmaz bir performansla dünyanın en gelişmiş sanayi ve hizmetler sektörünü barındıran bir ekonomi haline gelmiştir.³⁰⁰

3.3.1. Uygulanan Ekonomik Reform Politikaları

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle 1945'te imzalanan Paris Barış Konferansı'nda Başkan Truman'ın önerisiyle zayıf milletlere kendi kaderini tayin hakkı (self-determinasyon) verilmiştir. Bu kararla birlikte onlarca bağımsızlığına yeni kavuşan devletler ortaya çıkmıştır. Bu devletlerden biri de Kore'dir. Kore 1945-1953 döneminde çok zayıf ve yetersiz bir endüstriyel yapıya sahipti. Bu dönemde Kore ekonomisinin en belirgin özelliği birincil ürünlerin ihracatına ve imalat ürünlerinin ithalatına dayanıyor olmasıydı. İhracatın neredeyse tamamı tarımsal ürünlerden ve ham maddelerden oluşuyordu. Bu dönemin ilk yarısında tarım ve balık ürünlerinin ülke ihracatındaki payı %80'den fazlaydı.³⁰¹

Yavaş sanayileşmenin bir sonucu olarak ithalatın aşırı derecede artışı nedeniyle meydana gelen ödemeler dengesi açığını kapatmak için hükümet gümrüklerin yükseltilmesi, ithalat kotaları ve ihracatın geliştirilmesi için bir dizi tedbirler almak zorunda kalmıştır. İlk uygulama olarak, 1946'da çıkarılan bir kanunla bütün ithal ürünlerden % 10 oranında gümrük vergisi alınmaya başlanmıştır. Hükümet, 1949 yılında çok ayrıntılı bir gümrük reformunu yürürlüğe koymuştur. Bu reforma göre gümrük vergisinden muaf tutulan kalemler; tarımsal üretimde kullanılacak maddeler, eğitimde kültürel işlerde ve sanayileşmede kullanılacak cihazlar ve ham maddelerden oluşmaktaydı. Bunların dışında ithal edilecek her şeyden belli oranda gümrük vergisi alınacaktı. İthalatın ihracatı aşması nedeniyle oluşan ödemeler dengesi açığı

²⁹⁹ Richard B. Peterson, "Managers and Natural Culture: a Global Perspective", 1993

³⁰⁰ Özyaprak Suat, Referans Dergisi, sayı:34, 30 Ekim 2004, s.78

³⁰¹ Sung Moon Pae, "Korea: Leading Developing Nations, Economy Democracy", Welfare University Press of America, 1992, s.77

Amerika'nın yardımlarıyla kapatılıyordu. 1945-1949 dönemindeki bu yardım programı, yoksulluğu ve hastalıkları önlemek için acil tedbir amacıyla 500 milyon dolardan oluşmaktaydı. Kore'nin kendi kendine yetecek gıdaya sahip olması için bu yardımın % 14'ü pirinç ve tahıl gibi tarımsal ürünlerin daha fazla üretilmesi doğrultusunda harcanmıştır. Bununla beraber Kore aşırı miktarda gübre ithalatı yapmış ve kullanmıştır. Ayrıca, Japonlardan kalan araziler kamulaştırılmış ve o dönemlerde gelişmekte olan diğer ülkelerde uygulanamayan bir toprak reformu uygulanmıştır.

Kore Savaşı boyunca, zayıf olan ekonomik yapı çok daha kötü olmuştur. Bu nedenle, 1953-1962 dönemindeki politik uygulamaların amacı ekonomik durgunluğu zamanla kaldırarak hızlı kalkınmayı sağlamaktır. Kore'nin yeniden inşası, siyasal istikrarsızlığın yoğun olduğu bir dönemde yüksek enflasyona rağmen gerçekleştirilmiştir. Bu döneme damgasını vuran kişi Syngman Rhee'dir. Rhee 1945'ten 1961'e kadar süren yönetimi süresince aşırı milliyetçi politikalar uygulamıştır.³⁰²Güney Kore, ekonomik kalkınmasını beşer yıllık kalkınma planlarına göre yürütmüştür. İlk plan 1962 yılında uygulamaya konmuştur. Kalkınma sürecinde devlet ve özel sektör çok sıkı bir işbirliği içinde çalışmış ve başlangıçta esas itibariyle büyük özel sektör firmaları eliyle kalkınmanın sağlanması ve dış ticaretin de bunlar vasıtasıyla yürütülmesi, daha sonra küçük ve orta ölçekli işletmelerin geliştirilmesine ağırlık verilmesi politikası izlenmiştir.³⁰³

İthalata dayalı ekonomi, bir süre sonra dışa bağımlılık olarak görülmeye başlanmıştır. Bağımsız bir milli ekonomi oluşturmayı planlayan Başkan Rhee, ithalata bağımlı ekonomiden günlük ihtiyaçları karşılayacak ithal ikameli sanayileşmeye geçme kararı almıştır. Yerli sanayilerin korunması ve karlarının artmasını sağlamak amacıyla, ithalatın kontrolü, düşük seviyeli faiz oranları politikası, yüksek gümrükler ve kotaların yürürlüğe girmesi gibi politikalar izlenmiştir. Bu politikalar sonucu elde edilen gelirle ve yabancı yardımlarla dışarıdan ithal edilen malların içerde üretilmesi için yatırımlara girişilmiştir. Hükümette ithal ikameli sanayiinin gelişmesi için yoğun bir altyapı girişimine

³⁰² Hagen Koo and Eun Mee Kim, "The Developmental State and Capital accumulation in South Korea" (Güney Kore'de Sermaye Birikimi ve Kalkınmacı Devlet), *Satates and Develoelopment in the Asian Pacific Rim*, London : Sage Publications, 1992, s.123

³⁰³ Karabiber, "a.g.e.", s.2

başlanmıştır. Yüksek gümrük kotaları ise çok küçük çaptaki yerli sanayileşmeyi korumaya yönelik olmuştur. Ekonomik ve idari altyapının yetersizliği, uzun vadeli planların gerçekleşmesini zorlaştırmıştır. İç tasarruflar az ve yetersiz olduğu için imar işlerinde kullanılacak fonlar Amerikan yardımıyla sağlanmış ve bu Amerikan yardımları 1953-1961 arasında 4 milyar doları aşmıştır.³⁰⁴

Güney Kore’de, 1960 yılında ihracata yönelik sanayileşmeye karar verildiği zaman bu amacı gerçekleştirecek firmalar ve altyapısı oluşturulmuş ve yeni strateji için gerekli kurumsallaşma, o günün koşulları içinde gerçekleştirilmişti. Buna ek olarak, yeterli, eğitilmiş ve çalışmak için motive olmuş işgücü hızlı kalkınma hazırlanmıştır. 1960 yılında ihracata yönelmeyi amaçlayan devlet, ekonomik politika tercihlerini beş temel üzerine oturmaya çalışmıştır. Bunlar sırayla; istikrarlı makro ekonomik politikalar, üst düzeyde insan gücünün yetiştirilmesi, etkin ve güvenli mali piyasaların oluşturulması sistemi, fiyat dalgalanmalarının asgari düzeyde tutulması, yabancı teknolojinin transferi ve tarım sektörünün geliştirilmesi olmuştur. Bu temel politikaların başarılı olması için devletin seçmeli müdahale önlemleri ise; ihracatın teşviki, finans piyasalarının kontrolü, amaca yönelik dolaysız krediler, ayırıcı ve farklı destek teşvik önlemleri olmuştur. Yukarıda adı geçen temel politikaların başarılı olması, devletin kendi içerisinde yeniden yapılanmasına, çok iyi yetişmiş teknisyen ve bürokratların seçimi ve istihdamı ile bu gurubun politik istismardan korunmasına, devletin temel ekonomi politikalarının ve sanayileşme stratejisinde öngörülen hedeflerin sürekli izlenmesine ve düzeltmelerin zamanında yapılmasına bağlı olmuştur.³⁰⁵

Yeni strateji ile birlikte Kore hükümeti bu stratejinin de gereği, bir dizi reform niteliğindeki makro ekonomik politikaları da uygulamaya koymuştur. Bunlar; sıkı para politikası, vergi gelirlerinin artırılması, lüks tüketim malları için yüksek gümrük vergileri, ve ihracatın desteklenmesi olmuştur. Fakat üretim kaynakları ve sanayileşme sürecine geçiş tamamen özel sektör tarafından alınmıştır. Devlet, ayrıca doğrudan Başkan’a bağlı “Ekonomik ve Bilim Konseyi” kurmuştur. Bu kurulun görevi doğrudan ekonomi politikalarına

³⁰⁴ Hagen Koo and Eun Mee Kim, a.g.e., s.123

³⁰⁵ Görüş Dergisi, Tüsiad, Eylül-Ekim 1996, s.32-36

müdahale yerine, ekonomi ile ilgili bilgileri değerlendirmek ve tavsiyelerde bulunmak olmuştur. Bunun dışında Kore hükümeti doğrudan ekonomiye müdahale edebilmek için Ekonomik Planlama Organizasyonu (EPB) kurmuştur.³⁰⁶

Kore'de resmi ekonomik birinci beş yıllık kalkınma planı (1962-1966) yıllarında uygulanmaya başlanmıştır. Daha önce de ekonomik planlar tasarlanmış fakat 1960 yılında politik değişiklikler nedeniyle uygulanamamıştır. Öğrenci devrimi Syngman Rhee hükümetini devirince yerine geçen Park Chung Hee'nin askeri hükümeti kendine yeni bir beş yıllık kalkınma planı hazırlamıştır.³⁰⁷

Birinci Beş- Yıllık Ekonomik Kalkınma Planı (1962 - 1966)

Kore'de 1950'ler boyunca sosyal ve ekonomik çalkantılar bir türlü sona ermemiştir. Kore Savaşı'nın olumsuz etkilerine bir de işçi grevleri ve öğrenci olayları eklenince ülke adeta bir kaosa sürüklenmiştir. Ülkesini uçurumdan kurtarmak amacıyla askeri darbeye iş başına gelen General Park Chung Hee'nin otoriter yönetimi 1979'un sonlarına kadar devam etmiştir. Ülkeyi açlık ve sefaletten kurtarmayı amaçlayan Hee, yoksulluğun yok edilmesini kutsal bir misyon olarak görmüştür. Yönetime gayri meşru bir yolla gelen Hee meşruiyet krizini çözmek için ülkeyi çok hızlı bir şekilde kaldırmayı hedeflemiştir. Bunu da endüstriyel kalkınma yoluyla başarmayı planlayan Hee'nin ilk işi 1962 yılında Ekonomik Kalkınma Teşkilatını kurmak ve beş-yıllık kalkınma planlarını faaliyete geçirmek olmuştur.³⁰⁸

Birinci beş yıllık ekonomik kalkınma planında(1962-66) sanayileşme stratejisi, ihracata dayalı sektörlerin, örneğin tekstil, giyim ve ayakkabı, geliştirilmesi idi. Diğer bir amaç ise önceki hükümetler zamanında problem olan işsizliğin azaltılması idi. Bu dönemde ilk defa Cumhurbaşkanı Park'ın başkanlığında "İhracatı Teşvik Konseyi" kurulmuştur.³⁰⁹

³⁰⁶ Görüş Dergisi, Tüsiad, Eylül-Ekim 1996, s.31

³⁰⁷ SONG Pyong-nok, "The Rise of The Korean Economy", Oxford University Press, Hong Kong, 1990 s.128-130

³⁰⁸ Korea: The Tiger Economy (Kore: Kaplan Ekonomi), A Euromoney Publication, 1988 s.56

³⁰⁹ Chung Jae-Yong, "Political Economy of Development", KY,USA:Routledge, Florence, 2001, s.73-74

Birinci beş-yıllık ekonomik kalkınma planının iki ana hedefi vardı. Bunların birincisi, daha önceki yıllarda biriken sosyoekonomik sorunları çözmek ve ikincisi ise, kendi kendine yeterli bir ekonominin temellerinin kurulmasıydı. Birinci planda uygulanan temel politikaların başında özellikle enerji şebekesinin, limanların ve demir yollar ağının genişletilmesi geliyordu. Diğer politikalar şunlardı: ekonomideki yapısal dengesizliğin düzeltilmesi, ağır sanayilerin genişletilmesi ve kişi başına düşen milli hasılanın artırılması, atıl kaynakların verimli ve etkin bir şekilde kullanılması, ödemeler dengesi açığının kapatılması, ve teknolojik kalkınmanın sağlanmasıydı. Birinci kalkınma planı boyunca (1962-1966) beklenen ekonomik büyüme oranı %7,1 iken bu oran % 8.5 olarak gerçekleşmiştir.³¹⁰

İkinci Beş-Yıllık Ekonomik Kalkınma Planı (1967 - 1971)

İkinci Beş-Yıllık Ekonomik Kalkınma Planı birinci plana göre daha dikkatli ve daha derin hazırlanmıştır. Koreli bürokratlar daha deneyimli hale gelmiş ve yabancı uzmanlardan tavsiyeler almışlardır.³¹¹ İkinci plan döneminde, endüstriyel yapının modernizasyonu ve kendi kendine yeterli bir ekonominin geliştirilmesi temel hedefler arasındaydı. Bu planda uygulanan temel politikalar şunlardı: Ormancılık ve balıkçılığın geliştirilmesi ve tahıl ürünlerinde kendi kendine yeterli bir duruma ulaşma, sanayileşmenin temeliniin kurulması, ödemeler dengesi açığının giderek azaltılması, nüfus artış hızını yavaşlatma ve istihdam oranını yükseltme, çiftçilerin gelirini yükseltme, teknolojinin geliştirilmesi ve verimliliğin yükseltilmesi. İkinci planda GSMH'da % 7'lik bir artış öngörülüyorken bu oran % 9.7 olarak gerçekleşti. İşsizlik oranlarını %20'den % 5'e düşürmek için istihdam yaratma programları düşünülmüştür. Daha önce de belirtildiği gibi İkinci planın kaynakları büyük oranda Kore'nin Vietnam Savaşı'na katılan iki tabur askerine karşılık olarak verilen 624 milyon dolarlık yardımdan oluşuyordu.³¹²

³¹⁰ Korea: The Tiger Economy, A Euromoney Publication, 1988, s.56

³¹¹ Il SaKong, "Korea in the World Economy", Institute for International Economics, Washington, DC, 1993, s.48

³¹² Korea: The Tiger Economy, s.114

1967-1971 yılları arasında ihracata yönelik sanayileşme stratejisi döneminde ihracatın GSMH içindeki payı % 9,5 olmuştur.İhracata yönelik sanayinin belkemiğini oluşturan imalat sanayinin büyüme hızı ise %21,8'e ulaşmıştır.³¹³

Birinci ve İkinci kalkınma planlarında emek-yoğun hafif sanayiler geliştirilmiştir. Ağır ve orta sanayi ürünlerinin ithalatına devam edilmiş ve ayrıca, ağır sanayiler ve yüksek teknoloji için hazırlık yapılmıştır. Örneğin, 1967 yılında Ford ile teknik anlaşmalar yapılmış ve 1969'da Elektronik Sanayileri Geliştirme Yasası çıkarılmıştır.³¹⁴

Birinci ve ikinci planlar ABD tarafından Güney Kore'ye gönderilen ekonomik danışma kurulu gözetiminde yapılmıştır.Birinci plan yapıldığında ABD'li yetkililer planı "ekonomik gerçeklerden ziyade politik beklentiler üzerine kurulduğu" gerekçesiyle karşı çıkmışlar ve bu iki plan da ABD yetkililerinin isteği doğrultusunda istemeyerek de olsa revize edilmiştir.1965 yılında Vietnam Savaşı, Güney Kore ekonomisini ABD müdahalesinden kurtarmıştır. Güney Kore 1965-1972 yılları arasında Vietnam'a üçyüzbin asker göndermiştir.Vietnam savaşı Güney Kore için aynı zamanda ekonomik olarak beklenmeyen bir kazanç olmuştur.Savaşın ilk dört yılında Güney Kore Vietnam'a ihracattan 402 milyon\$ gelir elde etmiştir. 1965 yılında Japonya ile ilişkilerin normalleşmesi ile Japonya'dan alınan yardım paraları Güney Kore'nin Amerikan gözetiminden kurtulmasında oldukça etkili olmuştur.Dolayısıyla İkinci plan Amerikan ekonomistlerinin etkisinin yoğun olarak hissedildiği son plan olmuştur³¹⁵

Üçüncü Beş Yıllık Ekonomik Kalkınma Planı (1972 - 1976)

Birinci ve ikinci beş-yıllık planların başarıyla uygulanması sonucunda Güney Kore hızlı ekonomik büyümeyi gerçekleştirmiş ve kendi kendine yeterli bir ekonomi temeli oluşturmuştur.Üçüncü plan döneminde, endüstriyel modernleşme için gerekli olan ağır ve kimyasal

³¹³ Hasan ESKİ, İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejisi ve Güney KoreDeneyi", E.B.S.O.Ya.No. 45408, İzmir, 1989, s.15

³¹⁴ Korea: The Tiger Economy, s.57

³¹⁵ Greg Andrew Brazinsky, "From Pupil to Model:South Korea and Amerikan Development Policy during the Early Park Chung Hee Era", Diplomatic History, Vol.29, Issue.1, s.83-115

sanayiler vurgulanmıştır.Hafif sanayi ihracatı belli bir seviyeden sonra yeterli hammadde olmadığından artış gösterememiştir.Hammadde ithalatına olan bağımlılığı azaltmanın çözüm yolu olarak ağır ve kimya sanayinin kurulması düşünülmüştür.³¹⁶

1973 yılında Kore ihracatının çarpıcı bir biçimde artması,önceki birkaç yıl boyunca yaşanan finansal sıkıntıları azaltmıştır.Bu sıkıntılar kısmen hızlı ekonomik büyümenin ve büyüme oranının tahminlerin ötesinde gerçekleşmesinin doğal bir sonucudur.GSMH, yatırım ve ihracattaki artış oranları birinci(1962-66) ve ikinci(1967-71) beş yıllık kalkınma planı hedeflerini aşmıştır.Örneğin 1966 hedefi olan 40 milyar\$ mamul ihracatı yaklaşık %300 fazla gerçekleşmiştir.Bu durum, hızlı ekonomik büyümenin planlı bir biçimde gerçekleşmediğini göstermektedir.Ekonomik fırsatların ve büyümenin hedeflenenden fazla gerçekleşmesiyle ekonomik gelişme için ciddi bir kaynak sıkıntısı ortaya çıkmıştır.1970 senesine göre yerel fiyatlardaki artış, hükümeti tarım sektöründe yüksek destekleme fiyatlarıyla iyileştirme yapmaya sevk etmiştir.Bu gelişmeler, 1971'de artan uluslar arası parasal dengesizlikle birleşince, yüksek büyüme oranlarına karşı temkinli bir tavır ortaya çıkmıştır.1971'de tamamlanan üçüncü plan %8,6 gibi daha mütevazı bir yıllık büyüme hedeflemiş ve "büyümede uyumluluk, istikrar ve dengeli ekonomi" söylemleri vurgulanmıştır.³¹⁷

Üçüncü planın temel hedefleri üç ana madde üzerinde odaklanmıştır. Bunlar : koordinasyonlu bir büyüme ve istikrarın sağlanması, kendi ayakları üstünde durabilen bir ekonomik yapıya ulaşılması, dengeli bölgesel kalkınmanın sağlanması ve toprağı işlemenin maksimize edilmesiydi. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için uygulanan temel politikalar arasında şunlar vardı: Temel gıda maddelerinin üretilmesinde kendi kendine yeterli hale gelme, kırsal bölgelerin ve balıkçılıkla geçimini sağlayan köylerin yaşam çevresinin geliştirilmesi, ödemeler dengesinin iyileştirilmesi, endüstriyel yapının geliştirilmesi, teknolojinin ve insan

³¹⁶ Korea's Economy:Past and Present, Korea Development Institute, Seoul, 1975, s.24

³¹⁷ Hasan Pervaz, "Korea:Policy Issues for Long-Term Development", A World Bank Country Economic Report, The John Hopkins University Press, 1979, s.15

kaynaklarının kuvvetlendirilerek geliştirilmesi, kişi başına düşen milli hasılanın arttırılması, kaynakların etkin bir şekilde kullanılması ve refah seviyesinin yükseltilmesi³¹⁸.

Bu dönemde öngörülen GSMH artışı % 8.6 iken, % 10.1'lik bir artış gerçekleşti. 1976 yılında % 15.2 oranında bir büyüme gerçekleştiren Güney Kore uluslararası büyüme rekorunu kırmıştır. Üçüncü planın merkezinde, o zamana kadar tek yönlü gelişmiş olan ihracat yapısının çeşitlendirilmesi yer alıyordu. Özellikle gemi inşası, kimyasal ve elektronik sanayililerinin geliştirilmesi ve ihracat mallarının kalitesinin ve rekabet gücünün genel olarak arttırılması öngörülmekteydi. İmalat sanayileri için ham madde kaynaklarının geliştirilmesine hız verilmiştir. Ulsan ve Inchon'da devlet eliyle petrol rafinerileri ve petro-kimya tesisleri kurulmuş, ihracatın arttırılması için gereken her şey yapılmıştır.³¹⁹

Amaç, önce iç piyasada sıkı bir koruma altında ağır sanayi ve kimya sanayinin kurulmasını ve büyümesini sağlamak, daha sonra da bunları fiyat ve kalite açısından dünya piyasalarında rekabet edebilecek duruma gelince dış pazarlara açmaktır.³²⁰

Üç dönem art arda başarıyla gerçekleştirilen kalkınma planlarının (1962-1977) sonuçlarını özetleyecek olursak:

- a) Yıllık ortalama %10'a yakın bir büyüme hızıyla GSMH son onbeş yıl içinde 2.5 milyar dolardan 31.5 milyar dolara çıktı.
- b) Köylüler ülkesi olan Kore, dünya ticaret istatistiğinde ilk 20 devlet arasında bulunan bir sanayi ülkesi haline geldi.
- c) Tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörlerinde, 1962-77 döneminde yıllık büyüme sadece %4.2 iken, sanayi kesimi ortalama olarak %17.6 oranında büyüdü
- d) GSMH'da sanayi üretiminin payı %17'den %30 çıkarken, tarım

³¹⁸ Korea: The Tiger Economy, , s.58

³¹⁹ Korea: The Tiger Economy, , s.58

³²⁰ Yul O Kwon, "Kore'de Uygulanan Endüstriyel Kalkınma Stratejisi", Tüsiad Yay.No:T/90, 04.133, İstanbul, 1990, s.34-35

ve balıkçılık sektörlerinde %37'den %24'e düştü.

- e) 15 yıl önce Korelilerin %60'ı tarım sektöründe çalışırken, bu oran %40'a geriledi. Sanayideki iş gücü oranı % 9'dan % 40'a çıktı.³²¹

Dördüncü Beş-Yıllık Ekonomik Kalkınma Planı (1977 - 1981)

Dördüncü beş yıllık planın ana hatları 1975 ortalarında yayımlanmıştır. Buna göre Kore hükümeti %9 büyüme hedefi ile yüksek oranda büyüme hedefinden vazgeçmemiştir. Dördüncü planın hedefleri arasında, kendi kendini yenileyen büyümenin başarılması; sosyal kalkınma ile eşitliğin oluşturulması; teknik buluşlar ve verimlilikte gelişme sağlanması gibi amaçlar vardı. Dördüncü plan boyunca uygulanan temel politikalar şunlardı: Yerli yatırım kaynaklarının garanti altına alınarak desteklenmesi, ödemeler dengesinin gerçekleştirilmesi, uluslararası rekabette daha başarılı bir noktaya gelmesi, insan kaynakları ve istihdam fırsatının genişletilmesi, kırsal kalkınma kampanyalarının geniş tabanlara yayılarak geliştirilmesi, yaşam koşullarının iyileştirilmesi, bilim ve teknoloji harcamalarının artırılması, ekonomik yönetimin ve sistemin geliştirilmesi.³²²

Dördüncü plan yapılırken bir çok özel uzman, Sektörel Planlama Ünitesi, Ekonomik Planlama Koordinasyon Komitesi ve Ekonomik Planlama Konseyi gibi planın her aşamasında davet edilmiştir. Planın uygulama aşamasında özel sektör temsilcileri de yer almışlardır.³²³ Dördüncü beş-yıllık kalkınma planı GSMH'da % 9.2'lik bir artışı, ihracatta yeni bir artış ve dış ticaret açığının giderilmesini öngörmüştür. Kendi kendine yeterlilik için tarımda verimlilik artırılmış olacaktı. Fakat, GSMH'da sadece % 5.5 oranında bir artış sağlandı. 1980'in ilk altı ayında -1.9 ile sıfırın altında bir bilanço gerçekleşmiştir. Büyüme hızında görülen bu yavaşlama karşısında, planın hedeflerinin büyük oranlarda yeni dış krediler olmaksızın finanse edilmesi pek mümkün olmamıştır. Büyümeyle etkileyen başlıca iç ve dış etkenler şunlardı: 16 yıl ülkeyi istikrar içinde

³²¹ Korea: The Tiger Economy, s.58

³²² Hasan Pervaz, a.g.r

³²³ The Fourth Five-Year Economic Development Plan(1977-1981), Government of Republic of Korea, 1976, s.93

yöneten, her şeye rağmen ihracat amacını benimseyen ve ülkenin hızlı bir şekilde kalkınması yoluyla yoksulluğun ortadan kaldırılmasını hedefleyen başkan Park Chung Hee, Kore Merkezi İstihbarat Teşkilatı (KCIA) tarafından 1979'da düzenlenen bir suikastle öldürülmüştür. İç istikrar ve huzurun bozulmasıyla ortaya çıkan kaos, ekonomiyi vurmuş ve yüksek enflasyona neden olmuştur. Hızlı sanayileşme nedeniyle vasıflı işgücü sıkıntısı ortaya çıkmıştır. Çin ve Filipinler gibi yeni "ucuzcu ülkelerin" ortaya çıkışı, ve ülke içindeki ücret artışları yüzünden rekabet gücü gerilemiştir. En önemli dış etkenler ise, doğal kaynakların çok az olması nedeniyle uluslararası ekonomik krizlere karşı çok hassas olan Kore'de özellikle 1979'daki ikinci petrol şoku bir anda petrol faturasının iki kat artmasına neden olmuştur. İmalat sanayilerinin gelişmesi için gerekli olan ham madde temininde bir takım güçlükler doğmaya başlamıştır. Özellikle Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'nın artan korumacı tedbirleri Kore ihracatı için en büyük engellerden birisi olmuştur.³²⁴

Bu dönemde 1967 yılında şube açmasına izin verilen yabancı bankalar, yabancı fonların Kore'ye aktarılmasında oldukça faydalı olmuşlardır. 1979'da 6,6 milyar\$ veya toplam 20,4 milyar\$ olan Kore dış borcunun % 32,4'ü bu yabancı bankalar aracılığı ile alınmıştır.³²⁵

Üçüncü ve Dördüncü kalkınma planları, sermaye-yoğun ağır sanayileşme stratejisinin uygulandığı planlardır. Yüksek teknolojiler için hazırlık dönemi olan bu kalkınma planı süresince bazı yüksek teknoloji ürünlerinin ithal ikamesi gerçekleştirilirken bazılarının da ithal edilmesi yoluna gidilmiştir. Örneğin, 1984'de Long-Range otomobil sanayiinin geliştirilmesi planlanmıştır.³²⁶

Dördüncü plan boyunca (1977-81), Kore hükümeti sanayileşmenin belkemiği olan ağır sanayi ve kimya sanayini geliştirmek için yatırımları bu

³²⁴ Korea: The Tiger Economy, s.62

³²⁵ Chung H.Lee and Ippei Yamazawa, "The Economic Development of Japan and Korea", Preager Publisher, 1990,s.113

³²⁶ Korea: The Tiger Economy, s.63

alana yönlendirmişlerdir. Bu maksatla hükümet Genel Ticaret Şirketleri yaratarak yatırımları bu sermaye-yoğun sanayilere yoğunlaştırmıştır.³²⁷

Beşinci Beş-Yıllık Ekonomik Kalkınma Planı (1982 - 1986)

Ağır sanayinin gelişmesine yönelik yapılan dördüncü plan bir çok dengesizlik ve enflasyon ile sonuçlandığından, hükümet bu alandaki yatırımları azaltarak, sosyal programlara daha fazla önem vererek, banka kredilerini sınırlandırarak beşinci planı hazırlamıştır.³²⁸

Dördüncü kalkınma planı beklenen sonuçları sağlamamıştı. Bu nedenle, Beşinci planın gerçekleştirmeyi hedeflediği ilk uygulama fiyat istikrarını sağlamaktı. Bu planın diğer ana hedefleri arasında, verimliliğin artırılması, sosyal kalkınmanın kuvvetlendirilmesi, ekonomide rahatsızlık yaratan uygulamaların ortadan kaldırılması ve rasyonel kalkınmanın hızlandırılması gibi hedefler de bulunuyordu. Planın başlangıcında %7.5 oranında bir büyüme hızı beklenirken bu hedef fazlasıyla gerçekleşmişti: (% 8.7). Beşinci plan döneminde uygulanan temel politikalar şunlardı: Enflasyon kontrol altına alındı, ağır sanayilerde tekrar rekabet gücüne kavuşuldu, tarımsal politikalar iyice oturtuldu, finans sistemi geliştirildi, enerji kıtlığı sorunu halledildi, hükümetin ekonomi içindeki fonksiyonu yeniden belirlendi ve finansal yönetim daha rasyonel hale getirildi, rekabetçi sisteme geçiş ile açık ekonomi politikası geliştirildi, eğitim ve insan gücü kaynakları geliştirildi, bilim ve teknoloji ileri seviyelere ulaştırıldı, işveren ve işçi arasında müzakerelere dayanan yeni ilişkiler geliştirildi ve sosyal kalkınma geniş katmanlara yayılarak büyüdü.

Milli gücün sürekli bir şekilde büyümesini amaçlayan beşinci plan sosyal kalkınmayı gerçekleştirmek için konut sorununu çözmeye büyük bir önem vermiştir. Enflasyon %2.3'e indirilmiş, kişi başına düşen GSMH 2.296 dolara çıkmıştır. 1986'da ihracat 33.913 milyar dolara, ithalat ise 29.707 milyar dolara çıkmıştır ve Kore ekonomik tarihinde ilk defa ödemeler dengesi fazlalığı meydana gelmiştir (4.617 milyar dolar). Bu tarihten sonra

³²⁷ Ahn Byung-Joon, "Agricultural-Industrial Interaction in Asia and the Pacific: The case of South Korea", Korea and World Affairs, Vol.7, No:2, 1983, s.191

³²⁸ Ahn Byung-Joon, a.g.e, s.67

sürekli olarak ihracat ithalattan fazla olmuştur. Kısacası, ekonomi daha olgun ve istikrarlı bir yapıya kavuşmuştur.³²⁹

1980'lerde Kore'nin sanayi politikası Ağır ve Kimya Sanayi'nden (HCI) fonksiyonel alanlara, Ar-Ge gibi, kaymıştır.Yeni sanayi politikasının dayanağı 1985'de çıkarılan Endüstriyel Kalkınma Kanunu ile sağlanmıştır.Yine de hükümet sanayiye müdahaleyi terk etmemiştir.İhracat tabanı güçlü olan sanayi sektörlerine girmeyi kısıtlamış; gemi sanayi, makine,ve diğer büyük sanayilere kendilerini idame için kredi arttırımına gitmiştir.Büyük Ticari Bankalar özelleştirilmiş, kredilerdeki faiz sübvansiyonları kaldırılmış veya azaltılmıştır. Her ne kadar hükümet ticareti liberalleştirmiş olsa da finans sektörünü kontrol etmeye devam etmiştir.³³⁰

Altıncı Beş-Yıllık Ekonomik Kalkınma Planı (1987 - 1991)

Altıncı kalkınma planı, ekonomik verimliliği ve ekonomik istikrarı sağlamayı hedeflemiştir. Büyüme oranları düşük dahi olsa sürekli bir ekonomik büyümenin önemi gündeme getirilmiştir. Bundan dolayı, bu planın temel sloganı istikrarlı büyüme olmuştur. Bu plan döneminde, hızlı bir şekilde globalleşmeye entegre olabilmek için yerli sanayiler uluslararası pazarlarda tam rekabete hazır hale getirilmiştir. GSMH'daki artışlar sırasıyla, 1987'de %12.0; 1988'de %9.4; 1989'da %9.6; ve 1990'da %9.1 oranında gerçekleşmiştir.³³¹Plan hedeflerine göre1987-88 yıllarındaki büyüme hızlarının yavaşlatılarak %7,5 seviyesine indirilmesi planlanmıştır.³³²

Bununla beraber 1980'lerin ortalarında halk hareketlerinin artışı ekonominin yönlendirilmesinde önemli bir rol oynamıştır.Yurttaş ve işçi eylemlerinin yükselişinin sebebi1980'lerin ortalarında başlayan hızlı demokratikleşmedir.³³³

³²⁹ Korea: The Tiger Economy, 1988, s.64

³³⁰ Yoon Je Cho, Joon-Kyong Kim, a.g.e., s.26

³³¹ Korea: The Tiger Economy , s.65

³³² Cengiz Ersun, Özlenen Sezer, a.g.e., s.8

³³³ Inchon Kim and Changsoon Hwang, "Defining the Nonprofit Sector:South Korea", The John Hopkins University Press, 2002, s.4

Yedinci Beş Yıllık Ekonomik Kalkınma Planı (1992 - 1996)

Bu plan döneminde bürokrasinin iyice yerleşmesiyle beraber, hükümet verimliliğinin artışı hedeflenmiştir. Küreselleşme sürecine tam gaz giren Kore, dış ülkelerde ortak yatırımlar yapmaya başlamıştır. Daha önceki bölümlerde açıklandığı gibi, yabancı sermaye ve yardımların kalkınma aşamasında önemli bir rol oynadığı Kore, artık yabancı ülkelerde yatırımlar yapmaya başlamıştır. Kore'de uygulanan kalkınma planları incelendiğinde şu gerçek görülecektir: Öncelikli gelişme hedefleri, tümüyle sanayi ürünlerinin ihracatının arttırılmasına bağlı olarak belirlenmiştir. Önce ihracata yönelik sanayileşmenin ön koşulları (enerji şebekesi ve diğer alt yapı yatırımları) yerine getirilmiştir. Daha sonra, küçük bir sermaye gerektiren hafif sanayiler kurulmuştur. En son aşamada ise ihracat ürünleri daha fazla sermaye kullanımı ve ek teknoloji ithal edilerek çeşitlendirilmiştir. Bu özgün gelişme yolu ve amaçlanan yüksek gelişme hızı, sermaye ve kaynak sıkıntısı ile birleşince, tarımsal kalkınma sekteye uğramıştır.³³⁴

3.3.2. 1997 Döviz Krizi

Yaklaşık 30 yıldan bu yana ortalama % 8'lik bir büyüme hızı ile dünyanın 11. büyük ekonomisi haline gelmiş Güney Kore, bu nedenle 12 Aralık 1996'da OECD üyeliğini kabul etmiştir.³³⁵ Güney Kore'nin Asya Krizi'nden en çok etkilenen ülke olarak sarsıntı geçirmesi ve IMF'nin bugüne kadarki en büyük kurtarma operasyonuna maruz kalması önemli tartışmalara yol açmıştır.³³⁶

Yapılan yorumlara göre sorun liberalleşen mali piyasalardan ortaya çıkıyordu. Fakat, sorunun kaynağı liberalleşme değil, devlet müdahalesi doğrultusunda yapılan aşırı borçlanma ve çarpık gelişen bankacılık sistemi olmuştur. Yakın zamana kadar Güney Kore'de yaşanan krizin devletin desteklediği Chaebol ve bunlara borç veren bankaların sorunu olduğu düşünülüyordu. Fakat en büyük 50 Chaebol'un her birinin (aslında Güney Kore ekonomisinin büyük bir kısmı) genişleme süreci sonucunda borç

³³⁴ Korea: The Tiger Economy , s.66

³³⁵ www.oecd.org, 05.05.2006

³³⁶ Dış Ticaret Dergisi, "Asya Krizi", Mart 1998, s.61

çıkılmazı içine düşmesi ve bu borçların bankaların döviz cinsinden milyarlarca dolarlık para toplayarak verdiği kredi sonucu oluşması, aynı zamanda bu borçların döviz cinsinden ödenmesinin zorunlu kılınması krizin başka boyutlarını da gündeme getirmiştir. Su yüzüne çıkan krizin Güney Kore parasının (Won'un) oldukça fazla ve sürekli olarak devalüe edilmesine yol açmasıyla birlikte kriz yeni ve tehlikeli bir görünüm arz etmiştir. Kısa vadeli borçlar her gün ulusal para cinsinden korkunç bir hızla artmıştır.³³⁷

Büyük Kore şirketleri bu çerçevede % 70'i bir yıl vadeli olmak üzere yaklaşık 100 milyar ABD Doları borç yükü altına girmiş, bu durum ihracatın daralmasıyla birlikte altından kalkılamayacak bir borç yükü oluşturmuştur. Krizin başlamasından sonra, büyük otomobil üreticisi KIA' nın sırf döviz kurlarını korumak amacıyla 10 milyar ABD Doları zarara uğradığı basın haberlerinde bildirilmektedir. Tayvanlı elektronik üreticilerinin de fiyatları önemli ölçüde düşürmeleri, ihracatının %20'sini elektronik ürünlerinin oluşturduğu Güney Kore'ye ayrı bir darbe vurmuştur.³³⁸

Bu arada, yapılan yatırımların yeterli karlılık düzeyini sağlayamaması nedeniyle firmalar mali güçlüğü düşmüştür. 1997 krizinin Güney Kore'de ilk sinyalleri, Ocak ayından itibaren büyük holdinglerin birbiri ardına iflas etmesi ile verilmeye başlanmıştır. Devalüasyonların yaşandığı Temmuz ayına kadar 8 büyük holding iflas etmiştir. Bu holdinglerin en büyük ortak özellikleri yatırımlarını finanse etmek için aldıkları büyük miktarda borçlardır. Ocak 1997'de Güney Kore'nin en büyük 14.teşebbüsü durumunda olan Hanbo Steel geride 6 milyar dolar borç bırakarak iflas etmiştir. Bu son on yıl içerisinde ülkede iflas etmiş ilk büyük holdingdir, bunu Mart ayında Sammi Steel'in ve Nisan ayında 19. büyük holding konumunda olan Jinro Group'un iflasları izlemiştir. Temmuz ayında ülkedeki 8. büyük holding konumunda bulunan Kia Group vadesi gelmiş olan 370 milyon dolarlık borcunu ödeyemeyince hükümet tarafından koruma altına alınmıştır. 1996 yılı sonu itibariyle ülkedeki en büyük 30 holdingin Borçlar/Özkaynaklar oranı % 333 gibi çok yüksek seviyelerde hesaplanmıştır. Ayrıca, 1997 yılında iflas eden ve mali sıkıntı çeken holdinglerde bu oran çok daha yüksektir.

³³⁷ The Economist, December 13 th , 1997, s.59-60

³³⁸ Dış Ticaret Dergisi, "Asya Krizi", Mart 1998, s.61-62

Borçlar/Özkaynaklar oranı Sammi Steel için % 3.245, Jinro Group için % 8.598 seviyelerine ulaşmıştır.³³⁹

1996 sonu itibariyle yapılan tahminlerde Güney Kore'deki bankacılık sektörünün geri ödemesi yapılamayan kredi tutarının toplamda kaynak değerinin % 70'ini aştığı yönündedir. Ancak, gerçek varlık değerinin bundan daha kötü olduğu ileri sürülmektedir. 1997 yılında benzeri görülmemiş şekilde birçok holding fiilen iflas etmiş, iflaslar hükümetçe stratejik sektörler olarak tanımlanan ve yine resmi politikalar gereği çelik ve otomobil sektörlerine yönlendirilen aşırı yatırımlardan kaynaklanmıştır. Aynı zamanda hisse senetlerinin değerinde meydana gelen düşmeler bankaların öz kaynak değerlerini daha da azaltmıştır.³⁴⁰

Ekonominin üretim kapasitesi 1997 yılının son çeyreğinde, tüketim ve yatırım talebinin düşmesi sonucunda büyük ölçüde daralmıştır. Kore Wonu'nun hızlı devalüasyonun yansıması olarak cari işlemler fazla vermeye başlamış ve Aralık ayından itibaren fiyatlar hızla yükselmiştir. 1997 yılında büyüme %4,9 olarak gerçekleşmiş, 144 milyar dolar ithalata karşılık 136 milyar dolar ihracat gerçekleştirilmiştir.

Güney Kore krizden çıkışta ihracat artışını esas olarak almış 1998 yılında ithalat % 35 azalarak 93 milyar dolara, ihracat % 2 azalarak 132 milyar dolara ulaşmış, dış ticaret fazlası 39 milyar dolara yükselmiştir. Kore hükümeti IMF ile yaptığı 57 milyar dolar değerindeki yardım paketi anlaşması uyarınca mali sistemde ve firmaların yapılarında önemli reformlar gerçekleştirmiş, özellikle bankaların ve büyük firmaların borçlanmalarına sınırlar getirilmiş borç/sermaye yapısının güçlendirilmesine çalışılmıştır. Ayrıca büyük grupların karlı olmayan şirketlerinin kapatılması ve belli endüstri kollarında güçlü firmaların desteklenmesi yoluna gidilmiştir. Büyük grupların yeniden yapılandırılması çalışmaları hala sürdürülmektedir.³⁴¹

³³⁹ Güney Doğu Asya Krizinin Nedenleri, Gelişimi ve Olası Etkileri", T.C. Hazine Müsteşarlığı Araştırma ve İnceleme Dizisi:17, Mayıs 1998, s.39

³⁴⁰ Dış Ticaret Dergisi, s.15

³⁴¹ T.C. Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, "Güney Kore Raporu", Seul, 2004

1997 Döviz krizine kadar ekonomi olağanüstü bir performans sergilemiş, makroekonomik değerler ekonominin geleceği için çok olumlu işaretler vermiştir. Özellikle enflasyon düşük seyretmiş, bütçe açığı esas itibarıyla yoktur ve bir çok sanayi ülkesinin aksine hükümet bir kredi sağlayıcısı durumundadır. Cari açık tamamen özel sektör sermayesi ile kapatılmaktadır. Ancak 1997'nin sonlarına gelindiğinde Kore finans kuruluşları artık uluslar arası kredi kuruluşlarının baskıları ile baş edemeyecek duruma gelmişlerdir, bu da ödemeler dengesi krizini ve won'un ani değer kaybetmesini tetiklemiştir. Krizden sonra IMF ile 56 milyar\$' lık istikrar paketi, bankacılık ve sosyal güvenlik alanlarında yapısal ayarlamaları kapsayan bir program konusunda anlaşmaya varılmıştır.³⁴²

IMF programının uygulanması neticesinde mali sektör, ortaklık hukuku, çalışma hayatı ve yönetim alanında 1998 ve sonraki yıllarda uygulanmaya başlanan reformlar sonucu krizin olumsuz etkileri hızla azalarak ekonomi yeniden büyüme sürecine girmiştir. Öyle ki krizin etkilerinin en fazla hissedildiği 1998 yılında yaşanan % 6.7 ekonomik küçülme ve % 7.5 oranındaki enflasyona karşın, 1999 yılında ekonomi % 10.7'lik rekor bir büyüme göstermiş ve enflasyon tüketici fiyatları bazında % 0.8'e düşmüştür. Krizin zirveye ulaştığı Kasım 1997 de 8.8 milyar dolara gerileyen kullanılabilir döviz rezervleri 1999 yılı sonunda 81.1 milyar dolara yükselmiştir. 2000 yılında ise GSYİH % 8.8 oranında artarken, enflasyon TÜFE de 2.3, TEFE de 2.0 gerçekleşmiş, 2003 yılı itibarıyla Merkez Bankası döviz rezervleri 155 milyar dolara yükselmiştir.³⁴³

3.4. Teknolojik Gelişim Süreci

Kore'nin hızlı ekonomik gelişimi, daha gelişmiş ve dinamik araştırmaları ve gelişme faaliyetleri gerektirdiğinden ülkenin bilim ve teknolojik alanındaki üstün yeteneği 1980'li yıllardan bu yana durmaksızın büyümektedir. 1980'lerde hükümet ağırlığını büyük ölçüde sanayi politikasından teknoloji politikasına kaydırmıştır. Bu değişiklik AR-GE

³⁴² Raymond Torres, "Republic of Korea", Geneva 22, CHE: International Labour Office Bureau International du Travail, 2001, s.12

³⁴³ T.C. Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, "Güney Kore Raporu", Seul, 2004

harcamalarında , özellikle özel sektörde büyük bir artışa neden olmuştur.Toplam AR-GE harcamalarında özel sektörün payı 1971'de %32'den 1987'de %80'e çıkmıştır.³⁴⁴

Ülkenin teknoloji alanındaki yatırımları 1980 yılında 480 milyon \$ dan 2000 yılına gelindiğinde 20 kat artışla 10 milyar \$ a ulaşırken; aynı dönemde, yurtiçi ürün başına düşen teknolojik yatırımlar % 0.84'den % 2.68 seviyelerine tırmanmıştır. 1997-98 yılında yaşanan yabancı döviz krizinin ve birbirini takip eden ekonomik sıkıntıların ortasında bile, Kore, Ar-Ge yatırımlarını 2002 yılında 3.85 milyar USD tutarına, yani; toplam hükümet bütçesinin % 3.6'ndan % 4.7'sine çıkarmayı başarmıştır. Bilim ve teknolojiyle ilgilenen uzmanların sayısı 1980 yılında 18.500 kişiden 2000 yılında 160.000 kişiye yükselmiştir.³⁴⁵

Özel işletmeler, özellikle 5 büyük Chaebol, 1990 yılında Kore'nin patent sayısının bir çoğunu elinde bulunduruyordu. Ar-Ge'nin verim üzerindeki olumlu etkisi ile büyük işletmeler bu konuda özel yönetim belirlemişler ve bu konuda genişleme eğilimi göstermişlerdir. 2000 yılında, 4 büyük Chaebol, Samsung, LG, Hyundai, ve SK toplam 4,731 milyar Kore Wonu harcamasını Ar-Ge için yapmış ve 2001 yılında bu eğilim devam etmiştir. 2000 yılında özel firmalar %20 Ar-Ge genişlemesine giderken hükümet kontrolündeki laboratuvar, enstitü ve üniversiteler sadece %9 genişleme göstermişlerdir.³⁴⁶

1997 yılına özel sektör Kore Ar-Ge harcamalarının % 77'sini yapmış ve bundan sonra da bu eğilim devam etmiştir. Bu konuda yatırımlara ağırlık verildikçe özellikle yüksek teknolojiye yatırımlar başlamış ve özellikle Amerika firmalarında çalışan Koreli mühendisleri cezbetmek için büyük çaba sarf etmeye başlamışlardır.³⁴⁷

Geri dönmeyi kabul eden mühendisler öğrenme işleminde anahtar rolü oynamışlar ve Kore firmalarının araştırma verimliliğine olumlu etkilerde

³⁴⁴ Robert Hassink, "Towards Regionally embedded Innovation Support Systems in South Korea?", Urban Studies, 00420980, Vol.38, Issue.8, Jul.2001, s.8

³⁴⁵ Kore Yurtdışı Bilgi Servisi, "Güney Kore Rehberi", s.16

³⁴⁶ Manjula Luthria, Keith Maskus, "Protecting Industrial Inventions, Authors' Rights, and Traditional Knowledge: Relevance, Lessons, and Unresolved Issues", World Bank and University of Colorado at Boulder, s.144

³⁴⁷ Manjula Luthria, Keith Maskus, a.g.e., s.145

bulunmuşlardır. Kore hükümeti de bu doğrultuda politika izleyerek katkıda bulunmuştur.³⁴⁸

3.4.1. Bilim, Teknoloji ve Araştırma Faaliyetleri

Kore, OECD ülkeleri arasında GSMH bazında Ar-Ge için en çok pay ayıran ülkelerdendir. Fakat , hükümet en düşük Ar-Ge paylaşımı göstermektedir. Bu doğrultuda finans ve performans sağlama özel sektörün elindedir. Buna zıtlık gösterecek şekilde üniversitelerin Ar-Ge için çok fazla çaba sarf ettiği söylenemez. Üniversiteler, 10.000 civarındaki Ar-Ge çalışanı ile Avrupa ortalamasında bulunmaktadır. Toplam patent sayısı anlamında dünyada 5. olan Kore, patentlerin de %5 ine sahiptir. Patent alma işinde Chaebollerin baskın bir rolü vardır ve bu konuda Samsung başrolde bulunmaktadır.

Samsung Electronics Co. Ltd.	(40%)
Daewoo Electronics	(9.7%)
LG Semiconductor Co. Ltd	(7.2%)
LG Electronics Inc.	(6.6%)
Hyundai Electronics Ind. Co. Ltd.	(6.5%)

dağılımı ile ülkenin patent sayılarını paylaşmaktadırlar.³⁴⁹

Son dönemlerde, önceki yıllara kıyasla bilim ve teknolojiyle ilgili alanlarda kariyer yapmayı tercih eden genç insanların sayısında ve bilim adamlarıyla mühendisler arasındaki moralde bir düşüş yaşanmaktadır. Buna ek olarak, bilim ve teknoloji yatırımlarındaki fazla artış, verimlilik konusundaki kaygıları da arttırmıştır.

Hükümet bu endişe verici durumla başa çıkabilmek için, 1999 yılının Nisan ayında ulusal bilim ve teknoloji politikaları koordinasyonunu güçlendirmek amaçlı Ulusal Bilim ve Teknoloji Konseyi'ni (NSTC) kurmuştur. NSTC aynı zamanda; bilgi teknolojisi, bio-teknik, nano-teknoloji, çevresel

³⁴⁸ Manjula Luthria, Keith Maskus, a.g.e., s.146

³⁴⁹ U.S. Patent and Trademark Office Report, 1998, s.75

teknoloji, kültürel içerikli teknoloji ve uzay bilimi alanlarındaki gelişmeye odaklı Ar-Ge verimliliğini arttırmayı amaçlamıştır. Temel görevi, bilim ve teknolojiyi yükseltmekteki temel politikaları koordine etmek, bilim ve teknolojiyle ilgili yatırımları genişletmek ve ulusal Ar-Ge programlarındaki öncelikleri belirlemektir. NSTC, bilim ve teknolojiyle alakalı kabine üyelerinin de yer aldığı 19 üyeden oluşmaktadır. Başkan, konseyin başkanlık görevini yürütmektedir.

Temel bilim ve yüksek kabiliyetli, yaratıcı araştırmacı ve bilim adamlarını desteklemek amacıyla, hükümet 2002 yılında % 19 olan temel bilim bütçe yatırımlarını 2006 yılı itibariyle % 25'e çıkararak, 2005 yılında altı ulusal stratejik alanda 400.000 uzmanı teşvik edecektir. Bu alanlar, bilgi teknolojisi, bio-teknik, nano-teknoloji ve uzay bilimi yanı sıra çevresel ve kültürel teknoloji alanlarıdır. Bu ayrıca, kadınların teknoloji gelişimiyle ilgili yeteneklerini artırma yolunda çeşitli adımların atılmasını sağlayacaktır. bu konuda alınan bazı önlemler arasında; kadınlar için istihdam, kota sistemi ve bilim ve teknoloji alanlarında daha çok bayan öğrencilerin işe alınması yer almaktadır.

Bilim adamları ve mühendislerin moralini artırıcı çalışma olarak, hükümet Ulusal Araştırma Bursu Sistemi kurmayı planlamaktadır. Böylece kendini işine adanmış araştırmacılar başkanlığa ait ödüllerle takdir edilecek ve araştırma fonuyla emekli aylığı faydalarına ulaşabileceklerdir.

Hükümet ayrıca aktif olarak, global Ar-Ge ağ ve akımlarının rekabeti açısından Kore Ar-Ge aktivitelerini enternasyonal hale koyma arayışındadır. Bunun sonucunda Kore, önde gelen yabancı yatırımcılarla yerel bilim adamlarının kaliteli araştırma ortamını yapılandırmak için Ar-Ge projelerini aşamalı olarak yabancı enstitülere açacaktır.³⁵⁰

³⁵⁰ Kore Yurtdışı Bilgi Servisi, "Güney Kore Rehberi", s.16

4. BÖLGE ÜLKELERİ VE TÜRKİYE İLE OLAN STRATEJİK İLİŞKİLER

4.1. Bölge Ülkeleri İle İlişkiler

“Yeni uluslar arası düzen, pasif bir şekilde içine sürüklendiğimiz bir düzen değil, aksine çabalarımız ve iyimser bakış açımız üzerine kurduğumuz bir düzendir.”

Roh Moo-hyun³⁵¹

Bütün büyük dünya güçlerinin güvenlik çıkarları Asya’da özellikle de Kuzeydoğu Asya’da kesişir. Çin kıtanın ortasına yerleşmiştir. Rusya, Uzak Doğu’nun üst kısmına doğru yayılmıştır. Japon adaları anakaradan itibaren iki bin millik okyanusu kaplamaktadır. Amerika’nın Pasifik’teki varlığı bütün bölgeyi kuşatmıştır. Batı Avrupa, Asya ile önemli ekonomik bağlantılara sahiptir. Buradaki dengede oluşacak bir kargaşa Avrupa’yı dolaylı olarak etkileyecektir. Kore yarımadası, büyük güçlerin ve tarihsel olayların kesişim yollarında olması dolayısıyla Doğu Asya’nın en tehlikeli bölgesidir.²¹ nci yüzyılda Kuzeydoğu Asya’nın güvenliği ABD, Çin, Rusya ve Japonya’nın bu bölgedeki ortak çıkarlarının dengede kalmasına bağlıdır. Bir tarafta ABD’nin Japonya ve Güney Kore ile askeri işbirliği; diğer tarafta Rusya-Çin, Çin-Kuzey Kore, Rusya- Kuzey Kore arasındaki ilişkiler bu dengenin taraf unsurları olarak görülmektedir. Buradaki anahtar ABD ile Çin arasındaki ilişkinin seyri ve Koreler arası görüşmelerin dinamikleridir. ABD ile Çin, Tayvan meselesi, Ulusal Füze Savunması(NMD) gibi uyuşmazlık konularına rağmen Kore yarımadası düşünüldüğünde ilişkilerin olumlu yönde geliştiği değerlendirilmektedir. Bu potansiyel ile Kuzeydoğu Asya’da ortak bir güvenlik sistemi oluşturmak pek de kolay olmayacaktır.³⁵²

³⁵¹ Financial Times, 17 Eylül 2003

³⁵² Chung Oknim, “Prospects for Cooperative Security on the Korean Peninsula”, The Nautilus Institute for Security and Sustainable Development

4.1.1. ABD İle İlişkiler

Kore yarımadası Doğu Asya'daki uluslar arası politikanın en kritik alanlarından biridir. Burası dört büyük gücün çıkar odak noktasıdır: ABD, Çin Halk Cumhuriyeti, Rusya ve Japonya. Kore'nin eşsiz stratejik konumu ve bölgedeki güçler dengesi, İkinci Dünya Savaşı yıllarında ABD'nin dikkatini bu bölgeye yöneltmiştir.³⁵³ 1910 yılında Japonya tarafından koloni haline getirilen Kore 1945 yılında Japonya'nın İkinci Dünya Savaşı'nda mağlup edilmesiyle Ağustos 1945'de bağımsızlığına kavuşmuştur. Dört gün sonra da ABD kuvvetleri sözde Japon askerlerini esir almak için Güney Kore'ye girmişlerdir. ABD kuvvetleri Güney Kore'ye girdiğinde ABD kuvvetleri komutanı subaylarına Kore'nin ABD'nin düşmanı olduğunu, buna göre davranılmasını bildirmiştir. Oysa bir çok Koreli Japonlarla savaşmıştı. Peki Kore neden düşman ilan edilmişti? Çünkü ABD'nin bölgede baskı oluşturma planında Kore'nin kontrol altına alınması da bulunuyordu. ABD sadece demokratik ve hür bir birleşik Kore kurulmasına destek olmak için Kore'de bulunmuyordu. Güney Kore'deki kuvvetlerin birinci amacı ABD dış politika hedeflerini gerçekleştirmektir.³⁵⁴ İkinci Dünya savaşından hemen sonra ABD ve SSCB'nin "bağımsız ve birleşmiş" bir Kore meydana getirme çabalarının başarısız olmasıyla, bölünmüş yarımadanın güney kısmında büyük ölçüde Amerika'nın himayesinde 15 Ağustos 1948 yılında Güney Kore Cumhuriyeti kurulmuştur. 25 Haziran 1950 yılında Sovyet destekli Kuzey'in Güney'e saldırmasıyla ABD Güney Kore'ye yardım etmek için savaşa girmiştir. ABD ve Güney Kore insan ve maddi açıdan büyük kayıplar vermişlerdir.

Savaştan hemen sonra ABD, gelecekteki Kuzey Kore saldırısından korumak için Güney Kore'yle ikili güvenlik antlaşması imzalamıştır. Bundan başka, ABD savaşın yakıp yıktığı Güney Kore'yi yeniden yapılandırmak ve ıslah için milyarlarca dolar harcamıştır. Güney Kore ise ulusal güvenlik, siyasal ve ekonomik gelişme amacı peşinde olmuştur. Böylece iki millet

³⁵³ Kwang-II Baek, "Korea and The United States", Seoul, 1993, s.166.

³⁵⁴ Martin Hart-Landsberg, "Korea: Division, Reunification and U.S. Foreign Policy", Monthly Review Press, New York, 1998, s.19-65

arasında ortak güvenlik, karşılıklı politik ve ekonomik çıkarı dayanan yakın bir ittifak bağı oluşmuştur.³⁵⁵

ABD ve Güney Kore arasındaki ilişki uzun süre ulusların eşit egemenlik ilkesine dayanan bir ilişki olarak nitelendirilmiştir. Fakat bu ilişki gerçek anlamda genellikle eşit değildi. ABD, Güney Kore'ye ekonomik ve askeri koruma sağlayan hakim bir ortaktı. "Patron-müşteri" ilişkisi çerçevesi içerisinde ABD, askeri ve ekonomik yardımların seviyesi ile ilgili kararlarda hakim konumdaydı. Kısaca ifade etmek gerekirse, Güney Kore'nin böyle bir ilişkiyi kabul etmekten başka alternatifi yoktu.³⁵⁶

Bununla birlikte ABD-Güney Kore ilişkileri ellinci yılını geçmiş ve pek çok değişiklik meydana gelmiştir. Ekonomik olarak, Güney Kore fakirlikten ve ekonomik yıkımdan kurtulmuştur. Bir zamanlar ekonomik olarak ABD'ye bağımlı olan ve "ekonomik paket sepeti" olarak söz edilen Güney Kore'den, artık "ekonomik mucize" olarak bahsedilmektedir. Siyasal alanda, ülkenin evrilen demokratik kurumlarının içinde, güçlü ve farklı politikalar gelişmektedir. Kısaca artık Güney Kore Amerika'nın müşterisi olan bir devlet değildir. Güney Kore, gitgide kendini hissettirmeye başlamış ve kendi iç ve dış politikasını bağımsız olarak planladığının işaretlerini vermektedir. Bu gelişmeler ABD-Güney Kore ilişkilerinde yeni problemler yaratmaktadır. Bu gelişmelerin ışığı altında iki ülkenin aralarındaki ilişkiyi yeniden gözden geçirmesi uygun görünmektedir.³⁵⁷

4.1.1.1. Güney Kore-ABD Güvenlik ve Askeri İlişkileri

Karşılıklı Savunma Antlaşması'nın İmzalanması

Cumhurbaşkanı Rhee'nin diplomatik gayretleri Güney Kore-ABD ittifakının kurulmasını sağlayan Ateşkes Antlaşmasının imzalanmasına yol açmıştır.

1953 baharında BM güçleri ve Kuzey Kore, Kore halkının yeniden birleşme isteklerine ve ateşkesi protesto etmelerine rağmen ateşkes için

³⁵⁵ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, "Forty Years of Korea-US Relations (1948-1988)", 1993, Seul, s.3.

³⁵⁶ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.4

³⁵⁷ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.5

müzakere etmekteydiler. O zaman, Çin ve Sovyetler Birliği Uzak Doğu'daki etki alanlarını genişletmekteydiler. Bu yüzden bir ateşkesin imzalanması, BM Kuvvetleri'nin çekilmesinin ardından, Kuzey Kore'nin ancak yeni bir işgaline yol açacaktı.³⁵⁸

Cumhurbaşkanı Rhee, ateşkes antlaşmasının imzalanmasının kaçınılmazlığının farkında olduğu için Başkan Eisenhower'a bir mektup göndermiştir. Mektupta, ABD'nin Filipinler, Avustralya ve Yeni Zelanda arasındaki antlaşmalar gibi ABD ve Güney Kore arasında bir İkili Savunma Antlaşması istenmekteydi. Ayrıca mektupta Kore'nin yeniden inşası için ekonomik yardım talebinde bulunulmaktaydı.

Bununla birlikte, Güney Kore-ABD müzakerelerinde pek ilerleme kaydedilmemiştir ve Rhee'nin planı uygulanabilir görünmemekteydi. 18 Haziran 1953'te Rhee BM müttefikleriyle arasında oluşacak sıkıntıyı göze alarak 27.388 Anti-komünist savaş tutsağını serbest bırakmıştır. Rhee'nin bu tutumu Kore halkının amaçlarını ihmal eden ateşkes müzakerelerine karşı bir gösteriydi.

Rhee'nin anti-komünist savaş tutsaklarını serbest bırakması Kore'nin, Kore Yarımadası'yla ilgili konularda kendi kendine hareket edebileceğini göstermiştir. Cumhurbaşkanı Rhee, eğer savaş devam ederse, daha çok bundan Korelilerin zarar göreceğini bilmekte; fakat savaş bitmeden yapılacak bir ateşkesin de daha büyük acılar ve başka bir savaş için hazırlanmak demek olduğuna inanmaktaydı. Bu, onun, Kore'nin geleceğini garanti etmeyen hiçbir ateşkes antlaşmasına razı olmamasının nedeniydi. ABD, ikili savunma anlaşması ve askeri yardım sözü vermeden, Rhee ateşkese hep karşı çıkmıştır. Anti-komünistlerin serbest bırakılması bu anlamda alınmış bir önlemdi.³⁵⁹

Amerika yönetimi, anti-komünistlerin Güney Kore hükümeti tarafından salıverilmesi karşısında şok olmuştu. Ayrıca ABD, Kore hükümetinin rızası olmadan bir ateşkes imzalamanın ve uygulamanın mümkün olmadığı sonucuna varmıştır. Müzakereler boyunca Rhee için dört önemli konu vardı:

³⁵⁸ ROK-US Alliance and USFK, Ministry of Defence, Seoul, 2003, s.36

³⁵⁹ ROK-US Alliance and USFK, s.37

- Güney Kore'nin güvenliğini garanti eden İkili Savunma Antlaşması
- Kore'nin yeniden inşası için uzun vadeli ekonomik yardım
- Güney Kore ordusunun geliştirilmesi (hava ve deniz gücü için ekipman desteği)
- Eğer 90 gün içerisinde komünistlerle müzakerelerde bir ilerleme sağlanmazsa Güney Kore ve ABD kendi başlarına yeniden birleşme için plan yapacaklardır.

Amerika hükümeti, Cumhurbaşkanı Rhee'nin istekleri için taahhütte bulunmuş ve Kore yönetimi bunu kabul etmiştir. 4 Ağustos 1953'te Dışişleri Bakanı Dulles, Rhee'nin hazırladığı taslak üzerinde son koordinasyonu yapmak için Kore'yi ziyaret etmiştir.³⁶⁰

Güney Kore Cumhuriyeti-Amerika arasındaki ikili antlaşma resmi olarak 1 Ekim 1953'te imzalanmıştır. Anlaşma Kore ve Ulusal Meclisleri tarafından onaylandıktan sonra 18 Kasım 1953 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu ikili antlaşma, genel olarak Cumhurbaşkanı Rhee'nin Güney Kore'nin güvenliği için diplomatik gayretlerinin ve ABD'nin Rhee'nin bu teşebbüsüne uygun cevap vermesi sayesinde yapılmıştır. İkili Savunma Antlaşması hala Güney Kore Cumhuriyeti'nin güvenliği ve ulusal stratejisi bakımından temel direk olma niteliğini korumaktadır.

1 Kasım 1953'te "Karşılıklı Savunma Antlaşması"nın imzalanmasıyla barış ve özgürlük ortak çıkarı üzerine bir ittifak kurulmuştur. Bu anlaşma, 1882 yılında Chosen Hanedanlığı ve ABD arasındaki "Barış, Dostluk, Ticaret ve Gemi Seferleri Antlaşması"ndan 71 yıl sonra imzalanmıştır.

Antlaşmanın imzalanmasıyla şimdi ABD Kore'yi savunmak konumundaydı. İkili Savunma Antlaşması Birleşik Devletler Kore Gücü'nün başka bir savaşı caydırmak için Kore Yarımadası'na yerleşmesinin kurumsal

³⁶⁰ ROK-US Alliance and USFK, s.38

bir garantisiydi. Ayrıca bu antlaşma diğer güvenlik ve askeri anlaşmaları tesis vazifesi görmüştür.³⁶¹

İkili Savunma Antlaşması'nın maddeleri şunlardır:

Madde 1. Taraflar, aralarındaki uluslar arası anlaşmazlıkları uluslar arası barış, güvenlik ve adalet tehlikeye sokulmuyorsa barışçıl yollardan çözeceklerdir. Taraflar, uluslar arası ilişkilerinde, BM'nin amaçlarıyla uyuşmayan güç kullanımından veya tehditten kaçınacaklardır.

Madde 2. Taraflardan birinin siyasal bağımsızlığı veya güvenliği dış güçlerce tehdit edildiğinde nerede olursa olsun, taraflar birbirlerine danışacaklardır. Taraflar saldırıyı durdurmak için ayrı ayrı veya birlikte, kendi kendine ya da karşılıklı yardımlarla, uygun araçları kullanacaklardır. Taraflar, uygun önlemleri almak ve bu antlaşmayı uygulamak için istişarede bulunacaklardır.

Madde 3. Pasifik çevresinde Taraflardan birisinin toprağına yapılan silahlı saldırı bundan sonra her bir tarafın kendi idaresine yapılmış olduğunu tanımaktadır. Böylece, her bir taraf, taraflardan birinin barış ve güvenliği için tehlike olan bir saldırıyı karşılamak için kendi anayasal sürecine göre hareket edecektir.

Madde 4. Kore Cumhuriyeti- ABD; ABD'nin kara, hava ve deniz güçlerinin karşılıklı antlaşmayla belirlenmiş Kore toprağında veya çevresinde yerleşmesini kabul eder.

Madde 5. Bu Antlaşmanın yürürlük süresi belirsizdir. Taraflardan herhangi biri diğer tarafa bildiriyi verdikten bir yıl sonra Antlaşmaya son verebilir.³⁶²

³⁶¹ ROK-US Alliance and USFK, s.38

³⁶² ROK-US Alliance and USFK, s.39-40.

Güney Kore'nin Güvenliği ve ABD

ABD-Güney Kore ilişkisinin köşe taşı 1954'teki İkili Güvenlik Anlaşması oluşturur. Kore Cumhuriyeti'nin kurulmasından itibaren ABD ile yakın güvenlik bağları vasıtasıyla barışın devamı temel amaç olmuştur. Kırk yılı aşkın bir süredir bu ilişki genellikle güvenlik konuları açısından tanımlanmıştır. Kuzey Kore'nin sahip olduğu askeri tehdit düşünüldüğünde Güney Kore'nin ulusal güvenlikle meşgul olması kaçınılmazdır. Bu açıdan bakıldığı zaman ABD, güvenlikle ilgili taahhüdüne önem vermiştir. Amerika bunu, askeri gücünü Güney Kore'de bulundurarak açıkça göstermiştir. Bu yüzden Güney Kore'nin güvenliği iki ülkenin ulusal çıkarının kesişmesi olarak görülebilir.³⁶³

Güney Kore'deki ABD güvenlik çıkarı, Amerikan "Japon merkezli" (Japancentric) strateji gereğince etkili ve istikrarlı politikalarla güç dengesini korumak ve Kuzeydoğu Asya'daki Sovyet yayılmasını sınırlandırmaktır. Amerikan politika yapıcıları Kore yarımadasını, jeo-stratejik konumu ve ABD'nin Pasifik'teki bir üssü olarak, Japonya ve Batı Pasifik bölgesinde ABD'nin çıkarlarını korumak için bir tampon bölge olarak görmüştür.³⁶⁴

Soğuk Savaşın çift kutuplu dünyasında ABD ideolojik temel çıkarlarını komünist olmayan devletleri Komünist saldırılardan korumak üzerine kurmuştur. Bu faktör ABD'nin Kore politikasında belirleyici unsur olmuştur. ABD 1950'de Kuzey Kore'nin saldırısından korumak için Güney Kore'ye girdiğinden beri, ABD'nin jeopolitik çıkar merkezi Güney Kore Cumhuriyeti olmuştur. ABD burada, yeni bir Kuzey Kore saldırısını caydırma stratejik amacını başarmak için çaba göstermiştir. 1954 İkili savunma Antlaşması ABD-Güney Kore güvenlik ilişkileri bakımından bir köşe taşı olma niteliği taşır. Bu anlaşmayla ABD 43 000 asker ve birkaç yüz nükleer silahla Güney Kore'yi koruma taahhüdünde bulunmuştur.³⁶⁵

1960'lara Vietnam Savaşı esnasında Güney Kore hükümeti, eğer Kore'de yeni bir savaş meydana gelirse ABD'nin Güney Kore'nin güvenliğini

³⁶³ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.5

³⁶⁴ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e.,s.74

³⁶⁵ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e.,s.75

sağlayıp sağlamayacağı konusunda endişe duymuştur. Seul'un bakış açısıyla mevcut savunma antlaşması güvenlik için yetersizdir. Antlaşma Kuzey Kore'nin saldırısı durumunda NATO tipi bir güvenlik şemsiyesi sağlamamaktadır. Bunun yerine basitçe 'kendi anayasal sürecine göre ortak tehlikeyi karşılamak için harekete geçeceği' şeklinde bir reçete sunulmaktaydı. Bunun anlamı eğer Kore'de bir savaş meydana gelirse ABD kendi ulusal çıkarı ana ilkesine göre Kongre'ye danışarak hangi önlemleri alacağını kararlaştıracaktı. 1965'ten beri ABD hükümeti, Güney Kore-ABD ortak bildirisini vasıtasıyla, Güney Kore'yi savunmak için Kara Kuvvetlerini (ground forces) kullanma kararlılığını dile getirmiştir. Bütün bu ikna edici sözlere rağmen Güney Kore politika yapıcıları defalarca " Şu andaki halkın ve Kongre'nin durumu göz önünde bulundurulursa ABD bir kere daha Güney Kore'yi savunmak için kara kuvvetlerini kullanır mı?" diye sormuşlardır.³⁶⁶

ABD'nin Asker Sayısını Azaltması ve Güney Kore Silahlı Kuvvetlerinin Geliştirilmesi

1960'lı yılların sonlarına doğru ABD dünyadaki güvenlik çıkarlarını yeniden gözden geçirmeye başlamıştır. Temel sebep ise uzayan ve moral bozucu Vietnam Savaşı'nın neden olduğu "Vietnam Sendromu"dur. Savaş; enflasyon, ödemeler dengesinde açık, hayata küsmüş bir kamuoyu ve saldırgan bir Kongre gibi iç sorunlara neden olmuştur. 25 Temmuz 1960 yılında Başkan Nixon Asya'daki ABD askeri varlığını azaltma ve gelecekteki Vietnamlardan kaçınmak için ABD'nin Asya ülkeleriyle olan ilişkisini yeniden değerlendirme arzusunu dile getirmiştir. Başkan ABD'nin gelecekteki Asya politikasının, Vietnam'da olduğu gibi ABD'nin karışabileceği askeri müdahalelerden kaçınmaya çalışacağını ifade etmiştir. Başkan Nixon komünist saldırıya karşı Güney Kore'yi savunma konusundaki antlaşmaya sadık kaldığını ifade etmiştir. Diğer yandan "Kendi kendilerine yardım etmekte isteksiz ve yetersiz insanlara dünyadaki hiçbir yardımın yardım edemeyeceği" şeklinde uyarıda bulunmuştur Nixon Doktrini 1970 başlarında Güney Kore-ABD ilişkilerinde uygulanmaya başlanmıştır.³⁶⁷

³⁶⁶ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.76.

³⁶⁷ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.76

1969 yılında Güney Kore Cumhurbaşkanı Park Chung Hee' yi ABD ziyareti için davet eden Nixon, bu ziyaret esnasında Güney Kore'nin savunma sorumluluğunu üstlenmesi için kendisini ikna etmeye çalışmıştır. Haziran 1970'de Seul ve Washington Honolulu'da ABD birliklerinin çekilmesi ile ilgili savunma bakanları konferansı icra etmişlerdir. Ancak konferansta anlaşmaya varılamaması nedeniyle Başkan Nixon, başkan yardımcısı Agnew'i direkt olarak Park'la görüşmek üzere göndermiştir. Kara birliklerinin çekilmesi için ABD'nin oldukça kararlı olduğunu gören Park hükümeti çabalarını "minimum çekilmeye karşılık maksimum tazminat" üzerine yoğunlaştırmıştır.³⁶⁸

27 Mart 1971'de Birleşik Devletler beş yıllık modernizasyon programı yardımı taahhüdünde bulunarak 20.000 askerini çekmeye başlamıştır. 7'nci Piyade Tugayı 1971 yılında Kore Yarımadasından çekilmiştir. 1973 yılında ise 24. 000 ABD askeri geri çekilmiştir. Bununla birlikte, Kongre bir saldırı durumunda Güney Kore'yi savunacağını tekrar dile getirmiştir.³⁶⁹

Bu değişikliklere tepki olarak Cumhurbaşkanı Park Chung-hee 1971'deki Yeni Yıl nutkunda, bu geri çekilişin ulusal güvenlik açısından kritik durumunu kabul etmekle beraber Güney Kore'nin ileri düzeyde silahlı kuvvetler yaratacağını, vatanın rezervini güçlendireceğini; kendi ayakları üzerinde duran bir iç savunma sanayiini geliştireceğini, orduyu yeniden yapılandıracağını, mobilize sistemini geliştireceğini ve modern silahlar edineceğini duyurmuştur. Cumhurbaşkanı Hee, özellikle yarımadadaki ABD askerlerinin azaltılmasından sonra hazırlık için kendi ayakları üzerinde durabilen (self-reliant) bir savunma yapısına duyulan ihtiyacı vurgulamıştır.³⁷⁰

1971'de Yedinci Tümen Güney Kore'den çekildiğinde ABD bunun etkisini azaltmak için 1971-1975 yılları arasında Güney Kore gücünün modernizasyonuna yardım etmeye razı olmuştur. Ayrıca 1.35 milyar \$

³⁶⁸ Myung Hyun Cho, "Korea and The Major Powers ", Research Center for Peace and Unification, 1993, s.297

³⁶⁹ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.76.

³⁷⁰ ROK-US Alliance and USFK, s.41

ödenek ve 250 milyon \$ değerinde ihtiyaç fazlası savunma maddeleri verme konusunda anlaşılmıştır.³⁷¹

Kore Hükümeti 1974 yılında “Yulgok” projesi adı altında birinci Güç Geliştirme Planı’nı (Force Improvement Plan) başlatmıştır. Bunun sebebi Kuzey Kore’nin askeri büyümesi ve Amerika’nın iki tümeninden birini çekmesi dolayısıyla gittikçe artan kendi kendine ayakta durabilen bir orduya duyulan ihtiyaçtır.³⁷² 1975’te bu projenin fonu için yeni bir savunma vergisi yürürlüğe girmiştir. Birinci Güç Geliştirme Planı Kore askeri gücünün araç gereçlerini yenilemeyi ve modernize etmeyi amaçlamıştır.³⁷³

Kim İl Sung’un ani Çin ve diğer sosyalist ülkeleri ziyareti, Güney Kore liderlerini şok etmiştir. Kim İl Sung’un bu ziyaretleri bir askeri maceranın başlangıcı olarak düşünülmüştür. Kim, Güney Kore’yi işgal için Çin’den destek istediği şeklinde bir inanç oluşmuştur.³⁷⁴ Savunma Eski Bakanı James Schlesinger eğer Güney Kore, Kuzey Kore tarafından işgal edilirse düşmanın gücünün kalbine kadar gitmek, basitçe bir askeri müdahaleden ziyade düşmanın gücünü yok etmek gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca savaş durumunda taktik amaçlı nükleer silah kullanma olasılığından söz etmiştir.³⁷⁵

Bu olaylar Güney Kore hükümetinin ikinci önemli modernizasyon programına başlamasına yol açmıştır. Güç Geliştirme Planı’na müttefikin desteğini hesaba katmadan Kuzey Kore’nin saldırısına karşı yeterli askeri kapasiteye ulaşmak için başlanmıştır. Güç Geliştirme Planı’nın finansmanı Amerika’nın yardımından ziyade Güney Kore’nin savunma vergisinden karşılanmıştır.³⁷⁶ Bu planda ağır silahlar, zırh ve anti-tank silahları üzerinde durulmuştur.³⁷⁷

Askeri modernizasyon planı 1977 yılında tamamlanmıştır. Ancak Güney Kore yönetimi ABD’nin sağladığı şartlardan memnun olmamıştır. Çünkü 1.5 milyon \$’ın hepsinin ödenek şeklinde olacağı sanılmaktaydı. Oysa programın

³⁷¹ Kwang-II Baek, a.g.e., s.175

³⁷² Kwang-II Baek, a.g.e., s.175

³⁷³ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.75

³⁷⁴ Kwang-II Baek, a.g.e., s.176

³⁷⁵ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.77

³⁷⁶ Kwang-II Baek, a.g.e., s.177

³⁷⁷ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.78

sonunda yardımın büyük kısmının Yurtdışı Askeri Satış kredisi şeklinde olduğu görülmüştür. Güney Kore, toplam paranın üçte birine tekabül eden 500 milyon \$'ı Yurtdışı Askeri Satış kredisi olarak almış ve satın alınan malzemeden, fazla fiyat istendiğini anlamıştır. Hükümet ayrıca 5 yıllık Askeri Modernizasyon Planı'nın yıllık yaklaşık 140 milyon \$ değerindeki ödeneğe ilaveten verilmesi gerektiğini belirtmiş, fakat yardım düzenli askeri yardımdan ayrılmamıştır.³⁷⁸

Sonuç olarak, Güney Kore'nin savunma bütçesi 1974 yılında Gayri Safi Milli Hasıla'nın % 4.5'ine, 1975'te % 5'ine, 1976'da % 6.2'sine ve 1978 yılında %6.5'ine yükselmiştir.³⁷⁹

Güney Kore'nin 1965-1974 yılları arasındaki savunma harcaması 1.2 milyar \$ dır. Kuzey Kore'ninki ise 3.2 milyar \$ olarak tahmin edilmektedir. Bu yüzden Güney Kore hükümeti ulusal savunma sektöründe 2 milyar \$ yatırım eksikliği olduğunu düşünmüştür. Fakat Güç Geliştirme Planı'yla birlikte, 1976-1980 yılları arasında 5 milyar \$ harcayarak savunma yatırım eksikliğini kapatacağını ümit etmiştir. Bu harcamaların aynı yıl Kuzey Kore'nin yaptığı toplam savunma harcamalarından 1.7 milyar \$ fazla olduğu tahmin edilmiştir.³⁸⁰

1980'li yıllarda, modern ulusal savunma idaresi fikri öne sürüldü. Organizasyon ve prosedürler sistemleştirildi. Güney Kore Silahlı Kuvvetleri "Kore'nin savunmasının Korelileştirilmesi" ile sorunsuz bir şekilde büyümekteydi. Yurtiçinde, Güney Kore ulusal savunma durumunu geliştirmek için "8.18 plan"ını başlatmıştır. Bu durum ABD-Güney Kore ilişkilerinde "Birleşik Devletler Kore Kuvvetleri'nin rolünde değişikliğe" yol açmıştır.³⁸¹

1980'li yılların sonlarına doğru soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte ABD Kongresi (US Congress) savunma bütçesinin düşürülmesi ve askeri güçlerin ayarlanması konularını mütalaa etmiştir. Kongre, Birleşik Devletler Kore Gücünü de içeren Asya-Pasifik'teki askerlerle ilgili olarak Gayri-Savaş

³⁷⁸ Kwang-II Baek, a.g.e., s.175

³⁷⁹ Kwang-II Baek, a.g.e., s.177

³⁸⁰ Kwang-II Baek, a.g.e., s.177

³⁸¹ ROK-US Alliance and USFK, s.42

Yasa Değişikliği'ni kabul etmiş, ABD 1990'da Doğu Asya Strateji Girişimi'ni duyurmuştur.³⁸²

Doğu Asya Stratejisi Girişimi'ne göre ileride Doğu Asya ve Pasifik'teki askeri yerleşim stratejisi ABD kuvvetleri % 10-12 azaltılarak devam edecektir. Bu azalış genelde Kara ve Hava gücünde olacaktır. Kore'deki Birleşik Devletler Kore Gücü ise yavaş yavaş azaltılarak başat güç olma pozisyonundan, destekçi rol konumuna doğru değişiklik yapılacaktır. 1996 yılı itibariyle Güney Kore Cumhuriyeti kendi kendini savunmada önder rolü üstlenecektir. Ayrıca Doğu Asya Stratejisi Girişimi Kore'den yük-paylaşım (burden-sharing) programlarına (Yük-paylaşımı –askeri personelin ücretleri hariç- Koreli işçilerin ücretleri, askeri inşa, uçak bakımı ve diğer lojistik destekler gibi Birleşik Devletler Kore Gücü'nün won ile ödenen belirli masraflarının Kore tarafından paylaşılması planıdır.)³⁸³ katılımını artırmasını istemiştir.

Bununla ilgili ilk adım 1992 yılında karargahtaki 7. 000 personelin Güney Kore'den ayrılmasıdır. Birleşik Devletler Kore Gücü'nün rolündeki değişiklik ise Mart 1991'de bir Koreli generalin BM Askeri Ateşkes Komisyonu'na kıdemli üye olarak atanmasıyla başlamıştır. 1994 yılında barış zamanı tatbikat kontrolü Güney Kore Cumhuriyeti'ne devredilmiştir.³⁸⁴

Aralık 2002 yılında yapılan 34'üncü Güney Kore-ABD Güvenlik Danışma Mitingi'nde Güney Kore ve ABD Savunma Bakanları, "Güney Kore-ABD İttifak Politikası Girişimi'nin geleceği üzerine birlikte görüşme düzenlenmesi kararı almışlar; ayrıca ABD-Güney Kore ittifakının hangi yöne evrileceği mesela Kore Yarımadasını savunmak için Güney Kore Silahlı Kuvvetleri'nin rolünün genişletilmesi gibi konuların ele alınmasında anlaşmışlardır. Bundan başka 14 Mayıs 2003'te Cumhurbaşkanı Roh ve Başkan Bush, yarımada ve Asya-Pasifik bölgesindeki güçlü Amerikan varlığı

³⁸² ROK-US Alliance and USFK, s.42

³⁸³ ROK-US Alliance and USFK, s.70

³⁸⁴ ROK-US Alliance and USFK, s.43

vaadini doğrulamışlar ve Güney Kore-ABD İttifakı'nı yenilemek için yakın çalışma konusunda anlaşmaya varmışlardır.³⁸⁵

Güney Kore-ABD Müşterek Güçler Komutanlığı

ABD silahlı kuvvetleri 1945 Eylül'ünden 1970 yılına kadar iki piyade tümeni gücüyle Güney Kore'de konuşlanmışlardır. Dolayısıyla Kore'nin bir nesli yoğun bir yabancı güç varlığı altında yetişmiştir. Amerikan askerleri önce Japonlara sonra da komünistlere karşı özgürlüğün ve güvenliğin sembolü olmuşlardır.³⁸⁶ Müşterek Güçler Komutanlığı Güney Kore-ABD ittifakının sembolü ve ortak savunmanın belkemiğidir. Yıldan yıla Kore'nin savunma kapasitesi geliştikçe ABD ve Güney Kore bir ortak güç komutanlığı kurmanın gerekliliğinin farkına varmışlardır. 15 Ekim 1968 yılında müşterek personel planlama grubu kurulmuştur. 1971'de ise Güney Kore-ABD Teşkilatı kurulmuştur.³⁸⁷

Ocak 1977 yılında Başkan Jimmy Carter 2'nci Piyade Tümeni'ni Kore'den çekeceğini duyurmuştur. Güney Kore ve ABD, Birleşik Devletler kara gücünün çekilmesiyle ilgili olarak Kore savunma kapasitesini etkili bir şekilde artırmak için hareket komutası sistemi üzerinde ciddi değerlendirmelere başlamışlardır. 1977'deki 10'uncu ABD-Güney Kore Güvenlik Danışma Toplantısında Savunma Bakanları Jong-cheol ve Brown Ortak Güç Komutanlığı kurma konusunda anlaşmışlardır. 11'inci güvenlik toplantısında ise ortak Güç komutanlığı'nın yapısı ve fonksiyonu üzerinde anlaşmaya varılmıştır. 7 Kasım 1978'de Güney Kore-ABD Müşterek Güçler Komutanlığı Yongsan'da kurulmuştur.³⁸⁸

Müşterek Güçler Komutanlığı'nın kurulmasıyla Kore'yi savunma sorumluluğu BM Komutanlığı'ndan Müşterek Güçler Komutanlığına geçmiştir. BM Komutanlığı'na Ateşkes Antlaşması'nı koruma sorumluluğu bırakılmıştır. Ateşkes Antlaşması'nın korunmasıyla ilgili olarak Müşterek Güçler

³⁸⁵ ROK-US Alliance and USFK, s.43

³⁸⁶ Donald Stone Macdonald, "U.S.-Korean Relations from Liberation to Self-Reliance", Westview Press, Oxford, 1992, s.82

³⁸⁷ ROK-US Alliance and USFK, s.50

³⁸⁸ Participatory Government Defense Policy, Seoul, 2003, s.56

Komutanlığı Başkomutanı emirleri BM Komutanlığından alacaktı. Böylece destekleyici ve işbirlikçi bir ilişki kurulmaktaydı.³⁸⁹

Müşterek Güçler Komutanlığı görevini iki ulusun da Ulusal Harekat ve Askeri Yetkililerinden stratejik talimatları veren “Askeri Komite aracılığıyla yerine getirmektedir. Müşterek Güçler Komutanlığı’nın düzeni ve oluşumu eşit tayin ilkesine göre ayarlanmaktadır. Başkomutan bir ABD generali ve yardımcısı bir Güney Koreli generaldir. Başkomutan ABD’li bir korgeneralden atanmaktadır. Bütün şube ve ofisler, eğer komutan Güney Koreli ise yardımcısı bir Amerikan ve komutan Amerikan ise yardımcısı Güney Koreli olacak şekilde düzenlenmektedir.³⁹⁰

Komutanın ve Müşterek Güçler Komutanlığı’nın görevi barış zamanında Kore yarımadasında savaşı önlemek ve Güney Kore-ABD ortak güçleriyle savaş planları geliştirmektir. Kuzey Kore’nin tehdidi devam ettiği sürece Güney Kore-ABD müşterek savunması Kore yarımadasındaki en etkili caydırıcı araç olarak kalacaktır.³⁹¹

ABD’nin Güney Kore’deki Askeri Varlığı

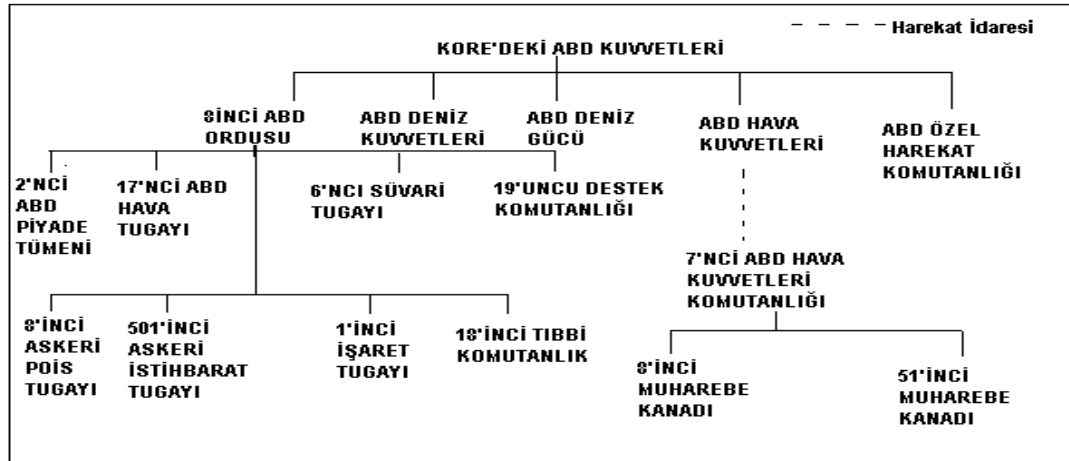
Birleşmiş Milletler Birleşik Kuvvetler Komutanlığı Generali ayrıca Birleşik Devletler Kore Gücü’nü de kumanda etmektedir. Bunlar 8’inci ABD Ordusu, ABD Deniz Kuvvetleri, ABD Hava Kuvvetleri, ABD deniz Güçleri ve Özel Harekat Komutanlığı’dır.

³⁸⁹ ROK-US Alliance and USFK, s.51

³⁹⁰ Participatory Government Defense Policy, Seoul, 2003, s.56

³⁹¹ ROK-US Alliance and USFK, s.51

Birleşik Devletler Kore Gücü'nün Teşkilatı

Şekil 4.1. Birleşik Devletler Kore Gücü'nün Teşkilatı ³⁹²

Birleşik Devletler Kore Gücü 37. 000 kişiden oluşmaktadır. Bunların 28.000 tanesi Kara Ordusu'nda, 8.700 Hava Kuvvetleri'nde ve 400 kişi de Deniz Kuvvetleri'ndedir. ABD Sekizinci Ordusu, 2'nci Piyade Tümeni ve iki havacılık tugayı etrafında toplanmıştır. 8'inci Ordu 140 M1A1 tanka, 170 Bradley zırhlı araca, 30 MRL 70 AH-64 helikoptere, uzun menzilli Patriot gibi yerden-yere ve yerden –havaya füzelere sahiptir.³⁹³

Güney Kore'de bulunan önemli ABD birlikleri şunlardır: 2'nci Piyade Tümeni; Seul'un 25 mil güneyinde Osan'da, 38'inci Hava Savunma Topçu Tugayı (Geliştirilmiş Nike-Herkül ve Hawk yerden-havaya füzelere sahip); Seul'un 175 mil güneyinde Taegu'da, 19'uncu Destek Tugayı (önemli bir lojistik destek unsuru); Seul'un 15 mil kuzey-doğusunda Uijangbu'da, 4'üncü Füze Komutanlığı (Güney Kore Ordusu için uzun menzilli topçu desteği); Seul'de Sekizinci Ordu Karargahı; 1'inci İşaret Tugayı; 17'nci Hava Grubu ve küçük mühendis, nakliye, iletişim ve tıbbi birlikleridir.³⁹⁴

ABD Hava Kuvveti yaklaşık 100 uçağa sahiptir. 70 adet F-16, 20 A-10 anti-tank uçağı ve diğer keşif uçakları, U-2 de dahil, gibi avcı uçaklarına

³⁹² Participatory Government Defense Policy, Seoul, 2003, s.56

³⁹³ Participatory Government Defense Policy, Seoul, 2003, s.56

³⁹⁴ Kwang-II Baek, a.g.e., s.166-167

sahiptir.³⁹⁵ Temel ABD Hava Güçleri dört adet taktiksel savaşçı Hayalet (Phantom) jet filolarıdır. Bunlar; Kunsan Hava Üssü'nde iki F-4 hava filosu, Seul'un 100 mil güneyinde Osan Hava Üssü'nde bir F-4 hava filosu ve Taegu'da Dongchon Hava Üssü'nde bir F-4 hava filosundan oluşmaktadır. Bunların dışındaki Hava Güçleri unsurları, hava destek ve uyarı, kontrol ve iletişim birimleridir. Hem hava hem de deniz güçleri nükleer kapasiteye sahiptir.³⁹⁶

ABD, Asya'da destek için hazır güçlere sahiptir. Güney Kore'deki ABD güçleri Batı Pasifik'teki (Okinowa'da üç ve Filipinler'de iki) beş Hayalet uçağı hava filosuyla (yaklaşık 100 uçak), Pasifik'teki (yaklaşık 48 avcı uçağı ve 72 bombardıman uçağı) iki uçak gemisi özel görev kuvvetiyle, Guam'da B-52 hava filosu ve yine Guam'da Deniz tümeninin üçte ikisiyle hızla artırılabilir.³⁹⁷

Güney Kore'deki ABD kuvvetleri içerisinde İkinci Tümen 16 000 gücüyle anahtar birliktir. Bu tümen Seul'un kuzeyinde ve Askerden Arındırılmış Bölge'nin güneyinde Seul'e giden stratejik öneme sahip Kaesung ve Chulwon geçitlerine müdahale edebilecek şekilde yerleşmiştir. Bir tabur dışında tümenin yayılımı Kore Ordusu'nu arkadan koruyacak şekildedir. Bu bir tabur ise Askeri Ateşkes Komisyonu'ndaki ABD personeline destek amacıyla çeşitli sorumluluklarla Panmunjon'da üslenmiştir. Bu, Kore Savaşı Ateşkes Antlaşması dolayısıyla gereklidir.³⁹⁸

Bazı gözlemciler ABD'nin Güney Kore savunmasına en önemli katkısının süratle takviye edilebilen hava desteği olduğunu iddia etmektedirler. Bu iddiaya göre şimdi Güney Kore'de bulunan hava birlikleri hem ABD'nin güvenlik garantisinin sembolü, hem de savaş durumunda tuzağa düşme riskini önleyen önemli bir askeri destektir. Fakat diğer stratejistler kara gücünün (İkinci Tümen) Güney Kore'nin savunmasına en büyük katkıyı yaptığında ısrar etmektedirler. İkinci Tümen Güney Kore Birliği'nden çok daha iyi donanıma sahiptir. Askeri açıdan ABD güçleri

³⁹⁵ Participatory Government Defense Policy, s.57

³⁹⁶ Kwang-II Baek, a.g.e., s.167

³⁹⁷ Kwang-II Baek, a.g.e., s.168

³⁹⁸ Kwang-II Baek, a.g.e., s.167-168

Kore'nin savunmasında oldukça büyük rol oynamaktadır. Güney Kore silahlı kuvvetlerinin önemli eksikliklerini takviye etmektedir.³⁹⁹

Birleşik Devletler Kore Gücü'nün Yeniden Yapılandırılması ve Geleceği

Nisan 2003'ten Ağustos 2004'e kadar düzenlenen İttifak Politikasının Geleceği Girişimi (Future of the Alliance (FOTA) Policy Initiative) görüşmelerinde Güney Kore ve ABD, ikili güvenlik ittifakını sürdürmekle beraber, Kore'deki ABD üslerinin yeniden düzenlenmesi ve entegrasyonu konularını ele almışlardır. 22-23 Temmuz 2004'te Washington'da düzenlenen 10'uncu FOTA toplantısında Güney Kore'deki ABD askeri üslerinin yeniden düzenlenmesi ve yarımadadaki ABD askeri varlığının azaltılması konularında önemli bir anlaşmaya varmışlardır.⁴⁰⁰

Bu mukaveleye göre Yongsan Garnizon'unun yeniden konumlandırılması, daha önce belirlenen tarihten bir yıl sonra, 2008'de tamamlanacaktır. İki taraf da bazı faktörlerden dolayı Yongsan Garnizonu'nun yeniden konumlandırılmasının tarihini uzatmışlardır.

Planın ilk safhası İkinci Piyade Tümeni'nin yeniden yerleştirilmesidir. Bu, Kore'deki Uijeongbu ve Dongducheon ile birlikte mevcut bütün askeri üslerin 2006 yılında birleştirilmesini (consolidation) gerektirmektedir. Daha sonra ikinci safhada iki ülke bu üslerin Pyeongtaek'te yeniden konumlandırılması için, Kore'nin hakim güvenlik çevresine dayanan bir program yapacaklardır. Sözü edilen yeniden yerleştirme ABD'nin Global Savunma Durum Eleştirisi (Global Defense Posture Review) nde taslağı çizilen "daha iyi, daha hafif ve daha hızlı" bir ABD Silahlı Kuvvetleri yaratmak olan yeni güvenlik paradigmasıyla tutarlıdır.⁴⁰¹

ABD'nin İkinci Piyade Tümeni'ni hızlı konuşlanma kapasitesini artırmak için Pyeongtaek'e yerleştirmesi beklenmektedir. FOTA toplantılarında ortaya çıkan dikkate değer bir sonuç da Kore'ye iade edilecek ABD askeri üslerin beklenilenden erken olmasıdır. İki tarafın da anlaşığı 13 askeri üssün,

³⁹⁹ Kwang-Il Baek, a.g.e., s.168

⁴⁰⁰ Kim Sung-han, "New Vision for Korea-U.S. Alliance: Restructuring of USFK", Korea Focus, 2005, Vol.13, No.2, s.66

⁴⁰¹ Kim Sung-han, a.g.e., s.68

Pusan, Chuncheon, Paju, Uijeongbu ve Dongducheon şehirlerinde bulunanlar da dahil normal takvime göre Kore'ye 2010-11'de iade edilecekti. Fakat şimdi 2005-06 yılında iadesi söz konusudur.⁴⁰²

Önemli olan, bu üslerde yapılan değişiklikler, Kore'de bulunan askerlerin Birleşik Devletler Kore Gücü'ndeki askerlerin ABD'ye veya başka bir yere yeniden atamasının yapılmasından dolayı asker sayısında düşüşe yol açıp açamayacağıdır. Eğer askeri üsler Güney Kore'ye devredilirse bu kaçınılmaz olarak yarımada bulunan Amerikan askerlerinin sayısında düşüşe yol açacaktır.

Yarım yüzyıldan beri ABD, bir taraftan Güney Kore'nin savunmasına bağlılık sözü verirken, diğer yandan yakın ilişki ortaklığını dikkate almaksızın Kore'deki ABD askeri varlığını yavaş yavaş düşürme kararı almıştır. ABD'nin öncelikli amaçlarından birisi 2005 yılı bitmeden önce Birleşik Devletler Kore Gücü'nün sayısını 12.500'e düşürmektir. Buna tepki olarak Güney Kore asker sayısını düşürme planını 2008'e kadar ertelenmesi için bir plan önermiştir. Çünkü bu tarihte ABD'nin 11 milyar \$'lık Kore'deki askeri kapasiteyi artırma programı tamamlanacaktır.⁴⁰³

Pentagon Ekim 2004 başlarında Kore'nin önerisini kabul etmiştir. Buna göre çekilme planı üç aşamalı olarak 2008'e kadar, başlangıçta planlanan tarihten üç yıl sonra, tamamlanması kararlaştırılmıştır. Değiştirilen plana göre 5000 asker 2004 sonuna kadar yeniden atanacaktır. İkinci evrede 2005 ve 2006 içinde 5000 muharip ve destek birliği askeri çekilecektir. Üçüncü aşamada ise 2.500 hizmet personeli Eylül 2008 yılı itibariyle Kore'den çekilecektir.⁴⁰⁴

⁴⁰² Kim Sung-han, a.g.e., s.70

⁴⁰³ Kim Sung-han, a.g.e., s.71

⁴⁰⁴ Kim Sung-han, a.g.e., s.75

Güney Kore'nin ABD'ye Destek Verdiği Operasyonlar

Güney Kore'nin “Çöl Fırtınası Operasyonu”na Katılması

Çöl Fırtınası Operasyonu 1990 yılında Irak'ın Kuveyt'i işgaline karşı başlatılmış savaşa verilen bir isimdir. Harekat 17 Ocak'ta başlamış ve 28 Eylül 1991 yılına kadar sürmüştür. ABD'nin dostlarından biri saldırıya uğramıştı ve ABD önderliğindeki, ABD, İngiltere, Fransa ve Güney Kore dahil otuz üç devlet karşı saldırı için bir araya gelmişti.⁴⁰⁵

Güney Kore Cumhuriyeti ABD'nin müttefiki olduğu için Körfez savaşı'nı desteklemek zorundaydı. Güney Kore müttefik güçlerin bir üyesi olarak 500 milyon\$ finansal destek, iki yüz sağlık personeli ve beş C-130 kargo uçağı sağlayarak rolünü yerine getirmiştir.

Güney Kore masum insanların korunmasına ve Orta Doğu'da barışın yeniden inşasına yardım etmiştir. Güney Kore'nin bu operasyona desteği savaş sonrası Yeni Dünya Düzeni'ndeki yerini güçlendirmiş ve ABD-Güney Kore işbirliğini sağlamlaştırmıştır.⁴⁰⁶

Kore'nin “Barışı Koruma Harekatı”na Katılması

Barışı Koruma Harekatı, BM önderliğinde bölgede meydana gelen çatışmaları barışçı yollarla çözümlene ve bölgede barış ve istikrarı sağlamak için yürütülen girişimlerdir. Kore Silahlı Kuvvetleri bu tür çalışmalara aktif olarak katılmaktadır. Kore savaşı boyunca BM desteğinden faydalanmış olan Kore'nin çeşitli Barışı Koruma Harekatlarına katılması Kore için bir görevdir. Ayrıca ABD, Barışı Koruma Harekatı'nın esas destekçisi olduğundan Kore'nin bir müttefik olarak bu tür faaliyetlerde yer alması son derece doğaldır.

1993'de Kore Silahlı Kuvvetleri bir mühendis ekibini Somali'deki Barış Gücü Karargahı'na göndermiştir. Şimdiye kadar 3700 Koreli erkek ve bayan

⁴⁰⁵ ROK-US Alliance and USFK, s.44

⁴⁰⁶ ROK-US Alliance and USFK, s.44

personel, Doğu Timor, Angola ve Batı Sahra'yı da kapsayan altı bölgede görev yapmıştır.⁴⁰⁷

Kore'nin Özgürlüğü Koruma Harekatı'na Katılması

11 Eylül terörist saldırılarından sonra ABD, El-Kaide örgüt ağını ve Taliban rejimini sona erdirmek için 7 Ekim 2001'de "Özgürlüğü Koruma Harekatı"nı başlatmıştır. Dünya barışına katkı sağlamak ve ABD önderliğindeki teröre karşı savaşa destek vermek için Kore de operasyondaki yerini almıştır.

Güney Kore sadece diplomatik ve finansal destek değil aynı zamanda askeri destek de sağlamıştır. Aralık 2001'de Hava Kuvvetleri ve Deniz filosu gönderilmiştir. Şubat 2002'de Ordu bir sağlık destek birliği göndermiştir.⁴⁰⁸

Kore'nin Irak Operasyonu'na Katılması

20 Mart 2003 yılında ABD önderliğindeki devletler, Irak'ı silahsızlandırmak ve Kitle İmha Silahlarından arındırmak, Saddam Hüseyin'i ve rejimini devirmek için Irak'a karşı bir savaş başlatmıştır.

ABD, Güney Kore'nin muhtemel savaşa katılımında insani yardım, savaş sonrası yeniden inşa ve muharebe destek hareketinde Güney Kore'den yardım istemiştir. Güney Kore hükümeti bu talebi değerlendirmiş Roh " Şu andaki uluslar arası olayların ışığı altında Kitle İmha Silahları'nın sınırlandırılması ve ABD-Güney Kore ittifakı gereği ABD'yi desteklemek bizim ulusal çıkarımızdır." diye bir konuşma yapmıştır. Daha sonra Roh, Ulusal Meclis'i ikna ederek yapı mühendisi ve sağlık destek birlikleri göndermeye karar vermiştir. Meclisin kararı onaylamasının arkasından iç itilaf çıkmıştır. Küresel olarak savaşın meşruiyetinin zayıf olması ve kanuni sürece riayet edilmemesi savaş karşıtlarının operasyona karşı olan tutumunu teşvik etmiştir.⁴⁰⁹

Yurtiçinde asker göndermeye karşı eleştiriler artmıştır. Sesini yükselten kamuoyu ve gösteriler Ulusal Meclis'in oturumu iki kez ertelemesine yol

⁴⁰⁷ ROK-US Alliance and USFK, s.44

⁴⁰⁸ ROK-US Alliance and USFK, s.45

⁴⁰⁹ Participatory Government Defense Policy, s.104

açmıştır. Cumhurbaşkanının halka hitap etmesinden sonra Ulusal Meclis 2 Nisanda asker gönderilmesini ve Irak savaşını desteklemeyi onaylamıştır.⁴¹⁰

21. Yüzyılın dostları: Kore ve ABD

II. Dünya savaşından sonra ABD- Kore ilişkisi sağlam bir birliktelik olarak tanımlanmıştır. Son yıllarda bu uzun soluklu birliktelik her nedense Güney Kore'deki bazı önemli olaylar ile gölgelenmiştir. 2002 Kasım, Aralık ayları boyunca süren mum ışığı gösterileri, Kuzey Kore nükleer problemi, tartışmalı şekilde Irak'a gönderilen Kore birlikleri bu olaylara örnek olarak gösterilmiştir. Kore ve ABD tarafında bu konular hakkındaki endişeler yükseliş göstermiştir. Çünkü, olaylar geleneksel birlikteliğin oldukça zayıflamaya başladığını ve artık alarm verdiğini hissettirmiştir.

Kore toplumunun ABD-Kore ilişkileri hakkındaki düşünceleri değişmiştir. Değişen bu düşünceler sıradan Koreliler arasında oldukça yaygın bir hal almıştır. Bu durum özellikle genç kuşak arasında özellikle soğuk savaş sonrası ve Kore'deki demokratikleşme sonrası daha belirgin bir hal almıştır. Aynı zamanda Güney Koreliler ABD onları zedelese de kendileri için önemli bir ülke olduğunun da farkına varmışlardır.

Bu konu hakkında iki karşıt fikir hakim olmuştur: İkilili ilişkilerin karakterinin değişimi anti-amerikanizmi radikal kesimlerin de etkisi ile tetiklemiştir. Bu radikal kesimler özellikle öğrenci hareketlerinden ve demokratikleşme sürecinden kaynak bulmuştur. Bu durumun sonundan endişe duyup merak edenler iki ülke arası ilişkilerin tekrar canlanması için çaba sarf etmeye başlamışlardır. Bu konuda çaba sarf edenler, ülkenin tutucu kesimini oluşturanlar olmuşlardır.

Geleneksel ABD-Kore ilişkileri soğuk savaşın bitmesi ile ikilili ilişkiler daha eşit olma arzusu ile değişim göstererek başka bir yörüngeye kaymıştır. Eşit pozisyonda olma önerisi daha özerk ve bağımsız olma niyetinden gelmiştir. Aynı görüşün savunucuları Kuzey-Güney Kore ilişkilerinde de ABD'nin sadece küçük bir rol alması gerektiğini savunmuşlardır. Bu görüş genellikle radikal milliyetçi kesim tarafından dile getirilmiştir. İki politik slogan

⁴¹⁰ Participatory Government Defense Policy, s.104

Kore toplumunda ön plana çıkmıştır: ABD-Kore karşılıklı ilişkileri (hanmi gongjo) ve milliyetçi ikili birliktelik(minjok gongjo). Bunlardan karşılıklı ilişkileri ele alan slogan zayıflayan ilişkilere vurgu yaparken, milliyetçi ikili birlikteliği hakkındaki politika ise radikal milliyetçilerin sesi olmuştur. Bu tanımlar Roh Moo-hyun hükümeti gelene kadar politik söylevlerin anahtar kelimeleri olarak kullanılmışlardır.⁴¹¹

Müttefik olmanın ve birlikte yaşanan savaşlarda dökülen kanların ortak trajedisinin yanında Güney Kore ve ABD ekonomik, politik ve sosyal alanlarda da köklü ilişkiler kurmuşlardır.İki ülke arasındaki karşılıklı ticaret 2003 yılında 56 milyar\$'ı geçmiştir.1962'den beri ABD, Güney Kore'ye 27 milyar\$ yatırım yapmıştır.Sadece 2003 yılında yapılan yatırım 4,5 milyar\$'dır.Güney Kore, ABD'nin yedinci; ABD de Güney Kore'nin ikinci büyük ticari ortağıdır.ABD, Güney Kore için en büyük ihracat pazarı, en büyük ikinci ithalat kaynağıdır.ABD'nin 2003 yılında Güney Kore'ye ithalatı 22,6 milyar\$ olmuştur.

İki ülke arasında sosyal ve kültürel bağlar da son derece güçlüdür.1 milyondan fazla etnik koreli ABD'de ikamet etmektedir.2003 yılında çeşitli sebeplerle ABD'ye 7000 öğrenci dahil toplam 660,000 koreli seyahat etmiştir.Güney Kore Çin'den sonra ABD'ye çalışmak için en fazla öğrenci gönderen ülkedir.⁴¹²

4.1.1.2. Anti-Amerikanizm

“Kore’de anti-Amerikan sesler mevcuttur. Bu sesler –geçmiş, şimdi ve gelecekteki- her zorluğun dışarıdan kaynaklandığı teorisinden doğmaktadır. Cevap bu olamaz. Biz kendi kaderimizi yaratmak zorundayız.”

*Roh Moo-hyun- Kurtuluş Günü Konuşmasından 1 Mart 2004.*⁴¹³

⁴¹¹ The United States and South Korea: Reinvigorating the Partnership, Volume 14, 2004 Symposium Sponsored by: The Asia/Pacific Research Center, Stanford University, The Korea Economic Institute, and The Korea Institute for International Economic Policy October 22–24, 2003 KEI Editorial Board KEI Editors: Peter M. Beck, Florence Lowe-Lee Contract Editor: Mary Marik, s 2-4

⁴¹² Balbina Y.Hwang, “Minding the Gap:Improving U.S.-ROK Relations”, Asian Study Center, Heritage Foundation, 21 Aralık 2004.

⁴¹³ Kore Enformasyon Ajansı, 2004

Güney Kore toplumunun Amerikan karşıtlığı diğer ülkelerdekinden farklıdır. Güney Kore'deki anti-Amerikanizm küresel ekonomide iyi bir yerde olsa bile bir ülkede Amerikan karşıtlığının gelişebileceğini göstermiştir. Güney Kore anti-Amerikanizm'i temelde kültürel veya dini içerikli değildir.⁴¹⁴

Hıristiyanlık bu ülkede önde gelen dinlerdendir ve en yaygın yabancı dil olan İngilizce aslında eğitim ve mesleki başarıda ana etkidir. Geleneksel Konfüçyüslük zaman zaman Batı değerleriyle çatışmakta fakat çoğu Koreli bu değerleri birbiriyle uzlaştırabilmektedir. Kısaca; açıklık, bireycilik ve çoğulculuk gibi Batılı değerler Kore toplumunda gitgide kendine kalıcı yerler bulmaktadır.⁴¹⁵

Amerikalılar açısından Amerikan karşıtlığı yeni bir şey değildi. Çeşitli ülkelerde bu tür gösterilere farklı seviyelerde rastlanmaktaydı. Amerikalıların çoğu bu yerlerdeki anti-Amerikanizm'i ABD'nin dünyadaki rolünün kaçınılmaz sonucu olarak görmekteydiler. Fakat ABD karşıtlığını Güney Kore'de görmek rahatsız edici bir durumdu. Çünkü bu onların geleneksel Kore algılamasına ters düşmekteydi. Tabiri caizse Güney Kore 2'nci Dünya Savaşı'ndan beri onlar için en vefakar ülke olarak görülmekteydi.⁴¹⁶

ABD medyası Olimpiyat Oyunları boyunca anti-Amerikanizmi rahatsız öğrencilerin hayalinde yarattıkları tuhaf bir mesele olarak resmetmişlerdir. Fakat Güney Kore'deki Amerikan karşıtlığının güçlü tarihi ve ekonomik kökleri vardır. Anti-Amerikanizm Güney Kore'de üç evrede gelişmiştir. ABD'ye karşı eleştirilerin başlaması Syngman Rhee hükümetinin düşürüldüğü 1960 yılındaki "Nisan Öğrenci Devrimi"ne kadar gitmektedir. İkinci evrede eleştiriler 1970'te Park Chung Hee diktatörlüğü döneminde yoğunlaşmaya başlamıştır. Son evrede ise 1980 yılındaki Kwangju kazası anti-Amerikanizm'i patlama noktasına getirmiştir.⁴¹⁷

⁴¹⁴ Lee Sook-jong, "Anti-Americanism in Korean Society: A Survey Based Analysis the United States and South Korea: Reinvigorating the Partnership Joint U.S-Korea Studies", Volume 14, U.S.A. 2004, s.186

⁴¹⁵ Lee Sook-jong, a.g.e., s.186

⁴¹⁶ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.35

⁴¹⁷ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.36

Anti-Amerikanizm'in Tarihi Gelişimi

Nisan 1960'taki öğrenci gösterilerini kanunsuz yöntemlerin kullanıldığı cumhurbaşkanlığı seçimleri ateşlemiş ve hükümetin düşmesiyle neticelenmiştir. Bu olay 'Nisan Öğrenci Devrimi' olarak anılmaktadır. Devrimden sonra öğrenciler milli politikaya karışmaya başlamışlar ve kampüslerde bazı siyasal örgütlenmelere girişmişlerdir. Bu örgütlerden Ulusal Birleşme için Ulusal Öğrenciler Birliği (National Students League for National Unification)-Bundan sonra Ulusal Öğrenciler Birliği olarak geçecektir-içlerinde en etkili olanıdır. Ulusal Öğrenciler Birliği ülkedeki bütün kampüslerdeki siyasal örgütlerin bir konfederasyon şekliydi. Bununla birlikte örgüt Seul Milli Üniversitesi tarafından kontrol edilmekteydi. Örgütün liderleri kendi teori ve stratejilerini, eylemlerini pekiştirmek ve ulusal politikayı etkilemek için geliştirmekteydi. O zaman sivil yönetim kampüslerdeki bu gelişmeleri görünce endişelenmeye başlamıştır. Öğrencilerin etkileri güçlüydü ve bu nüfuzları Ulusal Öğrenciler Birliği de dahil bütün siyasal örgütleri dağıtan Mayıs 1961 yılındaki askeri darbeye kadar devam etmiştir.⁴¹⁸

Ulusal Öğrenciler Birliği bir yıldan daha az yaşamıştır. Fakat geliştirdikleri teoriler gelecekteki öğrenci eylemleri için bir temel olmuştur. Ulusal Öğrenciler Birliği'nin teorileri Syngman Rhee hükümetinin izlediği politikaların anti-tezi olarak nitelendirilmiştir. Rhee hükümeti komünist Kuzey Kore'yi asla siyasal bir varlık olarak tanımamıştır. Hükümet için Kuzey Kore askeri güçle yok edilecek bir varlık olarak görülmüştür. Onlara göre ABD bu politikaları uygulamak için yaslanılacak bir dayanak olmalıydı.⁴¹⁹

Bu politikalara karşı Öğrenci Birliği birleşme için milliyetçiliği takip etmiştir. Öğrenciler Kuzey Kore'ye ideolojik bir düşman olarak değil ulusal topluluğun bir parçası olarak davranılması gerektiğini iddia etmekteydiler. Aynı bağlamda ulusal birleşmeye barışçıl yollarla ulaşılmalıydı; askeri önlemlerle değil. Öğrenciler milliyetçiliği liberalizm ve komünizm gibi diğer ideolojilere göre en büyük değer olarak görülmüştür. Bu yüzden Kore milli kimlikleri ve kendi teklifleri temel alınarak yabancı güçler karışmadan

⁴¹⁸ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.37

⁴¹⁹ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.37

yeniden birleşmelidir. Bu argümanlara göre ABD'nin varlığı geçmişe göre daha önemsizdir. Öğrenci örgütü tarafından yayınladığı bazı belgelere göre ABD'nin Güney Kore'deki varlığı Korelilerin kendi kaderlerini tayin etmesine karşı bir engel olabilirdi. Bununla birlikte ABD'nin Güney Kore'de bulunmasının yeniden gözden geçirilmesi öğrenci topluluğu içerisinde anti-Amerikanizm'e dönüşmemiştir.⁴²⁰

1961 askeri darbesi öğrencilerin milliyetçilik fikirlerini ulusal güvenlik için çok tehlikeli görmüş ve öğrenci liderlerini tutuklamıştır. Bu tarihten beri öğrencilerin etkinlikleri baskı altına alınmış ve takip edilmiştir.

Anti-Amerikanizmin Yoğunlaşması

Öğrencilerin ABD karşıtlığı 1972 yılından beri Park rejiminin diktatörlüğü altında gelişmiş ve yoğunlaşmıştır. General Park 1961'de askeri darbeye iktidarı ele geçirmiş ve bir jest olarak ilk zamanlarda demokratik kuralları izlemiş; fakat daha sonra 1972'de diktatörsel bir anayasayı uygulayarak iktidarını diktatörlüğe çevirmiştir.⁴²¹

Öğrenciler Park'ın diktatörlüğünü protesto etmek için 1970'li yıllarda şiddet içeren eylemlere başlamışlardır. Ayrıca bu dönemde öğrenciler kendilerini yüksek binalardan ya da ateşe atarak intihar etmekteydiler. 1972'den 1986'ya kadar intihar eden öğrenci sayısı 43'tür.⁴²²

Bu arada öğrenciler teoriler geliştirmeye devam etmişlerdir. Öğrencilerin teorilerine göre demokratik bir toplum inşa etmek için askeriyenin gücünü yok etmeliydi; yok etmek için de ulusun birleşmesini başarmak gerekmekteydi. Ayrıca öğrenciler Kore'nin bölünmesinden kimin sorumlu olduğu sorusunu sormuşlar ve ABD'nin buna neden olduğunu düşünmüşlerdir. En azından ABD 38'inci paraleli keyfi olarak çizmiş ve daha sonra bu Kore'nin bölünmesine sebep olmuştu. Öğrencilere göre Kore Savaşı'na ABD'nin karışması Korelilerin yararına olmamıştır. Çünkü bu müdahale sonunda milletin bölünmesini beslemiştir. Onlar artık ABD'nin 2'nci Dünya Savaşı ve Kore Savaşı'ndaki himayesine müteşekkir değildi. Öğrenciler Kore askeri

⁴²⁰ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.38

⁴²¹ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.38

⁴²² Myung Hyun Cho, Korea and The Major Powers, Seoul, 1993, s.54

gücünün ABD emperyalizmi ve kapitalist Kore'yle işbirliği yaptığını düşünmekteydiler.⁴²³

Anti-Amerikanizmin Patlaması

Mayıs 1980'de askeri liderler, ki çoğu Park'ın yandaşıydı, sıkı yönetim ilan ederek Kim Dae-jung dahil sivil politikacıları tutuklamaları iktidarı tekrar elde tutma isteklerini açığa vurmuştur. Kuwanju şehrinin vatandaşları sıkı yönetim karşısında öfkelenerek askeri önlemleri protesto için sokaklara dökülmüşlerdir. Bu durum iktidar ve vatandaşlar arasında ciddi çatışmalara neden olmuştur. Askerler göstericilere ateş açmış ve ölümlere sebebiyet vermiştir. Bu trajik vaka Kuwanju Olayı olarak anılmaktadır.⁴²⁴ En ciddi Amerikan karşıtlığı 1980'deki Kuwang-ju olayından sonra demokratik mücadelenin bir parçası olarak oluşmuştur. Amerika Birleşik Devletleri siyasal istikrar ve güvenlik için diktatör yönetimi desteklemektedir görüşü 1970'lerdeki Park rejiminin sonraki dönemleri için büyük oranda kabul görmektedir.⁴²⁵ Yine 1980 yılındaki ABD talebi anti-Amerikanizm'i teşvik etmiştir. Güney Kore pazarını ABD'ye açma konusundaki talepler Korelileri ekonomik zarara uğradıklarına inanmalarına sebep olmuştur. Amerikan tarım ürünlerinin girişine izin verilmesi Koreli çiftçileri kızdırmıştır. Öğrencilere göre askeri baskıya izin verilmesi ve ticaret üzerindeki baskılar ABD'nin emperyal avantajlarını korumak için Güney Kore'de askeri diktatörlüğü desteklediğinin kanıtıdır.⁴²⁶

Buna göre 1980 öğrenci hareketleri iki önemli hedefe odaklanmıştır. Birincisi askeri diktatörlük diğeri de ABD emperyalizmidir. Bundan sonra Kore'deki ABD tesisleri radikal öğrenciler tarafından çeşitli saldırılara maruz kalmıştır.⁴²⁷

1990 yılından sonraki anti-Amerkanizmi ise önceki dönemlerden farklıdır. Şu andaki anti-Amerikanizm Kore toplumunun geniş kesimlerine dayanmaktadır. Artık ABD aleyhtarı harekete katılanlar üniversite öğrencileri

⁴²³ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.39

⁴²⁴ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.39

⁴²⁵ Lee Sook-jong, a.g.e., s.188

⁴²⁶ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.39

⁴²⁷ Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, a.g.e., s.40

ya da muhalifler değil, gelelikle sıradan vatandaşlardır. Sivil toplum örgütleri, sokak mitinglerini organize etmede ve meseleleri desteklemede çoğu zaman aktif rol oynamaktadır. Spesifik sorunlara odaklanırken çevrenin veya insan haklarının korunması gibi genel prensiplerden yola çıkılmaktadır.⁴²⁸

Birleşik Devletler Kore Gücü'nü merkeze alarak anti-Amerikan mitingler düzenlenmekte, anti-ABD duygular harekete geçirilmekte ve Birleşik Devletler Kore Gücü ile alakalı konular; Maehyang-ri kampındaki gürültülü talimler, kamp yerlerinde bulunan hosteslere ABD askerlerince saldırılması, Birleşik Devletler Kore Gücü'nün çevreyi kirletmesi gündeme getirilmektedir.⁴²⁹

Güney Kore'de Amerikan aleyhtarlığının yükselmesi dikkatleri bu yöne çekmiş ve gereksiz tepkiler ortaya çıkmıştır. Bugünkü Kore toplumundaki anti-Amerikanizm daha geniş sosyal ve siyasal değişiklikler bağlamında ele alınmalıdır. Kore'nin anti-Amerikanizmi kapitalizmi veya küreselleşmeyi reddeden bir sol ideolojiye dayanmamaktadır. Aynı zamanda o, halkın ilgisini çeken bazı spesifik sorunlara karşı bir tepki niteliğinde kısa süreli bir olgu da değildir. O alternatif fikir ve değerler tecrübe eden güney Kore'deki dinamik sosyal ve politik değişimden kaynaklanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri liderleri bugünkü Kore toplumunu daha dikkatli inceleme girişiminde bulunursa daha iyi olur. Bu konuda iki noktayı belirtmekte fayda vardır:.

Yüksek eğitilmiş ve siyaseti dikkatle takip eden kesimde ABD emperyalist bir devlet olarak görülmektedir.Çünkü ABD, tam bağımsız ve birleşik bir Kore kurmayı amaç edinen Kore milliyetçiliğine ihanet ederek, kendi ulusal çıkarlarını teminat altına almak için ABD yanlısı bir Güney Kore hükümeti kurma konusunda hiç tereddüt etmemiştir.Bu görüşe göre Kore Cumhuriyeti'nin meşruluğu bile sorgulanabilir.Bunlara göre ayrı bir Kore Cumhuriyeti kurmaktan kaçınılmalıdır.Gerçek alternatif, dış güçlere güvenmeden doğrudan Kuzey-Güney Kore görüşmeleridir.

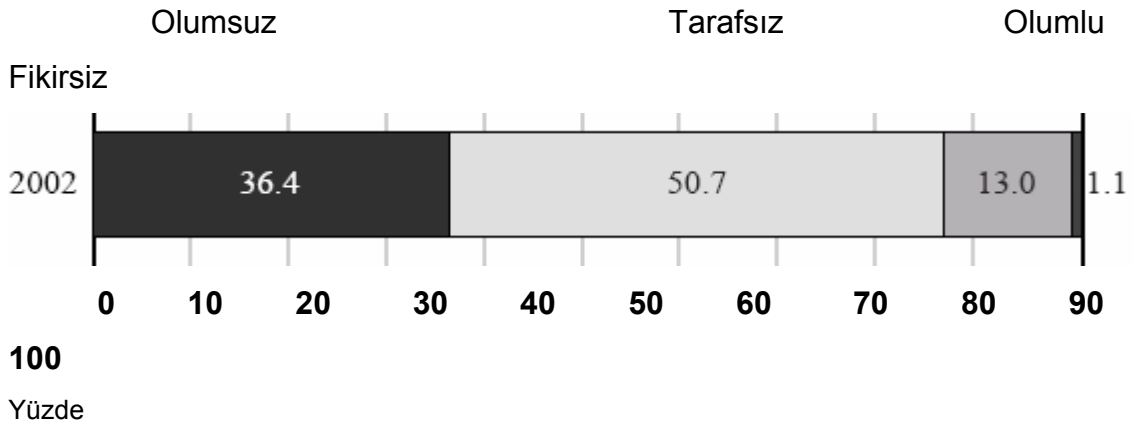
Yakın yıllarda yapılan anket sonuçlarına göre artık Korelilerin gözünde Birleşik Devletler olumlu bir imaja sahip değildir. Amerika'ya karşı olumsuz

⁴²⁸ Lee Sook-jong, a.g.e., s.188

⁴²⁹ Lee Sook-jong, a.g.e., s.188

duyguların yayılması bazı olayların kolayca Amerikan karşıtı protestolara neden olabileceğini göstermiştir. Bu ise iki devlet arasında sağlıklı ittifak ilişkilerini ayakta tutmada kötüye gidişi işaret etmektedir.⁴³⁰

Güney Korelilerin ABD İmajı Hakkındaki Anket Sonucu, Aralık 2002

Şekil 4.2. Güney Korelilerin ABD İmajı Hakkındaki Anket Sonucu⁴³¹

Koreliler Amerika'dan daha fazla kabul ve eşit muamele beklemektedir. Birleşik Devletler Kore Gücü Amerika'nın tavrının test edildiği bir odak noktası olmaktadır. Çoğu Koreli Amerikan askerlerinin Kore toprağında bulunmasını hoş karşılamaktadır. Fakat kirlilik ve Amerikan askerlerince işlenen suçlarda adaletsizce davranılmasının yeni protestoları ve içerlemeleri davet etmesi olasıdır.⁴³²

Özellikle genç Koreliler arasında yaygın olan Anti-Amerikan düşüncesi diğer ülkeler ile kıyaslandığında nasıldır? Aralarında Güney Kore'nin de bulunduğu 42 ülkede yapılan araştırmada Güney Korelilerin %44'ünün Amerika hakkında olumsuz düşünceye sahip olduğu görülmektedir. Bu oran Fransa'da %34, Almanya ve Rusya'da %35, Mısır'da %69, Türkiye'de %55'tir.⁴³³

⁴³⁰ Kim Hakjoon, "Değişen Dünya'da Kore'nin Komşularıyla İlişkisi", Hollym Corporation, New Jersey, 1993, s.155

⁴³¹ Lee Sook-jong, a.g.e., s.194

⁴³² Lee Sook-jong, a.g.e., s.201-202

⁴³³ The Economist, "Awkward Allies", 17 Nisan 2003

Koreliler-arası yeniden yakınlaşmadan itibaren Korelilerin güvenlik algılaması değişmiştir. Amerikan hükümeti ve halkının Güney Kore ve Amerika ittifakını yeniden güçlendirmek , çoğulcu ve daha güçlü bir Kore için yeni projelere ihtiyaçları vardır.⁴³⁴

Güney Kore’de Misyonerlik Faaliyetleri

22 Mayıs 1882’de Kore ve ABD arasında imzalanan Dostluk ve Ticaret Antlaşması’ndan sonra Amerikan Protestan misyonerleri(presybyterians and methodists) 1884’te Kore’ye gelmeye başlamışlardır.Bu tarihten itibaren misyonerler doktor, hemşire, öğretmen ve bilim adamı olarak Kore’nin modernleşmesinde önemli bir rol oynamışlardır.⁴³⁵Daha sonra İngiliz Kilisesi(1890), Avustralya(1889) , Kanada(1898) ve Rusya Ortodoksları Kore’ye gelmişlerdir.⁴³⁶

Çeşitli alanlarda ABD’de çok iyi eğitilmiş olan öncü misyonerler sadece incilden vaazlar vermekle kalmamış aynı zamanda sağlık ve eğitim hizmetleri de vermişlerdir.Bunların liberal ve pragmatist yaklaşım tarzı ve Çin ile Japonya’daki çalışmalardan çıkardıkları dersler Kore’de çok başarılı sonuçlar vermiştir.Hıristiyanlığın temel etkileri şunlardır:

Öncelikle Amerikan misyonerleri yeni bir müfredat programı getirmişlerdir.İngilizce, coğrafya, biyoloji, matematik, astronomi, fen, batı sanat ve müziği, ve son olarak İncil.Geleneksel çalışmalarının yanında Koreli öğrenciler yeni okul sistemi ile de tanıştırılmışlardır.Amerikan metodist misyonerlerinden Mrs. Mary F. Scranton tarafından kurulan Ewha Kız Okulu bu tür okulların ilkidir.Bu, kadınlara özel dünyadaki en büyük üniversite olan Ewha Kadın Üniversitesi’nin öncüsüydü.Bunun dışında eğitimin diğer bir faydası da geleneksel Konfüçyüsçü erkek egemen toplumdaki kadını özgürlüğüne kavuşturması olmuştur.

⁴³⁴ Lee Sook-Jong, a.g.e., s.202

⁴³⁵ L.George Paik, “The History of Protestant Missions in Korea, 1832-1910”, Yonsei University Press, Seul, 1980, s.25

⁴³⁶ Heung Soo Kim, “Is Christianity a Korean Religion?One Hundred Years of Protestant Churches in Korea”, Asia Pacific Journal of Interdisciplinary Studies, Vol.1, No.1, Feb.2004, s.108-115

İkincisi,İncil'in Korece'ye çevrilmesiyle Koreliler hem okuryazar haline getirilmiş hem de batı kültürü ve müziği empoze edilmiştir.Koreliler, yardımseverlik, demokrasi, hümanizm ve eşitlik kavramlarını öğrenmişlerdir.Özellikle roman ve şiir alanlarındaki yeni edebiyat akımı sayesinde karışık ve zor Çin harfleri yerine 1446'da Kral Sejong tarafından yaratılmış olan Kore alfabesini kullanmaya başlamışlardır.

Üçüncüsü, Amerikan misyonerleri kendi sporlarını tanıtmışlardır:beysbol, tenis, basketbol, jimnastik ve diğerleri.Bunun yanında genç insanlar sürekli tartışma, konferans gibi etkinliklere yönlendirilmişlerdir.⁴³⁷

Çeyrek yüzyıl gibi bir zaman dilimi içinde Japonlar 1910'da Kore'yi ilhak ettiği zaman Kore'de 807 kilise ve 400 koreli papaz, 257 yabancı misyoner ve 200 bin Hıristiyan bulunmaktaydı.Ayrıca, 350 okul direkt olarak Hıristiyan misyonerliğine bağlıydı.15,000 öğrenci misyonerlerden talimat alıyordu ve15 hastane misyoner teşkilatına bağlıydı.Hıristiyan liderler 1919'da 1 Mart Hareketi'nde aktif olarak yer almışlardır.⁴³⁸

Güney Kore, 1950, 1960, 1970 ve 1980'lerde çeşitli yarı demokratik rejimlerden sonra demokrasiye geçişi 1987'de gerçekleştirmiştir. Aslında 2. Dünya Savaşının sonunda Güney Kore Konfüçyüsçülük cilası altında Budizm'in egemen olduğu bir ülke olarak nüfusun % 1'i Hıristiyan'dır. 1980'lerin ortalarında ise nüfusun yaklaşık % 25'i (4/5'ü Protestan ve çoğunlukla Presbiteryen, 1/5'i de Katolik olmak üzere) Hıristiyan olmuştur. Günümüzde ise bu oran Tablo-8'de görülen kaynaklara göre %46-49 arasında bir orana yaklaşmıştır. Hıristiyanlığa dönenlerin çoğu ise genç, şehirselleşmiş ve orta sınıf mensuplarıdır. Ayrıca Güney Kore gibi Konfüçyüsçülük ve Budizm'in hakim olduğu diğer bölge ülkelerinde de başta Protestanlık olmak üzere Hıristiyanlık bundan 15-20 sene öncesine göre bölgedeki yabancılar haricinde Hıristiyan olmamasına rağmen günümüzde yerel halk arasında yayılmaktadır.

⁴³⁷ John K. Fairbank, Edwin O.Reischauer,"East Asia:Tradition and Transformation", Boston MA:Houghton Mifflin Co.,1973, s.615

⁴³⁸ Tae –Hwan Kwak, Seong Hyong Lee, "Forty Years of Korea-U.S. Relations,1948-1988", Kyung Hee University Press, 1993, s.141

Tablo 4.1. Çeşitli Kaynaklara Göre Hıristiyanlığın Güney Kore'deki Durumu

	NÜFUSU TAHMİNLERİ	HIRİSTİYANLIĞIN NÜFUSA ORANI (1998 Tahmini)
CIA FACT BOOK	48,598,175 (2004 Tahmini)	Hıristiyan % 46 Budist % 26 Konfüçyanist % 26 Diğer % 2
www.southkorea.takingitglobal.org	48,289,037 (2001 Tahmini)	Hıristiyan % 49 Budist/Konfüçyanist % 47 Şamanist % 3 Diğer % 1
www.koreasouthfacts.org	48,324,000 (2001 Tahmini)	Hıristiyan % 49 Budist/Konfüçyanist % 47 Şamanist % 3 Diğer % 1

Huntington'a göre bu değişimin sebepleri; Kore'nin geçirdiği derin sosyal ve ekonomik değişimler ve Konfüçyüsçü otoritarizmle Budist pasifliğin yerini alan Hıristiyan militanlığın, siyasal baskıya karşı direnme konusunda daha güvenilir bir doktriner ve kurumsal temel sağlamasıdır.⁴³⁹

4.1.2. Japonya ile İlişkiler

Kore-Japon ilişkilerinin tarihi antik zamanlara kadar uzanmaktadır. Jeolojik dönemlere dönersek, o zaman Japonya ayrı bir takımada değildi. Japonya'nın yarımada ve ana kıtaya bağlantısı bulunmaktaydı. Doğu Denizi (Japon Denizi) kara ile kuşatılmış bir göldü. Takımadalar daha sonra bir dizi şiddetli depremler sonucunda ana kıtadan kopmuştur. Bu süreç Japonya'yı "Kore bağlantısı"ndan yüz mil öteye çekmiştir. Fakat bu kısa uzaklık daha sonra ülkeler arasında kültürel mesafeye yol açmıştır. Bu durum "Yakın fakat uzak komşu" (*chikakute tōi kuni*) şeklinde ifadesini bulmuştur.⁴⁴⁰ Çünkü Güney Korelilere göre Japonya coğrafi olarak yakın fakat aslında hala

⁴³⁹ HUNTINGTON, Samuel P. "Batı Tektir Ama Evrensel Değildir", Foreign Affairs Dergisi, Çev. O.F. YILDIRIM, Aralık, 1996, s.24-28

⁴⁴⁰ Chin-Wee Chung, Ky-Moon Ohm, Suk-Ryul Yu, Dal-Joong Chang, "Korea and Japan in World Politics", The Korean Association of International Relations, 1993, s.184-206: Cameron Hurst III, "The United States and Korea-Japan Relations"

psikolojik olarak uzak bir ülkedir. Bu güvensizliğin iki ülke arasındaki kökleri büyük talihsiz tarihi ilişkilere kadar gitmektedir. 1910 yılında Japon emperyalizmi Kore yarımadasını bir koloniye dönüştürmüştür. Bu yaralı ilişkiler otuz beş yıllık Japon işgali sonucunda ortaya çıkmıştır.⁴⁴¹

Japonya ve Kore arasındaki etkileşim, realist uluslar arası ilişkiler okulları için can sıkıcı sapmalar göstermiştir. Bu baskın düşünce okulları, uluslar arası sistemde, askeri ve ekonomik kapasite, harici güvenlik tehlikeleri, coğrafya ve ideoloji konularındaki faktörlerin ve anarşi altındaki devletlerin hareket tarzını incelemektedir. Soğuk savaş sürecinde, Japonya ve Kore arasındaki ilişkilerin niteliği, her iki devletin ABD'nin en sadık dostu olmaları ve ABD'nin Uzak Doğu'daki en büyük askeri gücüne yer veren ülkeler olmalarıydı. Soğuk savaş sonrası dönemin çoğunda Japonya ve Kore, Çin-Sovyetler Birliği ve Kuzey Kore'nin düşmanca tavırları ile yüz yüze kalmışlardır. Demokratikleşme sürecindeki başarı ve boyut farklılıklarına rağmen, ABD patronluğunda, genellikle liberal demokrasiyi desteklemişler ve amaçlamışlardır. Japonya'da demokratik yönetimin benimsenmesi Kore'ye göre hem daha erken hem de daha başarılı olmuştur. Japonya, ABD kılavuzluğundaki endüstrileşme ve ihraç stratejileri ile Uzak Doğu'ya savaş sonrası örnek Pazar yapıları ile önderlik etmiştir. Geniş hacimli ve çift taraflı ticaret ve yatırımları sadece ekonomilerine bağımlılıklarını göstermemiştir. Ayrıca, kafa dengi ilişkilerindeki güç ile sayısız iç grupları beslemiştir. Coğrafi yakınlık ve kültürel benzerlik aynı zamanda ulaşım, iletişim ve politika koordinasyonunu da kolaylaştırmıştır.⁴⁴²

Dostların, düşmanların, politik değerlerin ve ekonomik sistemin verdiği basit mantıkla, tehlikeye karşı bir denge için ortak çalışma ilişkileri ortaya çıkmalıdır. Eğer, müttefiklik döneminde açıklanan tehlikeye karşı devletler arası coğrafi yakınlık, saldırı kapasitesi, saldırı niyetleri dengesi sağlanırsa, Japonya ve Güney Kore Cumhuriyeti ilişkileri, soğuk savaş sırasında kendi aralarında yakınlık içinde olan Sovyetler Birliği, Çin ve Kuzey Kore tehlikesine karşı, ortak çalışma içinde olmalıdır. Bu duruma rağmen, Japonya ve Güney

⁴⁴¹ Kim Hak Joon, "Korea's Relations with Her Neighbors in A Changing World", New Jersey, 1993, s.539

⁴⁴² Cha Victor, "Aligment Despite Antagonism/USA, Korea, Japan Security Triangle", Stanford University Press, 1999, s.2

Kore Cumhuriyeti ilişkileri kendi savaş tarihi boyunca oldukça belirsiz ilişkiler içinde olmuştur. Bu ilişkiler şiddetli sürtüşmeler ve isteksiz beraberlik arasında yer almıştır.⁴⁴³

Japonya ve Kore arasındaki ilişkiler, klasik “güç dengesi”ne göre düşünüldüğünde her iki ülkenin de ortak müttefikleri ABD olduğuna göre ve her iki ülke de ortak Kuzey Kore-Çin ve Sovyetler Birliği tehdidine açık olduğuna göre Japonya ve Güney Kore’nin müttefik olması gayet normaldir. Victor D Cha, iki ülke arasındaki ilişkiyi “sözde ortaklık”(Quasi-alliance) olarak isimlendirmiştir. Bu tanıma göre birbirleriyle müttefik olmayan iki ülke üçüncü bir büyük güçle ayrı ayrı ittifak kurmuşlardır. Bu iki ülkenin ilişkilerinde belirleyici olan (patron) büyük güçtür.⁴⁴⁴

Komünistler ve özgür dünya, Japonya, arasında tampon bölge olan Güney Kore coğrafyasının bu stratejik önemi nedeniyle Japonya’nın güvenliği açısından oldukça önemli bir yeri bulunmaktadır. Güney Kore’nin kuzey tarafından bir taarruza maruz kalması durumunda komünist tehlike Japonya’nın kapısına dayanmış olacaktır. Bu nedenle ki Çinliler:” Güney Kore ve Japonya dudak ve diş gibidirler. Dudak olmadan(Kore), diş(Japonya) üşür.” İfadesini kullanmışlardır.⁴⁴⁵

Japon İşgali ve Sonrası

On dokuzuncu yüzyılın sonları; gelişen, modern ve batıcı bir Japonya’yı, hırslarını yerine getirmeye çalışan zayıf ve dar görüşlü Kore’ye baskın çıkarken bulmuştur. Batının emperyalist gambot diplomasisinin gelenekleri içinde, Japonya, yarımadaadaki geleneksel meydan okuyucu Çin etkisi içinde, 1876 Kanghwa şöleni vasıtası ile Kore’ye ulaşma şansı yakalamıştır. Kore, Batı ve Japonya’nın modern yolu ve daha benzer durumdaki Konfüçyüs geleneğindeki Çinli himayeciler arasında daha fazla dayanamayarak bölünmüştür. Bu dahili bocalama ve yarımadaanın jeo-stratejik pozisyonu birlikte Kore’yi, Sino-Japonya bölgesel hegemonya yarışmasında iyi bir ödül

⁴⁴³Cha Victor, a.g.e., s.2-3

⁴⁴⁴Cha Victor, “Abandonment, Entrapment and Neoclassical Realism in Asia: The United States, Japan and Korea”, International Studies Quarterly, 2000, Vol.44, s.261-291

⁴⁴⁵Chin-Wee Chung ve ark., a.g.e.; Likhit Dhiravegin, “Korea-Japan Relations and Its Impact On Southeast Asia”, s.219

haline getirmiştir ve 1894-95 de ki savaş sırasında Japonya tarafından kazanılmıştır. Rusya, 1904-05 de, Japon donanmasının Kore yolunda bir sonraki engeliydi.⁴⁴⁶

Japonya'nın yarımadayı kontrolü için en son engeli, Rusya'nın Portsmouth'daki yenilgisinin görüşmelerinde ABD'nin Filipinlerdeki kendi kolonisel değişimini gerçekleştirmek istediği zaman, ortadan kalkmıştır. (Taft-Katsura Antlaşması-1904). Doğu Asya'daki bu güç dengesi değişimleri, Japonya'nın 1905'te Kore üzerindeki korumacılık iddiası ile doruğa ulaşmıştır ve bu durum 1910 da resmi başvuru ve ülkeyi ilhak etmesi ile devam etmiştir. (Daha ayrıntılı bilgi için bkz. **Yakın Tarih**). Sert koloni kuralları 35 yıl sürmüş ve bu durum Güney Kore-Japonya ilişkilerinde silinmez bir kızgınlığı ortaya çıkarmıştır.⁴⁴⁷ Japonya'nın yenilmesiyle Kore'nin özgürleştirilmesinin ardından elli yılı aşkın bir süre geçmiştir. Ayrıca Seul ve Tokyo arasındaki diplomatik ilişkileri normalleştiren Güney Kore ve Japonya arasında imzalanan Temel İlişkiler Antlaşması'nın imzalanması kırk yıl olmuştur. Buna rağmen geçmişte yaşananlar Korelilerin hafızalarından henüz tam anlamıyla silinmemiştir.⁴⁴⁸

Tarihsel nedenlerle Kore-Japon ilişkileri karşılıklı güvensizlik ve sürtüşmelerle geçmiştir.İkinci Dünya Savaşından sonra ABD iki ülkeyi birbirine bağlayan bir köprü vazifesi görmüş,gerilimi düşürmeye ve ilişkileri normalleştirmeye çalışmıştır.Amerika'nın soğuk savaş döneminde Doğu Asya ile olan bağı nedeniyle her iki ülke de ABD ile güvenlik ilişkileri kurmuş,ancak karşılıklı güvenlik ortaklığı kurmamışlardır.Her ne kadar kendileri Sovyetler Birliği, Çin ve Kuzey Kore'den ortak askeri ve siyasi tehdit görmüşlerse de birbirlerinden çok ABD ile ortak güvenlik stratejileri geliştirmişlerdir.

Eski zamandan beri Kore Yarımadası Çin ve Japonya arasında tampon bölge olmuştur.Japonya sürekli Çin'i istila etmek düşüncesiyle Kore Yarımadası'nı işgal etmiş ancak başaramamıştır.19 uncu yüzyılın sonlarından İkinci Dünya Savaşı'na kadar geçen sürede Kore Yarımadası Japonya'nın etkisi altında kalmıştır.1910'dan 1945'e kadar Kore Yarımadası

⁴⁴⁶ Cha Victor, a.g.e., s.4

⁴⁴⁷ Cha Victor, a.g.e., s.4

⁴⁴⁸ Kim Hak Joon, a.g.e., s.540

Japon kolonisi durumundadır.Koloni döneminde Japon emperyalist yönetimi Kore halkı üzerinde yoğun baskı yaratmış ve Koreliler'in dilini, kültürünü, dinini ve milli benliklerini asimile etmeye çalışmıştır.İkinci Dünya Savaşı boyunca 1 milyon Koreli Japon savaş gücü için çalıştırılmıştır.Bir çok genç Koreli bayan, "comfort women" adı altında Japon askerlerine seks kölesi yapmak amacıyla zorla savaş alanlarına götürülmüştür.İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Kore, Japon koloni yönetiminden kurtulmuş ve bağımsızlığını kazanmıştır. Ancak 1965'e kadar Güney Kore Japonya ile hiçbir diplomatik ilişki kurmamıştır.Hatta 1965'ten sonra dahi ne Koreliler ne de Japonlar birbirlerine sempati duymamışlardır,çünkü koloni dönemi hafızalardan silinmemiştir. Sadece yaşlı Koreliler, koloni döneminin olumsuzluklarını hatırlamakla kalmamış, genç Koreliler de Japonlar'ın yaptıklarını medya ve tarih belgeselleriyle öğrenmişlerdir.Japonya koloni döneminde yapılanlardan dolayı birçok kez özür dilemiş ancak yapılan anketlerde Koreliler'in %73'ü Japonya'nın koloni dönemindeki saldırganlığını telafi edemediğini belirtmişlerdir.

Güney Kore ile Japonya arasındaki sürtüşme konularından biri Japon okullarındaki tarih kitaplarının Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan yeni basımında, Japon koloni yönetiminin ve saldırganlığının daha hafif bir şekilde geçirtilmesidir.Diğer bir sürtüşme konusu Japon yetkililerin, koloni dönemini ve o dönemde görev alanları açıkça suçlamaması ve haklı göstermeye çalışmasıdır.Örneğin, Japon yetkililerin, savaş dönemi Başbakanı Tojo Hideki gibi savaş suçluları da dahil Japon savaş ölülerinin hatıralarının yer aldığı Yasukuni Tapınağı'nı ziyaret etmeleri Koreliler'i oldukça öfkelenmektedir. Diğer bir konu "comfort women "konusudur. Japon Hükümeti bu konuyu insan hakları ihlali olacağı ve bunun için tazminat ödeyeceği endişesiyle resmi olarak kabul etmemektedir.⁴⁴⁹Gerçi 1993 yılında LDP lideri Yohei Kono, Koreli ve Filipinli bayanların bu tür iddialarının doğru olduğunu kabul etmiş, ancak bugüne kadar hiçbir mağdura tazminat ödenmemiştir.⁴⁵⁰

⁴⁴⁹ Jihwan Hwang, "Rethinking the East Asian Balance of Power", World Affairs, Fall2003, Vol.166, Issue.2, s.95-108

⁴⁵⁰ Japan:Apologies to the sex slaves, Newsweek,16.08.1993, Vol.122, Issue.7, s.34

Özetle koloni yönetiminin getirdiği tarihsel düşmanlık her iki ülkenin de politikasını yönlendirmiştir. İlk Kore Cumhurbaşkanı Syngman Rhee, Kore Savaşı sırasında, “Japonlardan yardım istemektense Kuzey Kore’ye yenilmeyi tercih ederim” demiştir.⁴⁵¹

1945 de Kore’nin Japonya sömürü kurallarından özgürlüğünü aldığı ilk yirmi yılda, iki devlet arasındaki yoğun düşmanlığa sürekli not düşülmüştür. 1945’te bağımsızlıktan sonraki yıllarda bir çok Koreli için Japonya 16ncı yüzyılda ülkelerini harap eden, 20 nci yüzyılın büyük bölümünde de baskı altında tutan bir düşman olarak görülmüştür. Bundan sonraki yıllarda Koreliler Japonya ‘ya karşı koloni dönemiyle ilgili biraz da abartılmış tazminat ve özür taleplerinde bulunmuşlardır. Koreliler bu taleplerini dile getirirken ağabey olarak gördükleri ABD’nin de kendilerini desteklemesini istemişlerdir. Japonya ise Kore’yi işgal etmenin Kore’ye zarardan çok fayda sağladığını düşünmüşlerdir.⁴⁵² Seul ve Tokyo arasındaki diyalog sömürü ile ilgili doğan tazminat, balıkçılık ve karasuları hakları, Japonya’da askere alınmış Kore’li işçilerin iadesi konularının ötesine geçememiştir. Karşılıklı küçük görmeler Kore savaşı (1950-1953) sırasında çok sıklıkta idi, Güney Kore Cumhuriyeti Başbakanı Rhee Syngman, Japonya’dan savaşta destek almak yerine, komünist Kuzey Kore’ye yenilmeyi tercih edeceğini söylemiştir. Benzer şekilde, Amerika’nın cesaretlendirmesine rağmen Başkan Yoshida Shigeru gibi Japon liderler (1948-1954) Kore liderleri ile görüşmeyi reddetmişlerdir. En sonunda, Haziran 1965’deki temel ilişkiler anlaşmasından önce görüşmeler on yıl almıştır. Her iki ülkenin anlaşma hakkında zıt düşünceleri vardı ve her iki ülkede de anlaşmaya karşı hırçın gösteriler yapılmıştır.⁴⁵³

1965 Normalleşmesi

Temel İlişkiler Antlaşması, Haziran 1965’te imzalanmıştır. Japonya’nın 2.Dünya Savaşı’ndan yenik çıkmasının ardından hükümetler arasında diplomatik ilişkiler resmen başlatılmıştır. Japonya, sömürgesi Kore’yi 1945’te teslim etmiştir. Antlaşmanın temel konuları şunlardır: Tüm sömürge

⁴⁵¹ Jihwan Hwang, a.g.e., s.95-108

⁴⁵² Macdonald, a.g.e., s.116

⁴⁵³ Cha Victor, a.g.e., s.5

antlaşmalarının iptali, Güney Kore Cumhuriyeti'nin diplomatik olarak tanınması; ve 845 milyon dolarlık ekonomik yardım (sırasıyla 200 milyon \$ ve 300 milyon \$), yardım bağışlanması (300 milyon \$) ve taşınmaz mallardan hak (45 milyon \$). Aynı zamanda, kültürel değerlere geri dönüş , yabancı elçilik hakkı, karasularının belirlenmesi hususlarında ve teknik yardımlar da sözü edilen konular arasında olmuştur. Bu antlaşmanın imzalanması uzamış ve 14 yıl içinde görüşmeler pek çok kez aksamıştır.⁴⁵⁴

Antlaşma görüşmeleri, Ekim 1951'de başlamış, fakat beklenmedik bir şekilde askıya alınarak ajandalarda asılı kalmıştır. Görüşmeler Ekim 1953'de Japon delegeleri şefi Kubota Kanichiro'nun kurucu ifadeleri ile yeniden başlamıştır. Kubota, Kore'nin 2.7 milyar dolarlık isteklerine karşılık vermiştir. Bu karşılık Japonya'nın Kore caddeleri, demiryolları, eğitim enstitüleri, hükümet faaliyetleri ve ağaçlandırma-sulama faaliyetleri amaçlı sömürü gelişimi için olmuştur. Aynı zamanda Japonya'nın savaş öncesi Kore'yi uluslar arası kuralların tehlikelerinden bir müttefik olarak koruduğu ve 1910'da Kore'nin Japonya tarafından sömürgeleştirilmemiş olduğunu söyledi. Bu söylemler Korelileri kızdırarak konuşmaları yaklaşık 5 yıl daha gecikmesine neden olmuştur.⁴⁵⁵

Tokyo'nun Kubota demeçlerini kendi kendine geri çekmeyi kabul etmesi ile diyaloglara Nisan 1958'de tekrar başlanmıştır. Her nasılsa konuşmalar Mart 1959'da Kishi Mobusuke'nin Kuzey Kore ile hükümet seviyesinde yaptığı ülkeye geri dönüş görüşmeleri ile tekrar sıkıntıya girmiştir. Bu görüşmelerde 80 bin Korelinin Pyongyang 'a geri dönmesi görüşülmüştür.

Fakat, 1961'de Park Chug-Hee gücü ele geçirene kadar bir gelişme olmamıştır. Kasım 1962'de Güney Kore'nin Japonya'ya olan yüksek seviyelerdeki ziyareti, KCIA başkanı Kim Jong-Pil ile Dışişleri Bakanı Ohira Mayayoshi arasında gizli iade anlaşması ile sonuçlanmıştır. Her nasılsa , Kim-Ohira notları halka açıklandığında Güney Kore görüşmecileri lideri üzerinde halk tarafından çok gürültülü baskılar yapılmıştır. Japonya'ya kendini satmakla suçlanarak 8 aylık politik sürgüne uğramıştır (Şubat-Ekim

⁴⁵⁴ Cha Victor, a.g.e., s.20

⁴⁵⁵ Cha Victor, a.g.e., s.21-22

1963). Böylece görüşmeler sekteye uğramıştır. Görüşmeler tekrar Aralık 1964'te başlamış ve Şubatta Dışişleri Bakanı Shiina Etsusaburo ve Lee Tong-Won'un Seul'de yüksek seviyelerdeki görüşmeleri ile devam etmiştir. Bu görüşmelerde Shiina, Japonya'nın sömürü saldırıları hakkında tarihi bir demeç vermiş ve her iki taraf başlangıç niteliğinde ön bir antlaşmayı kabul etmiştir.⁴⁵⁶

Maratonun bu noktasında alt komite görüşmeleri 3 teknik konuda tıkanarak antlaşma sağlanamamıştır: (1) Japonya'da yaşayan Korelilerin yasal statüsü, (2) Japonya tarafından sağlanacak yardım paketinin gerçek miktarı, (3) Özel ve balıkçılık alanları sınırlarının belirlenmesi. Dışişleri Bakanı Lee'nin yüksek seviyelerdeki çözüm çalışma hamleleri Mart 1962'de başarısız olmuştur. Bununla birlikte, Lee'nin ABD ziyaretinden (Mart 15-22) sonra, 24 Mart'ta balıkçılık alt komitesinin çalışmaları ile bir atılım başlamıştır. Bu atılım 4 gün sonra finansal yardımların konusu ve oturma hakları problemlerinin çözümlenmesi ile devam etmiştir. Seul ve Tokyo'daki antlaşma karşıtı gösterilere rağmen, antlaşma yolundaki engellerin temizlenmesi, 1965 Haziran ayında konuların yerini bulması ile sağlanmıştır.⁴⁵⁷

İkili İlişkilerin Normalleşme Süreci

Tarihi düşmanlık yaklaşımı, özellikle 1951-1960 arası periyottaki Tokyo ve Seul'deki liderlerin takındığı olumsuz imaj ve durum uzlaşmanın sağlanamamasına neden olmuştur. Rhee, özellikle ,Japonya'ya güçlü olumsuz imajlar ile bakmaktaydı. Rhee'nin başkanlığa erişmeden önceki bütün politik kariyeri Kore'nin Japon işgalinden kurtulması üzerineydi. Onun Japon karşıtlığını gösteren bir örnek, Güney Kore başkanı olarak bir kez , ABD sekreteri John Foster Dulle'e Asya'da ki anti-komünizm hakkındaki vurgusuna , Korelilerin Sovyetler Birliğinden duyduğu endişeden daha çok Japonya'dan endişe duyduğunu söylemesi olmuştur. Öte yandan, Japonya başbakanı Yoshida Shigeru (1948-1954) Kore hakkındaki olumsuz tutumunda Japonya'da yaşayan Korelilerden "*Aslanın midesinde yaşayan ve*

⁴⁵⁶ Cha Victor, a.g.e., s.23

⁴⁵⁷ Cha Victor, a.g.e., s.24

kontrol edilmez ise aslanın ölümüne neden olacak böcekler.” diye söz etmiştir. Rhee'ye karşı şahsi antipatisi o kadar güçlüydü ki bir sefer ABD Japonya büyükelçisinin (Robert Murphy) 1953'de öğle yemeği davetini kabul etmemiştir. Karşılıklı husumetin hükümetlerin en üst seviyelerinde belirmesi çözüme yönelik antlaşma görüşmelerini imkansız hale getirmekteydi.⁴⁵⁸Bununla beraber Rhee, 1950, 1953 ve 1958'de olmak üzere üç kez Japonya'yla ilişkilerin normalleştirilmesi için ziyarette bulunmuş ve karşılıklı görüşmeler yapılmıştır.⁴⁵⁹

Bununla ilgili olarak değerlendirme yapanlar, 1965'te daha pratik ve olumlu durumlara eşlik eden başarıları, değişen liderlere atfetmişlerdir. Özellikle Park Chung-Hee, kendi seleflerinden Japonya hakkındaki düşünceleri ile farklılıklar göstermekteydi. İşgal sırasında yükselmiştir, Japonca konuşmakta (Japonca ismi Tagaki Masao dur), Japon ordu akademisine Mançurya'da katılmış ve orduda subay olarak görev almıştır. Park'ın bakanlar kurulu daha genç, dış ülkelerde eğitim görmüş, geniş ufuklu, Kore milliyetçiliğini anti-Japon düşüncelerden ayrı tutabilenlerden oluşmaktaydı. Örneğin, Başbakan Chug Il-Kwon , Park'ın askeri akademiden sınıf arkadaşıydı; iş liderlerinden Park Tae-Joon Japonya'da Waseda Üniversitesi'nden mezundu; aynı zamanda Park'ın 6 büyükelçisi de Japon üniversitelerinden mezundu.

Bazı Park danışmanları ile yapılan görüşmeler, başkanın sert bir milliyetçi olsa da, Japonya'ya saygı duyduğunu, hoşlandığını ve Güney Kore ekonomik gelişiminin Japon ekonomik gelişim modelini takip ederek olacağı kanısında olduğunu ortaya koymuştur. Sonuç olarak, psikolojik engellerin Rhee'den Park'a olan süreçteki değişimlerle ortadan kalkması 1965'de normalleşme antlaşmasının imzalanmasını kolaylaştırmıştır.⁴⁶⁰

Bu açıklamalar süresince, söylemlerin daha fazla istek kısımları makul olmayan önerilere de öncülük etmiştir. Japonya-Güney Kore normalleşmesinin bu psiko-tarihsel açıklamasını doğru olarak kabul edilirse, Park'tan başka bir (özellikle Japon karşıtı) kişi güce sahip olsa idi, 1965'teki

⁴⁵⁸ Cha Victor, a.g.e., s.25

⁴⁵⁹ Macdonald, a.g.e., s.127-131

⁴⁶⁰ Cha Victor, a.g.e., s.26

antlaşmanın imzalanmayacağını da kabul edilmelidir. 1965 teki antlaşma, liderlerin inanç ve durumlarındaki ani değişiklikten çok , bölgesel jeo-stratejik ve iç politika nedenleriyle olmuştur.

İç politika gereği Seul ve Tokyo normalleşmeyi aramak zorunda kalmıştır. 1960 ortalarında Güney Kore nerede ise umutsuz bir durumla yüz yüze kalmıştır. İlk beş yıllık ekonomik gelişme planında (1962-1966), azgın enflasyon, köylü memnuniyetsizliği, tıkanmış ekonominin yavaş gelişiminin iyileştirilmesi konularında hataya düşülmüştür. Şartlar acemi Park rejiminin yeteneklerinin sorgulanmasına ve müreffeh Kuzey Kore sistemine kıskançlıkla bakılmasına yol açmaktaydı. Rejimin hırslı ikinci beş yıllık planında (1966'da başlar) hayatta kalabilmesi için Park'ın şiddetle Kore'ye sermaye ve teknoloji aşılması yapmaya ihtiyacı vardı. Bu ihtiyacı şiddetlendiren bir şey de, 16 yılın en düşük seviyesine inen ABD ekonomik yardımının düzenli bir şekilde çökmesiydi. Nükleer bir güç olarak ortaya çıkan Çin ve Vietnam'daki çatışmaların yükselmesi ile güvenlik açısından, Pyonyang'tan gelecek bir tehlikeden çekinmeye başlanmıştı. Bu tehlikeyi caydırmak için Park'ın bu kararı ekonomik büyümenin önemini vurgulamaktaydı. Seleflerinin “kuzeye askeri yürüyüş” stratejileri yerine Japonya'nın sermaye yatırımları önemli bir güvenlik gereği olarak görülmekteydi. Park, atanan Dışişleri Bakanı Lee Tong-Won'a, Japonya ile normalleşmenin kendisinin en önemli konusu olduğunu ve bu politikanın amacının ulusal ekonomik gelişme için olduğunu bildirmiştir. Amaçlarının artık Japonya'dan pişmanlık almak (edinmek) olmadığını da eklemiştir. Japon tarafı Gaimushu ile güçlü bir normalleşme baskısı yapmıştır. 1965'de beyaz sayfa demecinde, Kore ile bağlarının tekrar kurulmasını “tarihi bir kaçınılmazlık” olarak ve Park'ın acil bir şekilde yabancı sermaye ve politik meşruluğa ihtiyacı olmasının, Tokyo ile düşük maliyetli anlaşmaları genişletme fırsatı sunacağını duyurmuştur.⁴⁶¹

Güney Kore ile ilişkilerin gelişimi için sağlanan ileri güdüler güvenliği ilgilendirmekteydi. Fukuda'da belirtildiği gibi, Güney Asya'daki soğuk savaş tehlikeleri Çin'in düşmanlığı ile ilişkilendirilmekte ve acemi Güney Kore

⁴⁶¹ Cha Victor, a.g.e., s.27-28

ekonomisinin Japon desteğinden mahrum kalması halinde Seul'de hükümetin düşeceği ve Japonya'ya yakın komünist kışkırtmasıyla çalkantının olacağı düşünülmüştür. Toplamda, iç politika zorunlulukları, Japonya ve Güney Kore'yi "uygun evlilik" yapmaya zorlamıştır. Üstelik bu evlilik karşılıklı duyulan tarihi düşmanlıklara rağmen olmuştur.⁴⁶²

Antlaşma Sonrası İlişkiler

1960'ların sonları ve 1970'lerin başında, bir çok olumlu Japonya-Güney Kore arası ekonomik ve güvenlik ilişkileri kurulmuştur. 1968'den 1971'e kadar ikili ticaret ve Güney Kore'deki Japonya yatırımları çarpıcı bir şekilde artış göstermiştir. 722,9 milyon dolardan 1,22 milyar dolara çıkan ticaret, Japonya'yı Güney Kore'nin en önemli ithalat pazarı ve ikinci ihracat pazarı haline getirmiştir. Japonya'nın Güney Kore'deki direk sermayesi bu dönemden önceki 5 yıl içinde, 4,7 milyon dolardan 30 milyon doların üstüne çıkmıştır. Planlar Güney Kore'nin serbest ticari bölgeleri ve teknoloji eğitim merkezleri üzerineydi. Ekonomik beraberlikteki bu ani artışın görüntüsü, Japonya'nın Güney Kore büyümesine verdiği, iki basamaklı büyüme oranlı, ödünç para serisi şeklindeydi. Japonya, Güney Kore Cumhuriyetinin politik kararlılığı için diğer endüstri ülkelerini ve uluslar arası organizasyonları kârsız hale getirme işini de üstlenmiştir. Resmi ve yarı resmi ikili rüzgar hükümet ve işadamları arası ilişkiler çarkının kolay dönmesini sağlamıştır.⁴⁶³

Güney Kore ve Japonya arasında üç önemli konu vardır. Bunlardan birincisi güvenlik konusudur. Güney Kore Japonya'dan Kuzey Kore tehdidini beraber paylaşmasını istemektedir. Ancak Japonya sadece Güney Kore'nin güvenliğinin kendi güvenliği açısından önemli olduğunu vurgulamakla yetinmektedir. İkincisi, iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik işbirliğinde Japonya daha baskın olmaktadır. Bu da sürtüşmelere yol açmaktadır. Japonya tamamen sanayileşmiş bir ülke iken Güney Kore henüz sanayileşmiş bir ülkedir. Japonya kısıtlayıcı ticaret politikalarını kaldırmamaktadır. Üçüncüsü

⁴⁶² Cha Victor, a.g.e., s.28

⁴⁶³ Cha Victor, a.g.e., s.8-9

Kuzey Kore'ye yönelik müşterek bir politika izlenmemesidir. Bu her iki tarafın iç siyaset gelişmelerinden ve sosyal güçlerden kaynaklanmaktadır.⁴⁶⁴

Güvenlik arenasında tutucu başbakan Sato Eisaku, Güney Kore'nin yarımadadaki tek yasal hükümet olduğunu kabul ederek, ABD ile olan güvenlik üçgenine desteğini dile getirmiş ve Seul ile ikili güvenlik diyaloglarını yüksek seviyelere çıkarmıştır. En önemlisi, iki hükümette ilk kez 1969 da ki "Kore yakınlaşması" sonrası sağlanan, direk güvenlik bağıını doğrulamışlar ve Japonya- Güney Kore savunması için Okinawa'da ki Amerikan üssü kullanımını kabul etmişlerdir. 1971'in ortalarından 1974 arası süreçte her nedense ilişkiler bozulmuştur. Tanaka Kakuei, Kore maddesini işine yaramadığı için atmış ve Okinawa üsleri hakkındaki anlaşmaya karşı soğuk bir duruş sergilemiştir. Yarımadanın yeni eşitlikçi politikasının göstergesi olarak Dışişleri Bakanı Kimura Toshio, Kuzey Kore'den bir güvenlik tehlikesinin olmadığını ve Kore'de tanınan tek hükümetin Seul olmadığını açıklamıştır. Japonya, 1972'de komünist Çin ile olan ilişkilerin normalleşmesi güdüsü ile, Japon hükümeti ve Liberal Demokrat Parti (LDP) Pyongyang ile ilişkilerin normalleşmesi için lobi faaliyetlerine başlamış ve bu durum sağlam bir şekilde politikaya da oturmuştur. Japon kamuoyu kuzeye hayranlık derecesine varan bir duygu ile spor, kültür, eğitimde Pyongyang ile gelişen bir paylaşım girmiştir. Yazılı medyanın kuzey hakkında parıltılı şeyler yazmasıyla da, Seul çileden çıkararak Japon gazetecileri sınır dışı etmiştir.⁴⁶⁵

Ekonomik arenada da Japonya, 1972 de Kuzey ile ticari memorandum antlaşması imzalamıştır. İkili ticaret 58,4 milyon dolardan (1971) den 376 milyon dolar (1974) a yükselerek 1965 den beri en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Zıt bir şekilde de, Güney Kore ile olan ekonomik işbirliği ani bir şekilde düşmüştür. Japonya, Güney Kore tarafından istenilen yardımların sadece %20'sini karşılamış ve sadece birkaç yıl önce şekillenen "olumlu ekonomik çalışma grubu" için verilen öneriler reddedilmiştir.⁴⁶⁶

⁴⁶⁴ Ahn Byung-joon, "The Role of the U.S. in Korean-Japanese Relations" in Sung-joo Han(ed.), a.g.e.

⁴⁶⁵ Cha Victor, a.g.e., s.10

⁴⁶⁶ Cha Victor, a.g.e., s.10

Aynı zamanda, bu periyot içindeki diplomatik ilişkiler tüm zamanların en düşük seviyesine gerilemiştir. Japon ve Güney Kore politik ilişkileri tarihi ve güvenlik faktörleri ile hassas bir durumdadır. Seul, politik ilişkilerde güvenlik kaygılarından dolayı göz ardı edilememiştir. Çünkü, Kuzey tehlikesini caydırmada başarılı olmak, Japonya'nın güvenliğini iyileştirmiş ve Seul, en azından taktik olarak Tokyo'ya iç otoritelerin istediği amaçları kabul ettireceğini ummuştur. Bu Japon kabulünün diğer bir şekli de, güneydeki rejimi eleştirmekten kendini tutmasıydı. Bir diğeri ise, zengin Kuzey Kore nüfusunun güneye baskın çıkmasını önleyecek bir rol almasıydı. Tüm bu istekler, daha güçlü ve belirgin davranan, orta sınıfta bir ortak ve her iki ülkenin özel güvenlik ihtiyacı ile uygun oranda olan bir Güney Kore genel görüntüsü için olmuştur.⁴⁶⁷

Politik ilişkilerin karakterinin belirlenmesinde diğer bir anahtar ise tarih olmuştur. Koreliler, uzun süredir, ya sömürü zamanları hakkında resmi bir özür ya da Japon ders kitaplarında tasvir edilenler ve Japon resmi makamlarının duyarsız konuşmaları hakkında bir özür beklemekteydiler. Bu özür sırasında da Korelilerin öfkesini uyandıran bir çok konunun anılmadan yapılmasını isterlerken, bir taraftan da Japonya üzerinde baskı yaratmak için, ticaret ve Japon imtiyazları gibi, konu ile ilgisi olmayan olayları kullanarak tarihe sitemde bulunmuşlardır. Tarih, politika ve yapılanlara karşı olan şikayetler hakkındaki Japon isteksizliği, anayasal zorluklar ve geçmiş unutturan iç nefretten kaynaklanmaktadır. Kore iç politikaları ve tarih hakkındaki bu çatışmalar 1973 ve 1974'de üst seviyelere tırmanmıştır. Kore merkezi haber alma örgütü popüler ve muhalif lider Kim Dae-jung'u Japonya'dan kaçırdığında ve Japon milliyetçileri hükümet karşıtı oldukları gerekçesi ile tutuklandığında, Park rejimi, bir kar topu gibi büyüyen ikili ve kindar karşı çıkıcı politikalara imza atmıştır. İlişkiler Ağustos 1974'te Güney Kore başkanının Japonya'da oturan bir Kuzey Koreli tarafından öldürülmesi ile tekrar erozyona uğramıştır. Bu, Güney Kore'nin Japonya hakkında Kuzey Kore'ye düşmanlığına karşı uyuşuk ve tembel olduğu düşüncelerini haklı çıkarmıştır. Birbirini izleyen bu krizler ikili ilişkilerde kırılmaya yakın sonuçlar

⁴⁶⁷ Cha Victor, a.g.e., s.11

doğurmuştur. Bakanlık konferansları kesilmiş, büyükelçiler geçici olarak geri çağırılmış ve büyükelçilik binalarına saldırılarda bulunulmuştur.⁴⁶⁸

Sürtüşme, 1975'den 1979'a kadar süren diğer bir ortaklık süreciyle hafifletilmiştir. Miki Takeo kontrolündeki Japon hükümeti, 1975'te Okinawa'daki Güney Kore savunması için kurulmuş olan üsler hakkındaki anlaşmaları kabul ederek yürürlüğe sokmuştur. Bu tamamen Tanaka ve Kimura'nın daha önceki uygulamalarını reddetmek ve Japonya ile tek Kore politikalarına geri dönülmesi demektir. Japonya ve Kore otoriteleri bakanlık seviyesinde görüşmelere tekrar başlayarak Kim'in kaçırılması ve Kore başkanına yapılan suikast konularında da uzlaşmışlardır. Her iki hükümet Kuzey Kore hakkında ortak bir politikada buluşmuşlardır. Tokyo Japonya'da ki Pyonyang yandaşı grupların neden olduğu potansiyel tehlikeler hakkındaki Güney Kore şikayetlerini önemsemiş ve kuşkulu aktiviteler hakkındaki izlemesini daha da derinleştirmişti. Japonya'nın Kuzey hakkındaki olumlu ekonomik fırsatları değerlendirmesi olumsuz bir duruma dönüşerek, Kuzey Kore ile olabilecek bir savaş potansiyeli düşüncesi desteklenmiş; sonuç olarak kuzey ile ticari hacim 1976'da 5 yılın en düşük seviyesine gerilemiştir. Aynı zamanda yeni yardım anlaşmaları ve ikili ticaret hakkındaki çalışmalar, Seul ve Tokyo arasında olumlu ekonomik beraberliğin yenilenmesini sağlamıştır. Park, Fukuda Takeo ile Sado zamanlarının iş, hükümet bağlarının tekrar kurulmasını sağlamış ve Kore ve Japonya arasındaki savunma koordinasyonu hakkındaki mahsulleri toplamıştır. Yüksek seviyede askeri gelişimler 1978 ve 1979'da yeniden başlamış ve her iki tarafta da bu güvenlik ile ilgili gelişim saydam bir şekilde olmuştur. En sonunda 1979'daki Park suikastı sonrası, cumhuriyetin sabit olmayan sıkıcı politikalarını eleştirmek yerine Japon hükümeti ve yazılı basını Kore ve krizleri hakkındaki pişmanlıklarını ve çözümlerini dile getirmişlerdir.⁴⁶⁹

İleri zamanlarda (1980) Japonya ve Güney Kore ilişkilerinde ilginç sürtüşme ve koordinasyon gözlemlenmiştir. 1983'de Başbakan Chun Doo-Hwan ve Başbakan Nakasone Yasuhiro ilk soğuk savaş sonrası zirveyi yapmışlardır. Diyalogun bu yeni kanalının tamamlanması, yıllık dışişleri

⁴⁶⁸ Cha Victor, a.g.e., s.12

⁴⁶⁹ Cha Victor, a.g.e., s.13-14

bakanları konferanslarının her iki hükümetin desteği ile gerçekleşmesini sağlamıştır. Ekonomik bağımsızlık, bu süre zarfında 4 milyar dolara varan krediler ile yeni bir seviyeye yükselmiştir. Aynı zamanda imparator Hirohito düşmanlıkları bastırmak için benzeri görülmemiş bir çaba harcayarak, 1984'te sömürü geçmişi hakkındaki pişmanlıkları dile getirmiştir. Bu olaylar, kesin bir şekilde beraberinde ilişkilerdeki olumlu değişimleri getirmiştir. 1960 ve 1970'lerin kişisel seviyelerdeki bağları, yasal ve resmi hükümet kanalları ile yer değiştirmiştir. Japon liderler Kore'yi sömürge yerine, iyi bir ortak olarak görmek için büyük bir isteklilik sergilemişlerdir. Aynı zamanda, bu ortaklık eğilimlerindeki teklifler eskinin aceleciliği ve sürtüşmenin yeni kaynakları olmuştur. Kendine çok güvenen Chun yandaşı Kore liderleri, kendilerini açıkça anti-Japon olarak tanımlamışlardır. Güney Kore kuşkularını, Pyongyang ve Nakosene ile selefi Suzuki Zentara ile olan ilişkilerinde ortaya koymuştur. Bu Tanaka'nın eşit uzaklıkçı politikalarının hafif kılık değiştirmiş hali olmuştur. 1978 ve 1979'daki savunma dayanışmasını arttırıcı ikili anlaşmaların hiç birisi yerine getirilmemiş ve yüksek seviyeli askeri ziyaretler ise apaçık bir şekilde ortadan kalkmıştır. Bunun yerine, şahin Nakasone'nin bölgedeki daha belirgin Japon savunması hakkındaki çağrılarını, Seul'de yenilenmiş militarizm hakkındaki protestolara sebebiyet vermiştir. Güney Kore'nin Japonya ile arasındaki büyüyen ikili ticari bütçe açığı, Japon yarı merkantalist ticaret uygulamaları hakkındaki suçlamaları da beraberinde getirmiştir. Japonlar, Kore'nin verimsiz yenilikçi girişimlerini, yükselen işçilik giderlerini ve makro-ekonomik yönetim hatalarını problemlerin kaynağı olarak kınamıştır. Diplomatik arenada ise bu yıllar geçmişteki sömürü iğrençliklerini örtmek üzere okul kitaplarının yenilenmesi, Japonların savaşta ölenlere saygı göstermesi gibi konularda ki tarihi tartışmalara sahne olmuş ve bu durum ilişkileri zedelemiştir. Bu tartışmalar halk içinde, taksi şoförlerinin ve restoran sahiplerinin Japon turistleri reddetmesi gibi şekillerde görülmüştür. Tokyo büyük bir şaşkınlıkla Prens Akihito'nun Seul ziyaretini güvenlik endişeleriyle ertelemiştir.⁴⁷⁰

Bu kronoloji Japonya-Kore ilişkilerinin gerçeği ile gerçekçilik arasındaki farkları tümüyle açığa vurmaktadır. Önceki görüntüye göre, iki devlet devam

⁴⁷⁰ Cha Victor, a.g.e., s.14-15

eden koşullar, ortak düşmanlar ve dostların altındaki ilişkilerine başlamıştır. Konuya ilgilerinin tam olması gelişen ilişkilerin seviyesini yükseltmiştir. Bir çok karşıtıklara rağmen, ilişkilerinin gerçekliği bir çok tutarlı uyumluluğu çok net bir şekilde sergilemiştir. 1965'teki ilişkilerinin gürültülü başlangıcından itibaren davranışları zaman içerisinde çarpıcı bir şekilde ortaklık ve sürtüşme kutupları içerisinde bocalamaktaydı. Bir zaman zarfında ki ilişkilerinin gelişimi diğer bir aşınmalı dönem ile takip edilmiştir. Bağlardaki ilerleyici gelişimlerin işaretleri de, tutarsızlıklar olsa da, sadece 1980'lerden sonra ortaya çıkmıştır. Genel anlamda, geçmişteki bu bilmece gibi ilişkiler başarısız olmuştur. Kronolojik davranışların ötesinde çatışma ve ortaklık ile ilgili 3 odak noktası gözlemlenmektedir: (1) Yapısal ve ekonomik eşitsizlik, (2) Dahili politikalar, (3) Tarihsel düşmanlık.⁴⁷¹

Tüm bunlar, gelişmiş ülke, çoğulcu devlet ve bölgesel güç olan Japonya ile Güney Kore arasında, yeni endüstrileşen ekonomi, çevresel güç ve işbirlikçi bir yapıyı ortaya koymuştur. Tüm bu farklılıklar anahtar konular üzerinde perspektif farklılığının ya da algısal boşluğun artışına neden olmuştur. Örneğin, ekonomik ilişkilerdeki problemle, ticari özgürlük, teknoloji transferi ve yabancı yatırımlar konularında yapılan eleştirilerin yasal yol ile kabulünün yolunu tıkamıştır. Her ne kadar bu görüntü iki devlet arasındaki güç farkının altını çizse de, bu durum ilişkilerde görülen davranış değişikliklerine karşı bir önyargılı eğilimi de sergilemiştir.⁴⁷²

Bu değişimlerin anlaşılmasının bir yolu da iç politikalara bakmaktır. Japonya Güney Kore arasındaki sürtüşme ya da ortaklığın bu ikinci odağı, geniş bir şekilde elit tabakaların iç politika gereksinimleri doğrultusunda şekillenmiştir. Ortaklığı besleyen Japonya ve Güney Kore ilişkilerindeki ilginin genel birleşimine rağmen, bu durum sıklıkla her iki tarafın iç politik amaçları ve küçük ama tüm ilişkiyi zedeleyecek değişimlere izin vermesi ile ani değişimlerle gölgelenmiştir. Kore'de bu durum, hükümetlerin halk desteği ve politik sermayeyi sağlamlaştırmak için anti-Japon fikirleri tahrik etmesi şeklinde olmuştur.

⁴⁷¹ Cha Victor, a.g.e., s.16

⁴⁷² Cha Victor, a.g.e., s.16

Japonya-Güney Kore ilişkilerine bakmanın en genel yolu tarihi düşmanlık merceğine bakmaktır. Bu bakış gerçekten ilişkilerinin karakterinde baskın durumdadır. Bu görüntünün özü gösterir ki derinlerde oturan düşmanlık ve dalgalı tarihin psikolojik engelleri sürtüşmelerin ana sebepleridir. 16. yüzyılın sonlarında Hideyoshi Toyotomi tarafından yapılan istilaya karşı çıkılsa da, çağımız açıklaması Japonya'nın Kore'yi 1910'dan 1945'e kadar sömürü olarak kontrol altında tuttuğu şeklindedir. Japonların zorlama politikaları; dillerini yasaklayarak, Japon soyadlarını kullanmaya zorlayarak ve Shinto eyaleti dinine tapmayı yasaklayarak Korelileri sindirmeye çabalamıştır. Sömürge polisi (ki çoğu Korelilerden oluşmaktaydı.) toplumun her kesimine müdahale etmiş ve karşı müdahaleleri acımasızca bastırmıştır. Bir çok sömürge halkı savaş gücü olarak askere alınmıştır. Daha da fazlası, genel nüfusun %20'si ani ve kaba bir şekilde, insanlık dışı çalışma koşullarındaki Kuzey Kore, Manchuria, Sakhalin, ve Japonya'daki maden ve fabrika işlerinde savaş çalışma programı için zorlanmışlardır. Bütün Koreliler sosyal ayrımcılığa (social discrimination) tabi tutulmuş, aşağılanmış ve halkın en alt seviyesinde görülmüştür. Bu sert politikalara rağmen, işgalin Güney Kore'ye bazı getirileri olmuştur. Sömürü politikaları eğitim sisteminin, etkin hükümet bürokrasisinin ve modern tarım altyapısının gelişmesine yardımcı olmuştur.⁴⁷³

Bu tarihin özü "hayranlık-düşmanlık" karışımının kendine has karmaşıklığıdır. Hayranlık tarafı, Kore'nin Japon organizasyonlarının etkinliğini ve ekonomik hünelerini başarılması gereken modeller olarak görmesiydi. Benzer şekilde, Japonlar Kore'yi modern, gelişmiş ama Japonya'dan başarılı bir şekilde kurtulması hayal edilen, beslenmesi ve geliştirilmesi gereken küçük kardeşleri olarak görmüşlerdir. Bu karşılıklı hayranlığa rağmen, baskın çıkan sömürü zamanlarından kalan bir düşmanlık vardır. Koreliler için bu olumsuz durum, Kore milliyetçiliğinde doğrudan doğruya Japon karşıtlığı şeklinde ortaya çıkmıştır. Kore'deki iki ana ulusal tatil, örneğin, 1 Mart (Samilchol ya da Bağımsızlık Günü) ve 15 Ağustos (Kwanbok-cho ya da Özgürlük Günü), Japon sömürü kurallarından kurtulmak için yapılan mücadelelerin hatırlanması temelli, Kore vatansaverliği

⁴⁷³ Cha Victor, a.g.e., s.16-17

bayramları olarak kutlanılır. Düşmanlık Güney Kore’de Han ya da “geçmişteki bedeli ödenmiş adaletsizliklere içerleme” olarak bilinen yaygın psikolojik karmaşa olarak ortaya çıkar. İşgalin yanı sıra, Koreliler tarafından da bu adaletsizlik 1923 Kanto depremi ile de anılır. Bu depremde Japonya’da yaşayan binlerce Koreli doğal afetin sorumlusu olarak görülmüştür. Korelilerin bir çoğu Japonya’yı yarımadanın bölünmesinden sorumlu tutmuştur. Han sık ve sinir bozucu dövünmeler şeklindeki hükümet toplantıları ve popüler protestolarda tarihi Kore kurbanlığı hakkındaki konuları da su üstüne çıkarmıştır.⁴⁷⁴

Büyüklik kompleksleriyle beraber Japonların da Koreliler hakkında benzeri durumları söz konusudur. Japonlar sıklıkla, Koreliler ve diğer Asyalılar tarafından kendini beğenmiş olarak görülür. Bu duygular bölgenin önceki sömürücüsü olan Japonya’ya karşı ortak kanının doğasından gelmektedir. Ve, Waijima Eiji, Gaimusho (Dışişleri) Kontrol Büro Şefi, Japonya’daki Koreli nüfusunun düzenlenmesi hakkındaki düşüncelerini belirttiğinde birçok şey net değil fakat dile getirilebilir haldeydi. Japonlar Korelileri her zaman alt bir yarışmacı gibi dikkate almışlardır. Waijima savaş sırasında hazırladığı ayrıntılı çalışmada, Korelilerin sosyal ve akılsal kapasitelerinin ilkel doğalarından geldiği sonucuna varmıştır. Bu düşüncelerin Japonlar hakkındaki kısmında ise Korelilerin Japonların büyük motivasyonunda ikincil bir durumda olduğu, şüpheli ve düşmanlık içinde oldukları belirtilmiştir. İlişkilerin yeni seviyesi süresince Güney Kore başarıları fark edilebilir seviyelere çıkmıştır. Bu erken etkileşimin getirisini, Japonların Korelileri tamamen eşit olarak kabul etmeleri olmuştur. Kore hakkındaki bu Japon izlenimi ve kültürü, Japonya hakkındaki olumsuz sömürü zamanı ve ekonomik baskı odaklı, sert Kore izlenimleri ile tezat teşkil etmektedir.⁴⁷⁵

Her iki toplumdaki bu algılamalardaki değişiklikler karşılıklı olarak kısmen cahilliğin ve kayıtsızlığın önüne geçmiştir. Tong-a/Asahi gazetesinin 1990’daki araştırmasına göre, Japonların %21 i Kore işgali ve %25’inin ise Kore hakkında hiçbir fikri olmadığı ortaya çıkmıştır. Aynı gösterge, Korelilerin Japonlar tarafından kabul edilmek istendiklerini ortaya koymuştur. Bu zıtlığı

⁴⁷⁴ Cha Victor, a.g.e., s.17

⁴⁷⁵ Cha Victor, a.g.e., s.18

arttıran şey, kendi devletlerinin geçmişi hakkında Korelilerin sürekli Japonya'yı tarihlerinden sorumlu tutarak yaptıkları baskılar ile oluşan genel eğilim olmuştur.⁴⁷⁶

Bu olumsuz durumun sıkıntısı, her iki tarafın da, hükümet seviyelerindeki Japonya-Güney Kore etkileşimini tıkayan, karşılıklı anlayışın temel eksikliği olan Han-II ung'ori (Kore-Japonya karmaşası) nin yükselişine sebep olmuştur. Her iki ülke halkları arasındaki fikir anketlerine sürekli büyük ilgi gösterilerek, bir hata içersinde, Koreliler Japonları güvenilmez ve tövbe etmeyenler olarak görürken, Japonlar Korelileri çok duygusal, kör ve alt derecede görmüşlerdir. Bu düşmanlıklar her ne zaman karşılıklı sömürü geçmişine başvurulsa en üst seviyelere çıkmıştır. Örneğin, Japon liderler tarafından yapılan ve işgalin haklı olduğunu ima eden demeçler Güney Kore'de sert protestolara yol açmıştır. 1953'de Japonya'nın önde gelen devlet adamları uygulanan işgal politikalarının Kore'ye sosyal ve ekonomik getiriler sağladığını söylemişlerdir. Bu söylemler dört yıldan fazla süren normalleşme görüşmelerinin kırılmasını hızlandırmıştır. Aynı şekilde 1970'ler ve 1980'lerde Japonya'nın önde gelen bakanlarının demeçleri, hükümet protestoları ve halk tepkilerine yol açmıştır. Bir diğer sürtüşme ise, Kore'ye karşı geçmişte uygulanan sertlik hakkında Japonya'nın özür dilemesi konusunda süregelen tartışmalardır. Koreliler 1965 normalleşme antlaşmasının içeriğinden memnun olmamışlardır. Koreliler antlaşmanın işgal hakkında Japonların pişmanlığı konusunu ihmal ettiğini düşünmekteydiler. Bununla bağlantılı olarak işgalin hatırlanmakta olması ise diğer bir daimi problemdir. En göze çarpan örnek, Mombusho'nun (Eğitim Bakanlığı) Japon tarih ders kitaplarını, Asya'daki Japon saldırıları hakkında daha az yorum yansıtacak şekilde yenilemesi olmuştur. 1982'de bu konu üzerindeki halk hareketi, ikili görüşmelerin ertelenmesine ve Kore'de yaşayan Japonlara karşı kendiliğinden gelişen bir ayrımcılığa sebebiyet vermiştir.⁴⁷⁷

Sömürünün mirası, ilişkilerde devam eden bir çok konu ile iç içedir. Bunlardan birisi ise Chaeil Kyopo'dur (Japonya daki denizaşırı Koreliler). 650 bin civarındaki sayıları ile Japonya'daki en geniş azınlık topluluğunu

⁴⁷⁶ Cha Victor, a.g.e., s.18

⁴⁷⁷ Cha Victor, a.g.e., s.19

oluşturmaktadır. Bir çoğu işgal süresince askeri çalışma politikalarının kurbanıydı ve sosyal ve yasal durumlarında eşi görülmemiş bir ayrımcılığa maruz kalmışlardır. Sonuç olarak Koreliler tarafından tekrar bir sürtüşme baş göstermiştir. Ortaklıkta yapılan yanlışların düzeltilmesi sorumluluğunun Japonya'da olduğunu iddia etmekteydiler.⁴⁷⁸

Psiko-tarihsel (ya da tarihi düşmanlık) yaklaşım hiç kuşkusuz Japonya Güney Kore ilişkilerini anlamının ayrılmaz bir parçasıdır. Gerçekten birçok Koreli ve Japon hala ağırlı Japon sömürü zamanlarının canlı hatıraları ile yaşamaktadır. Daha fazlası, Koreli ve Japon siyaset adamları ile her iki taraf görüşmelerini izleyen Amerikalı memurlar ile yapılan görüşmeler, var olan önyargılı güvensizlik ve küçümsemenin, Japonya –Güney Kore etkileşiminin başlangıç noktası olduğunu doğrulamışlardır.

Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Japonya-Güney Kore

Soğuk Savaş boyunca Güney Kore'nin Japonya politikasında, Seul'un güvenlik diplomasisi, Japonya da dahil, doğal olarak Amerika'nın hakimiyeti altında olduğu için bazı spesifik konular vardır. Soğuk Savaş sonrası dönemde ise dünya güçleri arasındaki ilişkiler değişirken, ABD ve Japonya arasındaki ittifakın devam etmesine karşın, Güney Kore'nin Japon politikası yeniden şekillenmektedir.⁴⁷⁹

Japonya ile Güney Kore arasındaki tek toprak egemenliği sorunu Tokto(Takeshima) ve Tsushima adalarının egemenlik hakları ile ilgilidir.Kore karasularından 140 mil ötedeki kayalıklar Koreliler tarafından Tokto, Japonlar tarafından Takeshima ve Batı kaynakları tarafından Liancourt kayalıkları olarak isimlendirilmektedir.Tsushima ,Kore ve Japon boğazı arasında yoğun nüfuslu bir adadır ve 1869 Meji Antlaşmasından beri Japonya'nın kontrolü altındadır.Bu ada üzerinde Kore'nin istekleri hayalcilikten öteye gitmemiştir.⁴⁸⁰

⁴⁷⁸ Cha Victor, a.g.e., s.20

⁴⁷⁹ Lee Tai Hwan, "Korea's Foreign Policy in the Post-Cold War Era", Korea Focus, Mart-Nisan 2005, Vol.13, No.2, s.5

⁴⁸⁰ Macdonald, a.g.e., s.124

İlk olarak Soğuk Savaş boyunca uykuda olan Güney Kore-Japon sorunları Soğuk Savaş sonrası dönemde yeniden ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte Cumhurbaşkanı Kim, Japonya'nın süregelen koloniyel geçmişi ile ilgili sorunları çözmek için 1998 yılında Japonya'yı ziyaret etmiştir. Böylece iki ülke ilişkileri geleceğe yönelik işbirliği için yeni bir ivme kazanmıştır. Güney Kore, kapılarını Japon kültürüne açarak ve Japon imparatorunun Kore ziyaretini kabul ederek Japonya'ya karşı daha pozitif olduğunu göstermiştir.⁴⁸¹ Bu ziyaret esnasında Japon Başbakanı Obuchi, geçmişle ilgili değerlendirmeler yapmış ve ikili ilişkilerin geleceğinin nasıl olması gerektiği hakkında fikir alışverişinde bulunmuştur. Başbakan Obuchi, Japonya'nın koloni döneminde Güney Kore halkına zarar veren politikalarından dolayı üzüntülerini dile getirmiş ve özür dilemiştir.⁴⁸²

İkinci olarak, iki ülke Kuzey Kore tehdidine karşı yakın işbirliğini sürdürmektedir. Seul, Kuzey Kore politikasında Tokyo'nun işbirliğine ihtiyaç duyduğu için, Güney Kore Japonya'nın Kuzey Kore konularındaki siyasetindeki işbirliği ilişkilerini yumuşatmıştır. Güney Kore, Kore yarımadasındaki Soğuk Savaş yapısının üstesinden gelmek için Japonya ve Kuzey Kore arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesinin arzu edildiğini vurgulamıştır.⁴⁸³

Ayrıca Japonya açısından da Çin'in Asya'da yükselen bir güç olma pozisyonuna gelmesi rahatsız edici bir durumdur. Çin'in gittikçe güçlenmesi ve ordusunu modernize etmesi Japonya'nın Doğu Asya'daki etkisini azaltabilir. Zaten coğrafi olarak Asya'dan izole durumda olan Japonya, güç dağılımındaki bu değişimi endişe ile seyretmektedir. Japon liderler bölgesel güç dengesini sağlamak için daha güçlü olmanın farkında olduğu kadar Doğu Asya'da stratejik müttefiklik bağlarının öneminin de farkındadırlar. Bu noktada özellikle Güney Kore önemli bir ülkedir.⁴⁸⁴

⁴⁸¹ Lee Tai Hwan, a.g.e., s.5

⁴⁸² Gerrit W Gong, "The Beginning of History: Remembering and Forgetting as Strategic Issues", Washington Quarterly, Spring 2001, Vol.24, Issue.2, s.45-57

⁴⁸³ Lee Tai Hwan, a.g.e., s.6

⁴⁸⁴ Marquardt Eric, "The Importance of Strong Relations Between Japan and South Korea", Power and Interest Report News, 09.04.2005, s.3

Bölgedeki güç parametreleri Japonya'nın etkili bölge ülkeleriyle iyi ilişkiler kurmasını gerektirmektedir. Japonya bölge ülkeleriyle birlikte bölgesel gücünü artırabilir ve potansiyel olarak Çin'in büyüyen gücünü sınırlandırabilir. Güney Kore bu etkili devletlerden biridir. Üstelik ABD ile iyi ilişkileri vardır ve Kore Savaşı'ndan beri Güney Kore topraklarında Birleşik Devletler askerlerini barındırmaktadır.⁴⁸⁵

Son olarak, Güney Kore, Japonya ile Kore yarımadası ve Kuzeydoğu Asya'yı içeren güvenlik konuları istişarelerine başlamıştır. Yakın zamanlarda, Japonya- ABD Savunma Ana Hatları'ndaki (Japan-U.S. Defense Guidelines) değişiklikler sonucu meydana gelen ABD-Japonya güvenlik ilişkilerinin doğasındaki değişiklik gibi, güvenlik ile alakalı gelişmeler nedeniyle Güney Kore ve Japonya arasındaki güvenlik diyaloglarına duyulan ihtiyaç artmıştır.⁴⁸⁶

4.1.3. Çin ile İlişkiler

“Çin'in yükselişini olumlu olarak görüyorum. Çin'in yükselişini olumlu düşünerek Çin'in doğru yolda ilerlemesini sağlayalım.”

Roh Moo-hyun⁴⁸⁷

ABD ve Japonya'dan sonra Çin Güney Kore uluslar arası çevresinde en yoğun odak noktasıdır. 1895'e kadar Çin'e vergi veren bağımlı bir devlet olan Kore'nin politikaları ve kültürü Çin'de olduğu gibi Konfüçyüs kültüründen etkilenmiştir. Çin, General Yuan Shih-kai'yi Kore'yi Çin ekseninde tutmak ve Japonya'dan uzak tutmak için görevlendirmiş ancak başarılı olamamıştır. Cumhuriyetçi Çin, 1919'dan 1945 yılına kadar sürgündeki Kore hükümetine ev sahipliği yapmış ve 1945 yılında bağımsızlığına kavuştuğunda Kore'yi ilk tanıyan ülke olmuştur.⁴⁸⁸

⁴⁸⁵ Marquardt Eric, a.g.e., s.4

⁴⁸⁶ Lee Tai Hwan, a.g.e., s.6

⁴⁸⁷ Financial Times, 17 Eylül 2003

⁴⁸⁸ Macdonald, a.g.e., s.136-138

Çin-G. Kore Diplomatik İlişkilerinin Başlaması (1992)

Kore ve Çin hem coğrafi hem de tarihi olarak birbirine yakındır. Aslında, bir zamanlar Kore Çin'e bağlı bir devlettir. Bu ilişki Japonya'nın 19. yy da yarımada'yı kolonileştirmesiyle sona ermiştir. Çin ve Güney Kore ilişkileri 1992'de diplomatik ilişkilerin kurulmasıyla ekonomik ve politik alanda gelişmeye başlamıştır.⁴⁸⁹

Çin'deki iç savaş sırasında, komünistlerle beraber savaşan kuvvetlerin içinde Korelilerin büyük bir rol oynadıkları General Fu Tso-Yi'nin şu sözlerinden anlaşılmaktadır:

“Haber almakla görevli subaylarımız , 1947 yılının mart ayında 100 bin korelinin sınırı geçtiklerini ve bu arada tutsak edilenlerin üzerlerinde Rus silahları taşıdıklarını rapor ettiler.”⁴⁹⁰

Aslında, 1991 yılında iki Kore'nin beraberce Birleşmiş Milletler üyeliğine kabul edildiği zaman, Çin için Güney Kore ile diplomatik ilişki başlatmanın tam zamanıydı. Fakat Çin, uygun bir ortam yaratmak için Kuzey Kore'nin ABD ve Japonya ile ilişkilerinin ilerlemesine öncelik vermiş, Güney Kore'ye karşı indirekt, pasif bir politika izlemiştir. Bununla birlikte 1992 başkanlık seçimlerindeki Clinton'un muhtemel zaferi, Çin'e dolaylı (*detour*) stratejiyi sürdürmenin akılsızca olduğunu göstermiş ve indirekt stratejiyi yeniden gözden geçirmiştir.⁴⁹¹

Sonuç olarak Çin açık bir stratejiye yönelerek Güney Kore'yle diplomatik ilişki kurmaya öncelik vermiştir. Böyle yapmak belki de Japonya ve ABD'nin Kuzey Kore ile ilişkilerindeki çıkmazı sona erdirebilir ve Kuzey Kore'nin izolasyon durumunu azaltabilirdi. Muhtemelen bu, Çin ile Güney Kore'nin diplomatik bağ kurmalarına karşı Kuzey Kore'nin şiddetli direnişini yatıştıran önemli bir faktördür. Fakat Çin ve Güney Kore arasındaki dostluğun, Kuzey Kore'yle ABD ve Japonya arasındaki ilişkinin gelişmesine etkisi olmamıştır. Bunun yerine Kuzey Kore'nin izolasyonunu derinleştirmiş,

⁴⁸⁹ The China Post, 28 Ocak 2005

⁴⁹⁰ George Crell, “Rus’ların Asya Siyaseti”, Toker Yayınları, İstanbul, 1990, s.200

⁴⁹¹ Park Doo-bok, “Sino-Korean Relations Since 1992: Achievements and Prospects”, East Asian Review, Vol.14, No.1, Spring 2002, s.4

bir süre için Çin'in Kuzey ile ilişkisini zorlaştırmıştır. Bu yüzden Çin aralarındaki eski dostça ilişkiyi sürdürmek için çeşitli politikalar izlemiştir.⁴⁹²

Başlangıçta Çin, normalleşmenin ardından Güney Kore'yle ilişkilerini geliştirmek için çok farklı bir politika izlemiştir. Çin, ekonomik alanda ilişki ağını geliştirmiş, Kuzey Kore'yle mevcut ilişkisine zarar vermemek için askeri ve siyasal işbirliğini sınırlandırmaya çalışmıştır. Fakat bu Çin'in Güney Kore'yle ilişkilerinde ciddi bir dengesizliğe yol açmıştır. Sonunda, 1995 yılında Çin ve Güney Kore arasındaki karşılıklı ziyaretlerin ardından iki millet arasındaki ilişki önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Kısaca 1995 bir dönüm noktası olmuş, ilişkinin normalleşmesinden beri ilişkiyi niteleyen dengesizlik yavaş yavaş giderilmiştir. Bu Çin'in Kuzey Kore politikasını ayarlamasıyla sonuçlarını yansıtmış ayrıca Güney Kore ile münasebetlerin niteliği değişerek bir ortaklığa dönüşmüştür.⁴⁹³ Güney Kore'nin toplam ihracatında Çin'in payı 1990'da %1 iken 2001'de bu oran yükselerek %12'ye çıkmıştır.⁴⁹⁴

Kasım 1998'de Cumhurbaşkanı Kim Dae-jung'un Çin'i ziyareti Çin ve Güney Kore arasındaki ilişkiyi işbirlikçi bir ilişkiye doğru çevirmiş ve daha sonra Çin Başbakanı Zhu Rongji'nin Kore ziyaretiyle dengesiz Çin-Kore ilişkisi daha dengeli ve kapsamlı bir ortaklığa doğru yönelmiştir. Çin ve Güney Kore arasındaki dengesizlik geçmiş düşmanlık ve Çin'in iç politika ve Kuzey Kore'yle özel ilişkisinden kaynaklanmıştır. Gerçek şu ki artık Çin-Güney Kore ilişkisi ekonomik alandan politik ve askeri alana doğru ilerlemektedir.⁴⁹⁵

24 Ağustos 2003 yılında Çin ve Kore resmi diplomatik ilişkilerinin 11. yıldönümünü kutlamışlardır. Şu ana kadarki sonuçlar baş döndürücüdür. Çin-Kore ikili bağları bütün önemli alanlarda dikkate değer gelişmeler göstermiştir.⁴⁹⁶

Diğer yandan, Kore yarımadası ve Doğu Asya bölgesi ile ilgili bazı konular ve daha uzun vadeli ilgiler ile karşı karşıya gelindiğinde çıkarlar

⁴⁹² Park Doo-bok, a.g.e., s.5

⁴⁹³ Park Doo-bok, a.g.e., s.6

⁴⁹⁴ Sarah Chan and Kua Chien-chun, "Trilateral Trade Relations among China, Japan and South Korea", East Asia: An International Quarterly, Spring 2005, Vol.22, Issue.1, s.42

⁴⁹⁵ Park Doo-bok, a.g.e., s.6-7

⁴⁹⁶ Kim Taeho, "Sino-Korean Relations", Korea Focus, 2005, Vol.13, No.2, s.25

birbiriyle derin bir çatışmaya girmektedir. Kuzey-Güney birleşmesi, beklenmedik bir Kuzey Kore davranışı, Birleşik Devletler Kore Gücü'nün gelecekteki statüsü, Kuzey Kore'nin Kitle İmha Silahları konusu öne çıkan örnekler arasındadır. Yine de "yükselen Çin" in görünmeye başlaması gerçeği, Kore'nin Çin politikasının hem elde edilmesi hem de daha sonra gelen uzun vadeli güvenlik amaçlarının aracısıdır.⁴⁹⁷

Güney Kore'nin Çin Algılaması

Goguryeo üzerindeki tarihi tartışma Kore toplumunda iki unutulmaz gelişmeye yol açmıştır. Birincisi, halk arasında milliyetçi duyguların yükselmesine hizmet etmiştir. İkincisi, Çin'in bir tehdit veya dikkatle izlenmesi gereken bir ülke olduğu yaygın inancının oluşmasına neden olmuştur.⁴⁹⁸

Diplomatik ilişkilerin kurulmasından bu yana Kore ve Çin arasında politika, ekonomi ve kültür gibi alanlardaki etkileşim dikkate değer bir seyir izlemiştir. Aslında bu alış-veriş karşılıklı faydalı bir ortaklığın gelişmesini sağlamıştır. Bununla birlikte, Çin'e karşı tırmanan kuşku ve olumsuz algı, ki Goguryeo tarihi üzerindeki tartışma sonucunda ortaya çıkmıştır, artan sayıdaki Korelinin Çin'in Sino-sentrizm ve hegemonya politikası güttüğü ve Çin'in potansiyel bir tehdit olduğundan endişe duymasına yol açmıştır.⁴⁹⁹

Çin-merkezli sistemin kırılmasından sonra ve Japon-merkezli düzene dahil olmasından sonra geç Jaseon Hanedanlığı'ndaki Koreliler, Çin'i Japonya'nın gözüyle görmeye başlamışlardır. Çin modernleşmede başarısız olmuş ve bu yüzden gelişme açısından geri kalmış bir ülke olarak görülmüştür. Onun medeniyetini ise Koreliler, Japon-Kore-Çin hiyerarşisi içinde algılamıştır. Buna göre Çin bu hiyerarşide en alttaydı ve Çinli insanlar kaba ve görgsüzdüler.⁵⁰⁰

Aslında modern dönemden beri Koreliler kendilerini Çinlilerden daha üstün görmüşleridir. Bu yarım yüzyıl önce Kore ve Çin resmi diplomatik ilişkiler kurmak için ilk defa direkt bir araya geldiklerinde bu düşünceleri

⁴⁹⁷ Kim Taeho, a.g.e., s.28

⁴⁹⁸ Lee Wook Yon, "Korea-China Cultural Relations and a Communal House", Korea Focus, 2005, Vol. 13, No. 2, s.16

⁴⁹⁹ Lee Wook Yon, a.g.e., s.16

⁵⁰⁰ Lee Wook Yon, a.g.e., s.18

doğrulanmıştır. O zaman, Çin sadece ekonomik gelişme açısından değil demokratikleşme, insan hakları ve kültür gibi hemen hemen bütün alanlarda Kore'den geridir. Sonuç olarak hallyu veya Kore dalgası fenomeni, ki Kore pop kültürü Asya bölgesinde, Çin de dahil, yaygın popülerite kazanmıştır, Kore'nin daha üstün kültürünün kanıtı olarak görülmüştür.⁵⁰¹

Fakat, Çin'in yakın zamanlardaki dramatik gelişmesi ve bir dünya gücü olarak ortaya çıkmasıyla, Korelilerin yaklaşık %80'i Çin'i şu anda bir rakip olarak algılamaktadır. Diğer taraftan, Korelilerin yaklaşık % 90'ı Çin'in on yıl sonra Kore'ye yetişeceğine inanmaktadırlar. Sonuç olarak, Koreliler şimdi eski durumun tersine döndüğünü hissetmektedirler. Bu yüzden Koreliler Çin'i algılamada psikolojik bir karmaşa yaşamaktadır. Ve görünüşe göre sözde "sarı tehlike" endişesini geliştirerek Çin'in gelişmesini Kore yarımadasının zararına olduğunu düşünmektedirler.⁵⁰²

Bu zamanda artan sayıdaki Korelilerin ikili ilişkileri işbirlikçi ve pozitif değil de rekabete dayanan ve antagonistik (düşmanlığa dayalı) olarak görmeleri Kore-Çin ilişkilerinin kritik bir yol ayrımına getirmiştir. Bu durum Kore'ye bugün Çin'in önemi üzerine düşünmeye, Çin-Kore ilişkilerinin geleceği ve işbirliğine dayanan Kore ve Çin ilişkisinin, Doğu Asya ülkeleri ve dünya için ne demek olduğunu düşünmesi için önemli bir fırsat sağlamıştır.⁵⁰³

Belki de modern zamanlarda Kore gerçekten kendi Çin görüşünü geliştirmemiş bunun yerine Japonya ve ABD'nin oluşturduğu algılamayı benimsemiştir. Bu yüzden Kore'nin Çin'e karşı kendi bakışını ortaya koyması sadece kendisi için değil dünya barışı ve ortak refah için de önemlidir.

İkili ilişkiler

Çin; tarihi, kültürel ve etnik farklılığının ötesinde, dünyada üç farklı kimliğe sahip tek ülkedir: potansiyel bir küresel güç, önemli bölgesel bir güç ve gelişmekte olan bir sosyalist ülkedir. Üstelik Çin'in yükselmesi etrafındaki tartışmalar Soğuk Savaş'ın tek kutuplu dünyasının sona ermesi ve ardından ABD'nin dünyanın tek süper gücü olarak ortaya çıkması gibi çeşitli tarihi

⁵⁰¹ Lee Wook Yon, a.g.e., s.19

⁵⁰² Lee Wook Yon, a.g.e., s.19

⁵⁰³ Lee Wook Yon, a.g.e., s.21

olaylarla aynı çizgiye rastlar. Bu yüzden Çin'in geleceği iç ve dış faktörlerin kombinasyonu tarafından şekillendirileceğe benzemektedir.⁵⁰⁴

Güney Koreli'ler ABD ve Japonya'dan farklı olarak Çin'in kendilerine saygı duyduğunu ve yaptıklarını takdir ettiğini düşünmektedirler. Aynı zamanda Çin'i askeri tehditten ziyade ekonomik rakip olarak görmektedirler. Güney Kore-Çin arasındaki ekonomik ilişkilerin gelişmesini olumlu olarak görmekte ve Çin'in Kore Yarımadası'nda yapıcı bir rol oynadığını düşünmektedirler.⁵⁰⁵

Çin'in Kore yarımadası politikası gerilimi düşürmek ve istikrarı sağlamak üzerinedir. Ayrıca Çin Kore yarımadasındaki istikrarı ilerlemekte olan ekonomik gelişmesi için vazgeçilmez görmektedir. Bu Pekin'in neden bu kadar çok Güney Kore ile ekonomik ve ticari ilişkilerine önem verdiğini göstermektedir. Aynı zamanda Çin Kuzey Kore'yle uzun süreli ilişkilerini korumaya çalışmaktadır. Çünkü Kuzey Kore'deki istikrarsızlık Kore yarımadasının istikrarını tehlikeye sokmaktadır. Çin bu ulusal ve diplomatik amaçları temel alarak Seul ile diplomatik ilişkilerini normalleştirdiğinden beri Güney Kore ile ticari ve ekonomik ilişkilerini ilerletmeye çalışmaktadır. Ayrıca iki ülke arasındaki siyasal ve diplomatik ilişkiler, zayıf düşen Pekin ve Piyonyang ilişkilerinin tersine önemli gelişmeler kaydetmiştir. Gelişen ilişkiler iki ülke insanının geçmişe göre birbirine daha çok sempati duymasına yol açmıştır.⁵⁰⁶

Bu gelişmelere rağmen iki ülke bazı yönlerden birbirinden ayrılmaktadır. Güney Kore ve Çin sık sık kendi ulusal çıkarları açısından aralarında ilke olarak önemli farklılıklar bulunmadığını ifade etmelerine rağmen, iki taraf arasında siyasal, yönetsel, sosyal ve diplomatik işlerde derin ayrılıklar bulunmaktadır. Bu ise orta ve uzun vadeli ulusal politikalarda potansiyel çatışma riski hissini vermektedir.⁵⁰⁷

⁵⁰⁴ Kim Taeho, "The Rise of China and Korea's Strategic Outlook", Korea Focus, 2005, Vol.13, No.2, s.52

⁵⁰⁵ Norman D. Levin, "The Shape Of Korea's Future", RAND Cooperation, 1999, s.212

⁵⁰⁶ Kim Taeho, a.g.e., s.61

⁵⁰⁷ Kim Taeho, a.g.e., s.62

Çin-Kore emperyal güçlerce yönetilirken acı deneyimi paylaşmışlar ve yüzyıllar boyunca birbirlerine sempatiyle yaklaşmışlar ve karşılıklı alış-verişlerde bulunmuşlar ve 1940 sonlarında, farklı şartlar altında, yeniden doğmuşlardır. Soğuk Savaş boyunca iki ülke rekabet eden ideolojik sistemler ve dışlayıcı dış politika ilişkilerince ayrılmışlardır. Bu tarihi miras iki taraf için de günümüz ilişkilerinde yansımaları bulmaktadır.⁵⁰⁸

1967 yılına kadar Güney Kore, Komünist Çin ile ticari ilişki kurmak konusunda negatif bir tavır sergilemiştir. Ancak ihracata dayalı Güney Kore ekonomisi 1960'ların sonunda gelişmeye başlamasıyla yeni ihraç pazarı bulmak ve alternatif hammadde kaynağı arayışı Güney Kore'nin politikasında değişiklik yapmasına neden olmuştur. Güney Kore önce limanlarını komünist ülkelere açmış, daha sonra bu ülkelere ihracat ve ithalatı serbest hale getirmiştir. Çin de Güney Kore'nin ekonomik gelişmesi karşısında kendi modernleşmesi için Güney Kore ile ilişkilerini normalleştirmeyi gerekli görmüştür.⁵⁰⁹ Çin'in en temel problemi Kore yarımadası politikasındaki rolüyle ilgilidir. Güney Kore ve Çin ilişkilerinin normalleşmesinin en temel amacı Seul-Piyonyang arasındaki ilişkileri geliştirmektir. Aslında Güney Kore Çin'le arasındaki normalleşmeyi Koreler arası ilişkileri geliştirmenin ve barışçıl bir birleşme için zemin oluşturmanın bir aracı olarak görmüştür.⁵¹⁰

Çin, Kore yarımadasında dış bir müdahale olmaksızın barışçıl bir birleşmeyi istemektedir. Fakat birleşme esnasında Çin'in karşı olduğu dış müdahale olasılığı, ABD ile ittifakı açısından Güney Kore'nin ulusal çıkarıyla çatışabilir. 1990'larda Çin, Kore arası sorunlarda dengeli olmakla beraber, genellikle Kore yarımadası konularında Güney Kore'nin ulusal çıkarlarıyla tutarlı politikalar izlemiştir.

⁵⁰⁸ Kim Taeho, a.g.e., s.65

⁵⁰⁹ Park Ung-Suh, "Economic Relations between Korea and China" in Yoo Se-Hee(ed.), a.g.e., s.222

⁵¹⁰ Kim Taeho, a.g.e., s.65

Öte yandan ilerde iki Kore birleştikten sonra, aynen iki Vietnam'ın birleşmesinden sonra olduğu gibi Çin'e ihanet edebilir mi gibi sorunlar mevcudiyetini korumaktadır⁵¹¹

Çin , Kuzey ve Güney Kore'nin barış içinde birleşme politikasında Kuzey Kore'nin yaklaşımlarına destek vermekte ancak Kuzey Kore'nin anladığı manada güç kullanarak birleşme fikrine karşıdır.Çinliler Kore'nin birleşmesini yakın zamanda mümkün görmemektedir.1978 yılında Çin Başbakan Yardımcısı Teng Hsiao-ping Japonya'da birleşmenin bin yıl gibi bir zaman alacağını belirtmesi Çin'in Kore'nin birleşmesindense mevcut statükonun devamından yana olduğu şeklinde değerlendirilmelidir.⁵¹²

Üçüncü olarak, Çin ve Güney Kore'nin orta ve uzun vadede ilişkilerini etkileyecek konulardan biri de Kuzey Kore'deki iç değişiklikler ve Çin-Kuzey Kore'nin gelecekteki ilişkisidir. Kısa vadede Kuzey Kore-Çin ilişkilerinin dramatik olarak değişmesi olasılığı çok düşüktür. Çin Kore yarımadasındaki istikrarı ulusal menfaati için yararlı gördüğü sürece Kuzey Kore'nin Güney'e karşı düşmanlıklarını önleyecektir. Bununla birlikte Kuzey Kore'deki önemli değişiklikler ve ulusal birleşme yolundaki somut ilerlemeler, orta ve uzun vadede Çin için kötü olabilir. Pekin daha önce, ulusal birleşme sürecine dış müdahaleye kesinlikle karşı olduğunu, birleşmeye doğru hareketin Kore yarımadasında karışıklığa yol açacağını belirtmiştir.⁵¹³

Dördüncü olarak Doğu Asya'da Çin ve Japonya'nın artan itibarı ve ikili ilişkilerindeki değişiklikler Kore yarımadası ve Çin-Güney Kore ilişkilerinde derin değişikliklere neden olabilir. Çin ve Japonya geleneksel olarak bölgesel hakimiyet için rekabet etmekte, Doğu Asya ve Kore yarımadasında dikkate değer uygulamalarda bulunmaktadır. İki ülke de bugünlerde; Kore yarımadası sorunu, ulusal güvenlik, ekonomik işbirliği ve uluslar arası anlaşmazlıklar gibi konularla ilgili, benzer görüşler sergilemektedir. Fakat iki ülkenin tarihi ilişkisinin ışığı altında birbirleriyle bölgesel diplomatik krize düşmeleri

⁵¹¹ Nuraniye Hidayet Ekrem, "Çin Halk Cumhuriyeti Dış Politikası",ASAM Yayınları,Ankara,2003, s.189

⁵¹² Chang-yoon choi, "Korea and China:Current Issues and Future Prospects" in Sung-joo Han(editor), "After One Hundred Years:Continuity and Change in Korean-American Relations", Asiatic Research Center,1982,s.123

⁵¹³ Kim Taeho, a.g.e., s.66

olasıdır.⁵¹⁴ Güney Kore hükümeti, Japonya ile Çin arasında başlayan yakınlaşmayı başlıca iki nedenle olumlu karşılamıştır. Bir kere, Başkan Carter'ın yönetimi sırasında başlatılan ve Uzak Doğu'daki Amerikan askeri varlığının kademeli olarak azaltılmasını amaçlayan politikasından güvenlik nedeniyle endişe duyan Güney Kore, ilişkilerinin güçlenmesi sonucu Tokyo'nun Pekin üzerine etkide bulunarak, Kuzey Kore'ye sağladığı desteği daha yumuşatacağını tahmin edebilmiştir. Ayrıca, Japonya'nın siyasal alanlarda da faal olma yoluna gireceği böylece de, bölgede dengeleyici bir güç olarak ortaya çıkacağı beklenen bir gelişmedir.⁵¹⁵

Birbiriyle normal olarak işbirlikçi, zaman zaman uyuşmazlık içinde olan Çin ve Japonya'nın özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde ilişkileri yeni bir stratejik rekabete doğru yönelebilir. İşaret etmek gerekirse Çin-ABD ve Japonya-ABD ilişkilerindeki değişiklikler bölgesel stratejik görünümü etkileyebilir.

21. yy.da Güney Kore-Çin İlişkileri

Güney Kore-Çin arasındaki ikili ticaret hacmi son yirmi yıl içinde inanılmaz ölçüde artış göstermiştir. İkili ticaret 1979'da 19 milyon \$'dan 2002 yılında 41,2 milyar \$'a çıkmış, yani yaklaşık 2158 kat artış göstermiştir. Bu, Çin'i Güney Kore'nin ABD'den sonraki en büyük ikinci ihracat pazarı haline getirmiştir. 2002'nin sonu itibarıyla Güney Kore'nin Çin'e yatırımlarının oranı %13 seviyesine çıkmış ve Çin Güney Kore'nin en fazla yatırım yaptığı birinci ülke konumuna gelmiştir. Güney Kore-Çin arasında seyahat eden insan sayısı Güney Kore-ABD arasındaki sayıyı geçmiştir.⁵¹⁶

Çin'in Kore politikası Kuzey Kore ilişkileri, iki ülke arasındaki ideolojik farklılık, Tayvan sorunu, Çin'in global sistemdeki yeri açısından düşünülmelidir. Halen Tayvan sorunu çözülmemişken Çin, Güney Kore'nin "iki Kore" politikasını her ne kadar çıkarı bunu gerektirse de desteklememektedir. Güney Kore, Tayvan'la ilişkilerinin bozulması pahasına da olsa Çin ile ekonomik ilişkileri sürdürmektedir. 1982'den beri Çin,

⁵¹⁴ Kim Taeho, a.g.e., s.67

⁵¹⁵ Prof. Dr. A. Mete Tuncoku, "Japonya –Çin Halk Cumhuriyeti İlişkileri", ASAM, 2002, s.100

⁵¹⁶ Jae Ho Chung, "From a Special Relationship to a Normal Partnership?: Interpreting the Garlic Battle in Sino-South Korean Relations", Pacific Affairs, Vol.76, No.4, Winter 2003

modernizasyon programını gerçekleştirebilmek için bölgede istikrarı istemektedir. Bununla beraber Çin, Kuzey Kore'ye saldırgan tutumunu değiştirmesi yönünde yeterli baskı yapmamaktadır. Çin Kuzey Kore'nin kendi modernizasyon programını gerçekleştirmesini istemektedir.⁵¹⁷ Çin'in Kore yarımadası politikası iki amaca yöneliktir: Ekonomik gelişmesini devam ettirmek ve buna yardım eden istikrarlı bir ortamı sağlamaktır. Bu amaçları gerçeğe dönüştürmek için Çin istikrarı itilafa tercih etmekte ve anlaşmazlıkların tarafların katıldığı direk müzakerelerle çözülmesini istemektedir. Bu yaklaşım Çin'in barışsever bir ülke olduğu izlenimini yaratmaktan ziyade ekonomik çıkarlarını koruduğunu göstermektedir. Aynı zamanda Çin, ABD eksenli uluslar arası ve bölgesel düzenin farkındadır.

Güney Kore'nin politik istikameti, 21. yüzyıldaki güvenlik çevresi dikkate alındığında şöyle özetlenebilir: İlk olarak Güney Kore iki önemli amacı takip edecektir: Çin ile güçlendirilmiş ikili ilişkiler ve Kuzey Kore'ye karşı caydırıcılık ve Koreliler arası ilişkilerin geliştirilmesidir. Fakat Seul ABD ile güvenlik ittifakı ve muhtemel Çin-ABD itilafı ile ilgili olarak, vazgeçme veya tuzağa düşürülme ikilemi ile karşı karşıyadır. Bu yüzden Güney Kore Çin'e karşı kısa veya orta vadeli "stratejik opsiyon" olarak bakmamalıdır. Kore arası sorunları çözmede Çin ve ABD'nin arabulucu ve destekleyici olmaları fikri Kore yarımadasındaki farklı çıkarları göz önüne alındığında ne rasyonel ne de muhtemeldir.⁵¹⁸

Bunun yerine Güney Kore'nin dış politikasında Çin ve ABD'ye stratejik olarak öncelik vermesi kaçınılmazdır. Bu tür stratejik önceleme orta ve uzun vadede değişen durumlara göre ayarlanmalıdır. Kuzey Kore'deki bir kargaşa halinde Güney Kore ve ABD arasında bir pozisyon ve ulusal çıkar çatışması meydana gelebilir.

Çok yönlü ilişkiler ve Çin'le süregelen karşı karşıya gelmeler dolayısıyla ABD, Güney Kore'yle Çin'in etkileşimini ve değişen ilişkilerini yakından

⁵¹⁷ Hong Yung Lee, "Future dynamics in Sino-Korea relations", Journal of Northeast Asian Studies, Fall90, Vol. 9 Issue 3, s.34

⁵¹⁸ Kim Taeho, a.g.e., s.70

izlemektedir. Benzer şekilde Çin ulusal birleşmenin ardından Kore ile yeni bir ilişki geliştirmek zorunda kalacaktır.⁵¹⁹

Bu süreç boyunca Çin ile ABD'nin çıkarları birtakım hassas konular üzerinde çatışabilir. Kore'deki ABD askerlerin gelecekteki rolleri ve varlığı, kitle imha silahlarının elden çıkarılması, mülteciler ve birleşik Kore'nin askeri kapasitesi ve stratejik kimliği bunlardan birkaçıdır.

Eğer Çin-ABD arasındaki bağ daha işbirlikçi ve dostane ilişkilere doğru gelişirse, bazı uzmanlar bunun Kore yarımadasının barış ve istikrarına katkıda bulunacağını öngörmektedirler. Bununla birlikte iki barışçıl ülkenin işbirliği Kore'nin pozisyonunu zayıflatabilir.⁵²⁰

İkinci olarak Güney Kore'nin bakış açısına göre, Japonya ve ABD arasındaki güvenlik bağlarının gelişmesi Kuzey'den tehdit devam ettiği sürece, Kuzey Kore'nin maceracılığını önlemeye yardım edecektir. Güney Kore'nin mevcut güvenlik ve askeri politikaları, Seul-Washington ittifakınca desteklenerek, Kuzey Kore'yi caydırmak üzerine odaklanmaya devam etmelidir.

Fakat bu Seul'un Washington'la ilişkisini katılaştırması ve Washington-Tokyo ittifakını desteklemesi gerekmektedir. Diğer taraftan, eğer Kuzey Kore tehdidi ortadan kalkarsa Güney Kore veya birleşik Kore spesifik konularda Çin ve Japonya'ya maksimum etkide bulunmaya çalışmalıdır. Bu amaçla Seul, Kore'nin nüfuzunu maksimize etmek için büyük/küçük stratejiler takip etmeli ve bu ülkelerin bir veya ikisine karşı tavizleri minimum seviyeye indirmelidir.⁵²¹

Üçüncü olarak Çin-Güney Kore ilişkileri, 1992 diplomatik normalleşmesinden beri çeşitli alanlarda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Kore şimdi Çin'le daha yakın ilişkiler geliştirerek yeni bir çevreye hazırlanmaya ihtiyacı vardır. İki ülke de sık sık bölgesel sorunlarda benzer görüşler dile

⁵¹⁹ Kim Taeho, a.g.e., s.71

⁵²⁰ Kim Taeho, a.g.e., s.71

⁵²¹ Kim Taeho, a.g.e., s.73

getirseler de, iki taraf da siyaset, sosyal değerler ve güvenlik ittifaklarını algılamaları bakımından ayrı düşmektedir.⁵²²

İlişkilerin Geleceği

Çin'in yükselmesi üzerindeki tartışmalar, Çin'in yeni statüsünün Doğu Asya ve Kore yarımadasındaki mevcut düzeni nasıl etkileyeceği henüz açıklık kazanmamış olmasına rağmen, devam etmektedir.19ncu yy ortalarından beri Çin'deki temel politik tartışmalar ekonomik ve teknolojik gelişme üzerinedir.⁵²³

Çin'in siyasal sistemin doğası, Çin'in dış politikasının stratejik ve yapısal oluşumu ve Kore yarımadası ile ilişkisi dolayısıyla Güney Kore, Çin'in yükselmesine, orta ve uzun vadeli stratejisinin ayrılmaz bir parçası olarak, hazırlanmak zorundadır. Bu noktada, Güney Kore hem kısa vadeli gelişmeler hem de uzun vadeli stratejiyi yansıtan bütün ve dengeli bir yaklaşım sergilemek zorundadır.⁵²⁴

Özellikle, Güney Kore Çin'e yönelik yaklaşım metodunda, politik tutarlılık ve devlet daireleri arası koordinasyon üzerinde düşünmelidir. Güney Kore'nin şu andaki Çin politikası, Kore arası konular ve Çin-Seul arasındaki bazı özel ikili konulara odaklanmıştır. Güney Kore; Kore yarımadasında istikrar, Kore arası ilişkilerdeki gelişmeler ve Kuzey Kore reformu gibi ortak çıkarları belirleyerek ve bunları öncelikli politikalar olarak takip etmelidir.⁵²⁵

Çin ve Güney Kore'nin farklı ulusal çıkarı ve düşünceleri büyük oranda; büyüme potansiyelindeki farklılık, uluslar arası itibar, ulusal ideoloji, politik yapı, dış ilişkiler ve güvenlik ittifakları, ayrıca karışık geleneksel bağlar ve geçmiş düşmanlığın birer yansımasıdır. Bu sebeple Güney Kore Çin ile güvenlik tartışmalarını, Kore yarımadasındaki olası kriz durumunda Çin'in

⁵²² Kim Taeho, a.g.e., s.74

⁵²³ David Bonavia, "The Political Basis of China's New Economic Policy" in Yoo Se-Hee, a.g.e., s.65

⁵²⁴ Kim Taeho, a.g.e., s.75

⁵²⁵ Kim Taeho, a.g.e., s.75

işbirliğini elde etmek için, Kore arası ilişkilerini geliştirme ve güven temeli üzerine olmalıdır.⁵²⁶

Güney Kore; Çin'in Japonya ve ABD ile ilişkileri kötüye gittiği takdirde güvenlik ilişkilerini ve güvenlik alternatiflerini ayrıntılarıyla belirleyerek stratejik bir değerlendirmesini yapmalıdır. Eğer Güney Kore, Çin-ABD ilişkilerinin geleceğini tamamen iyimser olarak yorumlarsa, güvenlik politikası dengesiz ve gerçekdışı bir hal alabilir.

Benzer şekilde eğer Çin-Japonya ilişkileri kötüye giderse, o zaman Seul-Pekin ilişkileri iyi de olsa, kötü de olsa bir meydan okumayla karşılaşabilir. Sonuç olarak Güney Kore Çin ile güven ilişkileri kurmak için gayret göstermeli ve uzun vadede komşu ülkeler arasındaki prestijini yükseltmelidir.⁵²⁷

Çin, ABD'nin gelecekte Asya'daki rolünü kestirememektedir.Yine de, azalan bir ölçekte de olsa ABD'nin bölgedeki askeri varlığını muhafaza edeceğini umut etmektedir.Aksi takdirde Çin, Japonya'nın ABD'nin rolünü oynamaya doğru ilerleyeceğinden endişe etmektedir.Pekin aynı zamanda ABD'nin Japonya'yı askeri gücünü arttırması yönünde teşvik etmesinden kaygı duymaktadır.⁵²⁸Çin, ABD-Japon ilişkilerinin güçlenmesini ve bununla birlikte Japonya'nın Doğu Asya'da güvenlik rolünün büyümesini, kendisinin güvenlik çıkarlarına negatif etkide bulunacağına inanmaktadır. Son zamanlarda Çin'de yükselen milliyetçi duygular, ABD ve Japonya ile olan ilişkilerini bozabilir. Eğer bu Çin ve ABD veya Çin ve Japonya arasındaki askeri olaylarla bağlantı kurulursa o zaman Pekin mevcut dış politikasını ayarlamaya gidebilir. Bu sebeple Güney Kore güvenlik ve dış politikasını Çin'in ABD ve Japonya ile ilişkilerini ve bölgesel politik sorunların yapısındaki değişimi dikkate almak zorundadır.⁵²⁹

Son olarak Çin'in politika yapma (policymaking) yönteminden dolayı, önemli politik ve askeri gelişmeleri ve askeri gücünü takip etmek Güney

⁵²⁶ Kim Taeho, a.g.e., s.77

⁵²⁷ Kim Taeho, a.g.e., s.78

⁵²⁸ Hong Yung Lee, Journal of Northeast Asian Studies, Fall90, Vol.9, Issue.3, s.34

⁵²⁹ Kim Taeho, a.g.e., s.79

Kore'ye düşmektedir. Özellikle Çin liderlerinin kişisel profillerini ve önde gelen liderlerle değişen kişisel ilişkiler ve Çin'in güvenlik ve uluslar arası durumu algılamaları, askeri yapılanma ve askeri diplomasiyi izlemelidir.

Her bir tarafın dışişleri bakanları arasındaki düzenli bilgi alış-verişine ilaveten, Güney Kore çok yönlü ve özel seviyede temaslarla Çin'le ilişkileri geliştirmeli; ayrıca buna, tutarlı ve sistematik uzun vadeli güven verici önlemler eşlik etmelidir.⁵³⁰

4.1.4. Kuzey Kore ile İlişkiler

Kore yarımadası, dört büyük güç olan ABD, Japonya, Çin ve Rusya'nın yaşamsal ulusal çıkarları olan bir bölgedir. Kuzey Kore Çin ve Rusya'nın müttefikidir. 1950 yılında ABD Kuzey Kore'nin saldırısında Güney Kore'nin güvenliğini sağlamak için birliklerini gönderdiği zamandan beri Güney Kore ile güvenilir bir ortaklık içindedir. Son kırk yıl içinde ABD Kuzey Kore saldırısına karşı Güney Kore'nin ulusal güvenliğinin garantörü olmuş; dolayısıyla Güney Kore, milli güvenliğini konusunda büyük ölçüde ABD'ye sırtını dayamıştır.

Bu arada Kuzey Kore ile Güney Kore arasındaki ilişkileri iyileştirmeye yönelik çabalar 1971'de Kore yarımadasındaki gerilimi düşürmek, karşılıklı güveni sağlamak ve sonuç olarak Kore'nin barış içinde birleşmesini gerçekleştirmek amacıyla başlatılan ilk kuzey-güney Kore diyalogundan beri sürdürülmektedir. Bu görüşmeler, her iki tarafın karşılıklı fedakarlıkları sonucunda emsali görülmemiş bir biçimde Kore barışı ve birleşmeye doğru gitmektedir.

19ncü yüzyılda İngiltere Başbakanlarından Lord Palmerston bir keresinde "Majestelerinin hükümetinin kalıcı dostları ve düşmanları yoktur ancak değişmeyen çıkarları vardır" demişti. ABD, Güney Kore'ye askeri ve ekonomik yardım sağladığı ve olası bir Kuzey Kore saldırısını bertaraf etmek amacıyla birliklerini Kore'de tuttuğu sürece Güney Kore ile arasındaki patron-müşteri ilişkisi devam edecektir.⁵³¹

⁵³⁰ Kim Taeho, a.g.e., s.80

⁵³¹ Tae-Hwan KWAK, "Forty Years of Korea-U.S. Relations", Kyung Hee University Press, 1993, s.73

Kuzey Kore ile ilişkilere geçmeden önce II.Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan ve soğuk savaş döneminde devam eden , halen de çözülmemiş olan Kore milletinin bölünmüşlüğü sorununu incelemek gerekir. Kore yarımadasının coğrafyası ve jeopolitik özelliklerinden dolayı Kuzeydoğu Asya'nın baş oyuncularını Japonya, Çin, Rusya ve ABD'nin de taraf olması sorunu ikiye katlamıştır.Bu nedenle bir takım tarihsel olayları hatırlamak bir kayıp olmayacaktır.Kore'nin geleceği konusu savaş sonrası yapılan konferanslarda öncelikli bir madde değildi.Müttefiklerin, sürgündeki geçici Kore hükümetini tanımayı reddetmesi, ülke içindeki meselelere bir etkisi olmayacağını düşündüğünün bir ispatıydı.1943 Kahire Konferansı'nda Kore'nin bağımsız bir ülke olması gündeme geldi.Daha sonra yapılan Yalta ve Postdam konferanslarında ABD önerileri genel olarak görüşüldü.10 Ağustos 1945'de Sovyetler Birliği Japonya'ya savaş ilan ettikten sonra ABD , Kore'yi 38 nci paralelden ikiye bölerek işgal bölgeleri oluşturmayı S.S.C.B.'ye teklif etti.⁵³²

Kore'yi iki bölgeye ayırma ve iki askeri yönetim oluşturma-Kuzey'de Sovyet ve Güney'de ABD –ile ulusal bütünlük bozulmuş oldu.Kore'nin devlet yönetimini ele geçirmek ve ülkeyi modernize etmeyi amaçlayan farklı görüşteki gruplar her iki tarafta da toplanmış ve sürtüşmeler başlamıştı.Sovyet ve ABD yönetiminin birkaç kez başarısız geçici hükümet kurma denemesinden sonra, 1947'de Kore problemi ABD inisiyatifi ile BM'ye taşındı.Böylelikle Kore sorunu uluslar arası bir boyut kazanmış oldu.1948'de iki Kore hükümetinin kurulmasıyla kısa bir süreliğine de olsa bu boyut bastırıldı.⁵³³

Haziran 1950'de başlayan Kore savaşı, Kuzey ve Güney arasındaki düşmanlığı maksimum seviyeye çıkardı. Milyonlarca ölü ve yaralı, ailelerin zorla birbirlerinden ayrılması, ekonomik çöküş ve büyük psikolojik şoklar, Koreliler için bir kısım etkileri halen devam eden bir felakete yol açtı. Savaş, aynı zamanda Kore meselesine, Sovyetler Birliği, ABD, Çin, Japonya ve

⁵³² David Isenberg, "Koreans on US", Asia Times, April 2004

⁵³³ Dong-A Ilbo, 12 Ocak 1977

diğer uluslar arası kuruluşları da dahil ederek uluslar arası bir sorun haline getirdi.

Soğuk savaş döneminde Kuzey ve Güney Kore politikalarında bir takım değişiklikler oldu. Seul ve Pyongyang, Kore'de gerilimi azaltmak ve dış güçlere güvenmeden barışçıl bir birleşme için çaba göstermek amacıyla bir anlaşma yaptı. (4 Temmuz Kuzey-Güney ortak bildirisi)

23 Temmuz 1973'de Güney Kore Cumhurbaşkanı Park Chung Hee, ülkesinin farklı siyasi, ekonomik ve ideolojik görüşteki ülkelerle (komünist ülkeler dahil) karşılıklı çıkar doğrultusunda diplomatik ilişki kurmaya hazır olduğunu ve Güney Kore'nin Kuzey ve Güney Kore'nin aynı anda BM'ye kabul edilmesine karşı çıkmayacağını açıkladı. Bundan önce Güney Kore Dışişleri Bakanı Kim Young-shik Seul hükümetinin Pekin ve Moskova ile diplomatik ilişkileri başlatmak istediğini; eğer kuzey ve güney kore bir saldırmazlık paktı imzalarsa kendilerinin Güney Kore'deki ABD birliklerinin çekilmesine karşı çıkmayacaklarını açıkladı.⁵³⁴

Kuzey Kore'nin Pyongyang hükümeti buna Kuzey-Güney silahsızlanması, kültürel alışveriş, sekiz maddeli barışçıl birleşme çözümü, mevcut ateşkes antlaşması yerine geçecek olan bir barış antlaşması teklifiyle karşılık verdi. Güney Kore ile Kuzey Kore'nin aynı anda BM'ye kabul edilmesini reddeden Kuzey Kore Cumhurbaşkanı Kim İl Sung, BM'ye "Konfederal Koryo Cumhuriyeti" adıyla girmenin uygun olduğunu açıkladı. Üstelik Pyongyang ABD ve Japonya ile ilişkilerini normalleştirmeyi dile getirdi. Kuzey Kore Dışişleri bakanı ABD kongresine bir mektup göndererek ABD ve Kuzey Kore arasında karşılıklı barış antlaşması yapılmasını teklif etti.⁵³⁵

Kasım 1975'de BM genel kurulu iki karşıt çözüm önerisini değerlendirmek ve "iki kore durumunu teşvik ederek barışçıl görüşmelerin devam etmesini vurguladı. Bu dönemde Eylül 1975'de Devlet Başkanı Henry Kissinger BM 'de yaptığı konuşmada:

⁵³⁴ Mark B.M.Suh, "The Korea Question and problems of nuclear- proliferation in East Asia", Free University of Berlin, June 2000.

⁵³⁵ A.Torkunov, "The Korean Issue", International Affairs: A Russian Journal of World Politics, Diplomacy & International Relations, 2003, Vol. 49 Issue 4, 37-47

- a) Kore'deki BM yönetiminin yasallaşmasını
- b) İki Kore, ABD ve güvenlik konseyinin diğer üyelerinin yapacağı karşılıklı görüşmeler yoluyla mevcut ateşkes antlaşması yerine yeni bir barış antlaşması yapılmasını
- c) İki Kore'nin eş zamanlı olarak BM'ye kabul edilmesini teklif etti.

Bu ABD'nin iki Kore çözümünü de facto olarak gerçekleştirmek istediğini ve Kore'de statükoyu, ABD çıkarlarına uygun gördüğünü ortaya koyuyordu. İki Kore daha sonra 1991 yılında BM'ye üye olacaktı.

Kore savaşının bitiminden elli yıldan fazla bir zaman geçmesine rağmen yarımadadaki uyuşmazlık halen devam ediyor. Komşu ülkeler Kore'deki duruma daha hassas yaklaşıyor.⁵³⁶

Güneş Işığı Politikası

1950-53 Kore savaşından beri 38 nci paraleldeki Güney'in Kuzey tarafından sürekli olarak işgal edilme tehdidiyle karşı karşıya gelmesi dünyadaki en büyük tehlikelerden biridir.

Saddam Hüseyin'in Irak istisnası dışında kendi halkına baskı uygulayıp komşularına saldırgan davranan bir rejim daha yoktur. Kuzey'in askeri kuvvetlerini geliştirme tutkusu gittikçe daha güçlü, yakın, öldürücü bir hal aldığı göstermektedir. Yıllardır Güney Kore'deki halkın yaşamı Kuzeyden gelen tehditler altındadır. Aynı zamanda güç dengesi genellikle Güney'in yararına kullanılmıştır. Kuzey'in ekonomisi felakete doğru gittikçe, Güney sanayileşmiş ve zengin bir ülke haline gelmiştir. Kuzey'in liderleri megalomanlıktan deliliğe doğru kaydıkça, Güney'in liderleri daha demokratik ve güvenilir hale gelmiştir.

Bu Güney'de bir kendine güven duygusuna yol açmış ve 1997 seçimlerinde eski muhalif Kim Dae – Jung güneyin 6 nci cumhurbaşkanı olmuştur. Kim Dae – Jung, “güneş ışığı politikası” ile Kuzey'le gerilimi düşürmüş ve Kuzey'le kültürel, siyasi ve ekonomik ilişkileri teşvik etmiştir. Aynı

⁵³⁶ Dong-A Ilbo, 12 Ocak 1977

zamanda Kuzey Koreli'yi "kendi vatandaşımız" olarak lanse etmiş ve bundan sonra "savaş olmayacak" açıklamasını yapmıştır..

Dış dünya bu "günüşiği politikasına" bayılmış ve Kim Dae – Jung 2000 Nobel Barış ödülünü almıştır. Bu aynı zamanda Güney Kore'deki anlayışı etkilemiştir. Düşünce araştırmaları Kuzey Kore'ye karşı bu umut ve güven yükseldiğini göstermiştir. Bu güven beraberinde ABD ve muhtemel bir Kuzey taarruzunda tökez teli olarak düşünülen 37.000 ABD askerine düşmanlık getirmiştir.

Güney Kore bu politikası ile farkında olmadan Güney Kore'nin ABD'yle olan askeri müttefikliğini tehlikeye atmakla kalmamış, aynı zamanda Pasifik'teki Amerikan nüfuzunun büyük ölçüde azalmasına neden olmuştur. Doğu Asya'nın istikrarı ve ekonomik gelişim zarar görmüş, kısaca Güney Kore'nin "hüsnükuruntu politikası" potansiyel olarak sadece kendi refahını değil, tüm bölgeninkini tehlikeye sokmuştur.⁵³⁷

Günüşiği politikası ile liderler öncelikle 1991 temel antlaşmasını yeniden tesis etmek ve bunun için bir liderler zirvesi gerçekleştirmeyi planlamıştır.Nitekim bu görüşme Kim Dae Jung'un 2000'de Kuzey Kore tarihi ziyareti ile gerçekleştirilmiştir.

Günüşiği politikasının ikinci faaliyet alanı Kuzey-Güney ekonomik ilişkilerinin geliştirilmesidir.Güney Kore'li iş adamlarının Kuzey'i ziyareti ile K.Kore'ye yatırım teşvik edilmiştir.Kuzey'de Keasong bölgesine bir sanayi kompleksi kurulması, Seul-Shinuijoo arasındaki demiryolunun hayata geçirilmesi planlanmıştır.1999'dan beri bir Güney Kore şirketi olan Hyundai Assan'ın Keumgang Dağı, Kaesung Sanayi Kompleksi vb. projelerde yaklaşık 833 milyon\$ yatırım yapmıştır.⁵³⁸

Üçüncü eylem planı, Kore Savaşı nedeniyle ayrılan ailelerin birleşmesidir.Güney Kore'nin girişimleriyle üç kez 100 aile birleşmesi gerçekleştirilmiştir.

⁵³⁷ Daniel Pipes, "Güney Kore'nin Kuzey'deki totaliter komşusu hakkındaki yanılgıları", New York Post, 10 Ekim 2002

⁵³⁸ Jaewoo Choo, "Is Institutionalization of the Six-party talks possible?", East Asia:An International Quarterly, Winter 2005, Vol.22, Issue.4, s.48

Dördüncü eylem planı Kuzey Kore'ye yiyecek ve insani yardım yapılmasıdır. Güney Kore, gerek uluslar arası organizasyonlar aracılığıyla gerekse doğrudan hükümetler kanalıyla Kuzey Kore'ye yardım isteğini açıkça belirtmiştir.

Beşinci eylem planı yarımada gerilimi düşürmek, barış ve istikrarı sağlamak için uluslar arası işbirliğini geliştirmektir. Hükümet Kuzey Kore'ye nükleer reaktör sağlamayı, KEDO programında (Kuzey Kore'ye enerji yardımı sağlayan uluslar arası konsey) merkezi rol oynayacağını belirtmiştir. Ayrıca Kuzey Kore'yi dördüncü görüşmelere katılmaya zorlamıştır.⁵³⁹

ABD ve Kuzey Kore - Güney Kore İlişkileri

1990'lardan itibaren yaşanan ekonomik çöküş ve gıda kıtlığı gibi gelişmeler, Kuzey Kore'nin ayakta kalmak için birleşmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Bazı gözlemciler, Kuzeyin artık askeri güç ile Güney'i zapt etmesinin mümkün olmadığını fark ettiğini ve Güney Kore ile uzlaşma ve askeri boyutta gerilimin düşürülmesine çalıştığını ifade etmektedir. Bir kısım gözlemciler ise, Kuzey Kore'nin ABD ve Güney Kore'nin kendilerine saldıracağına inandıkları için, savunma amaçlı çok güçlü bir askeri yapılanmaya devam ettiğini söylemektedir. Her ne şartta olursa olsun, Kuzey Kore'nin yarımada kontrolü altına almak için öncelikli stratejik hedefi "birleşme"dir.⁵⁴⁰

1953'te Kore Savaşı sona erdiğinden beri ABD ve Güney Kore iki ortak güvenlik stratejisi belirlemişlerdir: İkinci bir çatışmadan kaçınmak ve eğer caydırıcılık bozulursa Güney Kore'nin bölgesel ve siyasi bütünlüğünü korumak. Aynı zamanda iki ortak Kore Yarımadası'nda barışçıl değişimin önemini vurgulamış ve Kore'nin barış içinde tek bir demokratik ülke olarak birleşmesini amaç edinmişlerdir.

Kuzey Kore soğuk savaş döneminden farklı bir tehdit oluşturmaktadır. Çin ve Rusya'dan beklediği desteği alamayan Kuzey Kore,

⁵³⁹ Norman D. Levin, Yong-Sup Han, "Sunshine in Korea: South Korean Debate over Policies Toward North Korea", RAND, Pittsburg, 2003, s.23-31

⁵⁴⁰ Homer T. Hodge, "Kuzey Kore'nin Askeri Stratejisi", Çev. M. Uzal, Parameters, Spring 2003, s.68-81

balistik füze programı, biyolojik ve kimyasal yetenekler, ve en tehlikeli olan nükleer füze seçeneği ile stratejik tercihlerini genişletmiştir.⁵⁴¹

2001'in başlarında ABD'nin Kuzey Kore'ye yönelik "kesin karşılıklılık" politikası uygulamasından sonra, Haziran 2000'de Pyongyang'da Güney Kore Başkanı Kim Dae-jung ile Kuzey Kore lideri Kim Jung-il arasındaki zirveden sonra başlayan Koreler arası uzlaşma ve işbirliği süreci kesildi. Haziran 2001'de Bush yönetimi Kuzey Kore ile görüşmelerin devam etmesini teklif etti. Gündem maddeleri, Kuzey Kore'nin konvansiyonel silah miktarının azaltılması ve kuvvetlerini geri çekmesi ve Kuzey Kore'nin nükleer füze geliştirme programının denetlenmesiydi.

ABD ile ilişkilerin iyi gitmediği bu dönemde Kuzey Kore, Güney Kore'den destek alabilmeye çabalıyordu. Kuzey Kore önce Güney Kore'den elektrik ihtiyacını karşılamak istedi, fakat bu isteği ABD ve Güney Koreli muhafız kesimler tarafından çabucak reddedildi. Sonuç olarak Koreler arası ilişkiler çıkmaza girdi, bu da Güney Kore'deki muhafazakarları, Kim Dae-jung yönetiminin uzlaşma politikası ile ilgili eleştirileri arttırmaya yöneltti.

Kuzey Kore – ABD ilişkileri 11 Eylül'de ABD'nin dikkatini terörizmle savaşa yoğunlaştırdıktan ve böylece Kore Yarımadası sorununa daha az ilgi göstermesinden sonra sonuçsuz kaldı. Bu arada Kuzey Kore, koreler arası gelişmelere ilgi göstermedi. ABD 11 Eylül'e karşı terörizme savaş açtığında, Kuzey Kore'nin gelecekteki hedef olabileceği düşüncesi çok az ilgi görüyordu. Her ne kadar Kuzey Kore ABD ile karşı karşıya gelmemek için hemen terörizmi kınadığını açıkladıysa da ABD, Kuzey Kore'ye uluslar arası terörizm konusunda bilgi vermesi, konvansiyonel silahsızlanma ve nükleer silahların denetimi konularında ABD taleplerini karşılaması için baskıya devam etti. Bush yönetimi Kuzey Kore'yi, Irak ve İran'la birlikte "şer ekseninin parçası olarak gördüğünü açıkladı ve Kuzey Kore'nin ABD'nin önleyici nükleer saldırı hedeflerinden biri olduğunu belirtti.

4 Kasım 2002'de ABD aniden Kuzey Kore'yi lanet bir suçla itham etti : Kuzey Kore, Pyongyang'ın Washington'la 1984 yılında imzaladığı nükleer

⁵⁴¹ Ted Galen Carpenter and Doug Bandow, "The Korean Conundrum: America's Troubled Relations with South and North Korea", 2004, s.12

silah üretimini durdurma anlaşmasına aykırı olarak, gizlice uranyum zenginleştirme programı geliştireyordu.

Kuzey Kore hile yaptığı için Bush Yönetimi, ABD 'nin artık tek taraflı olarak antlaşmaya bağlı kalmayacağını açıkladı. Buna dayanarak 14 Kasım 2002'de ABD ve müttefikleri 1994 antlaşmasına göre Kuzey Kore'ye sağladığı petrol nakliyatını askıya aldı. Pyongyang uluslararası gözlemcileri sınır dışı ederek ve 1994'te durdurduğu plütonyum üretiminin kaldığı yerden devam edeceğini açıklayarak misillemede bulundu. Kuzey Kore ve ABD'nin kapışması bir kez daha kriz seviyesine ulaştı. Kuzey Kore nükleer tehlikesi hakkında çok şey yazıldı fakat çok önemli bir konu göz ardı edildi.⁵⁴²

Elde edilen bulgular hatırlanınca bunun gerçekleştiği anlaşılıyor. Eksik bilgiye güvenerek Bush yönetimi kötü durum senaryosunu yadsınamaz bir gerçek olarak sundu ve Kuzey Kore hakkındaki istihbaratı Pyongyang'ın uranyum tabanlı nükleer silah yaptığı tehlikesini abartarak çarpıttı. (Irak'ta yaptığı gibi)

Sivil ve askeri uranyum zenginleştirmeyi ayırt edememe başarısızlığı karmaşık bir hale geldi ve mevcut Kuzey Kore silah programlarını durdurmak için çetin görüşmeler yapıldı. 24 Temmuz 2004'te ABD, Pekin'de yapılan altılı görüşmelerde (ABD, Çin, Japonya, Rusya, Güney Kore ve Kuzey Kore'nin dahil olduğu) yeni ve kapsamlı bir nükleer silahsızlanma antlaşması sundu. Tartışmalar henüz başlamışken Bush yönetimi, Kuzey Kore'nin evvela iddia edilen uranyum zenginleştirme tesislerinin varlığını kabul etmesini ve bunların yerlerini belirtmesini ısrarla istedi. Pyongyang şimdiye kadar bunu doğrulamayı reddetti veya tesislerin varlığını inkar etti. Tahmin edilebileceği gibi, ABD önkoşulu yeni görüşmeleri imkansız hale getirdi.⁵⁴³

ABD'nin Afganistan'daki terörizmle savaşını başlangıçta destekleyen Fransa, Çin ve Rusya, Usame Bin Ladin'in akıbetinin hala bilinmemesinden dolayı ABD'nin inisiyatifini sorgulamaya başlamışlardır. Bu nedenle ABD şu an için Kuzey Kore'ye askeri harekatı mümkün görülmemekle beraber ikaz ve

⁵⁴² Carol Kessler, "Post--Cold War Effects on the Non-Proliferation Regime ", Problems of Post-Communism, Vol.53, No.2, March/April 2006

⁵⁴³ Selig S. Harrison, "Did North Korea Cheat?", Foreign Affairs, January/February 2005

baskılarla Kuzey Kore'ye dikkatini muhafaza etmekle ve Kuzey Kore'yi terörizmi destekleyen ülkeler listesinden çıkarmamaya kararlıdır.⁵⁴⁴

4.1.5. Rusya ile İlişkiler

Kore ve Sovyetler Birliği arasındaki diplomatik ilişkiler yaklaşık 80 yıldır askıya alınmıştır. Bazı zamanlarda, iki taraf arasındaki resmi olmayan ilişkiler düşmanlık derecesine ve yoğun nefrete dönüşmüştür. Bu şanssız dönemin sorunlarının çoğu nedeni, Soğuk Savaş zamanında çıkmış ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gelişmiştir. Fakat yeniden yapılanmanın global dalgasının bir parçası olarak Berlin Duvarı'nın yıkılması, Soğuk Savaş'ın sonunun başlangıcını işaret etmektedir. 1990 sonbaharında, iklim iki ülke arasındaki diplomatik ilişkileri kaldığı yerden devam etmesi için uygunlaşmıştır. Doğal olarak, bu yeni diplomatik bağlantıların olgunlaşmak için zamana ihtiyaçları vardır⁵⁴⁵.

Güney Kore'nin "Kuzey Güçleri" olarak adlandırılan Sovyetler Birliği ve Çin ile yaklaşımları, Berlin Duvarının yıkılması ve Almanya'nın birleşmesinden ve Avrupa'daki sosyalist rejimlerin yıkılmasından önce başlamıştır.

7 Ağustos 1988'de Başkan Roh-Toe-woo, Güney Kore'nin "Kuzey Politikası"nı açıklamıştı. Bu yeni politikanın iki hedefi vardı. Birincisi, iki Kore arasındaki gerilimi düşürmek ve rahatlatıcı bir atmosfer yaratmak, ikincisi ise kuzey komşular S.S.C.B. ve Çin ile geliştirilmiş ilişkiler yolunu açmak.

İki ay sonra Seul'de yapılan Kuzey Kore haricindeki tüm komünist ülkelerin katıldığı, olimpiyatlar, Güney Kore'ye bu politikayı uygulamak için altın bir fırsat olmuştur..

Devam eden yıllarda "Kuzey Politikası" başarıya ulaşmıştır. Sovyetler Birliği ve diğer Doğu Avrupa ülkeleri ile resmi, diplomatik ilişkiler kurulmuştur.

⁵⁴⁴ Selig S. Harrison, "Did North Korea Cheat?", Foreign Affairs, January/February 2005

⁵⁴⁵ "Korea Looks Forward to Role of New Russia", Korea Times, Nov.19, 1992

BDT oluşumundan sonra, Güney Kore aynı diplomatik ve dostane ilişkileri Rusya ve geri kalan BDT ülkeleriyle kurmuştur.⁵⁴⁶

1990'da Güney Kore ve Sovyetler Birliği arasındaki normalleşme süreci, Seul'un "Kuzey Politikası" ile Moskova'nın "Yeni Düşünce" dış politikasının ürünüdür. Güney Kore için Sovyetler Birliği ile diplomatik ilişkilerin kurulması, dış politikasını güçlendirmek için bir vesile olmuştur. Her iki ülkenin karşılıklı ulusal çıkarlarının birbirini tamamlaması düşünülürse, yani Güney Kore'nin güvenlik çıkarlarına karşı Sovyetler Birliği'nin ekonomik çıkarları, iki ülkenin karşılıklı ilişkileri büyük merak uyandırmıştır.

Vladimir Putin'in Rusya Devlet Başkanı seçilmesi ve Temmuz 2000'deki Koreler arası zirve, gelişmekte olan Güney Kore – Rusya ilişkilerini yeni bir boyuta ulaştırmıştır. Rusya ve iki Kore geçmiş yıllarda zirve toplantıları düzenlemişler ve bu Seul ile Moskova arasında yoğun bir ortaklık oluşturmuştur. Çeşitli seviyelerdeki karşılıklı ziyaretler ve siyasi diyaloglar için, iki dışişleri bakanı, hükümet kuruluşları, yargı ve yasama kuruluşları dahil, aktif olarak çaba gösterilmektedir. Bugün Kore ve Rusya birçok bölgesel ve uluslar arası konuda benzer görüşler içindedir ve bu her iki ulusun kendi yerini tanımlamasını ve bunu uluslar arası seviyede savunmasını sağlamaktadır. Rusya, Kore Yarımadasında barış ve istikrara ve Kore'nin demokratik ve barışçıl birleşmesine büyük önem vermektedir. Bu bağlamda, Rusya Güney-Kuzey diyalogunun gelişmesine katkısı olacak tüm Güney Kore girişimlerini, barışçıl birleşme politikası dahil, desteklemektedir. Kore Cumhuriyeti, Rusya'nın ilgisini ve çabalarını dikkate alarak, Kore Yarımadasında barışın pekiştirilmesine Rusya'nın desteğini ve yapıcı rolü oynamasını sağlamak için karşılıklı işbirliğini arttırmaya devam etmektedir. 2004 yılı Kasım ayında Güney Kore Cumhurbaşkanı Roh Moo-Hyun, Rusya'yı ziyaret etmiş ve Rusya Devlet Başkanı Putin'le zirve toplantısı gerçekleştirmişlerdir..⁵⁴⁷

Ekonomik alanda iki ülke ekonomi projeleri geliştirmek için çalışmışlardır. Bu projelerin içinde, Kuzey Kore üzerinden demiryolu projesi,

⁵⁴⁶ Kwang Soo Choi, "Korea in the post-cold war era", Journal of Northeast Asian Studies, vol.10, issue4, p.24

⁵⁴⁷ Seo Hyun-jin, "Korea Now", 02.11. 2004

Güney Kore-Rusya doğal kaynaklar alanında, balıkçılık, ulaşım, bilgi ve iletişim, teknoloji alanlarında karşılıklı anlaşmaya varılmıştır. İki ülke arasındaki toplam ticaret hacmi 1990'da 900 milyon \$ iken, 1996'da 3,8 milyar \$'a yükselmiştir. 1997 krizinde miktar düşmüş, ancak 2000 yılında karşılıklı ticaret 2,8 milyar \$ olmuştur. Kore firmalarının Rusya'da direk yatırım yaptığı alan her iki ülkenin en çok dikkat ve ilgi gösterdiği alanlardır.⁵⁴⁸

2004 yılında Cumhurbaşkanı Roh Moo-hyun'un Rusya ziyareti ilişkilerin gelişeceğini göstermiştir. Cumhurbaşkanı Roh Moo-hyun ve Rus Cumhurbaşkanı Vladimir Putin, enerji ve bilişim teknolojisi dahil çeşitli alanlarda kapsamlı işbirliğini devam ettirmek için beraberliklerini geliştirmek üzere anlaşmışlardır. Liderler, Roh'un Rusya'ya ziyaretinin ikinci gününde Kremlin Sarayı'ndaki bir zirve toplantısında ilişkilerini "karşılıklı güven ve kapsamlı ortaklık" olarak tanımlayan bir Kore-Rusya Ortak Bildirisi'ni benimsemişlerdir. Seul ve Moskova, ülkeler diplomatik bağlantıları 1990'da normal hale getirdikten sonra Haziran 1994'de yapıcı ve tamamlayıcı ortaklığı sağlamlaştırmışlardır.

İki taraf bildiride Kore Yarımadasının nükleerden uzak kalması fikrini yeniden tasdik etmişler ve Kuzey Kore'nin nükleer silahlarının gelişmesi etrafındaki tansiyonu dağıtmak için altılı nükleer görüşmeler doğrultusunda işbirliğini arttırmaya söz vermişlerdir.

Liderler ayrıca Trans-Kore Demiryollarını, Trans-Sibirya Demiryollarına bağlamak, Uzakdoğu Rusya ve Sibirya'dan Güney Kore'ye doğalgaz ve petrol taşımak için boru hattı döşenmesi çalışmalarına başlanmasına karar vermişlerdir.

Roh, zirveden sonra bir Rus liderle ortak basın toplantısında "Güney Kore'nin barışçıl ve zengin bir Kuzeydoğu Asya planı ve Rusya'nın Uzakdoğu Rusya'yı geliştirme stratejisi benzer planlar olduğu için Başkan Putin ve ben iki ülke arasındaki karşılıklı ilişkileri geliştirmeye karar verdik." demiş, Putin, her iki Kore ülkesiyle de dostça ilişkiler sürdüren Rusya'nın özellikle politik ve

⁵⁴⁸ Kore Dışişleri Bakanlığı, 23.01.2006

ekonomik yararlarını vurgulayarak enerji ve nakliye projelerine ilgi duyduğunu belirtmiştir.

Demiryolu projesinin, eğer Kuzey ve Güney, Koreler arası demiryolunu tamamlarlarsa Güney Kore'yi direkt olarak Avrupa'ya bağlayacağı görülmektedir. 2000 yılındaki ilk zirvelerindeki Kuzey-Güney antlaşmasına dayanarak, Güney kendi tarafındaki sınırdan geçen demiryolunun yapımını tamamlamış fakat Kuzey hala yapamamıştır.

Tasarlanan doğalgaz borularının, Güney'e çok önemli kaynak sağlayacağı ve eğer ilgili partiler Kuzeyden geçmesi konusunda anlaşma sağlarsa yoksullaştırılmış Kuzeye de çok yarar sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

Eski Milli Güvenlik Danışmanı Ra Jong-yil, daha önceden Rusya gazının, Kuzey Kore'nin nükleer problemini çözme hesaplarının bir parçası olarak Kuzeye verilebileceğini önermişti. Kore Milli Petrol A.Ş. ve Rusya'nın devlet tarafından işletilen petrol şirketi Rosnaft, Rusya'da ilk olarak Kamchatka ve Veninsky'de yapılmak üzere ortak petrol araştırması için bir anlaşma muhtırası imzaladığından dolayı petrol üzerine karşılıklı işbirliğinin artması beklenmektedir.

Roh-Putin bildirimine iyi dileklerini yansıtarak, ülkeler uzay teknolojisi üzerine değiş tokuşu kolaylaştırmak ve diplomatları vizeden muaf tutmak için antlaşmalara imza atmışlar, ayrıca Güney Kore şirketleri, Rus şirketleriyle iş projeleri için kontratlar imzalamışlardır. Cumhurbaşkanı sözcüsü Kim Jong-min, Uzay Teknolojisi Antlaşmasıyla, Güney Kore ve Rusya'nın, bu alanda işbirliğini hızlandırmak için yasal bir mekanizma sağladığını belirtmiştir. Rusya, Güney Kore'nin kendi uydu fırlatma istasyonu inşası ve 2007'de ilk astronotunu yollama planına yardım edeceğini açıklamıştır⁵⁴⁹.

⁵⁴⁹ Seo Hyun-jin, "KOREA Now", 02.11.2004

4.2. Diğer Ülkeler ile İlişkiler

4.2.1. Avrupa Birliği ile İlişkiler

Kore Cumhuriyeti'nin batı Avrupa ülkeleri özellikle de Avrupa Birliği ülkeleri ile olan geleneksel yakın bağları liberal demokrasi, serbest piyasa ve ticaret ekonomisi gibi ortak değerler üzerine kuruludur. Kore Cumhuriyeti ile Batı Avrupa ülkeleri arasındaki ilişkiler uzun bir tarihi sürece dayanmaktadır. İngiltere, Fransa ve bir çok diğer Avrupa ülkesi Kore savaşında Birleşmiş Milletler bayrağı altında yer almışlar ve her biri savaştan sonra Kore'nin iyileştirilmesine katkıda bulunmuşlardır. Soğuk savaş dönemi boyunca Kore ve Batı Avrupa ülkeleri ABD önderliğindeki batı ittifakına aktif olarak katılmak suretiyle batı ile doğu arasındaki gerilimi azaltmada uyum içinde çalışmışlardır. Soğuk savaş boyunca Avrupa ile ilişkiler daha çok ekonomik ve ticari işbirliğini geliştirme üzerine yoğunlaşmıştır. Güney Kore'nin Avrupa Birliği ile resmi olarak ilk ilişkisi 1986 yılında Seul'de Avrupa Topluluğu Ticaret Odası kurulmasıyla başlamıştır.⁵⁵⁰

Bugün dördüncü genişleme dalgasından sonra, (1973: Danimarka, İrlanda ve İngiltere; 1981: Yunanistan; 1986: İspanya ve Portekiz; 1995: Avusturya, Finlanda ve İsveç) Avrupa Birliği 15 üye ülkeye sahip ve 13 batı ve doğu Avrupa ülkesinin de katılımını onaylamıştır.

Son yıllarda, Kore ve Avrupa ülkeleri arasındaki işbirliği ekonomik, ticari ve teknolojik alanla sınırlı kalmayıp siyasi ve kültürel alışverişi de kapsayan her alanda genişlemekte ve derinleşmektedir. Aralık 1996'da Kore ve Avrupa Birliği Ticaret ve İşbirliği Çerçeve Antlaşmasını imzalamışlardır. Bunu Kore ve Avrupa Birliği arasında diyalog kanallarının ve siyasi işbirliğinin kurumsallaşmasını şart koşan Siyasi Diyalog Ortak Bildirisi'nin imzalanması takip etmiştir.

Avrupa Birliği 1994'de Kuzey Kore'ye nükleer geliştirme programlarını durdurması karşılığında iki adet hafif su reaktörü sağlamak için kurulan Kore

⁵⁵⁰ Christopher M. Dent, "The European Union and East Asia: An Economic Relationship", London and New York: Routledge, 1999, p.200

Yarımadası Enerji Geliştirme Kurumu (KEDO) için siyasi ve finansal destek vermiştir. Bu, Güneydoğu Asya'da nükleer silahsızlanma rejimini sürdürme adına müşterek bir gayrettir. Avrupa ülkeleri aynı zamanda Kuzey Kore'ye insani yardım yapmaktadır.

Avrupa Birliği Kore'nin üçüncü en büyük ticari ortağıdır. Kore ve Avrupa Birliği arasındaki ikili ticaret hacmi 2001'de 34.5 milyon doları bulmuştur. Bu Kore'nin dış ülkelerle olan toplam ticaretinin %11.8'ine tekabül etmektedir. Kore'nin ticaret fazlası 1999'dan beri artarak 2001'de 4.7 milyon dolara ulaşmıştır. Ticaret ve yatırım alanında ekonomik ilişkiler geliştikçe Avrupa Birliği'nin Kore Pazarı oluşturma çabaları artmaktadır. Kore hükümeti Avrupa Birliği ile ekonomik sorunları kaldırmak veya mümkün olduğu kadar erken aşamada çözmek için çeşitli istişari kanallar kurmaya çalışmaktadır.⁵⁵¹

4.2.2. Kore ve APEC

Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) , Asya Pasifik bölgesindeki ekonomik gelişimi, iş birliğini ,ticaret ve yatırımı kolaylaştırmak için yapılan başlıca forumdur. APEC , Dünya GSMH' sinin %57'si, Dünya ticaret hacminin %45.8'ini, Dünya nüfusunun %44.8'den fazlasını oluşturması ve ilk on yılında hemen hemen %70 global ekonomik gelişmeye yol açması dolayısıyla , 21 üye ekonomi ile, Dünya da ekonomik olarak en dinamik bölgeyi temsil eder.

1989'da Avustralya Canberra'da, 12 kurucu üyesi ile bir bakanlık toplantısı olarak başlayan APEC , bölgenin ekonomik gelişme ve refahını destekleyen ve üye ekonomiler arasındaki ortak bağları kuvvetlendiren ana organizasyon haline geldi. 1989'dan beri, APEC, 21 üyeye ulaştı.

1989'da APEC başladığında, Kore, 12 kurucu üyeden biriydi. APEC üye ekonomileri, Kore'nin ana ticaret ve yatırım partnerleri oldukları ve 2004 Haziranı'ndaki gibi, milli toplam ticaretin %70.4'ü ve yabancı direk yatırımın %63.3'ünü oluşturdukları için, organizasyon, Kore'ye büyük önem veriyor.

APEC sürecinin gelişimine katkıda bulunmak için Kore, sosyal güvenlik ağlarını kuvvetlendirmek, APEC eğitim vakfı ve dezavantajlı gruplar için IT

⁵⁵¹ Kore Enformasyon Ajansı, 23.01.2006

kapasite binalar gibi geniş inisiyatif alanlarında liderlik yapıyor. Kore, ayrıca, 1991'deki 3. APEC Bakanlık toplantısı, 1995'deki telekomünikasyon ve bilgi endüstrisi üzerine 1. APEC Bakanlık toplantısı; 1996'daki bölgesel bilim ve teknoloji işbirliği üzerine olan 2. APEC Bakanlığı toplantısı , 2000 yılındaki turizm ile ilgili 1. APEC Bakanlar toplantısı ve en yakın tarihte 2002 yılındaki 1. APEC okyanusla ilgili Bakanlık toplantısı gibi bir çok APEC toplantısına ev sahipliği yaptı. Buna ek olarak, Kore, 1990 Mart'ındaki 1. APEC yatırım ve 2000 yılındaki ortak refah ve ahenk için APEC forumu, gibi diğer sayısız yüksek seviyede toplantılar düzenledi. ⁵⁵²Bu bölgenin, ekonomik gelişmesini sağlayacak şeyin, güçlendirilmiş çok taraflı ticaret sistemi olduğu inancıyla, APEC ekonomik liderleri, Liderler Toplantısı'nın başlangıcından beri, Dünya Ticaret Örgütü'nü (WTO) desteklemektedirler.⁵⁵³

4.3. Türkiye ile İlişkiler

1950 ile 1953 yılları arasında Kore Savaşı'na kendi birliklerini yollayarak büyük bir destek veren Türkiye'nin, Kore ve Kore halkıyla Ural-Altay dil ailesinden gelmesi ve savaş sırasında yaşananlardan dolayı çok sağlam temellere dayanan bir gönül bağı bulunmaktadır.

1957 yılında iki ülkenin karşılıklı olarak resmen tanınmasının ardından iş ilişkilerinde de önemli yol kat eden Türkiye ve Kore, 1999 yılında yaşanan Marmara Depremi'nde ve 2002 Dünya Kupası sırasında sergilenen dostluk gösterisiyle bağlılıklarını bir kez daha ortaya koymuşlardır.

Kore firmalarının Türkiye'deki aktiviteleri ilk yıllarda tekstil ve emek-yoğun faaliyet alanlardaki hizmetlerle başlamıştır. Bugün bu işbirliklerinin çelik, konteynır, gemicilik, otomotiv, beyaz eşya, kahverengi eşya, elektronik, inşaat ve bunlar gibi değişik faaliyet alanlarında gelişim gösterdiği gözlenmektedir. Bazı Kore'li yatırımcılar, Türkiye'de teknik lisans anlaşmaları kapsamında veya ortaklıklarla yatırım ve işbirliklerini sürekli olarak geliştirmektedirler.⁵⁵⁴

⁵⁵² www.apec2005.org, 27.02.2006

⁵⁵³ APEC Ekonomik Liderler Toplantısı Pusan Bildirisi, Pusan-Kore, 18-19 Kasım 2005

⁵⁵⁴ Hürriyet Gazetesi, 14.04.2005

4.3.1. Siyasi İlişkiler

Türkiye, G.Kore'yi 11 Ağustos 1949'da tanımıştır.Güney Kore'yi resmen tanıyan ilk 9'ncu devlet Türkiye'dir⁵⁵⁵ Türkiye'nin 1950 Kore Savaşı sırasında Yarımada'ya asker göndermiş olması, iki ülke arasındaki ilişkilerin sağlam ve olumlu bir temele oturmasını sağlamıştır. Kore Savaşına dayanan dostluk ilişkileri, her iki halk tarafından benimsenmiştir. Seul Büyükelçiliğimiz 1957 yılında kurulmuştur.

Milli futbol takımımızın 2002 Dünya Kupasında Taegu'da G.Kore ile oynadığı üçüncülük/dördüncülük maçı sırasında ve sonrasında gerçekleştirilen dostluk gösterileri, bu ülkede Türkiye'ye karşı duyulan ilgi ve sempatinin çok güçlü olduğunu ortaya koymuştur .Türkiye ile Kore Cumhuriyeti arasında siyasi alanda herhangi bir sorun mevcut değildir. İki ülkenin temel uluslararası konulara yaklaşımları benzerlik göstermekte ve iki ülke uluslararası kuruluşlarda işbirliğini sürdürmektedir.⁵⁵⁶Bu bağlamda; Türkiye Kore'nin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde daimi olmayan üyeliğini ve BM Ekonomik ve Sosyal Konsey'e üyeliğini etkin bir şekilde desteklemiş, OECD üyeliğine de arka çıkmıştır.Daha da önemlisi Türkiye Kuzey Kore ile resmi diplomatik ilişki kurmamıştır.Buna karşılık, Güney Kore'nin 1995 yılında Kıbrıs Rum Yönetimini tanımış olması dikkat çekicidir.⁵⁵⁷

⁵⁵⁵ Karabiber, a.g.e., s.109

⁵⁵⁶ Dışişleri Bakanlığı Güney Kore Raporu, Nisan 2004

⁵⁵⁷ Karabiber, a.g.e., s.110

Üst Düzey Ziyaretler:

Cumhurbaşkanı düzeyinde;

- Sayın Kenan Evren'in ziyareti (1982)
- Sayın Roh Moo-hyun'un ziyareti (14-17 Nisan 2005)

Başbakan düzeyinde;

- Sayın Choi Kyu-hah'ın ziyareti (1977)
- Sayın Kang Younghoon'un ziyareti (1990)
- Sayın Lee Soo-Sung'in ziyareti (1996)
- Sayın Adnan Menderes'in ziyareti (1958)
- Sayın Turgut Özal'ın ziyareti (1986)
- Sayın Yıldırım Akbulut'un ziyareti (1991)
- Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ziyareti (8-10 Şubat 2004)

Dışişleri Bakanı düzeyinde;

- Sayın Ali Bozer'in ziyareti (1991)
- Sayın Hong Soon-Yong'un (AGİT Zirvesi nedeniyle) ziyareti (1999)
- Sayın Ban Ki-Moon'un ziyareti (19-20 Nisan 2004)⁵⁵⁸

Türkiye-Güney Kore Cumhuriyeti İkili Anlaşmaları

Tablo 4.2. Türkiye - G.Kore Cumhuriyeti İkili Anlaşmaları⁵⁵⁹

4 Ağustos 1972	Kültür Anlaşması
1972	Vize Muafiyeti Anlaşması
5 Mayıs 1977	Ticaretin Geliştirilmesi, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması
17 Haziran 1976	Sivil Hava Ulaştırması Anlaşması
Mayıs 1991	Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması
24 Aralık 1983	Ticaretin Geliştirilmesi ve Ekonomik-Teknik İşbirliği Anlaşması
23 Mayıs 1989	1989-1991 yıllarını kapsayan Kültürel Değişim Programı
14 Mayıs 1991	Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması
6 Mart 1996	Gümrük Birliği uyarınca Tekstil ve Konfeksiyon Ürünlerinde Uygulanacak Miktar Kısıtlamaları ve Gözetim Önlemlerine İlişkin Mutabakat Zaptı (Ankara'da paraflanmıştır.)

Kaynak:Dış Ticaret Müsteşarlığı, Güney Kore ile yapılan ikili ekonomi ve ticaret anlaşmaları

⁵⁵⁸ T.C.Dışişleri Bakanlığı, Türkiye-Güney Kore Siyasi İlişkileri

⁵⁵⁹ T.C.Dış Ticaret Müsteşarlığı

4.3.2. Ekonomik İlişkiler

Genel Ekonomi

Türk-Kore İş Konseyi'nin raporuna bakıldığında, bugünden yaklaşık 50 yıl geriye gidildiğinde karşımıza tarıma ve balıkçılığa dayanan bir Güney Kore ekonomik yapısı çıkıyor. Ancak, özellikle son 30 yıla bakıldığında Kore inanılmaz bir performansla dünyanın en gelişmiş sanayi ve hizmetler sektörünü barındıran bir ekonomi haline geldi.⁵⁶⁰

G.Kore'de sanayileşme 1962 yılında dönemin Devlet Başkanı Park Chung-hee tarafından ilk Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın hazırlanması ile başladı. Bundan önce sanayinin GSMH içindeki payı son derece çok küçüktü. Diğer benzer koşullardaki ülkeler ithal ikameci politikalar ile (Türkiye gibi) devlet eliyle sanayileşmeyi sürdürmeye çalışırken G.Kore; Tayvan, Singapur ve Hong Kong ile birlikte, Avrupa ve K.Amerika'nın emeğe dayalı imalat sanayi ürünlerine büyük oranlarda ihtiyacı olduğunu keşfederek ihracata dayalı bir büyüme politikası izledi..

Kişi başına düşen milli gelirin son 30 yılda 10 kat arttığı G. Kore, 30 yıldan bu yana ortalama %8'lik bir büyüme hızı ile dünyanın 11. büyük ekonomisi haline gelmiş, bu nedenle geçtiğimiz yıllarda OECD üyeliğine kabul edilmiştir. Fakat Asya krizinden en çok etkilenen ülke olarak sarsıntı geçirmesi ve IMF'nin bugüne kadarki en büyük kurtarma operasyonuna maruz kalması uluslararası alanda önemli tartışmalara yol açmıştır.⁵⁶¹

G. Kore'de 1980'lerin sonuna kadar imalat sanayi GSYİH içinde giderek yükselen bir paya sahipti. Tarım, ormancılık ve balıkçılığın GSYİH içindeki payı ise yıllar itibarı ile azalarak yüzde 25'ten yüzde 10'a düştü. 1997-2001 yılları imalat sanayi büyüme oranları açısından geçmişin büyük artışlarına ulaşamamasına karşın, sektörde katma değer aynı dönemde yılda ortalama yüzde 7,4 artış kaydetti. Bu dönemde ekonomi yılda ortalama yüzde 4,1

⁵⁶⁰ Özyaprak Suat, Referans Dergisi, sayı:34, 30 Ekim 2004, s.78

⁵⁶¹ Chung, Jae-Yong, "Political Economy of Development", Florence, KY, USA: Routledge, 2001. p 59

oranında büyüdü. İmalat sanayinin gelişmesinde en etkili sektörler ise bilgi teknolojileri ve ileri teknoloji oldu.

'Chaebol'ler Ekonomideki Rolü

Ülkede Kore Savaşı'nın ardından kurulmaya başlanan devlet destekli büyük gruplara "Chaebol" adı veriliyor ve bu grupların G.Kore ekonomisindeki payı çok yüksek. Bu konuda elde edilebilen en yeni bilgi 1996 yılına ait ve buna göre GSMH' nın yüzde 16'sı, katma değer yüzde 41'i ve ihracatın yüzde 50'si ülkedeki 30 büyük grup tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu 30 büyük grup arasında en büyük dört Chaebol sırasıyla Hyundai, Samsung, SK ve LG'dir ve halen bunlar GSMH' nın yüzde 9'unu oluşturuyor.⁵⁶²

G.Kore'nin "chaebol"leri sıklıkla Japonya'nın "keiretsu" grupları ile karşılaştırılıyorlar. Ancak bu iki yapı arasında iki önemli fark var. Bugün Keiretsu'ların büyük bir bölümü profesyoneller tarafından yönetilirken, Chaebol'lerde hala aileler hakim güç konumunda. Dahası Keiretsu'lar genellikle grup içindeki bankalar aracılığı ile kendilerine neredeyse sınırsız finansman olanakları sağlarken, G.Kore devleti Chaebol'ların banka sahibi olmasına izin vermiyor.⁵⁶³

G. Kore'deki iş sektörleri

Güney Kore'deki gelişmiş temel iş sektörlerini inşaat, otomotiv ve finans şeklinde özetlemek mümkündür.

İnşaat sektörü özellikle G.Kore'de işçiliğin ucuz olduğu 1970'lerde Ortadoğu başta olmak üzere yurtdışında kazanılan ihaleler ile ülkeye önemli döviz girdileri sağladı. Bugün G.Koreli inşaat firmalarının üstlendikleri proje sayısı azalmakla birlikte, çok daha yüksek teknoloji gerektiren alanlara ve Ortadoğu'dan G.Doğu Asya'ya doğru bir yönelme gözlemleniyor.

Otomotiv G.Kore'nin en önemli sektörlerinin başında geliyor. 1980'lerin büyük bir bölümünde, Hyundai otomotiv sektöründeki tek üretici olarak kaldı.

⁵⁶² Hyun-Chin Lim and Suk-ManHwang, "The Political Economy of South Korean Structural Adjustment: Reality and Façade", African&Asian Studies, 2002, Vol.1 Issue.2, s.98

⁵⁶³ Zeynep Emre, Ekin Fıkrkoca "Güney Kore ve Türkiye Sermaye Piyasaları", İstanbul, İlk Baskı Yayın No: 14, Nisan 2004, s.14

1980'lerin sonunda Kia ve Daewoo'nun sektöre girmesine izin verildi. 1998'deki kriz dönemine kadar, ihracat pazarlarında büyük başarı elde eden firmaların büyümesine son yıllarda artan iç talebin de büyük katkısı olduğunu söylemek mümkün. Rakamlarda bunu açıkça ortaya koyuyor. 1990'da 935 bin otomobil, 225 bin kamyon ve 93 bin otobüs üreten sektör, 2001 yılında 2,2 milyon otomobil, 242 bin kamyon ve 548 bin otobüs üretti.

2003 G.Kore otomotiv üreticileri için oldukça başarılı bir yıl oldu. Bir önceki yıla göre toplam araç satışı yüzde 10 artarak 3,9 milyon adede ulaştı. Bununla G.Kore ABD, Japonya, Almanya ve Çin'in ardından dünyanın beşinci büyük otomotiv üreticisi konumuna yükseldi. 2003 yılında ihracat bir önceki yıla göre yüzde 33 oranında artarak 2,6 milyon adede ulaşırken iç pazar satışları azalan tüketim harcamalarının da etkisi ile yüzde 19 oranında düşerek 1,3 milyon adet olarak gerçekleşti.

Otomotivde olduğu gibi finans sektörü de 1997 krizinin ardından önemli yapısal değişiklikler geçirdi. Hükümet bankacılıktan sorumlu tek bir kurum yaratarak (Bankacılık Gözetme Komisyonu) bankalar üzerindeki hakimiyetini azalttı. Ayrıca bankacılık mevzuatını uluslararası standartlara getirerek risk yönetimi anlayışını gerçekleştirmeye çalıştı. Ayrıca bu dönemde müflis bankaların faaliyetlerinin durdurulması ve banka birleşmelerini destekledi. 2002 Haziran'ı itibariyle sektörde 15 ulusal ve bölgesel banka ve Kore Kalkınma Bankası ve Kore Eximbank'ın da dahil olduğu beş kredi kurumu kaldı. Bu rakam 1997 yılında 27 idi.⁵⁶⁴

1997 Asya Finansal Krizi

Hızlı büyümenin son dönemde giderek daha fazla oranda dış borçla finanse edilmesi, üretim artışına paralel karlılık ve verimliliğin artırılmaması ve "chaebol" adı verilen ve ülke ekonomisinde ve dış ticaretinde ağırlığı olan büyük grupların yaşadığı sıkıntılar 1997 Temmuz'unda Asya Finansal Krizi'nin Tayland'da başlayıp kısa sürede Endonezya, Malezya'nın ardından G.Kore'ye de sıçramasına neden oldu.⁵⁶⁵ Kore, 1997 yılında ağır bir finansal krizle karşılaşmış, döviz rezervleri erimiş, Kasım ayında IMF'ten yardım

⁵⁶⁴ Zeynep Emre, Ekin Fıkrkoca.,a.g.e., s.14

⁵⁶⁵ Dış Ticaret Dergisi, Asya Krizi, Mart 1998, s.91-92

istenerek, olası bir moratoryum engellenmeye çalışılmıştır. IMF ile Kasım 1997'de 57 milyar dolarlık anlaşma yapılmıştır.

Güçlü ekonomiye rağmen, borçlu, az karlı özel sektör ve zayıf, denetimden yoksun finansal sektör bu krizi oluşturmuştur. Gizli krediler ve banka-şirketler-devlet arasındaki yakın ilişkilerin neden olduğu riskler, "batmayacak kadar büyük" mantalitesi, aşırı yatırıma, kredi ve döviz risklerinin göz ardı edilmesine sebep olmuştur. Bu kriz sonrasında, sermaye piyasası tamamen liberalleşmiş ve birçok reform yapılmıştır.⁵⁶⁶

Kore ekonomisi 1997 yılının son çeyreğinde ciddi bir döviz krizi yaşadı. Bunun sonucunda G.Kore Wonu Dolar karşısında yüzde 70-80 oranında değer kaybetti ve mali piyasalar altüst oldu. Krizin nedeni yıl içindeki bir dizi iflaslar neticesinde mali kuruluşların batık kredilerinin artması ve Asya Finansal Krizini de tetiklemesi ile uluslararası piyasalarda G.Kore ekonomisine duyulan güvenin sarsılması olarak gösterilebilir. Ancak krizi hazırlayan faktörler arasında G. Kore'nin ihraç ettiği ürünlerin fiyatlarının düşmesini, özel sektörde karlılığın azalmasını, batık kredileri, ve mali sektördeki denetim yetersizliğini de saymak gerekiyor.⁵⁶⁷ Güney Kore ekonomisi 1990 ile 1997 yılları arasında ortalama %7.25'lik büyüme hızı ile büyümeye çalışırken 1998 yılında büyüme oranı %-6,69'a düşmüştür. İşsizlik oranı bir önceki yıla göre % 170 artarak %2,6'dan %7'ye çıkmıştır. Krizden bir yıl geçtikten sonra sekiz büyük firma, 17 bin tane KOBİ batmıştır.⁵⁶⁸

G.Kore, IMF ile hazırlanan programın uygulanmasıyla mali sektör, ortaklık hukuku, çalışma hayatı ve yönetim alanında 1998 ve sonraki yıllarda uygulanmaya başlanan reformlar sonucu ekonomi krizi atlatarak, yeniden büyüme sürecine girdi. Öyle ki krizin etkilerinin en fazla hissedildiği 1998 yılında yaşanan yüzde 6,7 ekonomik küçülme ve yüzde 7,5 oranındaki enflasyona karşın, 1999 yılında ekonomi yüzde 10,7'lik rekor bir büyüme gösterdi ve enflasyon tüketici fiyatları bazında yüzde 0,8'e düştü.

⁵⁶⁶ Zeynep Emre, Ekin Fıkrkoca., a.g.e., s.14

⁵⁶⁷ T.C.Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Raporu, 24.02.2005

⁵⁶⁸ No Eung Park, "Ekonomik Büyüme Stratejisi ve Mali Krizler: Güney Kore ve Türkiye Örnekleriyle", Doktora Tezi, İstanbul, 2005

G.Kore ekonomik göstergelerine bakarak bu ülkedeki krizin reel ekonomiden değil, finans sektöründen kaynaklandığını söylemek mümkündür. G.Kore'nin resmi iç ve dış borçlarının GSYİH'ya oranı sorun yaratacak boyutta değildir. Bütçe açığı GSYİH'nın % 3'üdür. Cari açığı ve enflasyonu düşük, iç tasarrufları ise GSYİH'nın % 30'unun üstündedir. Kriz, bankalar arası kredilerde gerçekleştirilen yeni düzenlemelerin yarattığı serbestleşme sonucunda büyük şirketlerin kısa vadede aşırı borçlanmalarından kaynaklanmıştır. Bir görüşe göre, seçimleri kaybeden Kim Young Sam yönetimi, mali liberalleşme adına hükümetin büyük çaplı sanayi yatırımlarını koordinasyon gibi geleneksel görevine son vermiş, böylece otomobil, gemi, inşa, demir-çelik, petro kimya ve elektronik gibi stratejik sanayilerde önemli bir aşırı kapasite yaratılmasına yol açmıştır.⁵⁶⁹

İkili Ekonomik Anlaşmalar ve Protokoller

Ulaştırma alanında, 05.05.1997 tarihli "Ticaretin Geliştirilmesi ve Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması" çerçevesinde iki ülke arasındaki deniz ulaşımının önemine binaen bir denizcilik anlaşması akdedilmesi konusundaki çabalar sonuçlandırılmamış, ancak hava ulaştırması alanında imzalanan anlaşma çerçevesinde Kore'li Asiana Havayolları Mayıs 1997'de haftada iki kez direkt uçuşlara başlamış, Türk Hava Yolları'nı da Kasım 1997'de haftada bir kez direkt uçuşa başlamış ancak ,kriz nedeni ile her iki havayolları uçuşları da iptal edilmiştir. 2000 Mart ayından itibaren THY haftada iki kez olmak üzere Seul'e yeniden sefer başlatmıştır. Son Karma Ekonomik Komisyon Toplantısı 1997 yılında Seul'de, son İş Konseyi Toplantısı 1999 da İstanbul'da yapılmıştır.⁵⁷⁰

İki ülke arasında bir turizm işbirliği anlaşması imzalanması gündemdedir. Turizm alanında ülkemiz lehine yoğun bir pazar potansiyelinin bulunduğu söylenebilir.

Ayrıca 2000 yılı içerisinde Ülkemizce hazırlanan ve 25 Nisan 2000 tarihli Nota'mızla Güney Kore Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı'na iletilen "Gümrük Makamları Arasında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Anlaşması" taslağı

⁵⁶⁹T.C.Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Raporu, 24.02.2005

⁵⁷⁰ T.C.Dışişleri Bakanlığı, Güney Kore İlişkileri, Ekonomik İlişkiler.

halen ilgili makamlarca incelenmektedir. Konu değişik zeminlerde takip edilmektedir.

Türkiye ile Güney Kore Arasında Ticaretin Geliştirilmesi ve Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması'nın 9. maddesi uyarınca kurulan "Türkiye-G.Kore Ticaretin Geliştirilmesine ve Ekonomik ve Teknik İşbirliğine Dair Komite", sonuncusu 27 Ekim 1998 tarihinde İstanbul'da olmak üzere, bugüne kadar 7 ortak toplantı gerçekleştirmiştir. Bu toplantılara iki ülke de üst düzeyde katılımında bulunmuşlardır. G.Kore'nin otomotiv ve elektronik sektöründeki yatırımlarının öncülüğünde, diğer sektörlerde yatırımın teşvik edilmesi İş Konseyi faaliyetleri içinde ağırlıkla yer almaktadır.⁵⁷¹

⁵⁷¹ İstanbul Dünya Ticaret Merkezi Güney Kore Pazar Araştırma Raporu

Tablo 4.3. İkili Anlaşmalar

Anlaşmanın Adı	İmza Yeri ve Tarihi
Sivil Hava Ulaştırma Anlaşması	Seul, 16 Ekim 1979
Türkiye ile Güney Kore Arasında Ticaretin Geliştirilmesi ve Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	Ankara, 5 Mayıs 1977
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	Mayıs, 1991
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	Aralık 1993
Standartlar Alanında İşbirliği Anlaşması	Seul, 14 Mayıs 1991
Gümrük Birliği uyarınca Tekstil ve Konfeksiyon Ürünlerinde Uygulanacak Miktar Kısıtlamaları ve Gözetim Önlemlerine ilişkin Mutabakat	Ankara, 30 Haziran 1993
Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması	Ankara, 6 Mart 1996
Ticaretin Geliştirilmesi ve Ekonomik ve Teknik İşbirliğine Dair Komite 6. Dönem Toplantısı	Seul, 28 Ekim 1997

Kaynak: DEİK Güney Kore Raporu, Dışişleri Bakanlığı

En Son Yapılan Etkinlikler

- Türk-G. Kore İş Konseyi 7. Ortak Toplantısı, 27 Ekim 1998, İstanbul
- G. Kore KIET ve KIEP Uzmanlar Heyeti ile Toplantı, 8 Temmuz 1999, İstanbul
- Türk-G. Kore İş Konseyi Teknoloji Transferi Semineri, Ocak 2000, İstanbul
- Türk-G. Kore İş Konseyi 8. Ortak Toplantısı, 2004, Seul
- Sn. Başbakanımızın G. Kore'yi ziyaretleri, 8-11 Şubat 2004

- İstanbul Ticaret Odası organizatörlüğünde Seul Uluslararası Tüketim Malları Fuarına Türkiye milli katılımı, 19-22 Mayıs 2004
- Türk-G.Kore İş Konseyi 10.Ortak Toplantısı, 16 Nisan 2005⁵⁷²

4.3.3. Ticari İlişkiler

Türkiye ile Güney Kore arasında 5 Mayıs 1977 tarihinde Ankara'da Ticaretin Geliştirilmesi ve Ekonomik-Teknik İşbirliği hakkında antlaşma imzalanmıştır⁵⁷³.

Türkiye ile Güney Kore arasındaki ilişkiler 1950-53 yılları arasında gerçekleşen Kore Savaşı ile başlamıştır.1953 yılında Güney Kore'de kişi başına düşen milli gelir 70 dolar iken Türkiye'de bu rakam 144 dolardı.Bugün ise Türkiye'de kişi başına düşen milli gelir 4 bin dolar iken, Güney Kore'de 15 bin dolar seviyesine ulaşılmıştır.G.Kore dış ticarete Türkiye'nin oran olarak en fazla açık verdiği ülkeler arasında yer alıyor. Bu ülkeden ithalat yıllar itibarı ile artan ve dengeli bir seyir izlerken ihracat genelde tüm Asya Pasifik ülkelerine olduğu gibi belli bazı kalemlere bağlı olarak dönemsel farklılıklar gösteriyor. Örneğin 2000 döneminde bu ülkeye hava taşıtları kaleminde ihracatı gerçekleştirilmesinden kaynaklanan dönemsel bir artış yaşanırken, 2002 ve 2003 yıllarında ise 2001 yılı ihracat hacmi yakalanamadığı görülüyor. 2004 Temmuz itibari ile ise Türkiye'nin ihracatı önceki yıllara göre artış gösterdi.⁵⁷⁴ Genel olarak bakıldığında, bu ülkenin ülkemizle olan ticari ilişkilerinde yıldan yıla önemli dalgalanmalar görülmektedir. İthalat ağırlıklı olan karşılıklı ticaret sürekli olarak ülkemiz aleyhine sonuç vermektedir.Şöyle ki, 2004 yılı itibariye Türkiye'nin Güney Kore'ye yaptığı ihracatın ithalatı karşılama oranı %0,03'e kadar inmiş durumdadır.2004 yılında ihracatta 21.7 milyon dolarlık bir artış yaşanmışken, bu ülkeden yapılan ithalat 1.26 milyar dolar, başka bir deyişle önceki yıla göre %96,5 artmıştır.⁵⁷⁵ Nisan 2005'de ülkemizi ziyaret eden Güney Kore Cumhurbaşkanı Roh Moo-Hyun, Türkiye ve Kore arasındaki ticarete çok derin dengesizlik olduğunu ifade ederek, bu dengesizliğin giderilmesinde

⁵⁷² İstanbul Dünya Ticaret Merkezi Güney Kore Pazar Araştırma Raporu

⁵⁷³ Karabiber, a.g.e., s.115

⁵⁷⁴ DEİK /Türk-Kore İş Konseyi, Nisan 2005

⁵⁷⁵ Rakamlar DİE 2004 verilerinden alınmıştır.

Koreli firmaların Türkiye'ye yatırım yapmasının çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Cumhurbaşkanı, dengesizlik kendi seyrinde giderilemezse başka bir yolla çözüm bulmak için söz vermiştir.⁵⁷⁶ Bu ülkeyle olan ticarete son dört yıla ilişkin rakamlar aşağıdaki gibidir;

TÜRKİYE – G. KORE

Tablo.4.4. Ticari İlişkiler

DIŞ TİCARET	YILLAR (Milyon US\$)			
	1999	2000	2001	2002
Türkiye Toplam İhracatı	26,587	27,775	31,334	35,081
Türkiye Toplam İthalatı	40,671	54,503	41,399	50,832
Türkiye Dış Ticaret Hacmi	67,258	82,278	72,733	85,913
Türkiye Dış Ticaret Dengesi	-14,084	-26,728	-10,065	-15,751
G.Kore Toplam İhracatı	143,685	172,268	150,439	162,471
G.Kore Toplam İthalatı	119,752	160,481	141,098	152,126
G.Kore Dış Ticaret Hacmi	263,438	332,749	291,537	314,597
G.Kore Dış Ticaret Dengesi	23,933	11,786	9,341	10,344
Türkiye'nin G.Kore'ye İhracatı	106	51	130	125
Türkiye'nin G.Kore'den İthalatı	767	1,207	697	866
Türkiye-G.Kore Ticaret Hacmi	873	1,257	827	991
Türkiye-G.Kore Ticaret Dengesi	-661	-1,156	-567	-741

Kaynak: Korea Foreign Trade Association

⁵⁷⁶ Hürriyet Gazetesi, 17 Nisan 2005, s.9

Türkiye – G.Kore Dış Ticareti

Tablo 4.5. Türkiye - G.Kore Dış Ticareti

2003(1-11) Milyon \$

G.Kore Toplam İhracatı	174.408
G.Kore Toplam İthalatı	161.136
G.Kore Dış Ticaret Hacmi	335.544
G.Kore Dış Ticaret Dengesi	13.272
Türkiye'nin G.Kore'ye İhracatı	71
Türkiye'nin G.Kore'den İthalatı	1.238
Türkiye-G.Kore Ticaret Hacmi	1.309
Türkiye-G.Kore Ticaret Dengesi	- 1.167

2002 yılı itibariyle Türkiye, G. Kore'nin en fazla ithalat yaptığı ülkeler arasında 57. sırada yer alırken aynı yıl itibariyle ülkemiz G. Kore'nin en fazla ihracat yaptığı 32. ülkedir. 2003 yılı Ocak-Kasım döneminde ise ülkemiz G. Kore'nin en fazla ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında 65. sıraya gerilemişken aynı dönem itibariyle Türkiye G. Kore'nin en fazla ihracat yaptığı 28. ülke olmuştur.

Diğer taraftan, aynı yıl itibariyle G. Kore'nin toplam ihracatı ve ithalatı içinde ülkemiz, sırasıyla % 07 (binde 7) ve %004 (onbinde 4) gibi oldukça küçük paylara sahiptir.⁵⁷⁷

Türkiye'nin G. Kore'ye İhracatı

Görüldüğü üzere G. Kore'ye ihracatımız içerisinde tütün, salça, alüminyum, çeşitli mineral maddeler, ham deri, cam eşya, şekerli mamuller ve organik kimyasallar başta gelmektedir. 1990'lı yılların başında bu ülkede başlatılan konut seferberliği ile birlikte ivme kazanan ve bu yıllarda yılda 200-300 milyon dolara değin çıkan demir-çelik ihracatı 1996'dan sonra hızla azalmış ve yok denecek seviyelere inmiştir.⁵⁷⁸

G. Kore'ye ülkemizden yapılan ihracat 1996 yılında 157 milyon dolar iken, 1997 yılında 64 milyon dolara, 1998 yılında da 38 milyon dolara düştükten sonra, 1999 yılında bir önceki yıla göre önemli ölçüde artarak 106

⁵⁷⁷ Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, Güney Kore Raporu

⁵⁷⁸ İstanbul Dünya Ticaret Merkezi Güney Kore Pazar Araştırma Raporu

milyon dolara yükselmiştir. Önceki yıla göre artış oranı % 172'dir. Öyle ki hemen hemen tüm geleneksel ihracat kalemlerinde ciddi artışlar kaydedilmiş, önceki yıllarda ciddi sayılabilecek kadar ihracat yapılamayan kimi kalemler bu yıl ihraç edilmiştir. 2002 yılında ise bu ülkeye ihracatımız 125 Milyon Dolar, ithalatımız ise 866 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir.⁵⁷⁹

Ülkemizden G. Kore'ye yapılan ihracatın son dört yıldaki görünümü aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.6. Türkiye - G.Kore İhracat

(1000US\$)

	1999	2000	2001	2002
Mineral Yağlar Yakıtlar ve Mamulleri	17,413	1	70,897	48,664
Tütün ve Tütün Mamulleri	23,490	11,091	7,226	12,126
Makineler ve Aksam Parçaları	2,787	1,343	3,039	9,464
Tuz, Kükürt, Toprak ve Taşlar	6,653	2,640	5,286	6,149
Kakao ve Kakao Müstahzarları	0	780	3,765	6,059
Eczacılık Ürünleri	1,050	1,005	2,020	3,594
Taşıt Araçları ve Aksam-Parçaları	1,794	2,167	2,921	3,373
Çimento ve Seramik Ürünleri	692	818	1,591	2,989
Su Ürünleri	279	363	790	2,424
Yün ve Dokuma Mensucat	1,477	300	1,016	2,380
Diğerleri	51,504	29,210	31,782	28,120
Toplam	106,046	50,811	130,332	125,342

Kaynak:EIU

Bu ülkeye yapılan geçmiş yıllar ihracatı içinde demir çelik ürünlerinin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. 1990'lı yılların başında 200 milyon doları aşan demir-çelik ihracatımız 1993 yılından itibaren yavaşlama eğilimine girmiş, 1997 yılında 7.3 milyon dolara düştükten sonra 1998 yılında hiç ihracat gerçekleştirilememiştir. 1999 yılında ise 8.1 milyon dolarlık ihracat yapılmıştır. G.Kore'ye olan demir-çelik ürünleri ihracatımız inşaat demiri ve

⁵⁷⁹ İstanbul Dünya Ticaret Merkezi Güney Kore Pazar Araştırma Raporu

diğer uzun hadde mamullerden oluşmaktadır. İhracattaki dalgalanmaların Kore iç piyasasındaki talep değışiklikleriyle birlikte, kurdaki dalgalanmalar, konut inşaatı sayısındaki azalmalar ve Çin ve Brezilya gibi yeni ihracatçıların devreye girmesi gibi faktörlerden kaynaklandığı gözlenmektedir.

Diğer taraftan, son yıllarda Kore'nin demir-çelik üretim kapasitesinde ciddi artışlar olması da bu ülkenin demir-çelik ithalatını azaltmış bulunmaktadır.⁵⁸⁰

Bu ülkeye yapılan ihracatta hemen hemen tüm kalemlerde 2000 yılında ciddi azalışlar yaşanması ile döviz kuru arasında doğrudan bir ilişki söz konusudur. Şöyle ki, 1997 yılında yaşanan mali krize bağılı olarak Kore Wonu önemli ölçüde değer yitirmiştir. 1998 ve 1999 yılında ise sürekli olarak değer kazanmıştır. Kore Wonu/Dolar paritesi 1996'da ortalama 804.8, 1997'de 951.1 iken, 1998'de 1,389 ve 1999 da 1,189.5 olarak gerçekleşmiştir. Diğer taraftan 1998 yılında G. Kore ekonomisi krizin etkisiyle %6.7 küçülmüştür. Bu gelişmeler sonucu, ülke toplam ithalatı 1996 yılında 150 milyar dolara, 1998 yılında ise 93 milyar dolara düşmüştür. 1999 yılında ise bir önceki yıla göre %28.4'lük artışla 119 milyar dolara yükselmiştir. Dolayısıyla, Türkiye'nin bu ülkeye yaptığı ihracatta son 4 yılda yaşanan azalış ve artışlar büyük ölçüde Kore ekonomisindeki gelişmeler ve IMF ile imzalanan standby anlaşması çerçevesinde ülkemizde uygulanan döviz politikası ile TL'nin 2000 yılı içerisinde aşırı değerlenmesi sonucu ihracatın zorlaşması ile açıklanabilir.⁵⁸¹

Ayrıca, ülkemizden bu ülkeye yapılan ham deri ve deri eşya, halı, seramik karo, makine ve mekanik cihazlar ihracatında sadece 2000 yılında değil önceki yıllarda da nispi bir gerileme eğilimi gözlenmektedir. Ham deri ve deri eşya ihracatındaki gerileme son yıllarda bu alanda G. Kore'de yaşanan üretim artışıyla yakından ilgilidir. Ayrıca, son yıllarda G. Kore firmalarının özellikle ABD, Kanada ve Avustralya gibi ülkelerden ham deriyi daha ucuz fiyatlarla alıp işlemeye başladıkları ve Türkiye'nin bu ülkelerle fiyat açısından rekabet etmekte zorlandığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde halıda Çin ve İran gibi rakip ülkelerin daha fazla devreye girdikleri müşahede edilmektedir.

⁵⁸⁰ İTO Güney Kore Raporu

⁵⁸¹ T.C.Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği Raporu

Seramik karoda ise, ihracatımızdaki nispi düşüşün, rakip ülkelerin ihracatından daha çok, bu alanda Kore'de yaşanan üretim artışından kaynaklandığı söylenebilir.⁵⁸²

Türkiye'nin G. Kore'den İthalatı

Bu ülkeden yapılan ithalat içerisinde motorlu kara taşıtları, çeşitli makine ve mekanik cihazlar, suni ve sentetik mensucat, elektronik cihazlar, gemiler ve plastik-kauçuk eşya başta gelmektedir.

Türkiye'nin G. Kore'den yaptığı ithalatın sürekli olarak artış trendi içinde olduğu gözlenmektedir.. 1998 ve 1999 yıllarında bu ülkeden yapılan ithalat nispi olarak azalmış olmakla birlikte bu durum yapısal nedenlerden çok 1997 döviz krizi sonrasında G. Kore ekonomisinde yaşanan gelişmelerle açıklanabilir. Bu çerçevede, ülke ekonomisinin 1998 yılınca ciddi bir küçülme göstermesi nedeniyle hammadde ve yatırım malı talebinin daralması ve Kore Wonunun değerindeki değişimler zikredilebilir. 2000 yılında ise Kore'nin ülkemize ihracatı bir önceki yıla göre %57 oranında artmıştır. 2002 yılında ülkemizin G.Kore'den ithalatı 866 Milyon Dolar seviyesinde gerçekleşmiştir⁵⁸³

⁵⁸² İstanbul Dünya Ticaret Merkezi Güney Kore Pazar Araştırma Raporu

⁵⁸³ T.C.Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği Raporu

Son yıllar itibariyle bu ülkeden yapılan ithalatın görünümü aşağıdadır.

Tablo 4.8. G.Kore - Türkiye İthalat

(1000US\$)

	1999	2000	2001	2002
Sentetik ve Suni Filamentler	130,502	158,301	107,631	156,920
Makineler ve Aksam-Parçaları	83,558	249,318	96,362	147,354
Elektrikli Makineler ve Aksam-Parçalar	84,165	148,780	79,715	132,275
Taşıt Araçları	119,419	303,914	29,144	103,451
Plastikler-Kauçuklar ve Mamulleri	41,775	45,789	30,181	63,359
Gemiler ve Suda Yüzen Taşıtlar	22	51,133	196,377	47,425
Örme Eşya	5,767	13,736	11,216	28,899
Silah Mühimmat ve Parçaları	21,061	7,421	14,808	24,043
Sentetik ve Suni Devamsız Lifler	13,416	6,344	18,027	20,587
Demir-Çelik	40,308	11,741	30,487	15,213
Diğerleri	127,186	210,062	83,137	127,177
Toplam	67,179	1,206,539	697,085	865,920

Türkiye'deki G.Kore Yatırımları

Türkiye ile G.Kore arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin en önemli ayağını Türkiye'de yatırım yapan G.Kore sermayeli şirketler oluşturuyor. Haziran 1997'de 26 Kore firması Türkiye'de yatırım yaparken⁵⁸⁴ 2003 Temmuz ayı itibarı ile Türkiye'de toplam yatırım değeri 105 trilyon TL tutarında 51 adet Kore sermayeli firma, toplamda 88 ortaklıkla içinde bulunuyor. Bunlar otomotiv, bilişim ve elektronik, madencilik, turizm ve imalat alanlarında yoğunlaşmış durumda. Bu yatırım tutarı ile Türkiye'ye gelen yabancı sermaye içinde G.Koreli sermaye oranı yüzde 0,39'dur. 1997 Eylül ayında fabrikası tamamlanan Kore'nin en büyük otomotiv firmalarından Hyundai'nin Kibar Holding ile birlikte yaptığı yatırım, Koreli firmaların

⁵⁸⁴ Karabiber, a.g.e., s.132

Türkiye’de gerçekleştirdiği toplam yatırımlar arasında en büyüğü olma özelliğini taşıyor. Bu projenin toplam değeri 230 milyon dolardır.⁵⁸⁵

Yatırımlar dışında pek çok Türk firması önemli Koreli firmaların temsilciliğini-acenteliğini alarak faaliyet göstermekte. 1999 yılı itibarı ile yine Kore’nin beş büyük grubundan olan LG ve Daewoo Türk firmaları ile klima ve iş makinelerinin Türkiye’de imalat-montajı için anlaşmaya varılmıştır.

İki ülke arasında ticari ve ekonomik ilişkilerin en önemli unsuru, Türkiye’deki G.Kore yatırımlarının desteklenmesi olarak gösterilebilir. G.Kore’nin özellikle Asya’da en önde gelen yatırımcı ülkelerden biri olduğu düşünüldüğünde Türkiye’ye çekilebilecek G.Kore sermayesi potansiyelinin çok daha büyük olduğu şüphesiz. Sadece büyük sanayi yatırımları değil aralarında otomotiv yan sanayi, elektronik ve inşaat malzemeleri gibi sektörlerinde bulunduğu pek çok alanda G.Kore sermayesinin teşvik edilmesine yönelik olarak girişimlerde bulunulması büyük taşıyor.⁵⁸⁶

⁵⁸⁵ DEİK / Türk-Kore İş Konseyi, Nisan 2005

⁵⁸⁶ T.C.Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği Raporu

5. GÜNEY KORE’NİN GÜVENLİK STRATEJİLERİ

Güney Kore’nin Jeopolitiği

Henry Kissinger, jeopolitik kavramının küresel denge ve dünyadaki güç dengesi içinde değişmeyen ulusal çıkarlarla eş anlamlı olduğunu ifade etmiştir. Jeopolitiğin amaçlarından biri politik hakimiyetin, sadece insanlar ve maddi kaynaklar anlamında güç sahibi olmanın ötesinde, bu gücün uygulandığı coğrafi çevre ve koşullarla ilgili bir mesele olduğunu vurgulamaktadır. H.J. Mackinder ise Jeopolitiğin, coğrafyanın ve stratejinin birlikte değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir.⁵⁸⁷

Kore dünyanın doğal hudutlara sahip ve en küçük etnik sorunu olmayan ender ülkelerinden biridir. Ülkenin karadan iki büyük (Çin ve Rusya), denizden de bir büyük (Japonya) devletle komşu olması tarihi üç büyük sorunu oluşturmaktadır. Kore, doğal ve siyasi durumu ile bir savaş yolu ülkesi sayılabilir.

Uzakdoğu’da, Pasifik’le ve Doğu Asya ile ilgilenenler, Kore’nin durumunu görmezden gelemezler. Kore, Asya’dan Japonya’ya uzanan bir iskele, Japonya için Asya’ya bir köprübaşdır. Bu nedenle; Japonya-Çin-Rus üçlüsü ile Pasifik’in ötesinden gelen ABD’ nin ciddi kaygı noktalarından biridir. Derinliği olmayan Japonya ve en kritik bölgesi tehdit edilebilen Çin ile Rusya, Kore’deki her gelişmeye karşı çok duyarlıdır. Zayıf ve bölünmüş bir Kore’nin, ciddi bir kriz ve yakın bir tehdit ve savaş alanı olma olasılığı kuvvetlidir.

Kore’nin ikiye bölünmüş olması, ülkede savaş ihtimalini iki kat arttıran bir neden olarak görülebilir. İkiye bölünmüş Kore’deki denge, her an bozulabilecek bir hassasiyet içindedir. Kore’nin stratejik bir yığınak üssü, çıkış köprüsü ya da zayıf veya kuvvetli bir bütünlüğe sahip bulunması, tarihine yön veren başlıca faktörlerdir.

Kore’nin ciddi tehdit altında bulunduğu ülkeler, (Tokyo, Pekin, Moskova) değil; bölgenin uzağında bulunan Sidney ve Washington olabilir. Tarafsızlıkla

⁵⁸⁷ Colin S.Gray, Geoffrey Sloan, “Jeopolitik, Strateji ve Coğrafya”, ASAM, 1994, s.1-15

dış denge korunabildiği oranda barış ve güvenlik sağlanabilir.Yalnız kalmamak için müttefik ya da müttefikler, Uzakdoğu dışından sağlanmaya çalışılmalıdır.Çekişenlerden(komşulardan) biri ile yapılacak dayanışma, diğerlerini kışkırtabilir, devamlı teyakkuza yol açabilir.⁵⁸⁸

Güç Dengesi Politikası

Kore Yarımadası, Doğu Asya'daki dengenin kilit noktasıdır.Burada meydana gelecek bir istikrarsızlık Asya'yı ve bütün dünyayı etkileyecektir.Bu dengeyi oluşturan büyük güçler ABD, Japonya, Rusya ve Çin'dir.ABD, bölge ülkesi olmamasına rağmen, Japonya ve Güney Kore'deki askeri varlığı ile ve Çin, Japonya ve Rusya ile olan ekonomik ilişkileri ile dengeyi oluşturan en önemli güçtür.

Tarihsel süreç incelendiğinde 1894-1895'de Japon-Çin savaşı ile denge bozulmuş, Çin'i mağlup eden Japonya, 1905'de bu kez Ruslar ile karşı karşıya gelmiştir.Rusların Asya'da ilerleyişi ABD ve İngiltere'nin deniz gücü desteği ile Japonya tarafından durdurulmuş ve Japonya Kore'ye iyice yerleşmiştir.İkinci Dünya Savaşı'nda Japonya'nın ABD ve Sovyetler Birliği tarafından yenilmesiyle Sovyetler Birliği'nin önü açılmıştır.Komünizmin Asya'da ilerlemesini ABD Kore'de durdurmuştur.Kore Savaşı'ndan bugüne kadar bölgede sıcak çatışma yaşanmamış ancak gerilim zaman zaman tırmanmıştır.1991'de Sovyetler Birliği dağılmış ancak Rusya, Sovyetler Birliği'nin yerini alarak dengeyi korumuş; Sovyetler Birliği'nin azalan etkisini yükselen Çin dengelemiştir.

Bugüne gelindiğinde yaklaşık 53 yıldır sıcak çatışma yaşanmaması bölgedeki büyük güçlerin bu dengeyi korumak konusundaki hassasiyetlerini göstermektedir.Ancak her an krize neden olabilecek gerginlik konuları bulunmaktadır.Bunların başında Kuzey Kore'nin nükleer silahlanması gelmektedir.Tayvan sorunu hala çözülmemiştir.ABD'nin Kore'deki askeri varlığı diğer bir gerginlik konusudur.Kore'nin birleşmesi beklenen bir gelişmedir.

⁵⁸⁸ Yalta, a.g.e., s.119-122

Kore'nin Birleşmesi

Kore Savaşı'nda Kuzey Kore Güney Kore'yi işgal ederek tek bir Kore Devleti kurmak istemiş ancak bu gerçekleşmemiştir. Bugüne geldiğimizde Güney Kore barış içinde birleşme politikası izlemektedir. İki Kore'nin birleşmesinin nasıl olacağı önemlidir. Kötümser düşünce, yani Kore'nin bir savaş ile birleşmesi yapılacak en tehlikeli hareket tarzıdır. Zira bunun ne gibi sonuçlara yol açabileceği Kore Savaşı'nda yaşanmıştır. Kore'nin birleşmesi ile ilgili senaryoları şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1) Her iki Kore de statükoyu muhafaza ederek iki ayrı devlet olarak kalabilir.
- 2) Reformist Kore; her iki Kore kendi politikalarını milli çıkarları ve dış faktörler doğrultusunda değiştirebilir.
- 3) Pasifik güç merkezi olarak Kore; iki Kore gelişmiş bir ileri sanayi ülkesi olabilir ve Doğu Asya'da lider rolü oynayabilir.
- 4) Yeni Kore; İki Kore bir birleşme mucizesi göstermek için Birleşik Kore olarak yeniden ortaya çıkabilir.
- 5) Bağıntısız Kore; iki Kore de global dünyada izole edilmiş ülkeler olarak kalabilir.
- 6) Doğu Asya'da sıcak nokta Kore; iki Kore de çatışma içerisine girebilir.

Bu seçeneklerden dördüncüsü ve üçüncü seçenek daha mümkün görünmektedir. Ancak şu an büyük güçler risk almak yerine mevcut statükonun devam etmesini istemektedirler.

Güney Kore'deki ABD Askeri gücü

Kore Savaşı'ndan sonra ABD ile Güney Kore arasında yapılan ikili güvenlik antlaşması gereği ABD o günden beri muhtemel bir Kuzey Kore taarruzuna karşı caydırıcı bir güç olması nedeniyle 37,000 civarında bir askeri gücü Güney Kore'de konuşlandırmıştır. (bkz.s.161)

Halen Kuzey Kore'nin şiddetle karşı çıktığı Çin'in de desteklediği konu ABD'nin bu kuvvetleri çekmesidir.Kuzey Kore, ABD bu kuvvetleri çektiği takdirde ülkedeki nükleer tesisleri denetlemeye açacağını duyurmuştur.

1970 yılında Nixon doktrini ile ABD, Kore'deki birliklerini geri çekeceğini açıklamıştır.Bu durum, Güney Kore'de tepkiyle karşılanmış ancak birlikler çekilmeye başlanmıştır.1971'de ABD birliklerinin çekilmesinin ardından, 1975 yılı baharında Güney Vietnam hükümetinin devrilmesi Seul hükümetini sarsmıştır.ABD birliklerinin çekilmesi ve askeri yardımın kısıtlanması ile Seul, güvenliği ile ilgili endişe duymuştur.Özellikle Kuzey Kore lideri Kim İl Sung'un 1975'de Pekin'i ziyaretinin ardından Güney Vietnam'ın dağılması Kim'in Güney Kore'yi kuvvet kullanarak birleştirmek için Çin'le görüşmeler yaptığı düşüncesini doğurmuştur.ABD Kim'in aklından yanlış hesapları çıkarmak için Güney Kore ile yaptığı güvenlik antlaşmasının arkasında olduğunu açıklamak zorunda kalmıştır.Aynı düşünceyle Japon Dışişleri Bakanı Miyazawa Güney Kore'nin güvenliğinin Japonya için önemli olduğunu vurgulamıştır.Hatta ABD Savunma Sekreteri Schlesinger, savaş çıkarsa ABD'nin nükleer silah kullanabileceğini belirtmiştir.

Bu tarihsel olaylar göstermiştir ki ABD'nin Kore'deki askeri gücü dengenin önemli bir tarafıdır.Japonya ABD birliklerinin çekilmesini istememektedir.Zira ABD birliklerinin çekilmesi Rusya ve Çin'e karşı Japonya'yı yalnız bırakmak demektir.

Çin, Kuzey Kore'ye verdiği destek gereği her ne kadar ABD 'nin çekilmesini istiyorsa da ABD birlikleri Rusya'yı frenleyen bir denge unsuru olması açısından düşünüldüğünde Çin ABD'nin varlığını kendisi için bir tehdit olarak görmeyebilir.

Rusya, ABD-Çin-Japonya ortak bir yörüngeye girerse bunun dışında kalma korkusu yaşamaktadır.Tarihsel olarak Rusya dost olmayan bir gücün Kore'de bulunmasından rahatsız olabilir ancak Kuzey Kore'nin ABD caydırıcılığı ortadan kalktıktan sonraki muhtemel bir taarruzunda Rusya kendini bir anda ABD ile karşı karşıya bulabilir.Bu durum Rusya tarafından

istenmeyen bir durumdur.Bu nedenle Rusya ABD birliklerine karşı tolerans göstermektedir.

Tayvan Sorunu

Güney Kore Tayvan sorununda tarafsız kalmayı ve barış içinde çözülmesi gerektiğini düşünmektedir.Öte yandan Güney Kore Tayvan ile ilişkilerinin bozulması pahasına da olsa Çin'le ekonomik ilişkilerini geliştirmek istemektedir.

Kuzey Kore'nin Nükleer Silahlanması

Kore Yarımadası için en tehlikeli gerginlik konusu Kuzey Kore'nin nükleer silahlanması konusudur.Güney Kore son zamanlarda ABD politikasından bazı sapmalar gösterebilir. Güney Kore ABD'nin yapıcı rol oynamasını Çin'in Kuzey Kore üzerindeki etkisini arttırarak Kuzey Kore'yi sorunu barışçıl yollarla çözmeye ve görüşmelere devam etmeye ikna etmesini beklemektedir.Kuzey Kore nükleer sorunu ile ilgili muhtemel senaryolar şunlar olabilir:

- 1) ABD Irak'ta olduğu gibi Kuzey Kore'yi nükleer silah üretiminden vazgeçirmek için güç kullanımına gidebilir.
- 2) Kuzey Kore'ye uluslar arası izolasyon politikasını arttırarak Kuzey'deki rejimi devirmek isteyebilir.
- 3) Kuzey Kore ABD'yi yaptırımları kaldırmaya zorlamak için konvansiyonel olmayan silahlar da dahil güç kullanımına gidebilir.
- 4) Güney Kore'nin girişimleri sonucu Uluslar arası baskılar neticesinde Kuzey Kore görüşmelere katılabilir ve barışçıl çözüm önerileri geliştirilebilir.
- 5) ABD Kore'deki askeri gücünü kısmen azaltabilir.Çin ile ilişkileri geliştirerek Kuzey Kore üzerinde baskı kurabilir.

Bu seçeneklerden birinci ve üçüncü seçenekler kötümser senaryolar olarak düşünülebilir.Böyle bir durumun gerçekleşmesi halinde Çin ve Rusya'nın da müdahalesi daha yıkıcı sonuçlar getirecektir.

Ancak mevcut durumda bölge ülkelerini ve Güney Kore'nin desteklediği dördüncü senaryodur.Bu olmadığı takdirde ikinci seçenek gündeme gelebilir.Bu durum da Kuzey-Güney birleşmesine doğru gidebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kore Yarımadası Kuzeydoğu Asya için olduğu kadar dünya güç dengelerini oluşturan büyük güçler açısından da stratejik bir öneme sahiptir. Özellikle Çin, Japonya, Rusya ve ABD'nin ortak çıkarlarının kesiştiği bölge olan Kore Yarımadası 1950 yılında ABD ve Sovyetler Birliği arasında çıkar çatışmasına neden olmuş, ABD Sovyetler'in Pasifik'teki yayılmasına Kore'de durdurmuş ve bunun sonucunda bugünkü ikiye bölünmüş siyasi durum ortaya çıkmıştır.

Savaşın sonra Güney Kore, demokratik yönetim biçimi ve serbest piyasa ekonomisini benimsemiştir. Japonya'nın İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ABD desteği ile başardığı endüstriyel ve teknolojik kalkınmayı, Güney Kore çok daha az bir zamanda gerçekleştirmiştir. Güney Kore'nin ekonomik kalkınması bir çok gelişmekte olan ülke tarafından hayranlıkla karşılanmış ve "Japon Mucizesi"nden sonra "Güney Kore Mucizesi" olarak lanse edilmiştir.

Güney Kore yakın zamana kadar bir kenar ülkesi durumundayken 2000'li yıllarda teknolojisi gelişmiş dünyanın sekizinci büyük ekonomisine sahip bir merkez ülkesi olma yolundadır. Önündeki en büyük engel ise bölgedeki istikrar sorunudur. Kuzey Kore'nin nükleer problemi Güney Kore'yi ve Asya-Pasifik bölgesini etkileyen en önemli konudur. Bu nedenle Güney Kore, ABD, Çin, Japonya ve Rusya'nın da katıldığı Kuzey Kore ile olan altılı görüşmeleri sürdürmek konusunda kararlıdır. Bilindiği gibi ABD'nin Kuzey Kore'ye yönelik suçlamalarından sonra Kuzey Kore görüşmelerden çekildiğini açıklamıştır. Güney Kore yönetimi görüşmelerin devam etmesi için ABD yönetimini suçlamaktan da kaçınmamıştır.

Bunun dışında Güney Kore, Rusya ve Japonya ile Japon Denizi'nde ve Doğu Çin Deniz'inde kime ait olduğu belli olmayan irili ufaklı adalar yüzünden gerginlikler yaşamaktadır. Rusya-Japonya, Çin-Japonya, Rusya-Çin arasında da bu tür sınır uyuşmazlıkları mevcuttur. Güney Kore tüm bu sorunların barış ve diyalogla çözülmesi gerektiği yolunda barışçıl bir politika izlemektedir.

Güney Kore'nin ABD ile Kore Savaşı'ndan beri çok güçlü ekonomik ve askeri ilişkileri bulunmaktadır. Bununla beraber son yıllarda artan bir Amerikan karşıtlığı dikkat çekmektedir. Özellikle Güney Kore'deki genç nüfus ABD'nin emperyalist yaklaşımının bölgedeki istikrarsızlığın ana sebebi olduğu kanısındadır. Geçtiğimiz günlerde bir Güney Kore kasabasına yapılacak olan ABD üssü yoğun protesto gösterilerine neden olmuştur. Irak'a ABD'den sonra en çok asker gönderen ülke olan Güney Kore parlamentoda bu kararı alırken yoğun tartışmalar yaşanmıştır.

Şu anki Roh Moo Hyun yönetimi Kuzey Kore ile Güney Kore'nin birleşmesi konusunda somut adımlar atmıştır. Kuzey Kore'ye yatırımlar artmış, Kysong bölgesinde bir sanayi kompleksi kurulmuştur. Güney ve Kuzey'deki bölünmüş aileler karşılıklı ziyaretlerle birbirleriyle görüştürülmüş, savaş tutsakları konusunda anlaşmaya varılmıştır.

Ancak Güney Kore'de Kuzey Kore ile birleşme fikrine sıcak bakmayan önemli bir kesimde bulunmaktadır. Bu kesim Doğu Almanya ile Batı Almanya'nın birleşmesinden sonra Almanya'da ortaya çıkan ekonomik sorunlar ve işsizlik konusunu dikkate değer bulmaktadırlar.

Güney Kore ile Kuzey Kore'nin birleşmesinin bu bölgedeki dengeleri değiştireceği muhakkaktır. Bölge ülkeleri açısından birleşik bir Kore'nin mevcut istikrarı bozabileceği değerlendirilmektedir.

Güney Kore, APEC ve ASEAN gibi bölge ülkelerinin oluşturduğu organizasyonlarda etkin olarak rol almaktadır. Çin, Japonya ve Güney Kore bir Asya Birliği kurmak ve ortak para birimine geçme çalışmalarına başlamışlardır.

Güney Kore'nin bilim ve teknoloji alanındaki üstün yeteneği 1980'li yıllardan bu yana durmaksızın büyümektedir. 2000 yılında teknoloji yatırımı 10 milyar dolar seviyelerine tırmanmıştır. Güney Kore mikroçip üretiminde dünyada üçüncü sıradadır. Güney Kore LCD firmaları dünya pazarının %41.5'ini elinde bulundurmaktadır. Gemi üretimi endüstrisinde dünya birincisidir. Güney Kore temel bilim ve yüksek kabiliyetli, yaratıcı, araştırmacı bilim adamlarını desteklemek amacıyla temel bilim bütçe yatırımlarını 2006

yılı itibariyle %25'e çıkarmıştır. Son yıllarda uzay çalışmalarına ağırlık veren Güney Kore, 2007 yılında uzaya kendi uydusunu fırlatmayla ilgili Rusya'yla görüşmelerini sürdürmektedir.

Güney Kore 21.yy.da ABD, Rusya ve Çin gibi bölgesel bir güç olma yolunda hızla ilerlemektedir. Bu gelişimini yüksek oranda tasarrufla, yapmış olduğu yatırımlarla ve Koreli öğrencilerin dünyanın en iyi üniversitelerinde okumalarına destek sağlayan eğitime verdiği çok büyük önem sayesinde gerçekleştirmiştir.

Güney Kore dünyanın en yüksek okur yazar oranına sahiptir. GSMH'sinin %7.1'ini eğitim harcamalarına ayıran Güney Kore bu oranla OECD ülkeleri içinde ilk sırada yer almaktadır. Bu oran ABD'de %7.2, Almanya'da %5.3, İngiltere'de %5.9, Japonya'da %4.7'dir. Ayrıca Güney Kore zorunlu eğitime başlama yaşını 5 yaşına düşürmek için çalışmalar yapmaktadır.

Güney Kore doğal kaynaklar bakımında oldukça fakir bir ülkedir. Petrol ve doğalgaz rezervi hemen hemen hiç yoktur. Bu nedenle ham madde ve enerji bakımından tamamen dışa bağımlıdır. Genel olarak Asya-Pasifik bölgesinin petrol bakımından dışa bağımlılığı %76 dır. Bu oranın 2010 yılında %89 olacağı beklenmektedir. Dünya petrol tüketiminde yedinci, ithalatında beşinci sırada olan Güney Kore için bu konu önemli bir sorun teşkil etmektedir. Güney Kore bu enerji açığını, yenilenebilir enerji kaynakları, hidroelektrik ve kısmen nükleer enerjiyle gidermeye çalışmaktadır.

Türkiye gibi petrol ve doğalgaz kaynakları bakımından fakir ve dışa bağımlı bir ülke olan Güney Kore'nin ekonomik gelişmesinin Türkiye tarafından dikkatle incelenmesi gereken bir örnek olduğu değerlendirilmektedir.

Türkiye ile Güney Kore, Kore Savaşı'ndan beri devam eden bir dostluk ilişkisi içindedir. Dil, düşünce, gelenek ve görenek açısından Türk halkı ile birçok benzerliğe sahip olan Kore halkı 2002 Dünya Kupası'nda Türkiye ile yapılan üçüncülük karşılaşmasında Türkiye'ye duyduğu özel dostluğu dışa vurmuştur. 1999 depreminde Güney Koreliler Türkiye'ye yardım için 2 milyon dolar değerinde nakit para ve mal toplamışlardır.

Güney Kore'nin Türkiye'de oldukça önemli yatırımları olduğu bilinmektedir. Türkiye pazarı Güney Kore'nin önemli bir müşterisidir. Ancak ikili ticarete Türkiye'nin en fazla açık verdiği ülkelerden biri Güney Kore'dir.

Bu durumu dengelemek için son yıllarda Türkiye'deki Güney Kore yatırımları oldukça artmış özellikle Hyundai otomobil şirketi Avrupa dağıtım merkezi olarak Türkiye'ye teklif sunmuş ve çalışmalara başlanmıştır.

Hammadde kaynakların yok denecek kadar az olduğu Güney Kore için Türkiye'nin zengin yeraltı kaynakları son derece önemlidir. Maden ve mineral bakımından Güney Kore, Türkiye için bir Pazar haline gelebilir.

Güney Kore'li firmaların Ortadoğu ülkelerine yaptığı ticarete Türkiye bir köprü konumundadır. Özellikle Güney Kore'nin güçlü inşaat şirketleri Ortadoğu ülkelerinde başarı sağlamış Türk şirketlerle işbirliği ve ortaklık kurmak istemektedirler.

Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri ile olan yakınlığı, Güney Kore şirketleri için bir avantajdır.

Petrol ve doğalgaz ithal eden bir ülke olan Güney Kore'nin ithalatının büyük bir kısmı Ortadoğu'dan karşılanmakta ve alternatiflere ihtiyaç duymaktadır. Halihazırda Güney Kore'nin devlet tarafından işletilen Kore Ulusal Petrol Şirketi (KNOC) Kazakistan'da petrol ve doğalgaz çalışmaları yapmaktadır. Mayıs ayı içinde Güney Kore Cumhurbaşkanı Azerbaycan'a bir gezi yapmayı ve bu gezide enerji antlaşmaları imzalamayı planlamaktadır.

Avrupa Birliğine giriş sürecindeki Türkiye Güney Kore'nin Avrupa Birliği ülkelerine ihracatında bir köprü rolünü oynayabilir.

Sonuç olarak ekonomisi ihracata dayalı bir ülke olan Güney Kore için Kafkasya, Karadeniz, Ortadoğu ve Balkanlar'ın ortasında yer alan Türkiye stratejik önemini korumaktadır. Siyasi açıdan Türkiye Güney Kore'nin Kuzey'le sorunlarını barışçı yollardan çözümlemesini desteklemektedir. Türkiye Kıbrıs meselesi, Ermeni sorunu gibi kendisini ilgilendiren uluslar arası meselelerde Güney Kore'nin desteğini beklemektedir.

KAYNAKLAR

KİTAPLAR

1. Ali Denizli, Kore Harbinde Türk Tugayları, Ankara, 1994
2. Tahsin Yazıcı, Kore Hatıralarım, İstanbul, 1963
3. Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953), Ankara, 1975
4. Kore Gerçeği, Kore Enformasyon Ajansı, Ankara, 2002
5. Bruce Cumings, “Korea’s Place in the Sun: A Modern History”, New York, 1997
6. Carl Berger, “The Korea Knot: A Military-Political History”, University of Pennsylvania Press, 1964,
7. İbrahim Artuç, Kore Savaşlarında Mehmetçik, İstanbul, 1990
8. Lütfü SEL, Kore’de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler,”Çeviri ve Derleme”, Gnkur. Basımevi, Ankara, 1979
9. Bahtiyar YALTA, Kunu-ri Muharebeleri ve Geri Çekilmeler, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2005
10. Prof. Dr. Mim Kemal ÖKE, “Unutulan Savaş’ın Kronolojisi: Kore, 1950-1953”, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1990
11. Hasan Basri Danışman, “Korea 1952-Situation Negative!”, Denizler Kitabevi, İstanbul, 2002.
12. Turgut Sunalp, Kore Harbi, İstanbul, 1954
13. İsmail Soysal, Türkiye’nin Uluslararası Siyasi Bağlantıları (1945–1990), C. 2, Ankara, 1991
14. Zeki Afşin, Kore Kahramanları ve Türkiye, Ankara, 1953
15. Zeki Sarıhan, “Doğu’nun Seher Yıldızı Kore”, Kore Dostluk Derneği Yayınları, 2002
16. Nazım DüNDAR Sayılan, “Kore Harbinde Türklerle”, MEB Yayınları, İstanbul, 1996
17. Abdullah Akay, Kore’de Dirilen Şehit, Ankara, 1985
18. Refik H. Soykut, Kore’de Ebedileşen Kahramanlar, Ankara, 1952

19. Tuna Baltacıoğlu, "Savaş İçinde Barış:Kore Savaşı Anıları",YKY, İstanbul, 2000
20. J. Denis Derbyshire-Ian Derbyshire, "Political Systems of the World", Helican Publishing Ltd,1996)
21. Lawrance J. Lau(ed.), "A Comperative Study of Economic Growth in South Korea and Taiwan", Institute for Contemporary Studies, San Francisco, California, 1990,
22. Gordon White and Robert Wade, Development states in East Asia-(Macmillian Pres:1988)
23. Deny M. Leipziger, Korea : Transition to Maurity (Kore: Olgunluđa Geiş) Pergamon Press, 1988
24. The Rise and Decline of Nations- Yale University Press 1992
25. John Woronof, Asia's Miracle Economies , 2nd edition
26. Hagen Koo and Eun Mee Kim, "The Developmental State and Capital Accumulation in South Korea" (Güney Kore'de Sermaye Birikimi ve Kalkınmacı Devlet), Satates and Devellopment in the Asian Pacific Rim, London : Sage Publications, 1992, s.123
27. Collins, Susan and Won-Am Park,"External Debt and Macroeconomic Performance in South Korea," in Jeffrey Sachs and Susan Collins eds. Developing Country Debt and Economic Performance, Vol 3, The University of Chicago Press, 1989
28. M. Shadid Alam, Goverments and markets in Economic development Strategies- Lessons from Korea, Taiwan and Japan ,1989
29. Hans Ulrich Luther, Güney Kore Bir Model olabilir mi?, 1984
30. Adrian Buzo, The Making of Modern Korea, 2002
31. Steve Chan andCal Clark, "The Evolving Pasific Basin in the Global Political Economy:Domestic and International Linkages", Lynne Reiner Publisher, London, 1992
32. Takashi Hatata, "A History of Korea, translated by Warren W. Smith, Jr. and Benjamin H.Hazard, (Santa Barbara, CA:American Bibliographical Center Clip Press), 1969
33. James H. Gapinski, "Economic growth in the Asia Pacific region", New York, 1999
34. John Kie-chiang Oh, "Korean Politics:the quest for democratization and economic development", Cornell University Press,New York, 1999

35. Jung-En Woo, "Race to the Swift-State and Finance in Korean Industrialization", Columbia University Press, 1991
36. Jay Cho Lee, Hyung Kim-Yoon, "Korea's Political Economy: An Institutional Perspective", Westview Press, Boulder, 1994
37. Kihwan Kim, "The Korean Economy: Past Performance, Current Reforms, and Future Prospects", Korea Development Institute, Seoul, 1985
38. Kihwan Kim, Dany M. Leipziger, "Korea: A case of Government-Led Development", The World Bank, Washington, 1993
39. Penelope Francks, "Agriculture and Economic Development in East Asia: From Growth to Protectionism in Japan, Korea and Taiwan.", Routledge, London, 1999.
40. Chung Jae-Yong, "Political Economy of Development", KY, USA: Routledge, Florence, 2001
41. Chung H. Lee and Ippei Yamazawa, "The Economic Development of Japan and Korea", Preager Publisher, 1990
42. Yoon Je Cho, Joon-Kyong Kim, "Credit Policies and Industrialization of Korea", World Bank Discussion Papers, April 1995
43. Jong-Chen Ree, "The State and South Korea Industry in the limits of the authoritarian state", Florence, KY, USA: Routledge, 1994
44. Kim Hak Joon, Korea's Relations with Her Neighbours in A Changing World, New Jersey, 1993
45. Erhan Yücel, Kore Harbi, Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler, Ankara, 2001
46. Mark Clark, Tuna'dan Yalu'ya, Ankara, 1957
47. Rifat Uçarol, Siyasi Tarih (1789 – 1994), İstanbul, 1995
48. Fahir Armaoğlu, 20.yy. Siyasi Tarihi (1914 – 1990), Ankara, 1991
49. Erik Jan Zürcher, "Modernleşen Türkiye'nin Tarihi", İletişim Yayınları, 2002
50. Kamuran Gürün, Türk – Sovyet İlişkileri, Ankara, 1991
51. Mehmet Gönübol, Haluk Ülman, Suat Bilge, Duygu Sezer, Olaylarla Türk Dış Politikası, 1919 – 1995, Ankara, 1996
52. Fahir Armaoğlu, Bölgelerle Türk – Amerikan İlişkileri, Ankara, 1991
53. Kwang-II Baek, Korea and The United States, 1993

54. Donald Stone Macdonald, "U.S.-Korean Relations from Liberation to Self-Reliance", Westview Press, Oxford, 1992
55. Sung-joo Han, "After One Hundred Years:Continuity and Change in Korean-American Relations", Asiatic Research Center,1982
56. Parvez Hasan, "Korea- Problems and issues in a Rapidly Growing Economy" (The World Bank ,1976
57. The Fourth Five-Year Economic Development Plan(1977-1981), Government of Republic of Korea, 1976
58. Korea's Economy:Past and Present, Korea Development Institute, Seoul, 1975
59. Il SaKong, "Korea in the World Economy", Institute for International Economics, Washington, DC, 1993
60. Inchon Kim and Changsoon Hwang, "Defining the Nonprofit Sector:South Korea", The John Hopkins University Press, 2002
61. Raymond Torres, "Republic of Korea", Geneva 22, ,CHE: International Labour Office Bureau International du Travail, 2001
62. Tae-Hwan Kwak and Seong Hyong Lee, Forty Years of Korea-US Relations (1948-1988), 1993
63. Vittorio Corbo and Sang-Mok Suh(ed.), "Structural Adjustment in a Newly Industrialized Country:The Korean Experience", The John Hopkins University Press, Baltimore, 1992
64. Martin Hart-Landsberg, "Korea:Division, Reunification and U.S. Foreign Policy", Monthly Review Press, New York, 1998
65. Yoo Se-Hee(ed.), "Political Leadership and Economic Development: Korea and China", The Instute for Sino-Soviet Studies Hanyang University, 1988
66. L.George Paik, "The History of Protestant Missions in Korea, 1832-1910", Yonsei University Press, Seoul, 1980,
67. John K. Fairbank, Edwin O.Reischauer,"East Asia:Tradition and Transformation", Boston MA:Houghton Mifflin Co.,1973
68. Myung Hyun Cho, Korea and The Major Powers, Seoul, 1993
69. Chin-Wee Chung, Ky-Moon Ohm, Suk-Ryul Yu, Dal-Joong Chang, "Korea and Japan in World Politics",The Korean Association of International Relations, 1993,s.184-206
70. Cameron Hurst III, "The United States and Korea-Japan Relations", in (ed.) Chin-Wee Chung, Ky-Moon Ohm, Suk-Ryul Yu, Dal-Joong

Chang, "Korea and Japan in World Politics", The Korean Association of International Relations, 1993, s.184-206

71. George Crell, "Rus'ların Asya Siyaseti", Toker Yayınları, İstanbul, 1990
72. Nuraniye Hidayet Ekrem, "Çin Halk Cumhuriyeti Dış Politikası", ASAM Yayınları, Ankara, 2003
73. Prof.Dr.A.Mete Tuncoku, "Japonya –Çin Halk Cumhuriyeti İlişkileri ", ASAM , 2002
74. Hasan ESKİ, İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejisi ve Güney Kore Deneyi", E.B.S.O.Ya.No. 45408, İzmir, 1989
75. Cengiz Ersun, Özlenen Sezer, "Güney Kore İhracat Pazar Araştırması", İstanbul Ticaret Odası Yayın No:1991-1
76. Mustafa Karabiber, "Kore Kalkınmasının Temelleri ve Türk-Kore İlişkileri", T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 1997
77. Zeynep Emre, Ekin Fıkrkoca Güney Kore ve Türkiye Sermaye Piyasaları İstanbul Nisan 2004, İlk Baskı Yayın No: 14
78. Norman D.Levin, Yong-Sup Han, "Sunshine in Korea:South Korean Debate over Policies Toward North Korea", RAND, Pittsburg, 2003.
79. Norman D. Levin," The Shape Of Korea's Future", RAND Cooperation, 1999
80. Christopher M. Dent, "The European Union and East Asia: An Economic Relationship", London and New York: Routledge, 1999
81. Ted Galen Carpenter and Doug Bandow, "The Korean Conundrum:America's Troubled Relations with South and North Korea", 2004
82. Colin S.Gray, Geoffrey Sloan, "Jeopolitik, Strateji ve Coğrafya",ASAM, 1994

RAPORLAR, MAKALE VE DERGİLER

83. Güney Kore Raporu – TC Seul Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği –Seul 2004
84. Participatory Government Defense Policy 2003
85. Füsun Türkmen, “Turkey and the Korean War”, Turkish Studies, Autumn 2002, Vol.3,issue.2, p.161
86. John Woronof, Asia’s Miracle Economies, Newyork, 1991
87. Korea, Figures in Short:1996 National Statistical Office of ROK (Kore Milli İstatistik Dairesi)
88. The history of Korea- Radio Korea International- 1995
89. Ahn Byung-joon, “Political Changes and Institutionalization in South Korea.”, Korean Social Science Journal, Vol.X, 1983
90. Ahn Byung-joon, “Agricultural-Industrial Interaction in Asia and the Pasific:The caso of South Korea”, Korea and World Affairs, Vol.7, No:2, 1983
91. DEİK 2004 Güney Kore ekonomisi ve Türkiye ile ilişkileri – şubat 2004
92. Bureau of East Asian and Pacific Affairs October 2004
93. Background Note: South Korea
94. Özyaprak Suat, Referans Dergisi, sayı:34, 30 Ekim 2004
95. A.Haluk Ülman, NATO ve Türkiye,A.Ü. SBF Dergisi, C:22, Ankara, 1967
96. Joo, Kore Ticaret ve Endüstri Odası 1991
97. Kore Ulusal Ekonomik Planlama Kurulu-1989
98. Managers and Natural culture: a Global Perspectice Richard B.Peterson, 1993
99. The Economist Intelligence Unit / Country by country 2005
100. İTO- Güney Kore Raporu 21-03-2005
101. Kotra 2005 Türkiye raporu
102. KOREA ECONOMIC INSTITUTE Journal Volume 7, Number 2 February 2005 by Florence Lowe-Lee

103. Country Report March 2004 Economist intelligence unit United kingdom
104. Kore Yurtdışı Bilgi Servisi-Güney Kore Rehberi
105. Claude Barfield, "Corrected page, Korea in Asia", KEI, 2003
106. Asia Pacific Review 2004-South Korea Profile- Walden Publishing Ltd. Cambridge-England
107. D.I.Steinberg, "Socio-Political Factors and Korea's Future Economic Policies", World Development, Vol.16, No:1, 1988
108. Kim Dae Il and Robert Topel "Labor Markets and Economic Growth: Lessons from Korea's Industrilization, 1970-1990", in Richard B. Freeman and Lawrence F. Katz Differences and Changes in wage Structures, University of Chicago, 1995
109. Economic Growth and Human Development in the Republic of Korea, 1945-1992 Jong-Wha Lee-Occasional Paper 24
110. Sung Moon Pae, "Korea:Leading Developing Nations, Economy Demecracy, Welfare" (Universty Press of America, 1992)
111. Görüş Dergisi, Tüsiad, Eylül-Ekim 1996
112. Yul O Kwon, "Kore'de Uygulanan Endüstriyel Kalkınma Stratejisi", Tüsiad Yay.No:T/90, 04.133, İstanbul, 1990
113. Hasan Pervaz, "Korea:Policy Issues for Long-Term Development", A World Bank Country Economic Report, The John Hopkins University Press, 1979
114. SONG ,Pyong-nok The Rise of The Korean Economy, Oxford University Press, Hong Kong, 1990
115. Korea : The Tiger Economy (Kore : Kaplan Ekonomi) A Euromoney Publication : 1988
116. Kore Kalkınmasının Temelleri ve Türkiye-Kore İlişkileri T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı Matbaası, Ankara, Temmuz, 1997
117. Korea Now Journal-Cover Story-13 Nov 2004
118. U.S. Patent and Trademark Office Report, 1998 page 75
119. B-K Kim, "Step-By Step Nuclear Confidence Building on the Korean Peninsula:Where Do We Start?", Vice President, Korea Atomic Energy Research Institute

120. Robert Hassink, "Towards Regionally embedded Innovation Support Systems in South Korea?", *Urban Studies*, 00420980, Vol.38, Issue.8, Jul.2001
121. Protecting Industrial Inventions, Authors' Rights, and Traditional Knowledge: Relevance, Lessons, and Unresolved Issues Manjula Luthria, World Bank Keith Maskus, World Bank and University of Colorado at Boulder
122. Greg Andrew Brazinsky, "From Pupil to Model:South Korea and Amerikan Development Policy during the Early Park Chung Hee Era", *Diplomatic History*, Vol.29, Issue.1
123. Güney Doğu Asya Krizinin Nedenleri, Gelişimi ve Olası Etkileri,T.C. Hazine Müsteşarlığı Araştırma ve İnceleme Dizisi: 17, Mayıs 1998
124. Carol Kessler, "Post-Cold War Effects on the Non-Proliferation Regime ", *Problems of Post-Communism*, Vol.53, No.2, March/April 2006
125. *The Economist* , December 13 th , 1997,
126. Dış Ticaret Dergisi "Asya Krizi", Mart 1998
127. Kim Sung-han, *New Vision for Korea-U.S. Alliance: Restructuring of USFK*, *Korea Focus*, 2005, Vol. 13, No. 2
128. Yun Tae Kim, "Dynamics and Transformation of the Developmental State", *Journal of Contemporary Asia*, Vol.35, No.4, 2005, s.475
129. Lee Sook-jong, *Anti-Americanism in Korean Society: A Survey Based Analysis the United States and South Korea: Reinvigorating the Partnership*, Joint U.S
130. Gerrit W Gong, "The Beginning of History:Remembering and Forgetting as Strategic Issues", *Washington Quarterly*, Spring 2001, Vol.24, Issue.2
131. Jihwan Hwang, "Rethinking the East Asian Balance of Power", *World Affairs*, Fall2003, Vol.166, Issue.2,
132. *Korea Studies*, Volume 14, U.S.A. 2004
133. Wayne Errington, "Kim Dae Jung and Consolidation of Democracy in South Korea", *Australasian Political Studies Association Conference*, University of Adelaide, 2004
134. HUNTINGTON, Samuel P. "Batı Tektir Ama Evrensel Değildir", *Foreign Affairs Dergisi*, Çev. O.F. YILDIRIM, Aralık, 1996

135. Cha, Victor, *Alignment Despite Antagonism/USA, Korea, Japan Security Triangle*, Stanford University Press, 1999
136. Cha Victor, "Abandonment, Entrapment and Neoclassical Realism in Asia:The United States, Japan and Korea", *International Studies Quarterly*, 2000, Vol.44
137. Lee Tai Hwan, *Korea's Foreign Policy in the Post-Cold War Era*, *Korea Focus*, Mart-Nisan 2005, Vol. 13, No. 2
138. Marquardt, Eric, *The Importance of Strong Relations Between Japan and South Korea*, *Power and Interest Report News*, 09.04.2005
139. Park Doo-bok, *Sino-Korean Relations Since 1992: Achievements and Prospects*, *East Asian Review*, Vol. 14, No. 1, Spring 2002
140. Kim Taeho, *Sino-Korean Relations*, *Korea Focus*, 2005, Vol. 13, No. 2
141. Hong Yung Lee, "Future dynamics in Sino-Korea relations", *Journal of Northeast Asian Studies*, Fall90, Vol. 9 Issue 3
142. Lee Wook Yon, *Korea-China Cultural Relations and a 'Communal House'*, *Korea Focus*, 2005, Vol. 13, No. 2
143. Jae Ho Chung, "From a Special Relationship to a Normal Partnership?: Interpreting the Garlic Battle in Sino-South Korean Relations", *Pacific Affairs*, Vol.76, No.4, Winter2003
144. Kim Taeho, *The Rise of China and Korea's Strategic Outlook*, *Korea Focus*, 2005, Vol. 13, No. 2
145. Sarah Chan and Kua Chien-chun, "Trilateral Trade Relations among China, Japan and South Korea", *East Asia:An International Quarterly*, Spring 2005, Vol.22, Issue.1
146. Daniel Pipes, "Güney Kore'nin Kuzey'deki totaliter komşusu hakkındaki yanlışları", 10 Ekim 2002
147. A.Torkunov, "The Korean Issue", *International Affairs: A Russian Journal of World Politics, Diplomacy & International Relations*, 2003, Vol. 49 Issue 4
148. Gina L.Barnes, "The Emergence and Expansion of Silla from an Archaeological Perspective", *Korean Studies*, Jan2004, Vol.28, Issue1, s.14-48
149. Gabriel Johnson,"The Two Koreas' Societies Reflected in Stamps",*East Asia:An International Quarterly*, Summer 2005, Vol.22, Issue.2
150. Bradley O.Babson, "Korea's Regional Economic Role", *East Asia*, Winter 2003

151. Sung Bin Ko, "South Korea's Search for an Independent Foreign Policy", *Journal of Contemporary Asia*, Vol.36, No.2, 2006
152. Homer T.Hodge, "Kuzey Kore'nin Askeri Stratejisi" ,Çev.M.Uzal, *Parameters*, Spring2003, s.68-81
153. Kenneth M.Swope, "Crouching Tigers, Secret Weapons: Military Technology Employed During the Sino-Japanese-Korean War, 1592–1598", *Journal of Military History*, Jan2005, Vol.69, Issue.1
154. Jae woo Choo, "Is Institutionalization of the Six-party talks possible?", *East Asia: An International Quarterly*, Winter 2005, Vol.22, Issue.4
155. Selig S.Harrison, "Did North Korea Cheat?", *Foreign Affairs*, Jan/Feb 2005
156. Heung Soo Kim, "Is Christianity a Korean Religion? One Hundred Years of Protestant Churches in Korea", *Asia Pacific Journal of Interdisciplinary Studies*, Vol.1, No.1, Feb.2004
157. Kwang Soo Choi, "Korea in the post-cold war era", *Journal of Northeast Asian Studies*, vol.10, issue4
158. Hyun-Chin Lim and Suk-Man Hwang, "The Political Economy of South Korean Structural Adjustment: Reality and Façade", *African & Asian Studies*, 2002, Vol.1 Issue.2
159. Dışişleri Bakanlığı Güney Kore Raporu, Nisan 2004
160. No Eung Park, "Ekonomik Büyüme Stratejisi ve Mali Krizler: Güney Kore ve Türkiye Örnekleriyle", *Doktora Tezi*, İstanbul, 2005
161. EIU Economist Intelligence Unit South Korea Country Profile 2003/2004
162. Himmet Gündüz, *Türkiye Basınında Kore Savaşı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2001
163. *Hürriyet*, 26 Haziran 1950; *Milliyet*, 26 Haziran 1950; *Cumhuriyet*, 26 Haziran 1950.
164. *Financial Times*, 17 Eylül 2003
165. *Newsweek*, 16.08.1993, Vol.122, Issue.7, s.34
166. Balbina Y.Hwang, "Minding the Gap: Improving U.S.-ROK Relations", *Asian Study Center, Heritage Foundation*, 21 Aralık 2004
167. *Economic Bulletin*, April 2005, Vol.27, no:4,
168. *Hürriyet Gazetesi*, 14.04.2005
169. *The China Post*, 28 Ocak 2005.

170. DEİ 2003 Raporu

171. Dong-A Ilbo, 12 Ocak 1977-

İNTERNET KAYNAKLARI

172. www.cia.gov/worldfactbook, July 2004
173. www.korea.net, 15.11.2003
174. www.deik.org, Ocak 2004
175. www.opm.go.kr, 09.12.2005
176. www.wtcistanbul.net/reports, 03.04.2005
177. www.mofe.go.kr, 12.04.2005
178. www.apec2005.org, 27.02.2006
179. www.dtm.gov.tr/DUNYA/kriz/blm3.htm, 24.02.2005
180. www.bok.or.kr Nisan 2005
181. www.mnd.go.kr Aralık 2003
182. www.rand.org Mayıs 2006
183. www.oecd.org Mayıs 2006

ÖZGEÇMİŞ

1975 yılında Diyarbakır'da doğan Bülent DEMİR, ilk ve orta öğrenimini Diyarbakır'da tamamlamayı müteakip 1988 yılında Maltepe Askeri Lisesi'ne giriş sınavını kazanmış ve 1992 yılında Maltepe Askeri Lisesi'nden mezun olmuştur.

Kara Harp Okulu'ndan 1996 yılında Piyade Subayı olarak mezun olan Bülent DEMİR, Kars'ın Dığor ilçesinde ve Hakkari'de görev yapmış, halen Piyade Okulu'nda görevini sürdürmektedir.

Lise yıllarından itibaren başlayan Uluslararası İlişkiler, Ülkeler Tarihi, Siyasi Tarih gibi konulara olan ilgisi neticesinde G.Y.T.E. Sosyal Bilimler Enstitüsü Strateji Bilimi Bölümünde Milli Güvenlik Stratejileri üzerine Yüksek Lisans Programını takip etmiştir.

Bülent DEMİR iyi derecede İngilizce bilmekte olup, evlidir.